

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกภาครัฐ :
กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม

โดย รองศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ และคณะ

มีนาคม 2562

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกพระราชรัฐ :
กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม

คณะผู้วิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. เกศนี ประทุมสุวรรณ
2. ดร.กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร
3. อาจารย์พีรพัฒน์ พันศิริ

สังกัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ชุดโครงการ ประสานงาน “นโยบายและยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและประโยชน์สุข ระยะที่ 2”

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

**การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกพระราชัฐ: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม**
ผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ ดร.กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร อาจารย์ไพรัชพันธ์ พันศิริ
ปีที่ทำวิจัย 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) พัฒนาตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ 2) ศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) สังเคราะห์กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางพระราชัฐ โดยศึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่งในจังหวัดนครปฐม คือ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง และเทศบาลตำบลคลองโยง ซึ่งได้จากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง เป็นการวิจัยและพัฒนาที่ใช้วิธีการสามเ้าในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูล เครื่องมือสำคัญ ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การรับฟังอย่างรอบด้าน และการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สะท้อนความเป็นจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพันธกิจ มีทั้งหมด 15 ตัว เป็นตัวชี้วัดแกน 12 ตัว และตัวชี้วัดเฉพาะ 3 ตัว ซึ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อตอบสนองนโยบายประเทศไทย 4.0 และพระราชัฐ

การศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จากการประมวลข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร และข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามตัวชี้วัด ผลการศึกษา พบว่า ทุกองค์กรมีความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ “เข้าใจ” เป็น “องค์กรแห่งความสุข” คือ สามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับ “วิธีคิด” เรียงลำดับตามคะแนนได้ ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค เทศบาลตำบลคลองโยง และองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ ภาวะการเป็นผู้นำของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหาร การบริหารงานอย่างโปร่งใส วิสัยทัศน์ขององค์กร สัมพันธภาพที่ดีและความสุขของบุคลากร

การสังเคราะห์กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางพระราชัฐ อันจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดให้มี “เวทีทางความคิด” เป็นพื้นที่สำหรับแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย และมี “เวทีทางกายภาพ” เป็นเวทีการทำงานร่วมกันในเชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่ โดยมีคณะทำงานที่มาจากหลายภาคส่วน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย หน่วยงานต้นสังกัด ควรมี “รางวัล” ตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจหรือโน้มน้าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้นในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับองค์กรและขับเคลื่อนชุมชน

คำสำคัญ: ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Application of the Sufficiency Economy Philosophy (SEP) of Local Administrative Organization (LAO) to “Thailand 4.0” through the “Pracha Rath” Strategy: A Case Study of LAOs in Nakhon Pathom Province

Researchers : Assoc. Prof. Dr. Kesinee Pratumsuwan, Dr. Kamonthip Kongprasertarmorn,
and Mr. Phiraphath Phansiri

Year : 2018

Abstract

This research has three objectives: 1) To develop indicators of the application of the SEP, and to develop an area-based approach 2) To study the level of Sufficiency Economy of local administrations and, 3) To synthesize the processes and mechanisms of participatory action, according to the “Pracha Rath guidelines.”

This study choose four local administrations selected in Nakhon Pathom Province as case studies namely: Tambon Wat Khae local administrative organization, Tambon Wat Lamood local administrative organization, Tambon Khlong Nok Krathoong local administrative organization and the municipality of Tambon Khlong Yuong.

Research was conducted using a triangulation method for data collection and validation. Important tools include document analysis, group discussion, in-depth interview, a survey of levels of satisfaction with local administration service, participatory and non-participatory observation, eavesdropping, and supported by empirical evidence.

The research developed “15 Indicators of Sufficiency Economy Development” reflecting the nature of responsibilities of local administration organization. Among them, 12 of which were core indicators, and 3 additional specific ones. All focused on fundamental economic development, in response to the “Thailand 4.0” and “Pracha Rath” concepts.

This study of SEP in LAOs is based upon compilation of data, some of which reflects the qualities of the tambons, and the local organizations. Other data deals with the indicators noted above. Results of the study indicate that all administrative units practice Sufficiency Economy at a level of “comprehension”, that can also been interpreted as "organizations advocated for well-being for all their members or being a happy organization". Thus the philosophy of Sufficiency Economy can be interpreted as being advanced to the level of “way of thinking”. The four local administration organizations can be ranked as follows: Tambon Khlong Nok Katoong local administration organization comes first. Then Tambon Wat Khae local administration organization, then the municipality of Tambon Khlong Yuong, Tambon Wat Lamood local administration organization comes last. Success factors include the leadership of the local administration, whose most important personal factors were transparent management, good governance, and good relationships in generating a happy work-place.

Synthesizing the processes and mechanisms of participatory action according to the “Pracha Rath” guidelines will raise the level of SEP by establishing a "platform for think tank", a space for people to express their opinions on various forms of development, and a

"physical platform" as working groups for area-based development from different regions on various issues.

The recommendation from this research is that local administration organizations should motivate members of the organizations to improve the level in application of SEP to their own organizations as well as the communities within those organizations involved.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Local Administrative Organization

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกพระราชัฐ: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม” สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความสะดวกเมตตาจาก ศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน ที่ได้ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ยิ่ง คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการวิจัยนั้น ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะผู้บริหาร และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นายสมบุญ สุวาทะโก นายกองคํการบํรหารส่วนตําบลวัดแค นายอาทร สุญจันท์ นายกองคํการบํรหารส่วนตําบลวัดละมุด นายมานพ ศรีสุข นายกองคํการบํรหารส่วนตําบลคลองนกกระทุง และนายสมเกียรติ จันท์แสง นายกเทศมนตริตําบลคลองโยง พร้อมด้วยกํานัน ผู้ใหญ่บ้านและแกนนำชาวบ้านทุกตําบล และขอขอบคุณ นางสาวกัญชลิกา สุขาบูรณ์ และ นายพรชัย พรวรรณศิริเวช จาก อบต.วัดแค นายพิสิษฐ์ ดอนจอมไพร จาก อบต.วัดละมุด นางนกน้อย ศรีนวลมาก จาก อบต.คลองนกกระทุง นางมุกดา อภิปิตรกุล และ นางสาวรัตนภรณ์ สายบุญจันทร์ จาก เทศบาลตําบลคลองโยง สำหรับการประสานงานและติดตามงานเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เรณู สุขารมณ ผู้อํานวยการฝ่าย ฝ่ายชุมชนและสังคม สํานักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อการพัฒนางานเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาคมวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ช่วยเจียรไนผลงานชิ้นนี้ให้มีความคมชัดมากขึ้น ส่วนที่ลืมไม่ได้ คือ ทีมสนับสนุนจากสถาบันการจัดการเพื่อการพัฒนาชนบทและสังคม และ เพื่อน ๆ นักวิจัยทุกชุดที่ได้ร่วมกันเติมเต็มและพร้อมจะก้าวเดินไปด้วยกัน

สุดท้าย คือ น้อง ๆ ในทีมงานทุกคน ประกอบด้วย นางสาวเนตรสุดา สงสกุล นางสาวฤดีภรณ์ พุทธเจริญ นายปฐมพงษ์ จงศักดิ์สวัสดิ์ และนางสาวผกามาศ สองเมือง

รองศาสตราจารย์ ดร.เกศินี ประทุมสุวรรณ
ดร.กมลทิพย์ คงประเสริฐอมร
อาจารย์ไพรัตน์ พันศิริ

บทสรุปผู้บริหาร

การวิจัย เรื่อง “การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกพระราชรัฐ: กรณีศึกษาชุมชนท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) พัฒนาตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ภายใต้จุดเน้น 2 จุด คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนและระดับองค์กร 2) ศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) สังเคราะห์กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางพระราชรัฐ อันนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 117 องค์กร กลุ่มตัวอย่าง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง และเทศบาลตำบลคลองโยง ซึ่งได้จากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจงโดยใช้เกณฑ์ต่าง ๆ ดังนี้ 1) เป็นองค์กรขนาดกลางหรือขนาดเล็ก 2) รับผิดชอบพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองกึ่งชนบทหรือชนบทกึ่งเมือง 3) อยู่ในเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาตำบลสุขภาวะ 4) ผู้บริหารองค์กรมีวิสัยทัศน์การพัฒนาอย่างยั่งยืน และ 5) มีแกนนำชุมชนเข้มแข็ง

หลักการสำคัญ คือ เป็นการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมระหว่างคณะนักวิจัยกับคณะทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นการวิจัยแบบสหวิทยาการ โดยการบูรณาการศาสตร์หลายสาขาวิชาในการศึกษา

กรอบความคิดหลักที่นำไปสู่การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คือ การวิเคราะห์เชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลในที่สุด (Impact) อันจะนำไปสู่ความยั่งยืน ความสมดุล และความมั่นคง โดยในระดับของ “ผลผลิต” คือการนำไปใช้ในเชิงวิธีการ ทำให้เกิดภูมิคุ้มกัน อันนำไปสู่ความยั่งยืน ในระดับ “ผลลัพธ์” คือ การนำไปใช้ในระดับวิถีชีวิตโดยมีความพอประมาณ อันนำไปสู่ความสุขและความสมดุล ส่วนระดับ “ผลในที่สุด” คือ การนำไปใช้ในระดับวิถีชีวิต ี่มีความเป็นเหตุผล อันนำไปสู่ความมั่นคง ดังนั้นระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงจำแนกได้รวม 4 ระดับ คือ

1. องค์กรที่ไม่มีความยั่งยืนหรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “ไม่เข้าข่าย” หมายถึง องค์กรที่ไม่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ อันทำให้มีความล่อแหลมหรือมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและมีความเสี่ยงที่จะอยู่รอดท่ามกลางวิกฤติการณ์

2. องค์กรแห่งความยั่งยืน หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “เข้าข่าย” หมายถึง องค์กรที่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในแง่ “วิธีการ” ทำให้มี “ภูมิคุ้มกัน” ไม่มีความเสี่ยงหรือล่อแหลมต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรม สามารถนำพาองค์กรให้อยู่รอดได้ท่ามกลางวิกฤตต่าง ๆ

3. องค์กรแห่งความสุข หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “เข้าใจ” หมายถึง องค์กรที่ น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยให้ความสำคัญกับ “วิถีคิด” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนำเรื่อง “ความพอประมาณ” มาใช้เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทำให้ไม่มีความเสี่ยงหรือล่อแหลมต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรม และที่สำคัญที่สุดสำหรับองค์กรในระดับนี้คือจะต้องทำให้ ทุกคนในองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4. องค์กรแห่งประโยชน์สุข หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แบบ “เข้าถึง” หมายถึง องค์กร ที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้โดยปฏิบัติจนกลายเป็น “วิถีชีวิต” มีวิถีปฏิบัติที่เป็น ธรรมชาติและมีเหตุผล ทำให้องค์กรมีภูมิคุ้มกัน มีความพอประมาณและมีเหตุผล ไม่มีความเสี่ยงหรือ ล่อแหลมต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรม ทำให้ทุกคนในองค์กรอยู่ร่วมกัน อย่างมีความสุข และความสุขของทุกคนส่งผลต่องานที่มีประสิทธิภาพสูง และมุ่งเป้าไปที่ผลประโยชน์ของ ประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ อันทำให้เกิดประโยชน์และความสุขของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ และ ความสุขจากการทำงานให้ประชาชนได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดีของสมาชิกในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง

หัวใจสำคัญของงานนี้อยู่ที่การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหรือ การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะได้ร่วมมือกันภายในองค์กรหาทางยกระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละองค์กรให้สูงขึ้น เพราะยิ่งถ้าองค์กรปฏิบัติตามระดับความเป็นเศรษฐกิจ พอเพียงได้สูงมากขึ้นเท่าใด ประโยชน์สุขที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติส่วนรวมก็จะยิ่งมีมากขึ้น เท่านั้น

กระบวนการวิจัย แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะแรก เป็นการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจ พอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด ส่วน ระยะที่สอง เป็นการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง โดยกลไกภาครัฐ

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ 3 ลักษณะ

1. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น การทดลองนำตัวชี้วัดไปใช้ และ การวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีการต่าง ๆ อัน หลากหลายแตกต่างกันตามลักษณะของประเด็นเนื้อหา โดย “วิธีการสามเส้า” ในด้านต่าง ๆ ทั้งสามเส้า ของแหล่งข้อมูลบุคคล สามเส้าของการตรวจสอบข้อมูล และสามเส้าของนักวิจัย ประกอบด้วย 1) การ สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น 3) การสังเกตการณ์แบบ มีส่วนร่วม 4) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม 5) การรับฟังอย่างรอบด้าน 6) การสำรวจความคิดเห็น และความพึงพอใจ และ 7) การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในสังเคราะห์แนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การจัดเวทีคืบข้อมูล และการสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น

ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิเคราะห์ ประกอบด้วย ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อมูลที่รวบรวมได้จากตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยการตรวจนับ แจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปของตารางและคำอธิบาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การแยกประเภทรายการ การจัดหมวดหมู่ และการนำเสนอในรูปของการบรรยาย และพรรณนา

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. จากการทบทวนและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความเชื่อมโยงและจุดเชื่อมต่อที่สำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและนโยบายประเทศไทย 4.0 คือ การสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนท้องถิ่นและการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ซึ่งสิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลสามารถทำได้ ทั้งเป็นสิ่งที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง ก็คือ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 3 ประเด็นหลัก คือ การส่งเสริมสถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่

การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สะท้อนความเป็นจริงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพันธกิจมีทั้งหมด 15 ตัว เป็นตัวชี้วัดแกน 12 ตัวและตัวชี้วัดเฉพาะ 3 ตัว ซึ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อตอบสนองนโยบายประเทศไทย 4.0 และประชารัฐ

ตัวชี้วัดแกน ประกอบด้วย 1) การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย 2) การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม 3) การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น 4) งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ 5) การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข 6) งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม 7) งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน 8) งานด้านสังคมและวัฒนธรรม 9) การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข 10) การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น 11) การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ และ 12) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

ตัวชี้วัดเฉพาะ ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมสถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน 2) การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และ 3) การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่

สำหรับการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการวิจัยครั้งนี้ จัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวทั้งหมด แต่คิดค่าคะแนนรวมจาก “ตัวชี้วัดแกน” เท่านั้น (300 คะแนน) ส่วนค่าคะแนนรวมจาก

“ตัวชี้วัดเฉพาะ” (30 คะแนน) จะนำไปใช้ในการร่วมอภิปรายถึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

2. จากการประมวลข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์กร และ ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้ในการวิจัย เป็น “องค์กรแห่งความสุข” มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับ “เข้าใจ” ทั้งหมด เรียงลำดับตาม คะแนนได้ดังนี้ คือ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค เทศบาล ตำบลคลองโยง และองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด ทุกองค์กรมีศักยภาพที่จะพัฒนาเพื่อเข้าสู่ระดับ “เข้าถึง” หรือการเป็น “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ได้ โดยใช้ “ตัวชี้วัด” และ “อริยมรรค” เป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทาง เป้าหมาย และใช้กลไกประชารัฐในการขับเคลื่อน

แต่ละองค์กรมี “จุดแข็ง” และ “จุดที่ควรพัฒนา” แตกต่างกันตามภูมิสังคม และทุนทางสังคมต่าง ๆ อาทิ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนองค์ความรู้ ทุนบุคคล ทุนภาคีเครือข่าย ฯลฯ

“จุดแข็ง” ในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง อยู่ที่ การยึดโยงของวัฒนธรรม “บ้าน ๆ” แบบชุมชนเกษตรกรรม การมีความรัก ความสามัคคีของบุคลากร ภายในที่ได้แผ่แผ่ไปยังชุมชนท้องถิ่นผ่านงานบริการต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานสวัสดิการชุมชน ทั้งยังเป็น “องค์กรต้นแบบ” หรือผู้นำ ในการลดการใช้พลังงานภายในสำนักงาน

“จุดแข็ง” ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ได้แก่ การที่ อบต.เปิดพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็น “พื้นที่การเรียนรู้” ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทำให้เป็น “ต้นแบบ” เกษตรกรรมยั่งยืน มีศักยภาพและความพร้อมในเรื่อง “ทุนทางสังคม” ทั้งทุนบุคคล ลักษณะ การเป็นผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ทุนทางวัฒนธรรม ทุนองค์ความรู้ที่ได้จากการเดินทาง ตามแนวทางศาสตร์พระราชา ผสมผสานกับความรู้ที่ได้จากการศึกษาวิจัย

“จุดแข็ง” ในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ เทศบาลตำบลคลองโยง อยู่ที่ความมุ่งมั่น ตั้งใจของ ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน การมีภาคีเครือข่ายที่หลากหลายโดยเฉพาะภาควิชาการ มีการวางแผน การทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น การจัดการด้านสาธารณสุขและการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น โดยมี “ทุนทางสังคม” ที่เด่นชัด ได้แก่ องค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ เกษตรปลอดภัย และการจัดการขยะอย่างมี ส่วนร่วม

ส่วน “จุดแข็ง” ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบล วัดละมุด คือ การทำงานบนฐานทุนทางสังคม คือ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญา ภาคีเครือข่าย ฯลฯ วิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นของผู้บริหาร รวมทั้งความสามารถในการต่อยอด ขยายผล จึงทำให้งานบริการ โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถ แก้ปัญหาความเดือดร้อนทั่วไปได้

ทุนเหล่านี้ คือ ความเข้มแข็งภายในของตำบลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปหนุนเสริม ร่วมพัฒนาและแปรเปลี่ยนเป็น “คุณค่า” และ “มูลค่า” ทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเศรษฐกิจฐานรากที่เชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ภายใต้กลไกการมีส่วนร่วมแบบประชารัฐ

ปัจจัยความสำเร็จของการเป็นองค์กรในระดับเข้าใจหรือองค์กรแห่งความสุข คือ ภาวะการเป็นผู้นำของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริหาร การบริหารงานอย่างโปร่งใส วิสัยทัศน์ขององค์กร สัมพันธภาพที่ดีและความสุขของบุคลากร

โดยภาพรวม “จุดที่ควรพัฒนา” และ “ก้าวต่อไป” ของทุกองค์กร มี 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การจัดทำแผนและวางแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัย “กลไกประชารัฐ” ทั้งการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการตามแผน และร่วมติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ
2. การเตรียมความพร้อมสำหรับ “สังคมสูงวัย” ได้แก่ การดูแลผู้สูงอายุไม่ให้เป็นผู้ป่วยติดเตียง การดูแลคนหนุ่มสาวและคนวัยทำงานไม่ให้เป็นโรคเรื้อรัง การเตรียม

สภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งพื้นที่ การจัดสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมการออมและแผนการใช้เงิน ฯลฯ

3. การส่งเสริมให้มีสถาบันการเงินชุมชน และ/หรือ กองทุนสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการออม ลดภาระหนี้สิน และเพื่อนำมาใช้เป็นสวัสดิการดูแลกันเอง

ภายในชุมชน ตั้งแต่เชิงกรานถึงเชิงตะกอน

4. การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางครอบคลุมทุกพื้นที่ในตำบล แม้ว่าหลายองค์กรจะทำเรื่องนี้ได้ดีจนเป็นแบบอย่างแล้ว หากมีลักษณะกระจุก ไม่กระจาย จึงควรขยายกิจกรรมดังกล่าวให้ครบทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน

5. การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรอัจฉริยะ และการประกอบอาชีพธุรกิจใหม่ ๆ หรือการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่อยู่บนฐานภูมิปัญญาเดิมหรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ

6. การวางแผนการทำงานแบบส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น อันหมายถึง การทำงานกับกลุ่มเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมตามความสนใจและศักยภาพ พร้อมมุ่งพัฒนาให้พวกเขาเป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” และ “นักสื่อสาร” ที่รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเองและเท่าทันโลกภายนอก

3. กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ อันจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง คือ การจัดให้มี “เวทีทางความคิด” เป็นพื้นที่สำหรับแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย และมี “เวทีทางกายภาพ” เป็นเวทีการทำงานร่วมกันในเชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่ โดยมีคณะทำงานที่มาจากหลายภาคส่วน เพื่อทำงานร่วมกันแบบบูรณาการหนุนเสริมกันและกันตามความโดดเด่นและความถนัดเฉพาะทาง

จากการถอดบทเรียนคณะผู้วิจัยและคณะทำงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด ได้
ข้อสรุปดังนี้

- 1) ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประโยชน์ต่อ
องค์กร ในแง่ของการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ
และศักยภาพในการนำน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจมาประยุกต์ใช้ มีประโยชน์ต่อ
ภาพรวมการพัฒนาประเทศ ในเรื่องการสร้างแรงกระตุ้นแบบข้ามพื้นที่ระดับตำบล มี
ประโยชน์ต่อปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และมีประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไปในอนาคต
- 2) ข้อดีหรือจุดเด่นของเครื่องมือนี้อยู่ที่การกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานไว้ในแต่ละระดับ
โดยเงื่อนไขพื้นฐานของแต่ละระดับเป็นสิ่งที่สะท้อนและบ่งชี้ “หัวใจ” ของเศรษฐกิจ
พอเพียงในแต่ละระดับ คือ สิ่งที่องค์กรในระดับนั้น ๆ จะต้อง “ผ่าน” ให้ได้
- 3) ข้อจำกัด คือ ก่อนการนำไปใช้ ผู้เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจว่า ตัวชี้วัดนี้
ไม่ใช่แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจหรือสัมภาษณ์ แต่เป็นเครื่องมือที่นำไปสู่การวัดว่า
องค์กรนั้นเป็นองค์กรที่อยู่ในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับใด
- 4) คณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องมีทักษะและสมรรถนะในการน้อมนำและขับเคลื่อนการ
ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น
- 5) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัด ควรมีการปรับเปลี่ยนบางรายการ เช่น “การจัดทำแผน
และวางแผนพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม” เป็น “การจัดทำแผนและวางแผนพัฒนาอย่างมี
ส่วนร่วมโดยกลไกประชารัฐ” ส่วน “การจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย”
เปลี่ยนเป็น “การจัดการศึกษาตลอดชีวิต” ทั้งควรมีการปรับเปลี่ยนการให้น้ำหนัก เช่น
ในกรณีการเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ที่ดำเนินงานโดย อปท. เอง หรือการเป็น
ต้นแบบองค์กรประหยัดพลังงาน ควรให้ค่าคะแนนหรือน้ำหนักมากกว่าการทำหน้าที่
เพียงการส่งเสริมหรือสนับสนุน สุดท้ายควรเพิ่มประเด็น “สัดส่วนงบประมาณต่อ
ประชากรในพื้นที่” อันแสดงให้เห็นว่าเป็นการบริหารจัดการด้วยความพอเพียง และใช้
ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และเพิ่มประเด็น “ร้อยละของการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหาร
ทั่วไป และด้านบริการชุมชนและสังคม”

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย หน่วยงานต้นสังกัด ควรมี “รางวัล” ตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจ
หรือนำมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้นในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงมาประยุกต์ใช้กับองค์กรและขับเคลื่อนชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป คือ 1) ถ้าศึกษาในพื้นที่ที่มีบริบทและภูมิสังคมที่
แตกต่างจากพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อาจจะต้องเพิ่มเติมหรือปรับเปลี่ยนรายละเอียดตัวชี้วัดบางตัวให้
สอดคล้องกับบริบทและภูมิสังคมของพื้นที่นั้น 2) คณะผู้ร่วมวิจัยที่มาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น
บุคคลสำคัญที่ทำให้ได้ผลการศึกษาที่ถูกต้องและรวดเร็ว และ 3) ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและ
บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทสรุปผู้บริหาร	จ
สารบัญ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
คำถามวิจัย	7
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	8
แนวทางในการสร้างกรอบวิจัย	8
การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	16
กรอบแนวคิดการวิจัย	19
วิธีดำเนินการวิจัย	21
วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การวิเคราะห์ข้อมูล	22
นิยามศัพท์เฉพาะ	23
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย	23
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	25
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา และการพัฒนาที่ยั่งยืน	25
นโยบายประเทศไทย 4.0 และตัวชี้วัด	30
กลไกการทำงานแบบประชารัฐ	32
บทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	33
ภาพรวมภูมิสังคมจังหวัดนครปฐม	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3 กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	41
กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	41
ผลการทดสอบเครื่องมือ	44
แบบจำลองการพัฒนาตัวชี้วัด	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค	51
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล	51
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร	53
ผลการศึกษาในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	54
แนวทางการพัฒนายกระดับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	74
ผลการวิเคราะห์	76
บทที่ 5 ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด	79
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล	79
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร	82
ผลการศึกษาในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	84
แนวทางการพัฒนายกระดับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	101
ผลการวิเคราะห์	102
บทที่ 6 ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง	105
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล	105
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร	107
ผลการศึกษาในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	109
แนวทางการพัฒนายกระดับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	126
ผลการวิเคราะห์	128
บทที่ 7 ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลคลองโยง	129
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล	129
ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร	131
ผลการศึกษาในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	133
แนวทางการพัฒนายกระดับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	152
ผลการวิเคราะห์	153
บทที่ 8 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย	155
วัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง	156
วัตถุประสงค์ข้อที่สอง	159
วัตถุประสงค์ข้อที่สาม	170
ถอดบทเรียนการวิจัย	173
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย	177

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	179
ภาคผนวก ก คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล	181
ภาคผนวก ข องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค	207
ภาคผนวก ค องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด	213
ภาคผนวก ง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง	221
ภาคผนวก จ เทศบาลตำบลคลองโยง	227
ภาคผนวก ฉ สรุปตารางเปรียบเทียบ	231

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1.1	กรอบตัวชี้วัด 3 ระดับ	18
ตารางที่ 1.2	ระดับคะแนน ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	18
ตารางที่ 3.1	กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	42
ตารางที่ 3.2	ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามแบบตัวชี้วัด	44
ตารางที่ 3.3	ตัวชี้วัดระบบความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามความสอดคล้องกับเป้าหมาย	47
ตารางที่ 3.4	กรอบตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและค่านำหนัก	48
ตารางที่ 3.5	เกณฑ์การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	49
ตารางที่ 4.1	สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย	57
ตารางที่ 4.2	สรุปคะแนนการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม	58
ตารางที่ 4.3	สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น	59
ตารางที่ 4.4	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ	61
ตารางที่ 4.5	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข	63
ตารางที่ 4.6	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม	65
ตารางที่ 4.7	สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน	66
ตารางที่ 4.8	สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม	67
ตารางที่ 4.9	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข	68
ตารางที่ 4.10	สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น	69
ตารางที่ 4.11	สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้	70
ตารางที่ 4.12	สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น	72
ตารางที่ 4.13	สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐและการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่ (ตัวชี้วัดเพิ่มเติม)	73
ตารางที่ 5.1	สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย	85
ตารางที่ 5.2	สรุปคะแนนการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม	87
ตารางที่ 5.3	สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น	87
ตารางที่ 5.4	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ	89
ตารางที่ 5.5	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.6	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม 92
ตารางที่ 5.7	สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน 93
ตารางที่ 5.8	สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม 94
ตารางที่ 5.9	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข 95
ตารางที่ 5.10	สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น 96
ตารางที่ 5.11	สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่ สามารถทำได้ 98
ตารางที่ 5.12	สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น 99
ตารางที่ 5.13	สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ 101
ตารางที่ 6.1	สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิด กฎหมาย 110
ตารางที่ 6.2	สรุปคะแนนการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม 111
ตารางที่ 6.3	สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น 112
ตารางที่ 6.4	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ 114
ตารางที่ 6.5	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข 115
ตารางที่ 6.6	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม 117
ตารางที่ 6.7	สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน 119
ตารางที่ 6.8	สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม 120
ตารางที่ 6.9	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข 121
ตารางที่ 6.10	สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น 122
ตารางที่ 6.11	สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่ สามารถทำได้ 123
ตารางที่ 6.12	สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น 124
ตารางที่ 6.13	สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ 126
ตารางที่ 7.1	สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิด กฎหมาย 134
ตารางที่ 7.2	สรุปคะแนนการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม 136
ตารางที่ 7.3	สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น 137
ตารางที่ 7.4	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ 138
ตารางที่ 7.5	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข 140
ตารางที่ 7.6	สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม 142
ตารางที่ 7.7	สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน 143

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 7.8	สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม	144
ตารางที่ 7.9	สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข	145
ตารางที่ 7.10	สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น	147
ตารางที่ 7.11	สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่ สามารถทำได้	148
ตารางที่ 7.12	สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น	150
ตารางที่ 7.13	สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ	151
ตารางที่ 8.1	การเปรียบเทียบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามประเด็น และองค์กร	159

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1.1	ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	9
ภาพที่ 1.2	การวิเคราะห์เชิงระบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	10
ภาพที่ 1.3	การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ	14
ภาพที่ 1.4	ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง “เข้าใจ”	15
ภาพที่ 1.5	ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง “เข้าใจ”	15
ภาพที่ 1.6	ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง “เข้าถึง”	15
ภาพที่ 1.7	ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง	17
ภาพที่ 1.8	กรอบแนวคิดในการวิจัย	20
ภาพที่ 1.9	วิธีดำเนินการวิจัย	21
ภาพที่ 2.1	การประมวลภาพแบบบูรณาการพุทธธรรม เพื่อนำมาสู่การพัฒนาตัวชี้วัด	29
ภาพที่ 3.1	แบบจำลองการพัฒนาตัวชี้วัด	45

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของโลกในยุคดิจิทัล ประกอบกับการเผชิญความขัดแย้งทางการเมืองภายใน ทำให้ประเทศไทยต้องประสบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและการเมืองหลายครั้งด้วยความรุนแรงที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ ในขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของโลกจากศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ก็ได้ก่อให้เกิดชุดของโอกาสและความท้าทาย เงื่อนไขและข้อจำกัดแบบใหม่ ซึ่งถ้าประเทศไทยยังไม่ได้ปรับตัว ปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา ตลอดจนไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพของคนและชุมชนท้องถิ่นให้มีขีดความสามารถแบบใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงแล้ว ก็น่าเป็นห่วงว่าคนไทยและสังคมไทยจะอยู่รอดได้อย่างไรในอนาคตอันใกล้

หากย้อนกลับไปในอดีตจะพบว่า ประเทศไทยมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง เริ่มต้นจากเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมมาสู่อุตสาหกรรมเบา และพัฒนาสู่อุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ อาทิ การหลั่งไหลเข้ามาของทุนและเทคโนโลยีต่างชาติ ในยุคโลกาภิวัตน์ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตจากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ามาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก รวมทั้งความต้องการและมุ่งหวังของประเทศไทยเองที่จะเติบโตอย่างก้าวกระโดด ฯลฯ การเปลี่ยนผ่านบนเส้นทางการพัฒนาดังกล่าวได้ทำให้ “ระบบคุณค่า” (Value system) แบบเดิมที่เคยยึดโยงสังคมไทยให้เป็นสังคมที่เอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ การมีวิถีชีวิตแบบพอเพียง เรียบง่ายและอบอุ่นในครอบครัว และชุมชนต้องถูกเบียดขับและแทนที่ด้วยระบบคุณค่าแบบใหม่ทั้งปัจเจกนิยม สุขนิยม วัตถุนิยม และสากลนิยม

ทั้งนี้ในช่วงต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อน อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 7 - 8 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการคาดหวังว่า ประเทศไทยจะก้าวสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ ในขณะนั้นแม้ทุกอย่างเสมือนจะดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ในความเป็นจริงกลับไม่ถึงเป้าหมายดังกล่าว เพราะการพัฒนาที่ผ่านมาไม่มีฐานรากที่มั่นคง เป็นการดำเนินการแบบเร่งรีบ ฉาบฉวย หวังพึ่งพิงเพียงโอกาสทางการค้าและการลงทุนจากภายนอก โดยละเลยการสร้าง ความเข้มแข็งจากภายใน กล่าวคือ ไม่มีกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและทุนของต่างชาติที่นำเข้ามาอย่างจริงจัง ไม่มีการสะสมฐานทุนต่าง ๆ โดยเฉพาะทุนปัญญาและทุนมนุษย์ที่มีศักยภาพในการรองรับการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากปัญหาการกระจายรายได้และการกระจายโอกาสทางการศึกษา

การวิเคราะห์ดังกล่าวนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนมากขึ้นเมื่อประเทศไทยต้องประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี พ.ศ. 2540 ซึ่งก่อให้เกิดความระส่ำระสายไปทั่วทุกพื้นที่ โดยเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นวิกฤตที่รุนแรงกว่าวิกฤตใด ๆ ที่ผ่านมา และแม้ว่าวิกฤตเศรษฐกิจครั้งสำคัญจะผ่านไปแล้วกว่า 20 ปี

อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยก็ไม่ได้ขยับตัวสูงขึ้น แต่กลับ “คงที่” อยู่เพียงระดับร้อยละ 3-4 เท่านั้น นับว่าเป็นประเทศที่มี “รายได้ปานกลาง”

“ความคงที่ของระดับรายได้ปานกลาง” ที่ยาวนานกว่าสองทศวรรษ สะท้อนความจริงว่า ประเทศไทยไม่สามารถขยับขึ้นไปแข่งขันกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เช่น ญี่ปุ่นหรือเกาหลีใต้ ได้ ในขณะเดียวกันก็ไม่สามารถขยับลงมาแข่งกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยการผลิตสินค้าต้นทุนต่ำ เช่น จีนในบางอุตสาหกรรมหรือเวียดนามซึ่งมีแรงงานจำนวนมากและราคาถูก¹ นี่จึงกลายเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่สังคมไทยต้องทบทวนและขบคิดอย่างจริงจัง

ในขณะเดียวกัน “ความเหลื่อมล้ำทางสังคม” ก็ยังเป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการคลี่คลาย ช่องว่างของรายได้และโอกาสระหว่างคนจนกับคนรวยขยายออกมากขึ้นตลอดระยะเวลากว่า 20 ปีของการพัฒนา สถิติเมื่อปี พ.ศ. 2552 ระบุว่าประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำทางรายได้สูงเป็นอันดับ 2 ของทวีปเอเชีย หากพิจารณาสัดส่วนรายได้ของประชากรและการถือครองทรัพย์สินระหว่างปี พ.ศ. 2531-2550 พบว่า สัดส่วนรายได้ของประชากรร้อยละ 20 ที่รวยที่สุด มีรายได้รวมกันประมาณร้อยละ 55 ของรายได้รวมทั้งประเทศ ในขณะที่กลุ่มคนที่ยากจนที่สุดร้อยละ 20 มีรายได้รวมกันเพียงร้อยละ 4 ของรายได้รวมทั้งประเทศเท่านั้น โดยสัดส่วนรายได้ดังกล่าวนี้มีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่คนส่วนน้อยมีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนว่าผลของการพัฒนาส่วนใหญ่ตกอยู่กับคนส่วนน้อย ขณะที่คนส่วนใหญ่เกือบจะไม่ได้รับอานิสงส์จากการพัฒนาของประเทศแต่อย่างใด

นอกจากนี้ การพัฒนายังนำมาซึ่ง “ความไม่สมดุล” และ “ความไม่ยั่งยืน” อย่างเด่นชัด เนื่องจากการเน้นเพียงความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจแต่ละเลยการรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่มีการใส่ใจจริงจังกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตลอดทุกช่วงวัยเพื่อยกระดับศักยภาพและภูมิปัญญา ดังจะเห็นได้ว่า ยิ่งพัฒนา สังคมก็ยิ่งอ่อนแอลง จนเกิดผลกระทบเชิงลบในมิติต่าง ๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล่มสลายของสถาบันครอบครัวและชุมชน

ปัญหาสำคัญดังกล่าวข้างต้น ได้นำมาสู่ทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาประเทศที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ยังคงน้อมนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาประเทศ² และจัดทำบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDG) และนโยบายประเทศไทย 4.0 ด้วยความเชื่อมั่นว่า แนวทางนี้จะนำพาสังคมไทยไปสู่เป้าหมาย “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ได้อย่างเป็นรูปธรรมแล้ว “สังคมไทย” ก็จะกลับมาเป็นสังคมที่เปี่ยมสุข สมานฉันท์ เป็นสังคมที่มีความพอเพียง มีชนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี “คนไทย” จะเป็นคนที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน เป็นคนทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถอยู่บนเวทีโลกได้อย่าง

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. ค้นเมื่อ มกราคม 3, 2561, จาก <http://www.nesdb.go.th/download/plan12/>

² ประเทศไทยได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางการพัฒนาประเทศ เรื่อยมาตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9

ภาคภูมิใจ ได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมตลอดทุกช่วงชีวิต ส่วน “เกษตรกร” ก็จะหลุดพ้นจากความยากจน โดยการผันตัวเองจาก “เกษตรกรผู้ผลิต” มาเป็น “ผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่” (Smart farmers) มีการบริหารจัดการที่ดี มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถสร้างมูลค่าสินค้าทางการเกษตรจากการแปรรูป เกิดวิสาหกิจขนาดเล็ก หรือ SME ที่สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างมูลค่าในสินค้าและบริการ มีความสามารถทางการค้าขาย สามารถเข้าถึงตลาดในประเทศ ตลาดอาเซียน และตลาดโลก ทำให้มีรายได้สูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีอนาคตที่สดใส ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ เศรษฐกิจก็จะดีทั่วทุกชุมชน ทุกคนสามารถทำงานในท้องถิ่นบ้านเกิดของตนเองได้โดยไม่จำเป็นต้องอพยพโยกย้ายเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่

การกำหนดทิศทาง การขับเคลื่อนการพัฒนาตามนโยบาย “ประเทศไทย 4.0” แท้จริงแล้วไม่ได้ขัดแย้งกับฐานคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เลย โดยที่ **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกถอดรหัสออกมาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ 2 ยุทธศาสตร์ คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from within) และการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก (Connect to the world) โดยการขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ”**

“การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน” อยู่กับการเปลี่ยนจุดมุ่งเน้นเป็นสำคัญ กล่าวคือ จากเดิมที่หวังพึ่งเศรษฐกิจโลก มาเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากในประเทศ จากการเน้นการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์มาเป็นการผลิตสินค้าเชิงนวัตกรรม จากการเน้นเงินทุนและทุนทางกายภาพมาเป็นการเน้นทุนมนุษย์และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุล มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขของสมาชิกในสังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ส่วน “การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก” หมายถึง การเชื่อมโยงเศรษฐกิจจาก “ภายใน” สู่ “ภายนอก” ซึ่งอาจมีหลายระดับ อาทิ จากระดับชุมชนสู่ระดับจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด จากระดับจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดสู่ระดับภูมิภาค หรือจากระดับภูมิภาคสู่ระดับอาเซียนและระดับโลก เป็นต้น ซึ่งเมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายใน เกิดความเข้มแข็งจากการพัฒนาขีดความสามารถ ก็จะมีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอเมื่อเผชิญกับโอกาสและความท้าทายจากโลกภายนอก โดยจุดเริ่มต้นของการเชื่อมโยงสู่ประชาคมภายนอกนี้ อาจจะเป็นเรื่อง “ตลาดยั่งยืน” ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งตลาดทางกายภาพและตลาดออนไลน์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นโดยยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งจากภายในและการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก คือ “จุดเชื่อม” สำคัญ ที่นโยบายประเทศไทย 4.0 ได้มาจากรากฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หรือ “ศาสตร์พระราชา” ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแก่คนไทย ดังจะเห็นได้ว่าหลักการสำคัญ คือ ความพอประมาณ การมีภูมิคุ้มกัน และการมีเหตุผล ภายใต้เงื่อนไขคุณธรรมและความรู้ นั้น แท้ที่จริงแล้วก็คือ การพัฒนาจากภายในไปสู่ภายนอก เริ่มจากการรู้จัก เข้าใจ และพัฒนาตนเองและชุมชนภายใต้บริบทของตนเองบนฐานความรู้ ฐานคุณธรรม ให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ อันจะช่วยให้ดำรงตนอยู่ได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง และเมื่อมีการเชื่อมต่อกับโลกภายนอกก็จะเป็นเชื่อมต่อที่มีศักดิ์ศรี และมีความเท่าเทียม

อย่างไรก็ตาม เมื่อต้องนำยุทธศาสตร์ทั้งสองนี้ไปขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area – based approach) ทั่วทั้งประเทศ ซึ่งแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันตามศักยภาพและภูมิสังคม โดยผ่านแผนงาน โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องอาศัยหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่นเป็นจุดเริ่มต้น นั่นก็คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพราะ อปท. เป็นหน่วยงานราชการที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด มีความพร้อมด้านทรัพยากรและงบประมาณมากที่สุด และมีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ดังตอนหนึ่งในมาตรา 250 ความเป็นว่า ³

... องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคหนึ่งและกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ต้องให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ ...

ทั้งนี้ อปท.ทุกแห่งจะต้องจัดให้ “การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และจะต้องประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนา 7 ด้าน คือ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2) การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ความยั่งยืน 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศยั่งยืน 4) การอนุรักษ์ พื้นฟูและสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 6) การจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย และ 7) การพัฒนาบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ⁴ โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การพัฒนาใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน และระดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ⁵

³ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. ค้นเมื่อ มกราคม 5, 2561, จาก <http://click.senate.go.th/wp-content/uploads/2017/>

⁴ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมที่ 3 พ.ศ. 2542 ใน มาตรา 16 ได้กำหนดให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ดังกล่าวมีผลทำให้ อปท.ต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่น 7 ยุทธศาสตร์

⁵ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดทำแนวทางการส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เลขที่ มท 0891.4/ ว 1659

ระดับครัวเรือน กำหนดแนวทางการพัฒนาให้ครัวเรือนมี “ภูมิคุ้มกัน” ในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย การทำกิจกรรมส่งเสริมการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การประหยัด การเรียนรู้การดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผล การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ฯลฯ

ระดับชุมชน กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสร้าง “ความเข้มแข็ง” ให้หมู่บ้าน ประกอบด้วย การส่งเสริมให้ชุมชนจัดทำแผนชุมชนแบบมีส่วนร่วม การรวมกลุ่มการพัฒนาที่หลากหลาย การพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้นำชุมชน การมีระบบการออมทรัพย์และสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมที่นำไปสู่ความรู้ รัก สามัคคี ฯลฯ

ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารองค์กร ประกอบด้วย การกำหนดให้เป็นวิสัยทัศน์ของท้องถิ่น การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การน้อมนำหลักการทรงงานมาเป็นแนวทางการบริหารงานทุกระดับ ตลอดจนการสร้างระบบเครือข่ายการทำงานทั้งเครือข่ายภายในและภายนอก

ถึงกระนั้นก็ตาม ระดับศักยภาพและสมรรถนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้นไม่เท่ากัน ซึ่งเรื่องเกี่ยวกับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้จัดจำแนกไว้ 3 ระดับ คือ⁶

1. **ระดับเข้าข่าย** เป็นระดับที่มีลักษณะสำคัญในแง่ของการใช้ “วิธีการ” (Method) เพื่อลดความเสี่ยง มีความพยายามในการรับมือ การต่อสู้กับปัญหาเพื่อความอยู่รอดอันเป็นสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิต เกิดการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” (Self immunity)⁷ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับตนเอง ครอบครัวหรือชุมชน

ลงวันที่ 24 สิงหาคม 2553 เรื่อง การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดุราลัยละเอียดเพิ่มเติมใน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **ทิศทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น.**

ค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2561, จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2011/12/1163_4495.pdf

⁶ สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้พัฒนาตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาจากกรณีศึกษาต่าง ๆ 5 กรณี ประกอบด้วย 1) การจัดการป่าชายเลนพื้นที่ลุ่มน้ำปะเหลียน จ.ตรัง 2) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติบ้านและสิ่งแวดล้อมบ้านละหอกะรัง อ.ประโคนชัย จ.บุรีรัมย์ 3) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บ้านเป็ดไถใน จ.ตราด 4) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติป่าต้นน้ำพะโต๊ะ จ.ชุมพร และ 5) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของธุรกิจชุมพรคานารีรีสอร์ท และศูนย์กีฬาต้าน้ำ จ.ชุมพร โดยใช้กรอบการวิเคราะห์ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง 3 ระดับ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. (2551). **การสังเคราะห์วิธีคิดและแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยภูมิปัญญาตะวันออกเพื่อนำไปสู่การประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติ.** รายงานการวิจัย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

⁷ คำว่า “ภูมิคุ้มกัน” “พอประมาณ” และ “เหตุผล” นี้ มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษที่จะช่วยให้ชาวตะวันตกผู้ใช้ภาษาอังกฤษเข้าใจ ตามลำดับ ดังนี้ “Resilience or Prudence” “Moderation” และ “Reasonableness or Awareness of causal relationship” ตามลำดับ

2. ระดับเข้าใจ เป็นระดับที่ให้ความสำคัญกับ “วิธีคิด” (Way of thinking) มีการนำความคิดเรื่อง “ความพอประมาณ” (Moderation) อันเป็นหลักการสำคัญมาใช้สร้างภูมิคุ้มกัน

3. ระดับเข้าถึง เป็นระดับที่ผ่านการปฏิบัติเป็นประจำจากพื้นฐานความเข้าใจ จนกลายมาเป็น “วิถีชีวิต” (Way of life) เป็นวิถีปฏิบัติโดยธรรมชาติ ทำให้ชีวิตอยู่อย่างมี “เหตุผล” (Reasonableness) อันเป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่ง ทั้งยังสามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่นในการเรียนรู้

ดังนั้น ถ้ามีตัวชี้วัดที่จะใช้เป็นดัชนีวัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็จะทำให้จำแนกได้ว่าองค์กรใดมีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับใด เช่น ไม่เข้าข่าย เข้าข่าย เข้าใจ หรือเข้าถึง ทั้งยังสามารถที่จะแสวงหาหรือพัฒนาสิ่งที่จะช่วยยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงให้สูงขึ้น เพื่อเป้าหมายหรือผลลัพธ์สุดท้าย คือ ประโยชน์สุขของคนทุกเพศวัย ทุกกลุ่มในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ตัวชี้วัด ก็คือ “เครื่องมือ” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนชุมชนนั่นเอง

การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนชุมชนไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมี “ความสุข” และ “ประโยชน์สุข” เป็นเป้าหมายสุดท้ายนั้น การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของทุกภาคส่วนเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นยิ่ง แนวทางการทำงานแบบประชารัฐ จึงเป็น “จุดคานงัด” สำคัญของการขับเคลื่อน การทำงานแบบ “ประชารัฐ” ได้ถูกบรรจุไว้ในเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญว่า ประชาชนและรัฐต่างมีหน้าที่ต่อกันและกัน ดังตอนหนึ่ง ความว่า⁸

... การกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน เช่นเดียวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ต่อรัฐ...การจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และลักษณะสังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ...

ฐานคิดของ “ประชารัฐ” อยู่ที่ว่า “คนไทยทุกคน คือ ประชาชนของชาติ” แนวทางการทำงานแบบประชารัฐ จึงมุ่งที่การรวมพลังทุกภาคส่วน โดยนำพลังจากภาคประชาชน ภาคเอกชน ภาครัฐ มาสร้างการเปลี่ยนแปลงในทุกมิติและทุกด้านอย่างยั่งยืน การทำงานตามแนวทางดังกล่าว คือ การที่ประชาชนกับรัฐบาล หรือประชาชนกับหน่วยงานราชการ หรือประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมาร่วมกันกำหนดแผนพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จัดทำโครงการร่วมกัน และร่วมกันติดตามตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน

ดังนั้นประชารัฐจึงเป็น “เครื่องมือ” หรือ “วิธีการ” ทำงานที่ อปท. ต้องยึดถือเป็นหลักการ ซึ่งอาจมีได้หลายลักษณะ หลายรูปแบบ เช่น ประชาชนเป็นฝ่ายนำ และ อปท.เป็นฝ่ายสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวก หรือการช่วยกันคิด ช่วยกันดำเนินงานตามพันธกิจขององค์กร เน้นการทำงานแบบเครือข่ายที่มี

⁸ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560, หน้า 2.

การบูรณาการกันภายใต้เป้าหมายเดียวกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมนี้อาจขยายไปถึงทุกภาคส่วนในพื้นที่นั้น ๆ เช่น ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคศาสนา และภาคสื่อมวลชน โดยการดำเนินงานตาม แผนงาน โครงการ กิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายนั้น อาจมีกลไกการทำงานแบบ “ประชารัฐ” หลายกลไก เช่น กลไกด้านการวางแผน กลไกด้านการสื่อสาร และกลไกด้านการติดตามประเมินผล เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่น่าสนใจว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการภายในองค์กรเองได้ในระดับใด อย่างไร รวมทั้งจะนำไปใช้ในการพัฒนา เชิงพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็งในระดับครัวเรือนและชุมชนได้อย่างไร จะเชื่อมโยงกับ ประชามภายนอกได้อย่างไร และจะยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการสร้างกระบวนการและกลไกการมีส่วนร่วมตามแนวทาง “ประชารัฐ” ได้อย่างไร แบบใด และภายใต้ เงื่อนไขเช่นไร

2. คำถามการวิจัย

เป้าหมายของการวิจัย คือ การพัฒนาตัวชี้วัดที่จะใช้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีสมมติฐานว่าองค์กรที่มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สูงกว่า จะเป็น ตัวอย่างของการบริหารจัดการที่ดี ทั้งสามารถขับเคลื่อนให้ประชาชนในระดับครอบครัวและชุมชน เกิดการ น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้ดีกว่า และทำให้บุคลากรในองค์กรทำงานร่วมกันอย่างมี ความสุข ซึ่งความสุขดังกล่าวจะยังประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนต่อไป คำถามของการวิจัย ในที่นี้ คือ

2.1 อะไร คือ ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขับเคลื่อน ชุมชน ภายใต้จุดเน้นการพัฒนา 2 จุด คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน และการเชื่อมโยงกับ ประชาคมภายนอก ใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน และระดับองค์กร

2.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อสร้างความ เข้มแข็งจากภายในชุมชนท้องถิ่น และสร้างความเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ได้ในระดับใด

2.3 แนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาศัย กระบวนการและกลไกการมีส่วนร่วมตามแนวทาง “ประชารัฐ” ควรเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อพัฒนาตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ภายใต้ จุดเน้น 2 จุด คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน และการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนและระดับองค์กร

3.2 เพื่อศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 เพื่อสังเคราะห์แนวทาง กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ อันจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 7 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอ กำแพงแสน อำเภอดอนตูม อำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี อำเภอสสามพราน และอำเภอฟุทธมณฑล

4.2 ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารองค์กรและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

5. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีทั้งหมด 117 องค์กร กลุ่มตัวอย่าง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้จากการเลือกอย่างมีวัตถุประสงค์หรือเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive selection)

เกณฑ์สำคัญที่ใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

- 5.1 องค์กรขนาดกลางหรือขนาดเล็ก
- 5.2 รับผิดชอบพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองกึ่งชนบท หรือชนบทกึ่งเมือง
- 5.3 อยู่ในเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาตำบลสุขภาวะ
- 5.4 ผู้บริหารองค์กรมีวิสัยทัศน์การพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 5.5 มีแกนนำชุมชนที่เข้มแข็ง

กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการเลือกอย่างเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย 1) องค์การบริหารส่วนตำบล วัดแค อำเภอนครชัยศรี 2) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี 3) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง อำเภอบางเลน และ 4) เทศบาลตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล

6. แนวทางในการสร้างกรอบวิจัย

ในการสร้างกรอบการวิจัยในครั้งนี้ หัวใจสำคัญอยู่ที่การประเมินระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการหรือการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อจะช่วยให้สามารถทราบระดับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำลังดำเนินอยู่ เพื่อจะได้ร่วมมือกันหาทางยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละองค์กรให้สูงขึ้น เพราะยิ่งถ้าองค์กรปฏิบัติตามระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้สูงมากขึ้นเท่าใด ผลประโยชน์หรือประโยชน์สุขที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนและประเทศชาติส่วนรวมก็จะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

กรอบวิจัยกลาง โดยงานวิจัยที่จะให้กรอบวิจัยกลางที่คณะผู้วิจัยจากทุกโครงการย่อย และผู้ประสานงานชุดโครงการได้ร่วมกันคิด ประกอบกับกรอบวิจัยในส่วนของนักวิจัยของโครงการนี้ในการถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกภาครัฐ

การดำเนินการดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ส่วน ส่วนแรกคือ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สะท้อนความหมายตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในลักษณะที่สามารถจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจนพอสมควร อีกส่วนหนึ่งคือ การวิเคราะห์อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ซึ่งหากจะกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินงานเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนย่อมไม่เป็นการถูกต้อง โดยที่การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจะสามารถจำแนกระดับของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างชัดเจนพอสมควร ซึ่งการน้อมนำความหมายของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” อย่างเป็นทางการมาประยุกต์ใช้นั้นเริ่มจาก “คำปรารภ” คือข้อความที่ได้นำเสนอจากสำนักพระราชวังถึงสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

... “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ...

ส่วนความหมายของคำว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” พระองค์ได้พระราชทานไว้ดังต่อไปนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

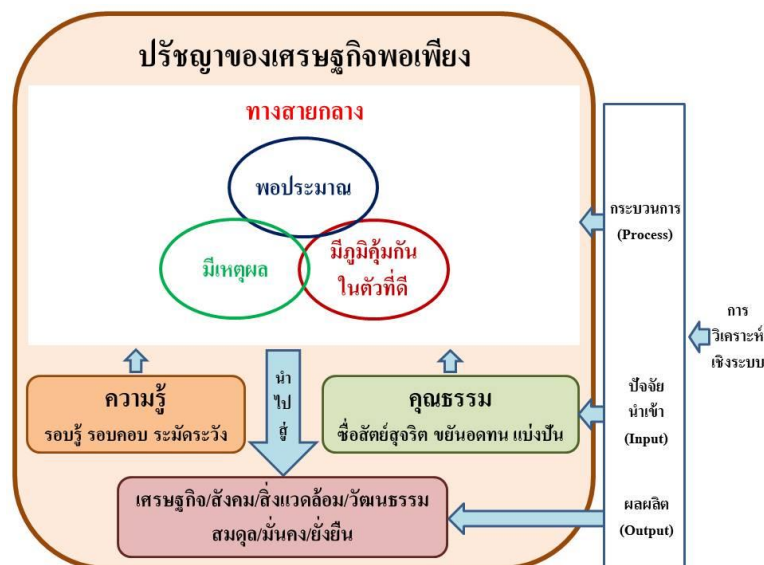
จากคำจำกัดความข้างต้นได้มีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาแสดงเป็นความสัมพันธ์ดังรูปที่ 1.1 ซึ่งเป็นการอธิบายความหมายโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเป็นภาพที่คนไทยรู้จักกันดี

รูปที่ 1.1 ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากภาพดังกล่าวข้างต้น นำเสนอเป็นการวิเคราะห์เชิงระบบได้ดังรูปที่ 1.2 ซึ่งสังเกตได้ว่า ไม่มีที่ใดเลยในคำอธิบายความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นทางการจะมีคำว่า “ความรู้” อันเป็นคำที่ทำให้มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน เพราะในความหมายจริงมีคำว่า รอบรู้ รอบคอบ และระมัดระวัง และคำว่า สติปัญญา

คำว่า รอบรู้ คือปัญญา รอบคอบ คือสติ และระมัดระวัง คือสติ ดังนั้น จึงควรใช้คำว่า “สติปัญญา” แทนคำว่า “ความรู้” ซึ่งอาจจะทำให้ความเข้าใจคลาดเคลื่อน เพราะคำว่า “รอบรู้” หรือ ปัญญา ไม่ใช่เป็นเพียง “ความรู้” แต่เป็น “ความรู้จริง” หรือความรู้ตามความเป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ อีกทั้ง “ความรู้” แต่เพียงอย่างเดียวถ้าไม่ถูกกำกับด้วย “สติ” ก็อาจจะมีการนำความรู้ไปใช้ในทางที่ผิด ดังนั้น คำว่า “ความรู้” อย่างเดียวจึงไม่พอเพียง จะต้องเป็น “สติ” และ “ปัญญา” เพื่อให้สื่อความหมายชัดตามคำจำกัดความ ในการนำเสนอต่อจากนี้ไปจะใช้คำว่า “สติปัญญา” แทนคำว่า ความรู้ และจะมีการนำเสนอในลักษณะการวิเคราะห์เชิงระบบในรูปแบบที่เห็นได้ชัด ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลในที่สุด (Impact)⁹

รูปที่ 1.2 การวิเคราะห์เชิงระบบปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ถ้าพิจารณาจากรูปที่ 1.2 โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอจะมีแต่เพียงผลผลิตเท่านั้น มิได้มีผลลัพธ์ และผลในที่สุด

⁹ อภิชัย พันธเสน กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า โดยทั่วไปจะมีผู้แปล “Impact” ว่า “ผลกระทบ” แต่ การใช้คำว่า “ผลในที่สุด” สามารถสื่อความหมายได้ดีกว่า

คือ เศรษฐกิจ / สังคม / สิ่งแวดล้อม /
วัฒนธรรม / สมดุล / มั่นคง / ยั่งยืน

คำว่า **มั่นคง** และ **ยั่งยืน** นั้น มีได้ปรากฏอยู่ในความหมาย แต่ปรากฏอยู่ในคำโปรย ส่วนในความหมายที่อธิบายว่าเป็นปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีคำว่า **สมดุล** ขณะเดียวกัน คำว่า “เศรษฐกิจ” นั้นมีได้ปรากฏอยู่ในคำอธิบายความหมาย แต่ที่ปรากฏอยู่ในความหมายที่ทรงตรัสถึงคือคำว่า “**วัตถุ**” คือ ความเจริญหรือการพัฒนาทางวัตถุ ที่อาจจะอธิบายได้ว่าพระองค์หมายถึง**เศรษฐกิจ**นั่นเอง

อย่างไรก็ตามคำที่เกี่ยวข้องกับผลผลิตนั้นมี 3 คำ คือ “สมดุล” “มั่นคง” และ “ยั่งยืน” ซึ่งการเรียงทั้งสามคำในแบบข้างบนนั้นเป็นการเรียงโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อาจจะมีการเรียงลำดับตามความสำคัญของคำก็ได้ โดยผู้วิจัยจะเรียงใหม่เป็น **ยั่งยืน/สมดุล และ มั่นคง** ด้วยเหตุผลที่จะได้อธิบายต่อไปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลในที่สุด

ทั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า “**การมีภูมิคุ้มกัน**” นั้นเป็นวิธีการ ซึ่งเป็นเรื่องง่ายและมีความลึกซึ้งน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับ **ความพอประมาณ หรือ ความพอเพียง และ ความมีเหตุผล** ทั้งนี้เพราะมีหลายวิธีที่จะช่วยให้เกิดความยั่งยืนได้ เช่น การโอนอ่อนผ่อนตามสถานการณ์ ความรอบคอบและระมัดระวัง หรือหลีกเลี่ยงการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง แต่ภูมิคุ้มกันที่ดีที่สุดคือความสามารถในการพึ่งตนเอง ที่ช่วยให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ได้ในทุกสถานการณ์

สิ่งที่สูงกว่า “วิธีการ” คือ “**วิถีคิด**” ที่เป็นเช่นนี้เพราะวิธีการเป็นเหมือนคู่มือ ช้อแนะนำ หรือคำสั่ง อาจจำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจอยู่บ้างแต่ไม่จำเป็นต้องมีทั้งหมด เพราะทำตามวิธีการหรือคู่มือก็ได้

ส่วน “**วิถีคิด**” นั้น จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจด้วยตนเอง และ “**วิถีคิด**” ในที่นี้คือ “**ความพอประมาณ**” หรือ “**ความพอเพียง**” ความหมายที่ลึกซึ้งของความพอประมาณหรือความพอเพียง คือ เป็นกฎธรรมชาติที่ควบคุมการปฏิบัติตนสำหรับสิ่งที่มีชีวิตทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็น พืช สัตว์ หรือ คน ทั้งนี้เพราะความพอประมาณ คือจุดที่ดีที่สุดสำหรับชีวิต สิ่งที่มีชีวิตทุกชีวิต ถ้าหากเอา “ชีวิต” ของตนเองเป็นหลักในการตัดสินใจ อะไรก็ตามที่น้อยเกินไป ยังคงไม่ดีที่สุดสำหรับชีวิต อะไรก็ตามที่มากเกินไปก็ไม่ดีที่สุดสำหรับชีวิต เช่น พืชที่อยู่บนบก ถ้าได้น้ำมากเกินไปก็ไม่ดีสำหรับชีวิตพืช หรือถ้าได้น้ำน้อยเกินไปก็ไม่ดีเช่นกัน ถ้าได้ธาตุอาหารน้อยเกินไปก็ไม่เจริญเติบโต ได้อาหารมากเกินไปก็อาจจะตายได้ รวมทั้งแสงแดด และอุณหภูมิที่เหมาะสมก็เช่นกัน **จุดที่ดีที่สุดสำหรับพืชก็คือ จุดที่พอประมาณหรือจุดที่พอเพียง** ถ้าจะยกตัวอย่างสัตว์และคน ซึ่งต่างกับพืชที่ส่วนใหญ่คือสามารถเคลื่อนที่ได้ การได้รับอาหารมากเกินไปหรือน้อยเกินไปก็ไม่ดีที่สุดต่อชีวิต การออกกำลังกาย รวมทั้งกิจกรรมทุกชนิดเท่าที่จะนึกได้ของคน ก็จะพบว่าจุดที่ดีที่สุดสำหรับชีวิตคือจุดที่พอประมาณ ไม่มากหรือน้อยเกินไป แต่อาจจะมีคนตั้งคำถามว่าทรัพย์สินเงินทอง ถ้ายังมีมากยิ่งดีมิใช่หรือ เพราะอย่างน้อยทรัพย์สินเงินทองสามารถซื้อความสะดวกสบายได้ ดังนั้นยังมีมากก็ยิ่งดีเพราะชีวิตจะยิ่งมีความสุขสบายมากขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่ามี “คุณภาพชีวิต” ที่ดีขึ้น แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนที่มั่งเงินหรือทรัพย์สินมากเกินไป ก็คือเมื่อมีเงินทองหรือทรัพย์สินมากขึ้นก็ยังสามารถซื้อความสะดวกสบายได้มากขึ้น เกิดเป็นความโน้มเอียงให้ชีวิตเริ่มตั้งอยู่ใน “**ความประมาท**” และ

เมื่อสามารถทำหลายสิ่งหลายอย่างได้มากกว่าคนที่มั่งคั่งเงินทองน้อยกว่า ในที่สุดก็อาจจะพลาดพลั้งในการตัดสินใจหรือการดำเนินชีวิตได้ง่าย เป็นผลให้เกิดความตกต่ำในชีวิตหรือเสียชีวิตได้ในที่สุด อีกทั้งการหาเงินและ/หรือทรัพย์สิน ถ้าไม่เบียดเบียนผู้อื่นก็อาจจะต้องเบียดเบียนตนเอง ซึ่งการเบียดเบียนไม่ว่าจะเป็นตนเองหรือผู้อื่น รวมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติย่อมเป็นพฤติกรรมที่ไม่แนบเนียน

ดังนั้นความพอประมาณจึงเป็นวิถีชีวิตที่ลึกซึ้งที่เอาชีวิตของตนเองเป็นตัวตั้ง คนที่มีความโลภเพราะเอากิเลสของตนเองเป็นตัวตั้งโดยไม่รู้ตัว แต่ถ้าหากรักชีวิตและเอาชีวิตเป็นตัวตั้งเหมือนเช่นสัตว์โดยทั่วไปก็จะรู้ว่าความพอประมาณคืออะไร อีกทั้งการตัดสินใจในทุกเรื่องบนหลักพอประมาณคือการตัดสินใจเพื่อทำในสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิตซึ่งไม่มีอะไรจะดีไปกว่านี้แล้ว จะเห็นได้ว่าสัตว์ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดไม่มีความโลภเพราะสัตว์ไม่มีเครื่องมือในการสะสมสิ่งของมากนัก อีกทั้งไม่มีแนวโน้มที่จะสะสมจนเกินความจำเป็นต่อชีวิตของพวกมัน เพราะจะทำให้ชีวิตของมันขาดอิสรภาพเท่าที่ควร

ความพอประมาณหรือความพอเพียงจึงเป็นวิถีชีวิตที่ลึกซึ้งโดยเอาชีวิตของตนเองเป็นตัวตั้ง และทำเฉพาะในสิ่งที่ดีที่สุดในชีวิต เพื่อให้ชีวิตมี “สมดุล” ทั้งนี้เพราะชีวิตที่มีสมดุลคือชีวิตที่มีความสุข หรืออย่างน้อยก็เป็นชีวิตที่ปราศจากความทุกข์ เพราะภาวะที่สมดุลคือ ภาวะที่ไร้ปัญหาใด ๆ ดังที่ได้ตรัสไว้เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2517 แก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมของมหาวิทยาลัยแห่งนั้น

...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่ในเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อย ๆ สร้างความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจจะกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังจะเห็นได้ที่อารยประเทศทั้งหลายกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้

ส่วนที่เกี่ยวข้องของพระราชดำรัสองค์นี้ในส่วนที่กล่าวถึงคือความสมดุล เพราะถ้าไม่สมดุลจะเกิดมีปัญหามาตาม แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าพระราชดำรัสองค์นี้มักจะนำมาอ้างเพียงครั้งเดียว โดยตัดส่วนที่เริ่มต้นว่า “หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงประการเดียว...” ออกไปทั้งหมด

สะท้อนถึงพระอัจฉริยภาพของพระองค์ที่ได้ทำนายผลของการพัฒนาที่ไม่สมดุลของประเทศไทยไว้ล่วงหน้า 40 ปี แล้ว โดยที่คำทำนายดังกล่าวยังคงเป็นจริงจนถึงปัจจุบัน เพราะอยู่บนพื้นฐานของตรรกะที่เป็นกฎธรรมชาติ

ความสมดุลที่พระองค์ทรงปรารถนา คือความพออยู่พอกินและมีความสุข ซึ่งก็หมายถึงการมีความสุขนั่นเอง ดังบางตอนในพระราชดำรัสเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต

... คนอื่นจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา จะว่าเมืองไทยล้าสมัย ว่าเมืองไทยเชย ว่าเมืองไทยไม่มีสิ่งทันสมัยใหม่ แต่เราอยู่พอกินพอใช้ และขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้

เมืองไทย พอยุ่พอกิน มีความสงบ และทำงาน ตั้งจิตอธิษฐาน ตั้งปณิธานในทางนี้
ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบ พอยุ่ พอกิน ไม่ใช่จะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่าพอยุ่
พอกิน มีความสงบ เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพอยุ่ พอกิน
นี้ได้ เราก็คงอยู่ยงคงถาวรได้...

ดังนั้น ความพอประมาณจึงนำไปสู่ความสมดุลและความสุข ในที่สุด นี่คือผลลัพธ์ของ
เศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพราะความสุข คือ ภาวะที่ปราศจากความทุกข์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปรารถนาของทุกชีวิต

เหนือขึ้นไปจากวิธีคิดก็คือ การปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอจนเป็น “วิถีชีวิต” นั่นก็คือ ความมีเหตุผล
ความมีเหตุผลมักจะมีการตีความกันโดยทั่วไปว่าเป็นการมีเหตุผลในเชิงตรรกะ แต่ไม่ควรจะลืมว่า ตรรกะ
เป็นสิ่งที่มนุษย์คิดขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันก็ยังมีตรรกะที่มนุษย์นิยมใช้ แต่เป็นตรรกะที่ไม่สอดคล้องกับ
ความเป็นจริงตามธรรมชาติ คือ ตรรกะสุดขั้ว คือ ตรรกะที่ไม่ยอมรับพื้นที่ตรงกลาง กล่าวคือ ตรรกะที่
อธิบายว่าถ้าเป็นดำ จะต้องไม่เป็นขาว ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ถูกเพียงส่วนเดียว เพราะสิ่งที่ดำรงอยู่ใน
ธรรมชาติส่วนใหญ่จะไม่เป็นขาวเป็นดำ แต่จะเป็นสีเทาในลักษณะต่าง ๆ เช่น ตั้งแต่สีเทาที่มีสีดำร้อยละ
ศูนย์ หรือสีเทาที่เข้มขึ้นกว่าเดิม คือมีสีดำร้อยละ 1 ร้อยละ 2 เพิ่มขึ้นตามลำดับ จนถึงสีเทาที่มีสีดำร้อยละ
100 หรือมีสีขาวร้อยละ 0 เป็นต้น เช่นเดียวกับความทุกข์และความสุข ซึ่งมีอยู่ร่วมกัน รวมทั้งความมืด
ความสว่าง ความร้อน ความเย็น ดังนั้นถ้าอธิบายคำว่ามีเหตุผลแบบตรรกะที่ไม่มีพื้นที่ตรงกลาง ซึ่งเป็น
ตรรกะที่ใช้มากในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีคำตอบที่แน่นอนตายตัว ก็จะไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงใน
ธรรมชาติที่ดำรงอยู่ที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไป

แต่คำว่า “มีเหตุผล” ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงใช้
เป็นคำที่มีที่มาจากพุทธธรรมหรือคำสอนของพระพุทธเจ้า คือ เหตุ-ปัจจัย-ผล ถ้าต้องการจะให้ผลที่ดีจะต้อง
สร้างเหตุที่ดีและปัจจัยสนับสนุนที่ดีจึงจะได้ผลดี แต่ถ้าผลนั้นเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาเพราะนำมาซึ่ง
ความทุกข์ก็ควรระงับเสียตั้งแต่เหตุ เมื่อไม่มีเหตุก็ไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัย เพราะจะไม่มีผลตามมาเมื่อ
ไม่มีเหตุ ดังนั้นการมีเหตุผลที่พระองค์หมายถึงเป็นส่วนใหญ่ก็คือ การสร้างเหตุและปัจจัยที่ดีเพื่อให้เกิดผลดี
ดังนั้นการคิดดี คือสร้างแต่เหตุที่ดี ทำความดีตามความคิดที่ตั้งใจไว้ก็ย่อมจะได้รับผลดี

ถ้าหากมีการคิดการกระทำในลักษณะนี้เป็นประจำจนเป็นวิถีชีวิต จึงจะเป็นคนหรือเป็นมนุษย์ที่มี
เหตุผล ดังนั้นการมีเหตุผลคือระดับที่สูงขึ้นไปของเศรษฐกิจพอเพียง คือเป็นวิถีชีวิต ทั้งนี้พระองค์ได้ทรงย้ำ
ในประเด็นนี้ในพระราชดำรัสเนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ
พระราชวังดุสิต วันที่ 4 ธันวาคม 2543 ความตอนหนึ่งว่า

... เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ขออย่าว่าเป็นเศรษฐกิจและความประพฤตินี้จะทำอะไรให้
เกิดผล โดยมีเหตุและผล คือผลมันเกิดจากเหตุ ถ้าทำเหตุดี ถ้าคิดให้ดี ให้ผลที่
ออกมา คือสิ่งที่คิดตามเหตุผลคือการกระทำ ก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของ
การกระทำนั้นก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดี แปลว่า มีประสิทธิภาพ ดี แปลว่า มี
ประโยชน์ ดี แปลว่า มีความสุข...

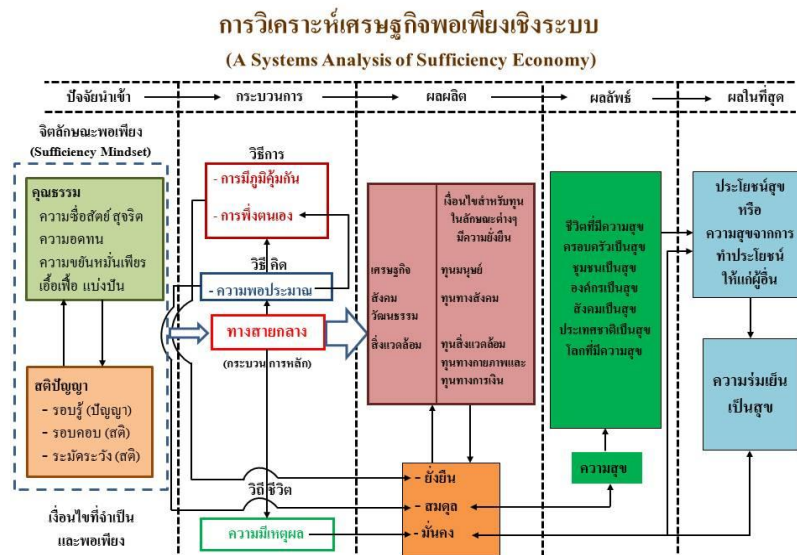
จะเห็นได้ว่าทรงย้ำว่าเป็น “ความประพฤตินี้” มิใช่เป็นการมีเหตุผลตามหลักของตรรกะ ดังนั้น
ความมีเหตุผล ในที่นี้ คือ วิถีชีวิต อันหมายถึง การประพฤติปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงทุกวันทุกเวลา

จนกลายเป็นวิถีชีวิต หรือการประพฤติชอบปฏิบัติชอบตลอดเวลา เพื่อช่วยให้ชีวิตมีความร่มเย็นเป็นสุข รวมทั้งมีการเอื้อเฟื้อแบ่งปันตลอดเวลานั่นเอง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันที่ดีที่สุดคือ การสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น ด้วยการให้ปัญญา คือช่วยให้ผู้อื่นได้เกิดเห็นหนทางหรือแนวทางในการแก้ปัญหาหรือปรับเปลี่ยนวิธีคิด วิธีการทำงาน วิธีการดำเนินชีวิต แต่ถ้าให้ปัญญาย่างเดียวไม่พอ อาจจะต้องให้วิธีการ รวมทั้งให้ทรัพยากร เพื่อให้เกิดวิธีการ เพื่อที่บุคคลที่ได้รับความช่วยเหลือสามารถเรียนรู้และช่วยตัวเองได้ในที่สุด โดยที่ผู้ให้ไม่ประสงค์จะได้รับสิ่งใดตอบแทนนอกจากความรู้สึกที่ดีหรือความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น นั่นก็คือ “ประโยชน์สุข”

อันเป็นคำที่ปรากฏในพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” เมื่อได้รับอัญเชิญให้ขึ้นทรงครองราชย์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2489 ซึ่งเป็นสิ่งที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติตลอดพระชนม์ชีพนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงวันสุดท้ายที่เสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2559 ดังนั้น คำว่า “ประโยชน์สุข” จึงเป็นคำที่มีความหมายสำคัญและเป็นสิ่งที่พระองค์ได้ทรงปฏิบัติเป็น “วิถีชีวิต” ของพระองค์ตลอดจนพระชนม์ชีพ

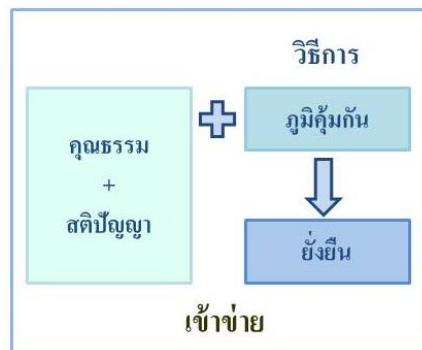
กล่าวอีกนัยหนึ่ง ผลในที่สุดของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ ถึงแม้จะมีวิธีคิดที่เข้าใจความหมายของคำว่า “พอประมาณ” และดำเนินชีวิตอย่างมี “สมดุล” จนเกิดผลลัพธ์อันเป็นความสุขแล้ว ถ้าบุคคลครอบครัวยุบรวมถึงองค์กร ที่ปฏิบัติตามแนวทางพอประมาณจนเกิดความสมดุล และมีความสุขแล้ว ถ้าหากยังมีคนอื่นเป็นจำนวนมากยังมีความทุกข์ ความมั่นคงจะเกิดขึ้นได้อย่างไร ดังนั้น ความมั่นคงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคนส่วนใหญ่ไม่มีความทุกข์ ซึ่งถ้าจะเป็นเช่นนั้นได้ ผู้ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียง หรือองค์กรที่ปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีความมีเหตุผล หรือทำแต่ความดีจนเป็นวิถีชีวิต เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงด้วยการสร้างประโยชน์สุข อันนำไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขสำหรับทุกคน หรืออย่างน้อยคนส่วนใหญ่ในที่สุด

ดังนั้นระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงสูงสุด ก็คือ การเข้าถึง ที่เริ่มจากการมีเหตุผล – ความมั่นคง – ประโยชน์สุข – ร่มเย็นเป็นสุข เป็นลำดับไป ทั้งหมดนี้คือ กรอบวิธีคิดตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแสดงดังรูปที่ 1.3

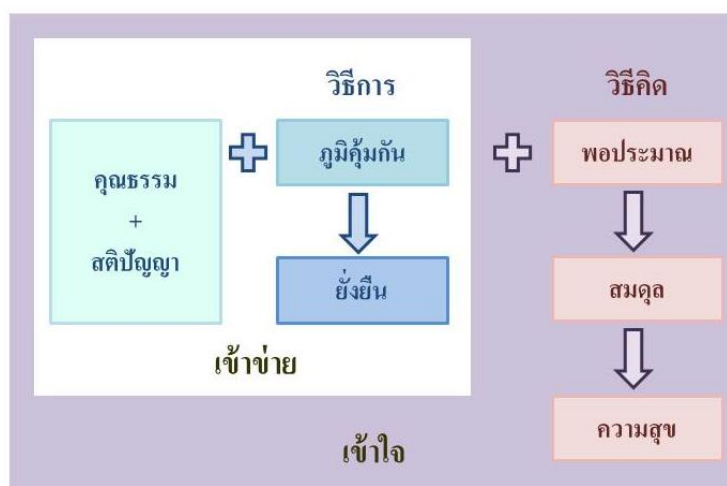

รูปที่ 1.3 การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

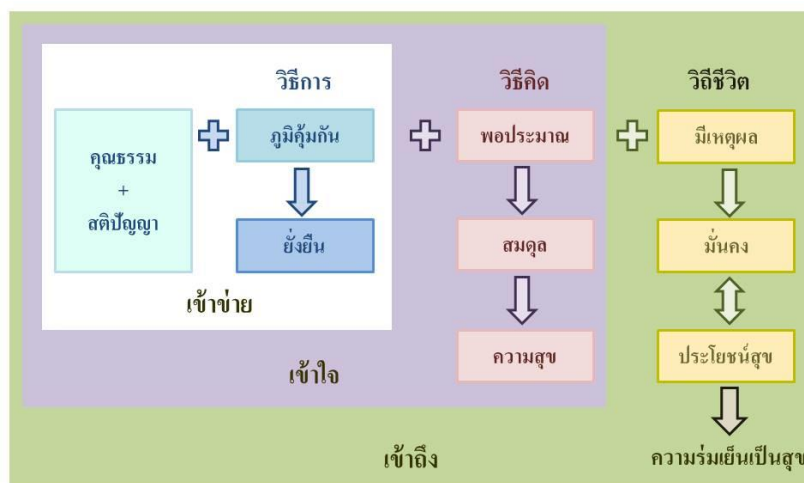
ส่วนรูปที่ 1.4 -1.6 แสดงความหมายและการเชื่อมโยงระหว่างการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบกับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ เข้าข่าย เข้าใจ และเข้าถึง

รูปที่ 1.4 ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง “เข้าข่าย”

รูปที่ 1.5 ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง “เข้าใจ”

รูปที่ 1.6 ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง “เข้าถึง”

7. การประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

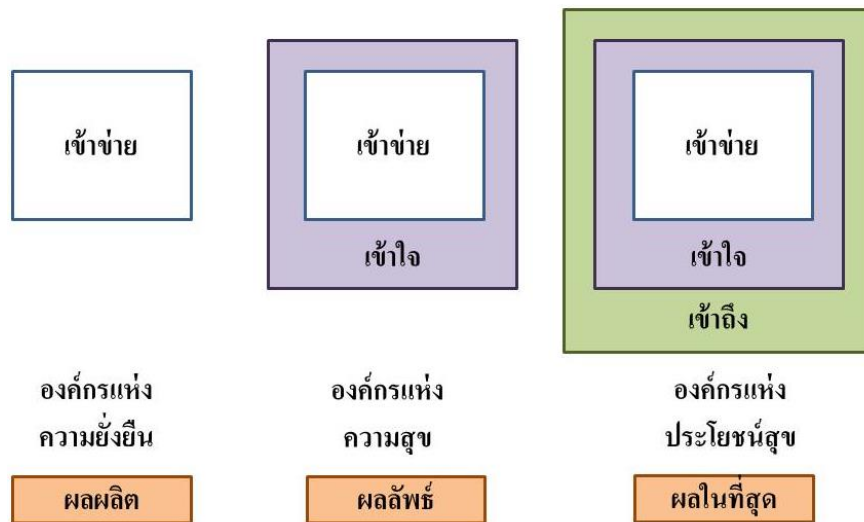
ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการที่จะประยุกต์ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้ากับการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเริ่มจากอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีตามกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนฐานรากมากที่สุด ซึ่งเริ่มจากพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และได้แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542 โดยมาตรา 15 หน้าที่ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล คือ ส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ขณะที่มาตรา 16 กำหนดให้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น บทบาทหน้าที่ดังกล่าวมีผลทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 7 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 2) การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ความยั่งยืน 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศยั่งยืน 4) การอนุรักษ์ พื้นฟูและสืบสานศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน 6) การจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย และ 7) พัฒนการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

จากยุทธศาสตร์ทั้ง 7 ประการนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นร่วมกันว่าการวางแผนอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นสิ่งสำคัญในแง่ของการส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของราษฎรตามมาตรา 15 และ 16 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงเพิ่มเติมนี้เข้าไปเป็นประเด็นสำคัญที่องค์การบริหารในระดับตำบลจะต้องดำเนินการ ส่วนยุทธศาสตร์ในข้อที่ 2 นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลเกือบทุกแห่งเข้าใจว่าคือการทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีใช้วัตถุประสงค์ของโครงการนี้ เนื่องจากโครงการนี้ต้องการให้ตำบลมีการบริหารงานของตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้อที่ 7 คือ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือ Good governance โดยที่การบริหารจัดการตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีความลึกซึ้งยิ่งกว่า ดังนั้นยุทธศาสตร์หลักของงานวิจัยนี้สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลคือ การบริหารงานขององค์กรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีกรอบการดำเนินงานตามกรอบการวิจัยที่ได้จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ดังนั้นยุทธศาสตร์ 6 ประการ ภายใต้กรอบการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับตำบลตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) การวางแผนและการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมจากประชาชน 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศที่ยั่งยืน 4) การอนุรักษ์ พื้นฟูและสืบสานงานศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และ 6) การจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบเรียบร้อย

นอกจากการบริหารงานขององค์กรจะต้องเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีการแบ่งออกเป็นสามระดับ คือ เข้าข่าย (เป็นองค์กรแห่งความยั่งยืน) เข้าใจ (เป็นองค์กรแห่งความสุข) เข้าถึง (เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข) ขั้นตอนในการดำเนินงานของแต่ละยุทธศาสตร์จะต้องเป็นไปตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย คือ ต้องประกอบไปด้วยการใช้สติปัญญาและคุณธรรม การมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณ และความมีเหตุผล

เนื่องจากในการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ก่อนที่จะพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นไปจะต้องผ่านเงื่อนไขที่ต่ำกว่าเสียก่อน คือ

รูปที่ 1.7 ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

ในการประเมินความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องกำหนดให้ความสำคัญของลักษณะความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญในลักษณะเงื่อนไขที่จะต้องก้าวข้ามให้ได้ (Threshold) สำหรับแต่ละระดับแตกต่างกันระหว่างการเป็นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลในที่สุด นั่นคือถ้าหากเป็นผลผลิตจะต้องเป็นผลที่เกิดขึ้นภายในองค์กรในสัดส่วนที่มากหรือเกือบทั้งหมด (ร้อยละ 80-100) แต่ถ้าเป็นผลลัพธ์ สิ่งที่เกิดขึ้นภายในองค์กรควรจะลดลง (ร้อยละ 40-60) และสิ่งที่จะเป็นผลดีต่อประชาชนในท้องถิ่นจะเพิ่มมากขึ้น ส่วนสุดท้ายจะเป็นผลในที่สุด ส่วนที่เป็นผลในองค์กรแต่เป็นเงื่อนไขที่จำเป็นจะน้อยลงและผลต่อประชาชนภายนอกจะต้องเพิ่มมากขึ้นและเป็นงานที่องค์กรทำได้ยากมากขึ้น คือเป็นสิ่งที่เกินกว่าความจำเป็นพื้นฐาน แต่เป็นงานที่ช่วยให้เกิดความร่มเย็นเป็นสุขในพื้นที่เป็นสำคัญ (ร้อยละไม่เกิน 35) ซึ่งสามารถวางแผนกรอบการประเมินผลการดำเนินงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยสังเขปได้ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 กรอบตัวชี้วัด 3 ระดับ

เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน)	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข)	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข)
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย (50 คะแนน)	5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข (50 คะแนน)	9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข (30 คะแนน)
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม (20 คะแนน)	6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม (20 คะแนน)	10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น (20 คะแนน)
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)	7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม และวิสาหกิจชุมชน (15 คะแนน)	11. การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคม และเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ (30 คะแนน)
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ (15 คะแนน)	8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม (15 คะแนน)	12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (20 คะแนน)
100 คะแนน	100 คะแนน	100 คะแนน
ผลผลิต	ผลลัพธ์	ผลในที่สุด

ส่วนที่ระบายสีฟ้านั้นก็คือผลที่เกิดขึ้นภายในหรือเป็นความตั้งใจที่จะกระทำภายในองค์กร ซึ่งมีสัดส่วนเป็นคะแนนเต็ม 85 (องค์กรแห่งความยั่งยืน) 50 (องค์กรแห่งความสุข) และ 30 (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) ตามลำดับ

ตารางที่ 1.2 ระดับคะแนน ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

คะแนน	การแปลความหมาย
<u>เงื่อนไข</u> คะแนนรวมข้อ 1 2 และ 3 ต้องไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน	เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน) (ผลผลิต)
<u>เงื่อนไข</u> คะแนนข้อ 5 ต้องไม่ต่ำกว่า 40 คะแนน	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่งความยั่งยืนมาก่อน (ผลลัพธ์)
270 คะแนนขึ้นไป <u>เงื่อนไข</u> คะแนนข้อ 9 ต้องไม่ต่ำกว่า 25 คะแนน	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่งความสุขมาก่อน (ผลในที่สุด)

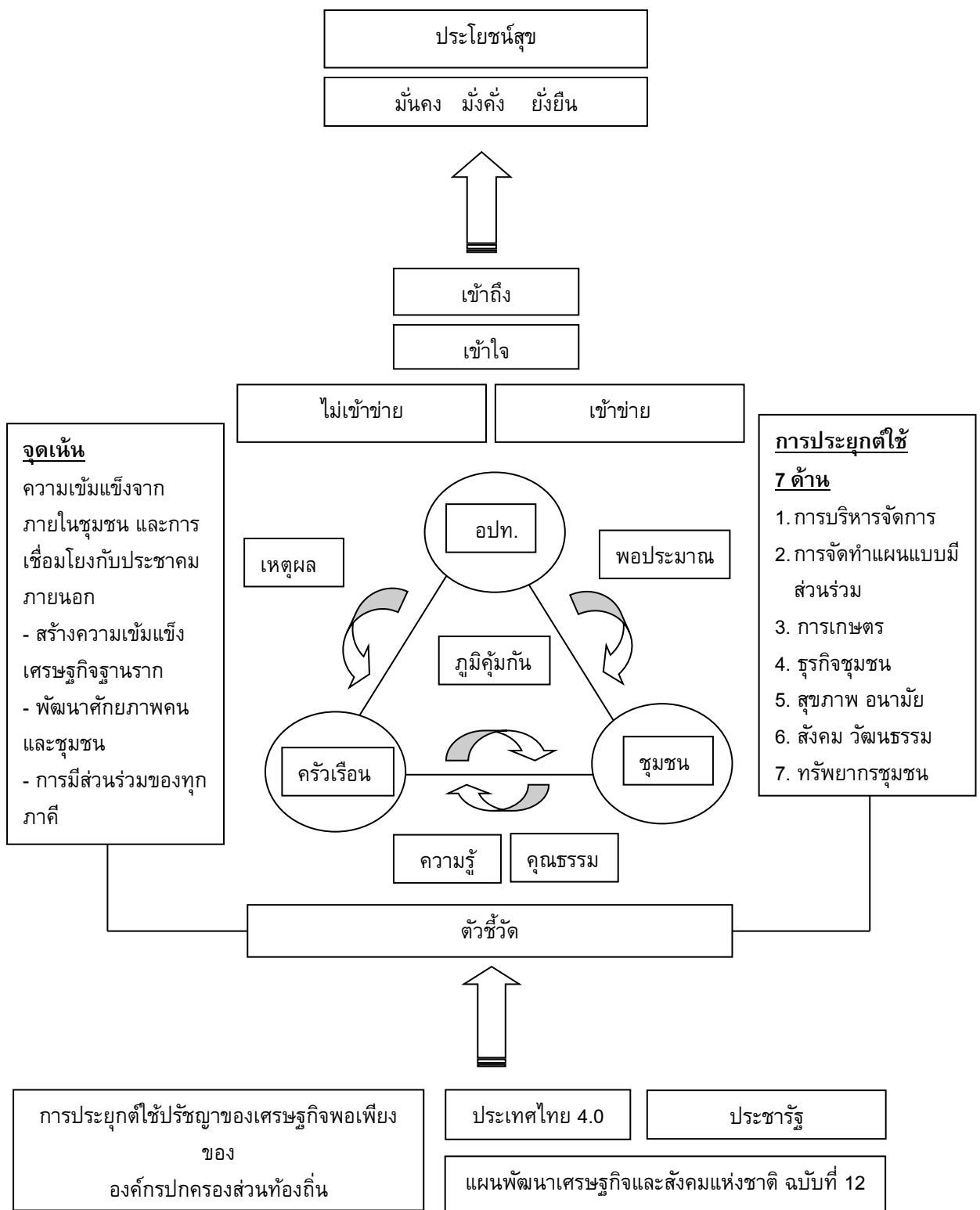
* **หมายเหตุ** สำหรับองค์กรที่ไม่มีปัญหาการสูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถออกจากพื้นที่ หรือสามารถหาบุคลากรที่มีคุณภาพมาทดแทนได้ไม่ยาก ก็อาจจะได้คะแนน 10 คะแนน ในข้อนี้ การที่ไม่ได้คะแนนเต็มเนื่องจากการทำงานส่งเสริมเยาวชนในพื้นที่เพื่อให้รักถิ่นฐานและสืบสานงานพัฒนาในพื้นที่ยังคงเป็นงานสำคัญ ถ้าหากมีการทำงานเช่นนี้ด้วยก็สามารถได้คะแนนเต็ม 15 คะแนน ได้

8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวทางการสร้างกรอบวิจัยและแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้นผ่านกรอบวิจัยกลาง คณะผู้วิจัยได้นำมาผนวกกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งมีนโยบายประเทศไทย 4.0 แนวทางการทำงานอย่างมีส่วนร่วมแบบประชารัฐ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นองค์ประกอบสำคัญ เพื่อใช้เป็น “ฐานคิด” ในการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังรูปที่ 1.8 ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือ

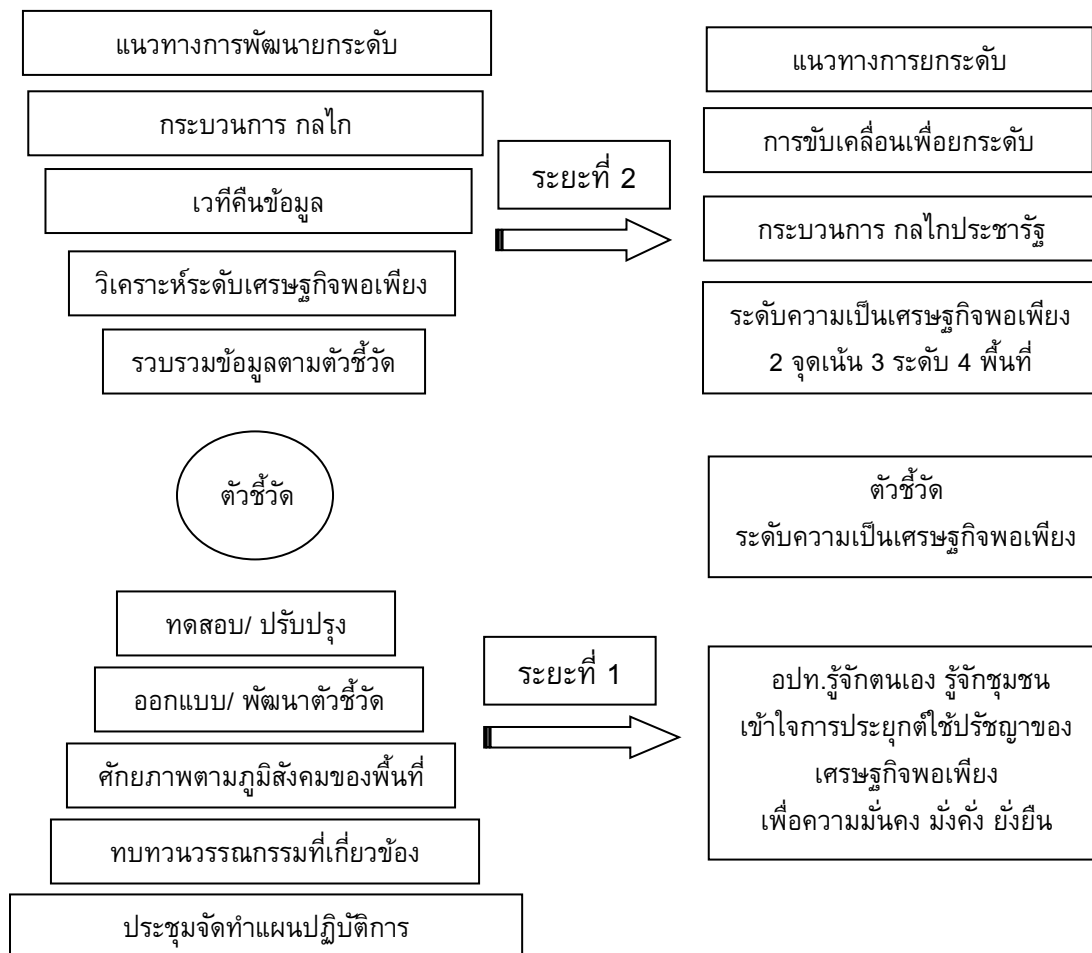
- 2 จุดเน้น : การสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน และการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก
- 3 ระดับ : ระดับครัวเรือน (บุคคล ครอบครัว) ระดับชุมชน (ชุมชนท้องถิ่นเชิงพื้นที่) และระดับองค์กร (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
- 4 พื้นที่ : พื้นที่ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ครอบคลุมทั้งขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยครอบคลุมพื้นที่ที่มีความเป็นชุมชนชนบทกึ่งเมืองหรือเมืองกึ่งชนบท

ตัวชี้วัดดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การจัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ในขณะเดียวกันก็จะเป็นเครื่องมือนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นต่อไป

รูปที่ 1.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

9. วิธีดำเนินการวิจัย

รูปที่ 1.9 วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นระยะของการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการออกแบบวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด ส่วนระยะที่ 2 เป็นระยะของการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง โดยกระบวนการและกลไกขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักการสำคัญ คือ 1) เป็นการศึกษาแบบสหวิทยาการ โดยการบูรณาการศาสตร์หลายสาขาวิชาในการศึกษาและพัฒนาพื้นที่ และ 2) เป็นการศึกษาและพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและคณะทำงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ 3 ลักษณะ

10.1 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

1) การศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary analysis) เพื่อยกร่างตัวชี้วัด 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น (Focus group discussion) กับภาคีเครือข่ายและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ 3) การทดลองนำตัวชี้วัดไปใช้ในสถานการณ์ปกติ เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ จุดแข็งและจุดอ่อน และ 4) การวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) และความตรง (Validity) จากนั้นจึงได้ปรับและแก้ไขเป็นตัวชี้วัดที่สมบูรณ์

10.2 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด โดยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ตามลักษณะของประเด็นเนื้อหา โดยใช้ “วิธีการสามเส้า” (Triangulation method) ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

10.2.1 สามเส้าของแหล่งข้อมูลบุคคล คือ การเก็บข้อมูลจากบุคคล 3 กลุ่ม/ฝ่าย ประกอบด้วย บุคลากรทุกระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แกนนำหรือผู้นำชุมชน และประชาชนผู้รับบริการในพื้นที่

10.2.2 สามเส้าของการตรวจสอบข้อมูล คือ การประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน หรือจากวิธีการรวบรวมที่แตกต่างกัน ทั้งจากบุคคล เอกสาร หลักฐาน ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องและเชื่อถือได้

10.2.3 สามเส้าของนักวิจัย คือ การซักซ้อมวิธีการและกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกัน ระหว่างนักวิจัย และมีการทดสอบ ตรวจสอบ และตรวจทานคะแนนร่วมกัน ทั้งในช่วงก่อนการเก็บข้อมูล ระหว่างการเก็บข้อมูลและหลังจากการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ยังใช้วิธีการสลับทีมนักวิจัยในระหว่างการทำงานทำให้นักวิจัยแต่ละทีมได้เรียนรู้จากกันและกัน เพื่อให้เกิด “ความเที่ยง” และ “ความตรง”

โดยภาพรวม วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (In-depth interview) 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น (Focus group discussion) 3) การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) 4) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory observation) 5) การรับฟังอย่างรอบด้าน (Eavesdropping) 6) การสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ (Survey) และ 7) การใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence base)

10.3 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในสังเคราะห์แนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1) การจัดเวทีคืบข้อมูล และ 2) การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น

11. การวิเคราะห์ข้อมูล

11.1 ข้อมูลเชิงตัวเลข เช่น จำนวนนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส จำนวนกรณีความเดือดร้อนของประชาชนที่ อปท.สามารถจัดการให้ได้ จำนวนงบประมาณเงินเดือนหรือค่าจ้างหรือค่าตอบแทนที่สามารถประหยัดได้ ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ฯลฯ วิเคราะห์โดยการตรวจนับ แจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปของตารางและคำอธิบาย

11.2 ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ เช่น ความรักและความสามัคคีของบุคลากร การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร การส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน นโยบายและแนวทางการจัดการขยะ ฯลฯ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การแยกแยะประเภทรายการ จัดหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบของการบรรยายและพรรณนา

12. นิยามศัพท์เฉพาะ

12.1 “องค์กรที่ไม่มีความยั่งยืน” หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “ไม่เข้าข่าย” (Non-partial practices) หมายถึง องค์กรที่ไม่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ อันทำให้มีความล้มเหลวหรือมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและมีความเสี่ยงที่จะอยู่รอดท่ามกลางวิกฤตการณ์

12.2 “องค์กรแห่งความยั่งยืน” หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “เข้าข่าย” (Partial practices) หมายถึง องค์กรที่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในแง่ “วิธีการ” ทำให้มี “ภูมิคุ้มกัน” ไม่มีความเสี่ยงหรือล้มเหลวต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำพาองค์กรให้อยู่รอดได้ท่ามกลางวิกฤตการณ์ต่าง ๆ

12.3 “องค์กรแห่งความสุข” หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “เข้าใจ” (Comprehension) หมายถึง องค์กรที่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ โดยให้ความสำคัญกับ “วิธีคิด” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเรื่อง “ความพอประมาณ” มาใช้เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทำให้ไม่มีความเสี่ยงหรือล้มเหลวต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรม และทำให้ทุกคนในองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

12.4 “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แบบ “เข้าถึง” (Inspiration) หมายถึง องค์กรที่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้โดยปฏิบัติจนกลายเป็น “วิถีชีวิต” มีวิถีปฏิบัติที่เป็นธรรมชาติและมีเหตุผล ทำให้องค์กรมีภูมิคุ้มกัน ความพอประมาณและมีเหตุผล ไม่มีความเสี่ยงหรือล้มเหลวต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ทุกคนในองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข รู้ รัก สามัคคี และความสุขของทุกคนส่งผลต่องานและพันธกิจขององค์กร อันทำให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

13. ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงไปเป็น “เครื่องมือ” ในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงาน บริหารองค์กร บริหารคน และเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนชุมชน ทั้งในระดับครอบครัว (บุคคลและครัวเรือน) และระดับชุมชน ทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์การอ้างอิง (Benchmarking) เพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและต่อยอด ขยายผลต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) นโยบายประเทศไทย 4.0 3) กลไกการทำงานแบบประชารัฐ 4) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5) ภาพรวมภูมิสังคมจังหวัดนครปฐม และ 6) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะขอเสนอเป็นลำดับไป

1. ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ถูกอัญเชิญมาเป็น “ปรัชญานำทางการพัฒนาและบริหารประเทศ” อย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป้าหมายสำคัญ คือ “เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง”¹⁰

ในช่วงแรกที่สังคมไทยได้รู้จักคำว่า “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นั้น นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายได้พยายามที่จะอธิบายและตีความตามภูมิรู้และศาสตร์เฉพาะสาขาของตน จนทำให้เกิดความหมายที่แตกต่างกันหลายมิติ หลายลักษณะ แต่ท้ายที่สุด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานความหมายที่เป็นทางการและได้ถูกนำมาใช้เป็นวิสัยทัศน์ ดังที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 1

คำอธิบายดังกล่าว ชี้ชัดว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมและภาคเกษตรกรรม เท่านั้น¹¹ แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับวิถีการดำรงอยู่และการทำงานของทุกคนในทุกระดับ ในระดับปัจเจกบุคคลและครอบครัว คือ การที่สมาชิกในครอบครัวใช้ชีวิตบนพื้นฐานการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์ ในระดับชุมชน คือ การขยายผลมาจากความพอเพียงในครัวเรือนจนเกิดการรวมกลุ่มบนฐานภูมิปัญญา การช่วยเหลือและแบ่งปัน เพื่อการอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างสมดุล สุขสงบ ในระดับรัฐหรือระดับประเทศ คือ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาบนฐานความพอประมาณ เน้นการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชน ด้วยหลักการแบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียง ส่วนในระดับองค์กรทุกประเภททั้ง

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9*. ค้นเมื่อ กันยายน 1, 2561, จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3784

¹¹ เนื่องจากกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่คนไทยในช่วงเวลานั้นมีเรื่อง “เกษตรทฤษฎีใหม่” และองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับดิน ป่า น้ำ อยู่ด้วย จึงมักเป็นที่รับรู้และเข้าใจกันในคนหมู่มากว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของเกษตรกรและวิถีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแนวใหม่ที่เน้นความยั่งยืน

ภาครัฐและภาคเอกชน ก็ต้องบริหารจัดการด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล ทำงานอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยและมุ่งประโยชน์สุขส่วนรวมเป็นสำคัญ

ดังนั้นเมื่อสังคมไทยพยายามที่จะน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับต่าง ๆ นั้น คำถามสำคัญ ก็คือ แม้จะมีคำอธิบายปรากฏออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว แต่บุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันหรือไม่ว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึงอะไร มีประโยชน์อย่างไร มีหลักการสำคัญอะไรบ้างที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ และเมื่อนำไปปฏิบัติหรือทดลองใช้แล้ว เราจะจำแนก “ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง” ของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือองค์กรดังกล่าวได้หรือไม่ ด้วยตัวชี้วัดอะไร และอย่างไร

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (System analysis of sufficiency economy) อภิชาต พันธเสน ได้จำแนกระดับของความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจากการนำไปประยุกต์ใช้ ออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) ระดับเข้าข่าย เป็นระดับที่มีความสำคัญในแง่ของการใช้ “วิธีการ” เพื่อลดความเสี่ยงพยายามรับมือ ต่อสู้กับปัญหาเพื่อความอยู่รอดอันเป็นสัญชาตญาณของสิ่งมีชีวิต เกิดการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชน 2) ระดับเข้าใจ เป็นระดับที่มุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญต่อ “วิถีคิด” โดยมีการนำความคิดเรื่อง “ความพอประมาณ” มาใช้เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และ 3) ระดับเข้าถึง เป็นระดับที่ผ่านการปฏิบัติเป็นประจำจากพื้นฐานความเข้าใจ จนกลายเป็น “วิถีชีวิต” เป็นวิถีปฏิบัติโดยธรรมชาติ ทำให้ชีวิตอยู่อย่างมี “เหตุผล”¹²

ต่อมา พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ ก็ได้พัฒนาตัวแบบ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผนและการกำหนดกลยุทธ์ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้ประเมินองค์กรธุรกิจว่ามีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มากน้อยเพียงใด และจะมีกระบวนการพัฒนาเพื่อยกระดับไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นได้อย่างไร งานของพิพัฒน์ ได้แตกยอดและขยายระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงจาก 3 ระดับ ออกไปเป็น 5 ขั้น คือ ในระดับเข้าข่าย ประกอบด้วย 2 ขั้น คือ ขั้นริเริ่ม (Initiation) และขั้นเฝ้าอย่าง (Contagion) ในระดับเข้าใจ ประกอบด้วย 2 ขั้น คือ ขั้นสร้างแบบ (Formulation) และขั้นบริหาร (Administration) และในระดับเข้าถึงมี 1 ขั้น คือ ขั้นบูรณาการ (Integration) โดยอธิบายว่าองค์กรธุรกิจที่จัดอยู่ในระดับขั้นที่ต่างกัน จะมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน¹³ ซึ่งก็ช่วยทำให้การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับองค์กรมีความชัดเจนมากขึ้น และอาจนำไปใช้ขยายผลยังองค์กรอื่น ๆ ต่อไป

¹² อ่านรายละเอียดใน อภิชาต พันธเสน. (2560). **ยั่งยืนจากประโยชน์สุขด้วยเศรษฐกิจพอเพียง: หนึ่งทศวรรษครึ่งแห่งการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. และ ดูคำอธิบายเพิ่มเติม ในบทที่ 1 ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบวิจัยฉบับนี้

¹³ องค์กรที่ได้รับการประเมินว่าอยู่ใน “ขั้นริเริ่ม” แสดงให้เห็นว่า มีการริเริ่มนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในองค์กร มีการประกาศให้ทราบในองค์กรว่าจะยึดแนวทางการดำเนินงานที่เข้ากับคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่งของเศรษฐกิจพอเพียงในบางส่วนงาน หรือทดลองนำมาปฏิบัติเป็นตัวอย่าง โดยอาจจะยังไม่มี ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ก็ได้

อย่างไรก็ตาม การจำแนกดังกล่าวก็ดูจะยังไม่ถึงเป้าหมายที่แท้จริงดังพระราชปณิธานของพระองค์ที่มุ่งให้เกิด “ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” และในระหว่างทางจะต้องประกอบด้วย “ความยั่งยืน” สอดคล้องกับข้อเสนอขององค์การสหประชาชาติที่ว่าด้วย “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 ประการ¹⁴ และความสุข สำหรับหน่วยวิเคราะห์ที่นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ โดยท้ายที่สุดนั้นก็คือ “ประโยชน์สุข” ของประชาชน

ดังนั้น เพื่อจะเข้าถึง “เป้าหมาย” ดังกล่าว อาจต้องเพิ่มการอธิบาย “คำสำคัญ” ต่าง ๆ ในเชิงพุทธธรรมร่วมด้วย เพราะ “คำสำคัญ” หลายคำมีนัยยะที่ลึกซึ้งและแฝงไว้ด้วยหลักธรรมในพุทธธรรมดังต่อไปนี้

“เศรษฐกิจ” ซึ่งตามความเข้าใจของคนทั่วไป หมายถึง เรื่องของการผลิต การจำหน่าย และการบริโภค เมื่อเศรษฐกิจดี ย่อมหมายถึง การทำกำไรจากธุรกิจได้เป็นจำนวนมาก ยิ่งมากยิ่งดี นั่นจึงเป็นเรื่อง

องค์กรที่อยู่ใน “ขั้นเอาอย่าง” แสดงให้เห็นถึงการขยายผลของการริเริ่ม ในระดับแรกไปสู่การปฏิบัติในหลายส่วนงาน มีการปรึกษาหารือ ศึกษา ค้นคว้าและถ่ายทอดวิธีการดำเนินงานจากส่วนงานหนึ่งไปยังอีกส่วนงานหนึ่งจนเป็นที่แพร่หลายในองค์กร อย่างไรก็ตาม ผลของการดำเนินงานในแต่ละส่วนงานจะยังมีความแตกต่างกัน มีทั้งที่สัมฤทธิ์ผลและไม่สัมฤทธิ์ผล

องค์กรที่อยู่ใน “ขั้นสร้างแบบ” แสดงให้เห็นถึงการที่องค์กรมีการพัฒนา “ตัวแบบ” สำหรับการประยุกต์เศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอย่างเป็นระบบ หรือมีการนำหลักการและแนวทางปฏิบัติทางธุรกิจที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นที่ยอมรับมาปรับใช้ในองค์กรโดยสามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์และมีตัวชี้วัดการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์กรที่อยู่ใน “ขั้นบริหาร” แสดงให้เห็นถึงการนำตัวแบบ หลักการ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ รวมทั้งตัวชี้วัดการดำเนินงานมาปฏิบัติใช้ในธุรกิจ มีการบริหารจัดการและการติดตามวัดผลการดำเนินงานตามหลักการและแนวปฏิบัติที่ได้กำหนดขึ้นในระดับที่สามอย่างต่อเนื่อง จนสามารถกำกับดูแลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่มุ่งหมาย

ส่วน องค์กรที่อยู่ใน “ขั้นบูรณาการ” แสดงให้เห็นถึงความสามารถขององค์กรในการบูรณาการ “วิธี” แห่งการปฏิบัติให้เกิดขึ้นทั่วทั้งองค์กร จนกลายเป็น “วิถี” แห่งการดำเนินธุรกิจตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างสมบูรณ์ และถูกหยิบยกขึ้นเป็นกรณีศึกษาได้อย่างชัดเจน องค์กรธุรกิจในระดับนี้ จะมีภูมิคุ้มกันต่อวิกฤตการณ์และภัยคุกคามต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งส่งผลให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2556). 5 ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ มกราคม 2, 2561, จาก <http://www.pipat.com/2016/06/5.html>

¹⁴ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ตามข้อตกลงของสหประชาชาติ มีทั้งหมด 17 ข้อ ประกอบด้วย 1) จัดความยากจน 2) ขจัดความอดอยาก 3) การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 4) การศึกษาเท่าเทียม 5) ความเท่าเทียมทางเพศ 6) การจัดการน้ำและสุขาภิบาล 7) พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ 8) การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ 9) อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน 10) ลดความเหลื่อมล้ำ 11) เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน 12) แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 13) การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 14) การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเล 15) การใช้ประโยชน์จากระบบนิเวศทางบก 16) สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก และ 17) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่เกี่ยวพันกับความโลภ เมื่อนำมารวมกับคำว่า “พอเพียง” จึงกลายเป็น “ความโลภที่พอเพียง” ซึ่งมีความหมายที่ย้อนแย้งกันอย่างสิ้นเชิง ในเรื่องนี้ พระศากยวงศ์วิสุทธิ (อนิลมาน ธมฺมสากิโย) ได้ตั้งข้อสังเกตแบบชี้ชัดว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ไม่ได้ใช้คำว่า “เศรษฐกิจ” ในความหมายดังกล่าว แต่ “เศรษฐกิจ” ในที่นี้ มาจากคำว่า “เศรษฐกิจ” ซึ่งแปลว่า ดีเลิศ ยอดเยี่ยม ประเสริฐ ส่วน “กิจ” แปลว่า การงานหรือธุระ¹⁵ เมื่อรวมกันแล้ว **“เศรษฐกิจ” จึงหมายถึง กิจ หรือการกระทำ หรืองานอันประเสริฐ** ดังนั้นความหมายของ **“เศรษฐกิจพอเพียง” ก็คือ “ความพอเพียงเป็นกิจอันประเสริฐ”**

สำหรับคำว่า **“เหตุผล”** หรือ **“การมีเหตุผล”** ก็ไม่ได้หมายถึงเหตุผลในเชิงตรรกะ ซึ่ง อภิชาติ พันธเสน ได้อธิบายว่า เป็นเรื่องของอิทัปปัจจยตา เพราะมีเหตุ มีปัจจัย จึงเกิดผล เมื่อไม่มีเหตุปัจจัย ย่อมไม่มีผล¹⁶

ส่วนคำว่า **“ความรู้”** หรือคำที่ถูกต้องตามพระราชดำรัส คือ **“ความรอบรู้”** นั้น ก็มีความหมายไม่เหมือนกัน ความรอบรู้มีความกว้างไกลกว่าความรู้และครอบคลุมถึงการรู้ตัวทั่วพร้อม คำว่า “ความรู้” ที่ใช้กันอยู่นี้ แท้จริงแล้วเป็นเรื่องของ “สติ” และ “ปัญญา”¹⁷ และเมื่อกล่าวถึง “องค์ประกอบ” ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ความพอประมาณ” “ภูมิคุ้มกัน” และ “เหตุผล” นั้น พระศากยวงศ์วิสุทธิตีความว่า นั่นคือ “ไตรสิกขา” หรือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง

ศีล แปลว่า ปกติ คือ **ความพอประมาณ** ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป **สมาธิ** แปลว่า ความตั้งมั่นแห่งจิต การสำรวจใจให้แน่วแน่เพื่อให้จิตใจสงบหรือเพื่อให้เกิดปัญญาเห็นแจ้ง นั่นก็คือ **การมีภูมิคุ้มกัน** ส่วน **ปัญญา** แปลว่า ความรอบรู้ การรู้ตัวทั่วพร้อม ซึ่งก็คือ **เหตุผล** แต่ ไตรสิกขา นี้ ยังไม่เพียงพอสำหรับการเข้าถึง “ประโยชน์สุข” และ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในโลกที่ซับซ้อนและปั่นป่วน หากต้องอาศัย “อริยมรรค 8” ด้วย กล่าวคือ¹⁸

มรรค ใน ศีล หรือหลักความพอประมาณ ประกอบด้วย สัมมากัมมันตะ (การปฏิบัติที่ถูกต้อง) และ สัมมาอาชีวะ (การเลี้ยงชีพในทางถูกต้อง) และ สัมมาวาจา (การใชวาจาในทางที่ถูกต้องเหมาะสม)

มรรค ใน สมาธิ หรือภูมิคุ้มกัน ประกอบด้วย สัมมาสติ (การมีสติ) และ สัมมาสมาธิ (การมีสมาธิ) และ สัมมาวายามะ (การมีความพากเพียร)

มรรค ใน ปัญญา หรือเหตุผล ประกอบด้วย สัมมาทิฐิ (ความเห็นที่ถูกต้อง) และ สัมมาสังกัปปะ (ความคิดที่ถูกต้อง)

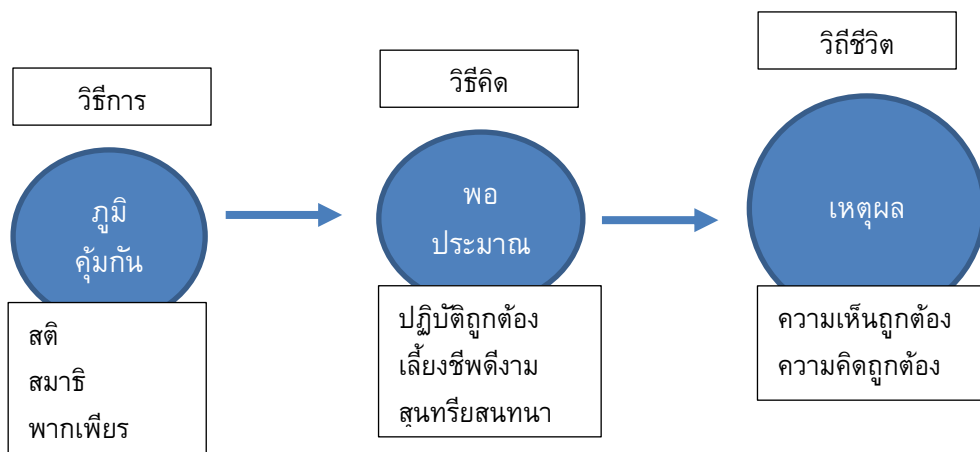
ดังนั้น เมื่อนำข้อสังเกตของ อภิชาติ พันธเสน และพระศากยวงศ์วิสุทธิ มาประมวลและผสมผสานด้วยมุมมองจากพุทธธรรมกับการวิเคราะห์บทวนเอกสาร ก็ทำให้เห็นภาพที่ชัดเจน นำมาสู่การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ดังรูปที่ 2.1

¹⁵ เป็นความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน.

¹⁶ ดูคำอธิบายเพิ่มเติมของอภิชาติ พันธเสน ในกรอบแนวคิดการวิจัย บทที่ 1

¹⁷ เพิ่งอ้าง.

¹⁸ พระศากยวงศ์วิสุทธิ. **“ศาสตร์พระราช”**. ธรรมบรรยายรายการ ศุภกิจธรรม สุขถึงใจ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

รูปที่ 2.1 การประมวลภาพแบบบูรณาการพุทธธรรม เพื่อนำมาสู่การพัฒนาตัวชีวิต

เมื่อนำแนวคิดข้างต้นนี้มาเชื่อมร้อยและอธิบายระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง 3 ระดับ อาจกล่าวได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” หรือ “องค์กรแห่งความยั่งยืน” ซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญในแง่ “วิธีการ” อันทำให้เกิดการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ให้กับตนเอง ครอบครัวและชุมชนนั้น จะต้องเป็นองค์กรที่บริหารงานโดยใช้ “สติ” เป็นเครื่องกำกับ มี “สมาธิ” หรือความมุ่งมั่น แน่วแน่ที่จะดำเนินงานตามยุทธศาสตร์หรือแนวทางที่กำหนด ขณะเดียวกันจะต้องมีคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต และ “ความพากเพียร” บากบั่น ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้้องค์กรสามารถลดความเสี่ยง และรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ได้

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” หรือ “องค์กรแห่งความสุข” ซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญในแง่ “วิธีคิด” โดยการนำความคิดเรื่อง “ความพอประมาณ” มาใช้เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน นั้น จะต้องเป็นองค์กรที่บริหารงานโดยยึดหลัก “การปฏิบัติที่ถูกต้อง” มีความ “รู้คิด” ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป อยู่ในความสมดุลพอดี ความเป็นปกติ สนับสนุนให้บุคลากร “เลี้ยงชีพในทางถูกต้อง” ไม่มัวเมาลุ่มหลงอบายมุข ช่วยเหลือ แบ่งปัน มี “ปิยวาจา” หรือ “สุนทรียสนทนา” ต่อกันและกัน เพื่อความรู้ รัก สามัคคี

ส่วน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดอยู่ในระดับ “เข้าถึง” หรือ “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญในแง่ “วิถีชีวิต” เป็นวิถีปฏิบัติโดยธรรมชาติ อันเป็นการดำรงอยู่อย่างมี “เหตุผล” นั้น จะต้องเป็นองค์กรที่บริหารงานบนพื้นฐานการมี “ความคิด” และ “ความเห็น” ในทางที่ถูกต้อง โดยเฉพาะในเรื่อง “อิทัปปัจจยตา” เพราะมีสิ่งนี้ จึงมีสิ่งนี้ และ “ปฏิจจนมุขปาห” การเกิดขึ้นโดยอาศัยกันและกัน คือ เข้าใจวิถีโลก จนกลายเป็นวิถีชีวิตปกติธรรมดาที่เกื้อกูลแก่ผู้คนหรือประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

นั่นหมายความว่า การพัฒนาหรือยกระดับองค์กรให้มีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สูงขึ้น ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ “อริยมรรค 8” มาเป็นแนวทางในการบริหารงาน บริหารงบประมาณ บริหารคน ส่วนบุคลากรก็ต้องนำมาใช้ในการทำงาน โดยตัวชีวิตระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จะต้อง “สะท้อน” ภาพการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ เพื่อจะนำไปสู่ทิศทางและเป้าหมายที่เป็นไปตามลำดับขั้นและเป้าหมายสูงสุด

ทั้งนี้แนวคิดพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาตัวชี้วัดในเรื่องใด ๆ ก็ตาม อยู่ที่การวัดและประเมินคุณลักษณะทางคุณภาพของสรรพสิ่ง ให้ปรากฏออกมาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่วัดได้อย่างเป็นรูปธรรมสามารถนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน เพื่อนำไปสู่ “การตัดสินคุณค่า” (Value judgement) ได้ เช่น การประเมินว่าบุคคลมี “อาการป่วย” หรือมี “แนวโน้ม” ที่จะป่วยเป็นโรคเบาหวานหรือความดันหรือไม่ ก็ต้องมี “เครื่องมือ” หรือ “ตัวชี้วัด” ที่จะนำไปใช้วัดและเทียบว่า บุคคลนั้นมีปริมาณน้ำตาล ไตรกลีเซอไรด์ และคอเลสเตอรอลในกระแสเลือดสูงกว่าเกณฑ์ปกติหรือไม่ จึงจะ “ตัดสิน” ได้ว่า ควรจัดการดูแลอย่างไร

ในการวัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรก็เช่นกัน ย่อมต้องการเครื่องมือที่จะระบุและแยกแยะว่า องค์กรนั้นมีระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบใด จุดมุ่งหมายหลักไม่ได้อยู่ที่การตัดสินคุณค่าเป็นสำคัญ แต่อยู่ที่การมุ่งให้เป็น “เครื่องมือชี้หน้า” แนวทางการดำเนินงานการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

2. นโยบายประเทศไทย 4.0

นโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่ถูก “คาดหวัง” ว่า จะทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจาก “กับดัก” 3 ประการ คือ การมีรายได้ปานกลาง ความเหลื่อมล้ำ และความไม่สมดุล โดย “เชื่อมั่น” ว่า จะทำให้เกิดการเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4¹⁹ ได้อย่างเป็นรูปธรรมตามแนวทางที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “**ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “**ประชารัฐ**”²⁰

การจะหลุดพ้นกับดักดังกล่าวข้างต้นในกรอบระดับประเทศ จำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดกระบวนการ วิธีการดำเนินใหม่ ดังนี้²¹

1. การหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ทำได้โดยการสร้างความมั่งคั่งผ่าน “กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์” Competitive growth engines) เพื่อก้าวสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเปลี่ยนจาก “ทำมากได้น้อย” เป็น “ทำน้อยได้มาก” โดย 1) การยกระดับขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา 2) การสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม 3) การบ่มเพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์ 4) การพัฒนาวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม 5) การพัฒนาทักษะและงานใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

¹⁹ เคลาส์ ชวาบ (Klaus Schwab) ประธานบริหารสภาเศรษฐกิจโลก ผู้เขียนหนังสือ “**The Fourth Industrial Revolution**” ระบุว่า การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 มีความสำคัญกว่าและส่งผลสะท้อนลึกซึ้งกว่าการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งใด ๆ ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ ลักษณะสำคัญ คือ มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต มาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า มีปัญหาประติสัณฐานและจักรกลเรียนรู้ที่พัฒนาเป็นอย่างมาก และสิ่งที่เกิดควบคู่กัน ก็คือ การผสมผสานกลืนกลายและปฏิสัมพันธ์ของเทคโนโลยีเหล่านี้ ทั้งในด้านกายภาพ ดิจิทัลและชีวภาพ อันส่งผลกระทบถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การศึกษา อาชีพ ฯลฯ

²⁰ **Thailand 4.0** โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน. ค้นเมื่อ มกราคม 6, 2561, จาก <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>

²¹ เรื่องเดียวกัน.

6) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ และ 7) การร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในโครงการขนาดใหญ่ เป็นต้น

2. การหลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำ ทำได้โดยการสร้างความมั่นคงผ่าน “กลไกการกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียม” (Inclusive growth engine) โดย 1) การยกระดับทักษะการเท่าทันสื่อดิจิทัล และทักษะการเท่าทันสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศของคนไทย 2) การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด และจังหวัด 3) การสร้างเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน 4) การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม 5) การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก 6) การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตจากภายนอก และ 7) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ เป็นต้น

3. การหลุดพ้นจากกับดักความไม่สมดุล ทำได้โดยการสร้างความยั่งยืนผ่าน “กลไกการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” (Green growth engine) ปรับเปลี่ยนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลสู่ “การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน” โดย 1) การมุ่งเน้นธุรกิจ การผลิต และการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน 3) การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงความได้เปรียบเรื่องต้นทุนเป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ และ 4) การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นองค์กรที่ “คิดดีทำดี” เป็นต้น

คำถามสำคัญ ก็คือ ชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไรกับการขับเคลื่อนประเทศตามนโยบาย “ประเทศไทย 4.0”

เพื่อจะตอบคำถามนี้ ก็ต้องเข้าใจว่า ยุทธศาสตร์สำคัญของ “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งเชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่การสร้างการแข่งขันจากภายใน และการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ดังนั้น ความเกี่ยวข้องของชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล ก็คือ การพัฒนา “เศรษฐกิจฐานราก” และการจัดการตนเองให้ได้อย่างเปลี่ยนแปลงในเรื่องสำคัญ ๆ ได้แก่ การเปลี่ยน “เกษตรกรรมแบบดั้งเดิม” ในปัจจุบันไปสู่ “เกษตรกรรมสมัยใหม่” ที่เน้นการบริหารจัดการด้วยองค์ความรู้และเทคโนโลยี จาก “เกษตรกรผู้ผลิต” ก็จะต้องปรับเปลี่ยนเป็น “เกษตรกรผู้ประกอบการ” กล่าวคือ ต้องมีความรอบรู้ทั้งในด้านการลดต้นทุนการผลิต การจัดทำบัญชี การวางแผนธุรกิจ การวางแผนการตลาด จนถึงการตลาดอิเล็กทรอนิกส์ หรือการค้าออนไลน์ ฯลฯ รวมถึงการเชื่อมต่อกับภาควิชาการหรือการทำวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เชิงนวัตกรรม เครื่องอุปโภคบริโภคที่ปลอดภัย สร้างเสริมสุขภาวะและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การแปรรูปจากยางพาราเป็นเครื่องนอนสุขภาพ การแปรรูปจากข้าวเป็นเซรั่มบำรุงผิวหรือผลิตภัณฑ์อาหารเสริม การแปรรูปเปลือกส้มโอซึ่งเป็นวัสดุเหลือทิ้งให้กลายเป็นเครื่องสำอาง เป็นต้น รวมทั้งการเปลี่ยนจาก “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบดั้งเดิม” (SMEs) ที่ภาครัฐต้องคอยให้การสนับสนุน ไปสู่ “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสมัยใหม่” (Smart SMEs) หรือ การพัฒนาธุรกิจเกิดใหม่ (Startup) ที่มีศักยภาพสูง ในขณะที่เดียวกันก็ต้องนำ “เสน่ห์” ของชุมชนท้องถิ่น ทั้งภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม มาผนวกกับความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาให้เป็น “ชุมชนท่องเที่ยว” ที่มี “จุดขาย” สร้างรายได้ให้กระจายอยู่ในพื้นที่ ซึ่งถ้าเป็นเช่นนี้ คนวัยแรงงานก็ไม่ต้องอพยพออกไปทำงานในเมืองใหญ่ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาใด ๆ ก็สามารถที่จะนำความรู้มาบูรณาการเพื่อสืบสานงานด้านเกษตรกรรมหรืออาชีพเดิมต่อจากบรรพบุรุษ หรือมารวมกลุ่มกันสร้างวิสาหกิจชุมชนแนวใหม่ หรือพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุด ก็คือ การเตรียมคน การเตรียมพัฒนาศักยภาพของคนให้พร้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการเปลี่ยนแปลงของโลก²² จาก “แรงงานทักษะต่ำ” ไปสู่ “แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและทักษะสูง” โดยคนทั่วไปจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถและทักษะอย่างน้อย 5 ประการ คือ 1) ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการมองเห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 2) ความสามารถในการเรียนรู้และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ 3) ทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) ทักษะการสร้างแบรนด์ส่วนบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบรนด์ส่วนบุคคลที่ปรากฏในโลกออนไลน์ และ 5) ทักษะความฉลาดทางอารมณ์ ในการเข้าใจผู้อื่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการทำงานอย่างเป็นเครือข่าย²³

การพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่โมเดลเศรษฐกิจตามนโยบายประเทศไทย 4.0 นี้ ในระดับโครงสร้าง ส่วนบนจะต้องปฏิรูประบบทุกระบบ อาทิ ระบบการศึกษา นอกจากจะต้องพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะต้องเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมในการรองรับการพัฒนาของคนทุกกลุ่ม ตลอดช่วยวัย ระบบสุขภาพจะต้องเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และจัดระบบรองรับ “สังคมสูงวัย” ซึ่งไม่ใช่ “สังคมผู้สูงอายุ” แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับคนทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกมิติในชุมชน ทั้งการออม การลดภาระหนี้สิน หนี้ในระบบ การจัดสวัสดิการชุมชน สถาบันการเงินชุมชน ฯลฯ ในขณะที่ระบบการเมืองและกฎหมายจะต้องพัฒนากฎระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่น

ส่วนในระดับพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งต้องขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอยู่แล้ว นับว่าเป็นหน้าที่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเตรียมคนในชุมชนให้พร้อมสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามภูมิสังคมของตน แม้ในวันนี้หลายฝ่ายอาจเข้าใจว่า โมเดลเศรษฐกิจหรือนโยบายประเทศไทย 4.0 เป็นเรื่องไกลตัวจากชุมชน แต่การเริ่มต้นได้เร็ว ถือว่าเป็นเรื่องที่ดี และการเริ่มต้นที่ดีที่สุด คือ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากตามเงื่อนไข บริบทและภูมิสังคม ด้านเกษตรกรรม ด้านวิสาหกิจชุมชน ด้านการท่องเที่ยวชุมชน และการจัดสวัสดิการหรือการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน

ดังนั้น การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในงานวิจัยชิ้นนี้ จึงจำเป็นต้องนำเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งด้วย

3. กลไกการทำงานแบบประชารัฐ

ที่มาของคำว่า “ประชารัฐ” มาจากหลายมิติ เช่น มาจากเพลงชาติ มาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 มาจากชื่อ “ส่วนประสานเครือข่ายประชารัฐ” สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) โดยมีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ประชารัฐ” ไว้อย่างหลากหลาย เช่น 1) ประชาชน ชุมชน และประชาสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศ 2) การ

²² ที่จริงแล้ว แม้จะไม่มีนโยบายประเทศไทย 4.0 การเตรียมคนและการพัฒนาศักยภาพของคนให้มีความรู้และทักษะที่พร้อมรับมือกับโลกที่เปลี่ยนแปลงไปสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ก็นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอยู่ดี ... ผู้วิจัย

²³ พสุ เดชะรินทร์. (2559). **ทักษะ 5 ประการที่จำเป็นในอนาคต**. ค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 20, 2561, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638970>

บริหารจัดการและพัฒนาประเทศโดยภาครัฐ ใช้หลักการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางจริงจัง และต่อเนื่องในทุกระดับ 3) การดำเนินงานของภาครัฐ มีความสุจริต โปร่งใส ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และประสิทธิภาพ รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเพียงพอ 4) ทุกส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ร่วมเป็น “ภาคีการพัฒนา” โดยร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ประเมินผล ร่วมปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า หลักการสำคัญของการทำงานแบบ “ประชารัฐ” อยู่ที่การทำงานร่วมกันระหว่าง ประชาชน เอกชน และรัฐ

ทั้งนี้รัฐบาลได้จัดทำนโยบายสานพลังประชารัฐ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา แนวคิดสำคัญ คือ การที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ช่วยกันแก้ปัญหา และคิดหาทางสร้างอนาคตให้ประเทศไทย ผ่านโครงสร้างการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ พัฒนาคุณภาพคน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยนำจุดเด่นของ 5 ภาคส่วนมารวมกัน คือ ภาคราชการ จุดเด่น อยู่ที่ การมีบุคลากรเป็นจำนวนมาก กระจายอยู่เต็มพื้นที่ มีองค์ความรู้ มีงบประมาณและมีบทบาทหน้าที่โดยตรงตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ ภาคเอกชน จุดเด่น คือ มีความทันสมัย เท่าทันสถานการณ์โลก มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีเงินทุนที่คล่องตัว ภาคประชาชน จุดเด่น คือ มีภูมิปัญญา มีจิตอาสา รักบ้านเกิด ภาควิชาการ จุดเด่น คือ มีองค์ความรู้ เทคโนโลยี มีการค้นคว้าวิจัยเพื่อต่อยอด ภาคประชาสังคม จุดเด่น คือ การทำงานเชิงลึก การเกาะติดสถานการณ์ การทำงานแบบเครือข่าย ภาคศาสนา จุดเด่น คือ ความศรัทธา ความรักอันบริสุทธิ์ในเกือบทุกศาสนา และความรู้จริง หรือปัญญาในพุทธศาสนา

กลไกการทำงานแบบประชารัฐ จึงเป็นจุดคานงัดของการทำงานเชิงบูรณาการเพื่อให้ทำเรื่องที่ยากหรือซับซ้อนให้ง่ายขึ้นและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตอบโจทย์เดียวกัน สำหรับการพัฒนาในระดับตำบลอปท.จะต้องทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการ “เชื่อมร้อย” การทำงานของทุกภาคส่วน นับตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกประชารัฐ ตลอดถึงการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล

4. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น (Local administration) เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534²⁴ โดยหลักการกระจายอำนาจนี้ เป็นไปเพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ที่เป็นสาธารณะของท้องถิ่นด้วยตนเอง และมีผู้บริหารที่ได้รับการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน นับได้ว่าเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็น

²⁴ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 เป็นกฎหมายแม่บทในการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น อานรายละเอียดเพิ่มเติมใน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2534). ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน. ค้นเมื่อ มีนาคม 15, 2561, จาก <https://www.etda.or.th/app/webroot/files/1/files/L9.pdf>

“กลไกการปกครอง” ที่จะบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ระบุว่า นี่คือ เครื่องจักรที่รัฐบาลจัดให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่ มีทรัพยากร มีกฎหมายเพียงพอที่จะสร้างบ้านสร้างเมืองของตนเองด้วยตนเองได้มากขึ้น²⁵ ส่วน ธเนศว์ เจริญเมือง กล่าวว่า นี่คือ ระบบการบริหารประเทศที่ให้ “อำนาจ” แก่ประชาชน ในการดูแลจัดการกิจการแทบทุกอย่างของท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นระบบสาธารณูปโภค การศึกษาและศิลปวัฒนธรรม การดูแลชีวิต ทรัพย์สิน และการรักษาสิ่งแวดล้อม²⁶

ในขณะที่ รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 250 ระบุชัดเจนว่า²⁷ ให้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มี “อำนาจ” และ “หน้าที่” โดยตรงในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และ กิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและ สนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียม เสมอภาค และให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมี “อิสระในการบริหารงาน” อย่างเต็มที่ โดยการกำกับดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ให้ทำ เเท่าที่จำเป็นเพียงเพื่อป้องกันการทุจริตหรือเพื่อประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเท่านั้น

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2552 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 69/1 ว่า²⁸

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องเป็นไปเพื่อ ประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้ คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผล การปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทย กำหนด

ส่วน พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ในมาตรา 16 ว่า²⁹ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องจัดทำ “แผนพัฒนาท้องถิ่น”

²⁵ เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ดีแอลเอส, หน้า 4.

²⁶ ธเนศว์ เจริญเมือง. (2545). 100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2450. กรุงเทพฯ: คบไฟ, หน้า 18.

²⁷ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. ค้นเมื่อ มกราคม 5, 2561, จาก <http://click.senate.go.th/wp-content/uploads/2017/>

²⁸ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2552). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วน ตำบลพ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2552. ค้นเมื่อ มีนาคม 2, 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA52/%CA52-20-9999-update.pdf>

ซึ่งเมื่อผนวกกับมาตรา 69/1 ข้างต้น ย่อมหมายความว่า อปท. จะต้องจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งจะต้องมีการบริหารราชการที่ดี มีธรรมาภิบาล

ในขณะที่มาตรา 66 ระบุว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ครอบคลุมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืน การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม การส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และคนพิการ การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดี

กล่าวโดยสรุป “แผนพัฒนาท้องถิ่น” โดยการขับเคลื่อนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญในฐานะที่เป็น “แผนแม่บท” ครอบคลุมการพัฒนาคนและชุมชนท้องถิ่นในแทบทุกมิติ ซึ่งนอกจากจะต้องตอบสนองความต้องการของชุมชนแล้ว ยังต้องสอดคล้องและขนานรับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในทุกระดับอีกด้วย

ตัวอย่างที่น่าสนใจตัวอย่างหนึ่งขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นผลสำเร็จ คือ เทศบาลตำบลปลายพระยา อ.ปลายพระยา จ.กระบี่ ซึ่งพอจะสรุปให้เห็นภาพได้ดังนี้³⁰

ในด้านความพอประมาณ มีการใช้ทรัพยากรทางการบริหารและการพัฒนาอย่างประหยัด คำนึงค่าเกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีมาตรการที่ชัดเจนและมีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ทำให้ลดต้นทุนการบริหารไปได้มาก นอกจากนี้ยังได้จัดสรรงบประมาณ มากกว่าร้อยละ 70 เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสนับสนุนให้ชุมชนใช้งบประมาณเงินทุนหมุนเวียนของกลุ่มเพื่อการพึ่งตนเอง มีการจัดตั้ง “กองทุนสวัสดิการคนดีปลายพระยา” ให้แก่เจ้าหน้าที่และวางแผนอัตราค่าจ้าง 3 ปี เพื่อบริหารกำลังคนให้เหมาะสมกับภารกิจ พร้อมทั้งปรับวิถีชีวิตบุคลากรและชุมชนให้เข้าสู่วิถีชีวิตพอเพียงอย่างสมดุล

ด้านความมีเหตุผล โดยการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารองค์กรและพัฒนาชุมชนครบทุกระบบงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีกระบวนการในการสร้างการมีส่วนร่วมแบบภาคีร่วมพัฒนา

ด้านภูมิคุ้มกัน โดยการใช้หลักการทรงงานที่เน้นการสร้าง ความเข้มแข็งจากภายใน มีระบบการบริหารความเสี่ยงและตรวจสอบติดตามทุกไตรมาส เน้นการสร้างจิตสำนึกให้แก่บุคลากรและชุมชน

²⁹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2552). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ค้นเมื่อ มกราคม 5, 2561, จาก <http://wops.moph.go.th/ngo/oddh/data/page12.htm>

³⁰ มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (2555). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาครัฐ. ค้นเมื่อ มีนาคม 3, 2561, จาก http://www.idd.go.th/Web_LDDEconomy/PDF/Title_3.pdf

ด้านความรู้ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารหลากหลาย เปิดโอกาสการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ มีการจัดตั้งศูนย์ศึกษาเรียนรู้ขึ้นในเทศบาล และศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผสมผสานการพัฒนาตามแนวพระราชดำริกับภูมิปัญญาของชุมชน

ด้านคุณธรรม เน้นการใช้หลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงานทุกระบบงาน

จากตัวอย่างของเทศบาลตำบลปลายพระยา เป็นที่ประจักษ์ว่า เทศบาลได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในทุกมิติ ทั้งการบริหารองค์กรและการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งถ้าจะ “ถอดรหัส” ออกมาเป็นตัวชี้วัด ก็น่าจะมีทั้งเรื่องของการยึดหลักธรรมาภิบาล ความโปร่งใส การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การใช้งบประมาณเต็มประสิทธิภาพ การบริหารความเสี่ยง การทำงานอย่างมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ การเปิดโอกาสการเรียนรู้ การเข้าถึงคุณภาพชีวิตอย่างเท่าเทียม ความมีจิตสาธารณะและความสุขของบุคลากรในองค์กรและประชาชน

5. ภาพรวมภูมิสังคมจังหวัดนครปฐม

“ภูมิสังคม” หมายถึง สภาพทางกายภาพ ลักษณะของพื้นที่ วิถีชีวิต ค่านิยม ความหลากหลายของวัฒนธรรม ประเพณีที่อยู่รอบ ๆ ท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างกันและเป็นรากฐานที่สำคัญที่ช่วยให้การพัฒนา มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน³¹ อันหมายความว่า การพัฒนาไม่ใช่เพียงแค่เครื่องมือหรือวิธีการสำเร็จรูปที่มาจากทฤษฎีหรือตำรา แต่จะต้องถูกนำมาใช้อย่างคำนึงถึงความแตกต่างทางภูมิสังคม และดุลยภาพในทุกมิติของพื้นที่ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในการทำงานพัฒนาใด ๆ จึงต้องคิดและวิเคราะห์อย่างแยกแยะภายใต้ความแตกต่างกันทางภูมิสังคมของพื้นที่ ดังเห็นได้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและพระบรมราโชวาทในวาระต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแก่ผู้ปฏิบัติงานทางด้านการพัฒนาว่า จะต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับงานทั้งหมด เช่น พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2522 ความตอนหนึ่งว่า³²

“... นักบริหารการพัฒนา มีภาระสำคัญในการที่จะต้องเป็นผู้นำและตัวการควบคุม การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างเหมาะสมถูกต้องสู่ทิศทางและสภาพที่ ทุกฝ่ายพึงปรารถนา และการที่จะปฏิบัติการอันนี้ให้ลุล่วงไปด้วยดีได้นั้น นอกจาก จะอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการตามที่ได้ศึกษามาแล้ว ยังจำเป็นจะต้องมี ความรอบรู้และความเข้าใจอันกระจ่างและเพียงพอในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะ แวดล้อมและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานที่จะทำทั้งหมด รวมทั้งระบบชีวิตของคน

³¹ มูลนิธิมั่นพัฒนา. (ม.ป.ป.). ภูมิสังคม หนึ่งในรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 18, 2561, จาก <http://www.manpattanalibrary.com/newsdetail.php?id=24>

³² สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2560). การพัฒนาตามภูมิสังคม. ค้นเมื่อ กรกฎาคม 18, 2561, จาก http://www.rdpb-journal.in.th/2017/04/25/special_3-2548/

ไทย อันได้แก่ ความเป็นอยู่ ความต้องการ วัฒนธรรมและความรู้สึกนึกคิดโดย
เบ็ดเสร็จด้วย จึงจะทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ...”

ในบทนี้ จึงมุ่งนำเสนอภาพภูมิสังคมของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาโดยสังเขป เพื่อนำมาประมวลและ
วิเคราะห์ อันนำไปสู่การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้
อย่างเหมาะสมต่อไป

ประวัติศาสตร์

นครปฐม เป็นอยู่อารยธรรมสำคัญที่มีประวัติความเป็นมายาวนานในแผ่นดินสุวรรณภูมิ หลักฐาน
ทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า เมืองนครปฐมแต่เดิมนั้นตั้งอยู่ริมทะเล เป็นเมืองเก่าแก่ มีความเจริญรุ่งเรืองมา
นับตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิ และเป็นราชธานีสำคัญในสมัยทวารวดี

ในยุคนั้น นครปฐมเป็นแหล่งเผยแพร่อารยธรรมจากประเทศอินเดีย ซึ่งรวมทั้งพุทธศาสนา
นครปฐมจึงเป็นศูนย์กลางของความเจริญ มีชนชาติต่าง ๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่เป็นจำนวนมาก ต่อมา
ได้เกิดความแห้งแล้งขึ้นในเมืองนครปฐม เพราะกระแสน้ำที่ไหลผ่านตัวเมืองเปลี่ยนเส้นทาง ประชาชนจึง
อพยพไปตั้งหลักแหล่งอยู่ริมน้ำ และสร้างเมืองใหม่ขึ้นชื่อ “เมืองนครไชยศรี” หรือ “ศรีวิชัย” นครปฐมจึง
กลายเป็นเมืองร้างมาเป็นเวลาหลายร้อยปี จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขณะที่ยัง
ผนวชได้ทรงดำริไปพบพระปฐมเจดีย์ และทรงเห็นว่าเป็นเจดีย์องค์ใหญ่ไม่มีที่ใดเทียบเท่า ครั้นเมื่อได้
ครองราชย์ จึงโปรดฯ ให้ก่อเจดีย์แบบลังกาครอบองค์เดิมไว้ โดยให้ชื่อว่า “พระปฐมเจดีย์” ทรงปฏิสังขรณ์
สิ่งต่าง ๆ ในบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ให้มีสภาพดี และโปรดฯ ให้ขุดคลองเจดีย์บูชาเพื่อให้เกิดความ
ร่มรื่นสะดักขึ้น

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มก่อสร้างทางรถไฟสายใต้ผ่านเมือง
นครปฐมซึ่งขณะนั้นยังเป็นป่ารก พระองค์จึงโปรดฯ ให้ย้ายเมืองจากตำบลทানা อำเภอนครไชยศรี มาตั้งที่
บริเวณองค์พระปฐมเจดีย์เหมือนเช่นครั้งสมัยโบราณ ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว พระองค์ได้โปรดฯ ให้สร้างพระราชวังสนามจันทร์ เป็นที่เสด็จแปรพระราชฐานและฝึกซ้อมรบ
แบบเสือป่า โดยโปรดฯ ให้ตัดถนนเพิ่มขึ้นอีกหลายสาย รวมทั้ง สร้างสะพานเจริญศรัทธาข้ามคลองเจดีย์
บูชาเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟกับองค์พระปฐมเจดีย์ ตลอดจนสร้างพระร่วงโรจนฤทธิ์ทางด้านทิศเหนือ
ขององค์พระปฐมเจดีย์และบูรณะองค์พระปฐมเจดีย์ให้สมบูรณ์สวยงามดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน และได้โปรด
ให้เปลี่ยนชื่อจากเมือง “นครไชยศรี” เป็น “นครปฐม”³³

การปกครอง

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเป็น 7 อำเภอ คือ เมือง กำแพงแสน ดอนตูม บางเลน สามพราน
นครชัยศรี และพุทธมณฑล รวม 106 ตำบล และ 930 หมู่บ้าน

³³ จังหวัดนครปฐม. (2661). ค้นเมื่อ กรกฎาคม 10, 2561, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดนครปฐม>

การปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 117 แห่ง แบ่งเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 4 แห่ง เทศบาลตำบล 18 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 93 แห่ง

จำนวนประชากรรวม 905,008 คน เป็นชาย 434,105 คน และหญิง 470,903 คน จำนวนครัวเรือน 338,019 ครัวเรือน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมือง รองลงมา คือ กำแพงแสน และนครชัยศรี ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ พุทธมณฑล

การพัฒนา

การพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ นับได้ว่า เศรษฐกิจของนครปฐมอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดส่วนใหญ่ดีกว่าเกณฑ์ค่าเฉลี่ยระดับประเทศ อาทิ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) 184,579 ล้านบาท อยู่ในลำดับที่ 12 ของประเทศ และอยู่ในลำดับที่ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ส่วน GPP ต่อหัว 187,724 บาทต่อปี อยู่ในลำดับที่ 12 ของประเทศ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด อยู่ที่ระดับ 242,928 บาทต่อคน สูงกว่าค่าเฉลี่ยผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งประเทศ

อัตราเงินเฟ้อ ร้อยละ 2.7 ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ เนื่องจากสินค้าบางอย่างผลิตในพื้นที่ จึงไม่มีค่าขนส่ง และอัตราการว่างงานต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ เนื่องจากมีตำแหน่งงานรองรับผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานเป็นจำนวนมาก

สัดส่วนคนจนน้อยกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ในขณะที่สัดส่วนผู้ที่อยู่ในระบบประกันสังคมมากกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากร และสถานบริการสุขภาพมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กำหนด สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ

อย่างไรก็ตาม ตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ อันบ่งบอกถึงประเด็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน มี 8 ประเด็น ประกอบด้วย การเติบโตทางเศรษฐกิจ ค่าเฉลี่ย O-Net ม.3 ร้อยละของผู้ป่วยความดันโลหิตสูงที่มีภาวะแทรกซ้อนได้รับการดูแลรักษาหรือส่งต่อ อัตราการตายต่อเกิดมีชีพ ปริมาณขยะ ร้อยละของฟาร์มที่ได้รับการรับรอง การเข้าถึงน้ำประปา และสัดส่วนคดียาเสพติด

ดังนั้นสิ่งที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงเป็น “โจทย์สำคัญ” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาและขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากความเป็นจริงมีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัย และการปฏิบัติงานจริง ทั้งในสถาบันการศึกษา ภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในมิติที่แตกต่างหลากหลาย การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้จะเน้นเฉพาะการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมี 2 ชิ้นงาน ได้แก่ “การประยุกต์ใช้คุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่”³⁴ ของ วีระศักดิ์ สมยานะ และ “การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนครปฐม”³⁵ ของ บุญยา มั่นฤกษ์

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว มีหลายประเด็นที่น่าสนใจ และสามารถนำมาต่อยอดในการวางแผนและออกแบบการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างน้อย 2 ประการ ดังนี้

6.1 งานวิจัยทั้งสองชิ้นช่วยตอกย้ำในประเด็นเดียวกันว่าคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของชุมชนมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้งานของวีระศักดิ์ (2555) ยังได้ชี้ให้เห็นเพิ่มเติมว่า คุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญที่สุดสำหรับการบริหารงานภายในองค์กร คือ คุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทนและขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

คุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต เป็นคุณธรรมที่มีความจำเป็นมากที่สุดสำหรับการบริหารองค์การการเมือง ส่วน **คุณธรรมความอดทนและขยันหมั่นเพียร** เหมาะที่จะใช้ร่วมกับการทำงานแบบมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน และ**คุณธรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่**เป็นคุณธรรมที่องค์กรต้องปฏิบัติโดยคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนเป็นที่ตั้ง

ข้อสรุปประการหนึ่งของงานวิจัยดังกล่าว ก็คือ หากมีการส่งเสริมคุณธรรมใน อปท. ให้สูงขึ้น ก็จะส่งผลต่อระดับความอยู่ดีมีสุขของชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้เพิ่มขึ้น ในที่นี้ จึงน่าจะชี้ชัดได้ว่าคุณธรรมในการบริหารองค์กรและการบริหารความสุขของคนภายในองค์กร ควรจะต้องเป็นองค์ประกอบหนึ่งในตัวชี้วัด

สำหรับวิธีการหรือกระบวนการในการยกระดับความมีคุณธรรมของ อปท. ให้สูงขึ้นมี 5 ขั้นตอนคือ 1) การเตรียมตัวของผู้เข้าร่วมการพัฒนา 2) การวิเคราะห์ปัจจัยภายในเพื่อยกระดับความมีคุณธรรมของ อปท. 3) การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกเพื่อยกระดับความมีคุณธรรมของ อปท. 4) การสร้างกลยุทธ์ทางเลือก และ 5) การปรับปรุงและประเมินกลยุทธ์ทางเลือก

ทั้งนี้ **อปท. ที่อยู่ในระดับ “ไม่เข้าข่าย”** ควรกำหนดให้มีโครงการส่งเสริมคุณธรรมในการดำเนินงานในองค์กร เน้นความซื่อสัตย์สุจริต โดยเฉพาะผู้บริหารต้องใช้สังกัด 4 เป็นหลักธรรมในการบริหารองค์กร สำหรับ **อปท. ระดับ “เข้าข่าย”** ควรพัฒนากระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับชุมชน

³⁴ วีระศักดิ์ สมยานะ. (2555). การประยุกต์ใช้คุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบูรณาการศาสตร์ คณะบริหารศาสตรมหาวิทาลัยอุบลราชธานี.

³⁵ บุญยา มั่นฤกษ์. (2556). การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลที่จะนำผลสะท้อนกลับมาพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน
อปท. ระดับ “เข้าใจ” ควรเน้นการนำเอาผลของการมีส่วนร่วมในการทำแผนกับชุมชนให้ได้แผน
ยุทธศาสตร์การพัฒนาของตำบลสู่การปฏิบัติจริง ส่วน **อปท. ระดับ “เข้าถึง”** ควรสร้างเครือข่ายระหว่าง
อปท. ระดับ “เข้าใจ” และระดับ “เข้าถึง” เข้าด้วยกัน

6.2 ผู้บริหารองค์กรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ โดย “ปัจจัยส่วนบุคคล” เช่น ระดับการศึกษา
สถานภาพของการเป็นผู้บริหาร และประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหาร มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการ
นำการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้งานของ บุษยา (2556) ชี้ว่า ผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีการนำ
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้มากกว่าผู้บริหารที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่า ส่วนผู้บริหารที่มี
สถานภาพเป็นนายก อปท. มีการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้มากกว่าผู้บริหารที่มี
สถานภาพต่ำกว่า (เช่น รองนายก อปท. เลขานุการ ปลัด รองปลัด หัวหน้าส่วนการคลัง หัวหน้าส่วนโยธา
หัวหน้าสำนักปลัด และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป) นอกจากนี้ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์
การทำงานด้านการบริหาร และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการ
นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้

ดังนั้น การเติมเต็มความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้บริหารทุกระดับ และบุคลากรใน
องค์กรเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งในด้านแนวคิดและการประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรม เป็น
เรื่องที่สำคัญเพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจที่ตรงกันเพื่อจะขับเคลื่อนไปด้วยกัน เพราะประโยชน์ที่จะได้รับ
มากที่สุด คือ การประหยัดงบประมาณขององค์กร และเกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

ในบทนี้เป็นการนำเสนอกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันนำไปสู่การตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ “การพัฒนาตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ภายใต้จุดเน้น 2 จุด คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน และการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนและระดับองค์กร” โดยผลลัพธ์ “ตัวชี้วัด” ที่ได้จากการวิจัยนี้ได้นำเสนอในรูปของ “คู่มือการใช้ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” รายละเอียดดังภาคผนวก ก

สำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และ 3 คือ “การศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” และ “การสังเคราะห์แนวทาง กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางพระราชบัญญัติ” อันจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” นำเสนอในบทที่ 4-7 จำแนกเป็นรายองค์กร ส่วนการสรุปและการอภิปรายผลการวิจัยนำเสนอในบทที่ 8

1. กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ถูกจัดทำขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การยกร่างเครื่องมือ หรือตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง 2) การทดสอบเครื่องมือ และ 3) การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ

1.1 ขั้นที่หนึ่ง ประกอบด้วย 7 กิจกรรมหลัก คือ 1) การประชุมคณะนักวิจัยและกำหนดแผนปฏิบัติการ 2) การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง 3) การลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลตำบล 4) เวทีประชุมร่วมกับคณะทำงานจาก อปท. 5) การเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพและภูมิสังคม 6) การจัดเวทีทบทวนศักยภาพและออกแบบกรอบเกณฑ์ตัวชี้วัด 7) การยกร่างตัวชี้วัดและจัดทำคู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ขั้นที่สอง ประกอบด้วย 2 กิจกรรมหลัก คือ 1) การทดสอบการเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดที่ได้ออกแบบ และ 2) การนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการเก็บข้อมูล

1.3 ขั้นที่สาม มีกิจกรรมเดียว คือ การปรับแก้ไขเป็นตัวชี้วัดที่สมบูรณ์

ทั้งนี้แต่ละกิจกรรมหลักมีกิจกรรมย่อย ๆ ที่เกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกันเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้าย คือ ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายละเอียดของกิจกรรมหลัก กิจกรรมย่อยและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอน ปรากฏดังตารางที่

ตารางที่ 3.1 กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย	ผลลัพธ์
1. การยกร่างเครื่องมือ : ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อบท.		
1.1 ประชุมคณะนักวิจัย และกำหนดแผนปฏิบัติการ	ประชุมคณะนักวิจัย	1. ความรู้ ความเข้าใจ และบทบาทหน้าที่ของนักวิจัย 2. แผนปฏิบัติการการดำเนินงานวิจัย
1.2 ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	ทบทวนเอกสารและงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2. ข้อมูลสถิติภูมิเกี่ยวกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 3. ภูมิสังคมของพื้นที่
1.3 การลงพื้นที่ศึกษาข้อมูลตำบล (7 ก.พ. 2561 ณ อบต. วัดละมุด/วัดแค/ คลองโยง)	ศึกษาดูงานการหนุนเสริมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1. สหกรณ์ข้าวคลองโยง 2. วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยง 3. การจัดการขยะต้นทางหมู่บ้านสหกรณ์หมู่ 1 คลองโยง 4. ศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียงตำบลวัดแค	1. บทบาทการทำงานร่วมกันและการหนุนเสริมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนชุมชน 2. สถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นจริง ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง 3. ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการใช้ในการสังเคราะห์ตัวชี้วัด
1.4 เวทีประชุมร่วมกับคณะทำงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (8 ก.พ. 2561 ณ พนาศรม รีสอร์ท)	1. การบรรยายเรื่อง “ศาสตร์พระราชากับการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดย ศ.ดร.อภิชาติ พันธุเสน 2. การอภิปรายกลุ่ม 3. การนำเสนอข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล และข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะ อบท. 4. การชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องหัวข้อการวิจัย วัตถุประสงค์ กระบวนการศึกษาและผลที่คาดว่าจะได้รับ	1. ความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. ความเข้าใจเรื่องระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล และข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร 4. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยของคณะทำงาน อบท.
1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูลศักยภาพ ปัญหา และภูมิสังคมของพื้นที่	ศึกษารวบรวมข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล และข้อมูลคุณลักษณะองค์กร เพิ่มเติม	ข้อมูลพื้นฐาน
1.6 การจัดเวทีทบทวนศักยภาพและออกแบบกรอบเกณฑ์ตัวชี้วัด (27 มี.ค. 2561)	1. การลงนามความร่วมมือการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1. การลงนามความร่วมมือการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย	ผลลัพธ์
ณ อบต.วัดละมุด)	2. การประมวลภาพการทบทวน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 3. การระดมความคิดเห็น 4. การสนทนากลุ่ม	ระหว่างผู้บริหารกับหัวหน้า โครงการวิจัย 2. การทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นกับคณะวิจัย พร้อมบทบาท หน้าที่ การกิจของผู้ร่วม วิจัยจาก อบต. 3. “ทุนและศักยภาพของ อบต. แต่ละแห่ง” ในด้านการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และการขับเคลื่อน เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งได้จากการระดม ความคิดเห็นระหว่างผู้นำชุมชน ท้องที่ และท้องถิ่น 4. “ประเด็น กรอบ เกณฑ์ของตัวชี้วัด ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท.” ภายใต้ภารกิจต่าง ๆ ซึ่งได้จาก การสนทนากลุ่ม
1.7 การยกร่างตัวชี้วัดและ จัดทำคู่มือการเก็บรวบรวม ข้อมูลตามตัวชี้วัด	การวิเคราะห์และสังเคราะห์	ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจ พอเพียง 2 แบบ แบบที่ 1 – อ.อภิชัย แบบที่ 2 – คณะทำงาน
2. การทดสอบเครื่องมือ		
2.1 การทดสอบการเก็บ รวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดที่ ได้ออกแบบ (27 เม.ย. 2561 ณ อบต. วัดละมุด)	1. การนำเสนอตัวชี้วัดระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. 2 แบบ 2. การสนทนากลุ่ม เรื่อง การตอบ โจทย์วิจัย ความเป็นไปได้ ความ สมเหตุสมผล ปัญหา ข้อเสนอแนะ ใน การเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัดทั้งสองแบบ 3. การทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล และ เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง ตัวชี้วัด 2 แบบ	ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. จาก การเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด 2 แบบ (รายละเอียดปรากฏดังในตารางที่ 3.2)
2.2 การนำเสนอผล การศึกษาเพื่อการวิพากษ์ (23-25 พ.ค.2561 ณ บ้านปฐวีรีสอร์ท)	1. การประชุมร่วมระหว่างคณะนักวิจัย จากทุกภูมิภาค 2. การนำเสนอตัวชี้วัดและผล การศึกษาเปรียบเทียบระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. 3. การวิพากษ์และเสนอแนะเพื่อให้ได้ ทั้งความเที่ยงและความตรง	1. แนวทางการแก้ไขปรับปรุงตัวชี้วัด ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. และกรอบ เกณฑ์ 2. ตัวชี้วัดฉบับปรับปรุงใหม่ 3. แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลตาม ตัวชี้วัด 4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

กิจกรรมหลัก	กิจกรรมย่อย	ผลลัพธ์
	4. การศึกษาดูงานในพื้นที่	ข้อมูลตามตัวชี้วัด
3. การปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ		
การปรับแก้ไขตัวชี้วัดที่สมบูรณ์	การทบทวนและแก้ไข	ตัวชี้วัดที่สมบูรณ์พร้อมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด

2. ผลการทดสอบเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้ยกร่างตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงออกมา 2 รูปแบบ โดยเนื้อหาหรือประเด็นการชี้วัดโดยภาพรวม และการให้น้ำหนักของคะแนนในแต่ละหมวดไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ส่วนที่เป็นความแตกต่างสำคัญ คือ รูปแบบวิธีการวัด โดยแบบที่หนึ่ง กำหนดชัดเจนว่าความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละระดับนั้น มีปัจจัยใดเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งยังมีเงื่อนไขเฉพาะในแต่ละระดับอีกด้วย ส่วนแบบที่สอง กำหนดการชี้วัดเป็นแบบขั้นบันได

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการทดลองใช้ตัวชี้วัดทั้งสองแบบ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริงจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง และเทศบาลตำบลคลองโยง พบว่า มีความแตกต่างกันของผลลัพธ์ ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามแบบตัวชี้วัด

อปท.	ตัวชี้วัดแบบที่ 1		ตัวชี้วัดแบบที่ 2	
	คะแนน	ระดับ ศกพ.	คะแนน (300 / 100)	ระดับ ศกพ.
อบต.วัดแค	254.5*	เข้าข่าย (ยังยืน)	208 / 69.3	เข้าข่าย (ยังยืน)
อบต.วัดละมุด	230*	เข้าข่าย (ยังยืน)	208 / 69.3	เข้าข่าย (ยังยืน)
อบต.คลองนกกระทุง	200*	เข้าข่าย (ยังยืน)	195 / 65.0	เข้าข่าย (ยังยืน)
ทต.คลองโยง	267	เข้าใจ (ความสุข)	216 / 72.0	เข้าข่าย (ยังยืน)

หมายเหตุ * คะแนนถึงแต่ไม่ผ่านเกณฑ์เงื่อนไขที่ระบุ

จากตารางที่ 3.2 การเปรียบเทียบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากตัวชี้วัดฉบับร่าง 2 แบบ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 พบว่า จากการใช้ตัวชี้วัดแบบที่ 1 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด และองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง จัดอยู่ในประเภท “เข้าข่าย” ส่วนเทศบาลตำบลคลองโยง จัดอยู่ในประเภท “เข้าใจ” ในขณะที่ จากการใช้ตัวชี้วัดแบบที่ 2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่ง จัดอยู่ในประเภท “เข้าข่าย” ทั้งหมด อันแสดงให้เห็นว่า ตัวชี้วัดแบบที่ 1 มีอำนาจจำแนกสูงกว่าตัวชี้วัดแบบที่ 2

จากผลการทดลองเพื่อการเปรียบเทียบดังกล่าว สรุปความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการแก้ไขได้ดังนี้

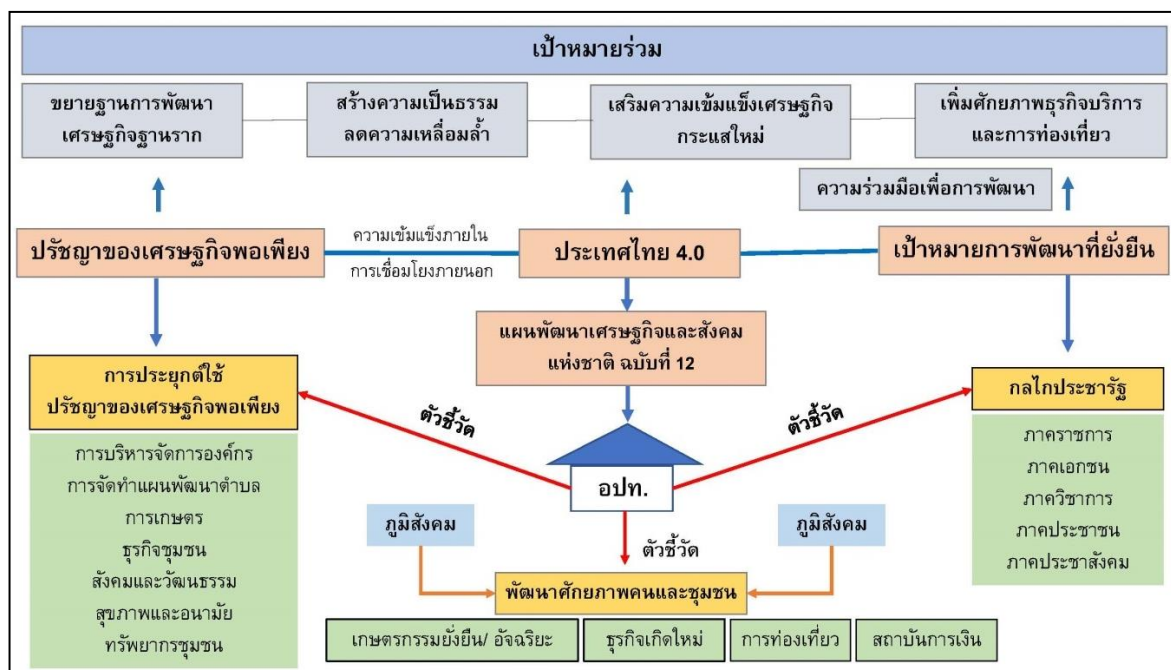
2.2 มีนิยามศัพท์บางคำที่ต้องการความกระจ่างชัด เช่น อายุมุข การพนัน เป็นต้น

2.3 ประเด็นตัวชี้วัดเท่าที่ปรากฏยังไม่สามารถสะท้อนการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และแนวทางการทำงานแบบประชารัฐได้อย่างชัดเจน

3. แบบจำลองการพัฒนาตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ถูกพัฒนาขึ้นภายใต้
ฐานคิดการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับองค์กร เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ยึดมั่นใน
หลักการบริหารงาน บุคลากรและงบประมาณด้วยความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล เกิดความรู้จักสามัคคี เป็น
องค์กรที่นำมาซึ่งความสุขและประโยชน์สุข ภาพแบบจำลองการพัฒนาตัวชี้วัด แสดงดังรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 แบบจำลองการพัฒนาตัวชี้วัด

(ที่มา: สังเคราะห์จากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และประชารัฐ)

จากรูปที่ 3.1 อธิบายได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนโดยกลไกภาครัฐ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักที่เป็นกรอบพื้นฐานของการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นั้น มีเป้าหมายร่วมอยู่ที่การพัฒนาศักยภาพคนและชุมชน เพื่อนำไปสู่การขยายฐานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การเสริมความเข้มแข็งเศรษฐกิจกระแสใหม่ และการเพิ่มศักยภาพธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวชุมชน โดยท้ายที่สุดคือการตอบโจทย์ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน อย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาศักยภาพคน และชุมชนท้องถิ่นระดับตำบล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนา ฯ ดังกล่าว

ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นนวัตกรรมที่คณะผู้วิจัยและอปท.ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อให้อปท. ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรและศักยภาพขององค์กร (ระดับองค์กร) เพื่อการขับเคลื่อนในระดับครัวเรือน (ปัจเจกบุคคลและครอบครัว) และระดับชุมชนท้องถิ่น (ระดับชุมชน)

ทั้งนี้ ได้จำแนกตัวชี้วัดดังกล่าวเป็น 2 กลุ่ม คือ ตัวชี้วัดแกนและตัวชี้วัดเฉพาะ

3.1 ตัวชี้วัดแกน คือ ตัวชี้วัดหลักที่เน้นสะท้อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านพันธกิจองค์กร ซึ่งมีทั้งหมด 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการองค์กร 2) การจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม 3) การเกษตร 4) ธุรกิจชุมชน 5) สุขภาพอนามัย 6) สังคม วัฒนธรรม และ 7) ทรัพยากรชุมชน

3.2 ตัวชี้วัดเฉพาะ เป็นตัวชี้วัดที่เน้นสะท้อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐที่มุ่งพัฒนาศักยภาพคนและชุมชนตามภูมิสังคมของพื้นที่ เพื่อรองรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และนโยบายประเทศไทย 4.0 อันประกอบด้วย เกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรอัจฉริยะ ธุรกิจเกิดใหม่ รวมทั้งวิสาหกิจชุมชนขนาดกลางและขนาดย่อมที่ทันสมัย การท่องเที่ยวชุมชน สถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน

ตัวชี้วัดทั้งสองกลุ่มนี้จะต้องอยู่บนฐานคิดการทำงานแบบมีส่วนร่วม “ประชารัฐ” คือความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม โดยความร่วมมือแบบประจักษ์จะต้องเป็น “กลไกหลัก” ในการขับเคลื่อน

รายละเอียดความสอดคล้องของตัวชี้วัดกับเป้าหมายต่าง ๆ ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และกลไกการทำงานแบบประจักษ์ ปรากฏดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามความสอดคล้องกับเป้าหมาย

ตัวชี้วัด		ปรัชญา ของ เศรษฐกิจ พอเพียง	นโยบาย ประเทศ ไทย 4.0	เป้าหมาย การ พัฒนาที่ ยั่งยืน	กลไก ประชา รัฐ
ตัวชี้วัดแกน : การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
เข้าข่าย (ยั่งยืน)	1	การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล	✓	✓	✓
		ไม่มีความพยายามร่วมกันในการหาผลประโยชน์			
		ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมาย			
		การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบ			
		มีนวัตกรรมที่แสดงความโปร่งใส			
		การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์			
	2	การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม โดยกลไกประชารัฐ	✓	✓	✓
	3	การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น	✓		✓
	4	โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ถนน น้ำบริโภค น้ำอุปโภค ไฟฟ้า โทรคมนาคม	✓	✓	✓
เข้าใจ (ความสุข)	5	การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข	✓	✓	✓
		การจัดการความรู้			
		ความรัก ความสามัคคี ความสุขของบุคลากร			
	6	โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม	✓	✓	✓
		การศึกษา สุขอนามัย ขยะ			
	7	ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน	✓	✓	✓
	8	งานด้านสังคมและวัฒนธรรม	✓	✓	✓
		สร้างเสริมความสามัคคี ศิลธรรม วัฒนธรรม			
	9	การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข	✓	✓	✓
		การประหยัดเงินเดือนและค่าจ้าง			
	10	การจัดการการศึกษา สาธารณสุข ขยะ ระดับที่สูงขึ้น	✓	✓	✓
	11	การลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคม	✓	✓	✓
		บุหรี เหล้า ยาเสพติด อบายมุข คนเปราะบาง			
เข้าถึง (ประโยชน์สุข)	12	การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	✓	✓	✓
	ตัวชี้วัดเฉพาะ : การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ				
	13	การส่งเสริมสถาบันการเงิน/ สวัสดิการชุมชน	✓	✓	✓
	14	การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	✓	✓	✓
	15	การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ และธุรกิจเกิดใหม่	✓	✓	✓

ตารางที่ 3.3 แสดงตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราย ประเด็น รวมทั้งหมด 15 ประเด็น จำแนกตามความสอดคล้องกับเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้ดังนี้

ตัวชี้วัดทั้งหมด สอดคล้องกับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี 14 ตัวชี้วัดสอดคล้องกับนโยบายประเทศไทย 4.0 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 13 ตัวชี้วัด สอดคล้องกับการใช้ประชารัฐเป็นกลไกหลักการขับเคลื่อน ทั้งนี้ พบว่ามี 12 ตัวชี้วัดเป็นตัวชี้วัดร่วมที่ นำไปสู่ทุกเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ส่วนกรอบตัวชี้วัด คำนำน้าหนักและเกณฑ์การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ปรากฏดังตารางที่ 3.4 และตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.4 กรอบตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงและค่าน้ำหนัก

เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน)	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข)	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข)
ตัวชี้วัดแกน		
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิด กฎหมาย (50 คะแนน)	5. การบริหารงานภายในให้เป็น องค์กรแห่งความสุข (50 คะแนน)	9. การบริหารงานภายในให้เป็น องค์กรแห่งประโยชน์สุข (30 คะแนน)
2. การวางแผนและจัดทำแผน แบบมีส่วนร่วมโดยกลไกประชารัฐ (20 คะแนน)	6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม (20 คะแนน)	10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น (20 คะแนน)
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่ง ต่อจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)	7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม และวิสาหกิจชุมชน (15 คะแนน)	11. การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคม และเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่ สามารถทำได้ (30 คะแนน)
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้าน กายภาพ (15 คะแนน)	8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม (15 คะแนน)	12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (20 คะแนน)
100 คะแนน	100 คะแนน	100 คะแนน
คะแนนเต็ม 300 คะแนน		
ตัวชี้วัดเฉพาะ : การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ		
13. การส่งเสริมสถาบันการเงิน/ สวัสดิการชุมชน (10 คะแนน)	14. การส่งเสริมและพัฒนาการ ท้องเที่ยวชุมชน (10 คะแนน)	15. การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ และ “ธุรกิจเกิดใหม่” (10 คะแนน)
คะแนนเต็ม 30 คะแนน		

ตารางที่ 3.5 เกณฑ์การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คะแนน	การแปลความหมาย
<u>เงื่อนไข</u> คะแนนรวมข้อ 1 2 และ 3 ต้องไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน	เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน)
<u>เงื่อนไข</u> คะแนนข้อ 5 ต้องไม่ต่ำกว่า 40 คะแนน	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่งความยั่งยืนมาก่อน
270 คะแนนขึ้นไป <u>เงื่อนไข</u> คะแนนข้อ 9 ต้องไม่ต่ำกว่า 25 คะแนน	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข) แต่ต้องผ่านการเป็นองค์กรแห่งความสุขมาก่อน

โดยสรุป ในบทนี้ได้แสดงให้เห็นภาพกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัด แบบจำลองการพัฒนา และการแสดงให้เห็นความสอดคล้องระหว่างตัวชี้วัดแต่ละตัวกับเป้าหมายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และกลไกการทำงานแบบประชารัฐ ผลลัพธ์ที่ได้ คือ “คู่มือการใช้ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ซึ่งปรากฏในภาคผนวก ก อันเป็นการตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 คือ “การพัฒนาตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ภายใต้จุดเน้น 2 จุด คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน และการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนและระดับองค์กร”

อย่างไรก็ตาม สำหรับการนำตัวชี้วัดไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในการวิจัยขั้นนี้ จะพิจารณาจากค่าคะแนนรวมที่ได้จาก “ตัวชี้วัดแกน” เท่านั้น (คะแนนเต็ม 300 คะแนน) ส่วนค่าคะแนนที่ได้จาก “ตัวชี้วัดเฉพาะ” (คะแนนเต็ม 30 คะแนน) จะใช้เพื่อการสรุปและอภิปรายแนวโน้มนโยบายความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อตอบโจทย์นโยบายประเทศไทย 4.0 และการทำงานตามแนวทางประชารัฐ

บทที่ 4

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค

1. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล

ประวัติความเป็นมา

ตำบลวัดแค บริเวณ “บ้านกลาง” เดิมเป็นศูนย์รวมของชาวกัมพูชาที่ถูกกวาดต้อนมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ต่อมาเมื่อมีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นหลักแหล่ง พรั่งพร้อมด้วยผู้คน ชาวบ้านจึงได้ร่วมกันก่อสร้างวัดขึ้น เพื่อเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเป็นสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนา เรียกกันเป็นภาษาพื้นบ้านว่า “วัดกำภูคาราม” หรือ “วัดกัมพูคาราม”

ความโดดเด่นด้านศิลปะและสถาปัตยกรรมของวัดแห่งนี้ คือ เครื่องยอดของหลังคาโบสถ์เป็นรูปมังกรเลื้อยขดอยู่ที่ปลายสุดของสันหลังคาทั้งสองด้าน แทนที่จะเป็นช่อฟ้า ใบระกาและหางหงส์ ส่วนบริเวณหน้าบันของวิหารประดับด้วยเครื่องถ้วยชามลายูคราม ด้วยลักษณะของศิลปกรรมดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้สันนิษฐานกันว่า “วัดกัมพูคาราม” ถูกสร้างขึ้นในรัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นช่วงที่ศิลปกรรมแบบจีนได้รับความนิยมอยู่ในขณะนั้น

ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรสเป็นสมเด็จพระสังฆราชได้เสด็จมาเยี่ยมสักการะหลวงปู่ยั่ว ซึ่งเป็นเจ้าอาวาสในขณะนั้นและได้ประทับที่วัด “กัมพูคาราม” สมเด็จพระสังฆราชได้พระราชทานนามวัดใหม่ว่า “วัดแค” เนื่องจากบริเวณนั้นมีต้นแคอยู่เป็นจำนวนมาก “วัดกัมพูคาราม” จึงได้ชื่อว่า “วัดแค” มาตราบนานทุกวันนี้

เมื่อมีรถไฟตัดผ่าน สถานีรถไฟ ณ จุดนั้น ถูกเรียกว่า “สถานีรถไฟบ้านเขมร” ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “สถานีรถไฟนครชัยศรี”³⁶

ความทรงจำในอดีตที่ยังคงปรากฏให้เห็นคือ “บ้านเขมร” ที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำนครชัยศรี วัฒนธรรมที่หลงเหลือและสืบทอดมาจนถึงวันนี้ คือ “อาหาร” ได้แก่ น้ำพริก

พื้นที่และอาณาเขต

ตำบลวัดแค ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 2.2 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,375 ไร่

ทิศเหนือ	ติดกับ	ตำบลแหลมบัว อำเภอนครชัยศรี
ทิศใต้	ติดกับ	ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ	ตำบลจี่วราย และตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ตำบลศิริษะทอง อำเภอนครชัยศรี

โครงสร้างประชากร

³⁶ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน วัดแค. (2561.) ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 1, 2561.

สำหรับครัวเรือนที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มีทั้งสิ้น 696 ครัวเรือน ประชากรรวม 2,251 คน เป็นชาย 951 คน หญิง 1,300 คน มีขนาดประชากรต่อครัวเรือนโดยเฉลี่ย 3 คน โดยบ้านกลาง (หมู่ 3) มีจำนวนครัวเรือน 223 ครัวเรือน ประชากร 986 คน บ้านสัมปทวน (หมู่ 4) มี 473 ครัวเรือน ประชากร 1,255 คน ดังปรากฏในตารางที่ 4.1 (ภาคผนวก ข)

ด้านโครงสร้างประชากรในพื้นที่จำแนกตามช่วงอายุพบว่า ช่วงอายุที่มีประชากรมากที่สุดคือระหว่าง 41-50 ปี รองลงมาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี ดังปรากฏในตารางที่ 4.2 (ภาคผนวก ข) จากโครงสร้างประชากรดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสังคมวัดแคกำลังก้าวเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” ซึ่งจะต้องมีการเตรียมความพร้อมหลายด้านเพื่อรองรับการเป็นสังคมสูงวัยต่อไป

ส่วนระดับการศึกษา ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลวัดแค สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมาคือระดับประถมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 4.3 (ภาคผนวก ข)

ระบบเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำสวนเกษตร สวนผลไม้ พืชที่นิยมปลูกกันมาก ได้แก่ ต้นรัก รวมพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 117 ไร่ ดังปรากฏในตารางที่ 4.4 (ภาคผนวก ข)

กลุ่มอาชีพหรือวิสาหกิจชุมชน มีทั้งหมด 8 กลุ่ม ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อาหาร งานฝีมือ และยาสมุนไพร โดยวิสาหกิจชุมชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ส่งเสริม สนับสนุนโดยตรงมีจำนวน 1 กลุ่ม คือ กลุ่มน้ำพริกชุมชนตำบลวัดแค OTOP 4 ดาว ดังปรากฏในตารางที่ 4.5 (ภาคผนวก ข)

รายได้ต่อหัวต่อปีของประชากร เท่ากับ 143,037 บาท รายจ่ายเท่ากับ 98,587 บาท

ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.24 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเอง

สังคมและวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมสังคมโดยรวมเป็นชุมชนเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดสัมปทวน และวัดแค เป็นศูนย์รวมจิตใจสำหรับทำกิจกรรมสำคัญทางศาสนาและเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมของชุมชน งานประเพณี และงานประจำปีที่สำคัญ ได้แก่ งานประจำปีปิดทองหลวงพ่อบ่อน และหลวงปู่ยั่ว งานประเพณีทางศาสนา งานลอยกระทง สงกรานต์ และงานวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเด็ก วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ เป็นต้น

สุขภาวะและการบริการสาธารณสุข

สถานบริการและสร้างเสริมสุขภาพเบื้องต้นในตำบลวัดแค คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลวัดแค ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 และมีร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 1 ร้าน

ประชากรที่จัดว่าเป็นกลุ่มผู้เปราะบาง มีจำนวน 946 คน จากประชากรทั้งหมด 2,251 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 โดยเป็นผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.6 รองลงมาคือ คนพิการ ร้อยละ 27.0 ผู้ป่วยเรื้อรัง ร้อยละ 21.1 ผู้ป่วยติดเตียงและคนจน จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.1 ดังปรากฏในตารางที่ 4.6 (ภาคผนวก ข)

ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 380 คน รองลงมา คือ ผู้ที่อายุระหว่าง 70 – 89 ปี จำนวน 117 คน และผู้ที่มีอายุ 90 ปี ขึ้นไป มี 18 คน

ผู้ป่วยโรคเรื้อรังส่วนใหญ่เป็นโรคอ้วนลงพุง รองลงมา คือ ความดันโลหิตสูง เบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ และโรคมะเร็ง โดยมีผู้ป่วยดังกล่าวบางส่วนอยู่ภายใต้การดูแลและจัดสวัสดิการโดยองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค

เมื่อพิจารณาประเด็นสุขภาวะที่สำคัญ ๆ ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การออมเงิน มลพิษ อุบัติภัย การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับการตรวจสุขภาพเมื่ออายุ 35 ปีขึ้นไป การที่ผู้อายุ 60 ปี มีอาชีพ พบว่า ไม่มีรายการใดที่ตกเกณฑ์

สถานศึกษา

สถานศึกษาที่อยู่ในตำบลวัดแค ซึ่งเป็นโรงเรียนที่รองรับบุตรหลานของคนในพื้นที่ มีจำนวน 3 แห่ง คือ 1) โรงเรียนภัทรญาณวิทยา 2) โรงเรียนวัดสัมปทวน และ 3) โรงเรียนโสตศึกษา โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวัดแค จำนวน 1 แห่ง เป็นสถานศึกษาที่องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแครับผิดชอบโดยตรง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำบลวัดแคเป็นพื้นที่ราบลุ่มเรียบแม่น้ำนครชัยศรี มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน และมีลำคลองไหลผ่านอีก 3 สาย คือ คลองสัมปทวน คลองไผ่กนกแขวก และคลองหลังสถานีรถไฟ

ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ด้านการคมนาคมขนส่ง มีโครงข่ายถนนที่องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคดูแลรับผิดชอบ ทั้งหมด 16 สาย ระยะทางรวม 16,592 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบล ดังปรากฏในตารางที่ 4.7 (ภาคผนวก ข)

มีรถประจำทาง 2 สายคือ สายดอนตูม-นครปฐม และสายบางพระ-ดอนตูม

มีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค โดยเป็นน้ำดื่มหยอดเหรียญ 9 จุด และมีน้ำประปาทั้งหมด 6 หอถัง ดังปรากฏในตารางที่ 4.8 (ภาคผนวก ข)

ปราชญ์ชาวบ้าน

ปราชญ์ชาวบ้านที่เข้ามามีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีจำนวน 5 คน โดยมีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม การทำอาหารพื้นบ้าน ศาสนาและพิธีกรรม เป็นต้น ดังปรากฏในตารางที่ 4.9 (ภาคผนวก ข)

2. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร

ผู้บริหาร

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคปัจจุบัน คือ **นายสมบุญ สุขวัฑฒะโก** อายุ 55 ปี ประกอบอาชีพเปิดโรงเรียนกวดวิชาและสอนวิชาคณิตศาสตร์ ดำรงตำแหน่งนายกมาเป็นเวลา 6 ปี สมัยที่สองเริ่มตั้งแต่ปี 2556 จนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตส่วนตัวเป็นผู้ที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย มีความเป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ เข้าถึงได้ง่าย การทำงานและการบริหารงานยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและหลักธรรมาภิบาล ทั้งไม่เคยมีเรื่องร้องเรียนกรณีทุจริตทุกประเภท และไม่เคยถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามทุจริต ตลอดระยะเวลาการทำงานที่ผ่านมา ผลงานที่เป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับของชุมชน ได้แก่ การทำต้นแบบด้านเกษตรกรรมตามแนวทางศาสตร์พระราชาและปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง ใน อบต. ทั้งสร้างเสริมสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด

วิสัยทัศน์

“ชุมชนน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม นำการศึกษา พัฒนาอย่างยั่งยืน” คำสำคัญที่แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะก้าวไปข้างหน้าขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค คือ การศึกษา การพัฒนาที่ยั่งยืน ความเป็นชุมชนน่าอยู่ และคุณธรรม

บุคลากร

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มีบุคลากรทั้งผู้บริหาร ข้าราชการและพนักงานจ้าง รวม 40 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการและพนักงานประจำในหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ได้แก่ สำนักปลัด กองคลัง และกองช่าง แต่หน่วยงานย่อยที่ไม่มีข้าราชการและพนักงานประจำ คือ กองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม กองสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และกองสวัสดิการสังคม ดังปรากฏในตารางที่ 4.10 (ภาคผนวก ข)

ขอบข่ายงานและงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มีหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบ 2 หมู่ จำนวนครัวเรือน 696 ครัวเรือน ประชากร 2,251 คน มีบุคลากรจำนวน 40 คน บริหารงานภายใต้งบประมาณประมาณ 25 ล้านบาท ดังปรากฏในตารางที่ 4.11 (ภาคผนวก ข)

ในปีงบประมาณ 2560 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในข้อบัญญัติจำนวน 25,914,360 บาท โดยร้อยละ 29.6 ของงบประมาณ เป็นเรื่องบริการชุมชนและสังคม ได้แก่ การศึกษา สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ ฯลฯ และร้อยละ 20.1 เป็นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนที่เหลือเป็นงานบริหารทั่วไปและเรื่องอื่น ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 4.12 (ภาคผนวก ข)

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มียุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ และ 2) สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและงานพิธี รัฐพิธีสำคัญต่าง ๆ
2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมสนับสนุนกีฬา และนันทนาการ 2) การส่งเสริมสนับสนุนกิจการสาธารณสุข 3) การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในทรัพย์สินของประชาชน 4) การพัฒนาส่งเสริมงานสวัสดิการสังคมและสงเคราะห์ และ 5) การรณรงค์ป้องกันและแก้ไขยาเสพติด
4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมสนับสนุนสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลภายในตำบล 3) การเฝ้าระวัง บำรุงรักษาแม่น้ำ คูคลองและการป้องกันน้ำท่วมและน้ำเสีย

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และ 2) การบริหารจัดการ

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณะและโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงถนน สะพานทางเท้า ท่อระบายน้ำราง ระบายน้ำอาคารอเนกประสงค์

3. ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์

1.1 เอกสารงบประมาณ, ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือ ITA

1.2 หลักฐานการร้องเรียน หรือหนังสือการขออนุญาตเข้าตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 และข้อ 1.4 หลักฐานการเงิน บัญชี

1.4 รายละเอียดและตัวอย่างของนวัตกรรม ที่ช่วยแก้ปัญหาการป้องกันการทุจริต หรือช่วยให้เกิดความโปร่งใส

1.5 รายละเอียดและตัวอย่างของปัญหาหรือความทุกข์ของประชาชน และเรื่องที่ อปท. จัดการได้

2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม รวม 9 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายสมบุญ สุขวัฑฒะโก) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายชวีรวิทย์ กิตติภูริวงศ์)

2.2 กลุ่มสมาชิกสภา มี 2 คน คือ ประธานสภา (นายสมใจ อยู่เจริญ) และสมาชิกสภา (นางวราลิ อยู่อุบล)

2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มี 3 คน คือ หัวหน้าฝ่ายบัญชี (นางสาวอรรณพ แดงเลียด) ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช) และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน (นางสาวกัญชลิการ์ สุชาบุรณ์)

2.4 แกนนำชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มี 2 คน คือ กำนันตำบลวัดแค (นายอมรเทพ แท้พานิช) และผู้ใหญ่บ้าน (นายคุณชาติ กิตติภูริวงศ์)

3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาผลประโยชน์ระหว่างนายก ปลัด หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคเป็นไปอย่างโปร่งใส ที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือหน่วยงานที่อยู่เหนือกว่าเกี่ยวกับการทุจริตหรือความไม่โปร่งใส

นายกได้กล่าวว่า “ถ้าผู้บริหารหาผลประโยชน์เอง จะห้ามเด็กได้อย่างไร”

ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือ ITA (พหุศกียาน 2560) ซึ่งภาพรวมได้คะแนนร้อยละ 84.85 ซึ่งถือว่า มีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายดัชนี พบว่าตัวชี้วัดด้านความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงานได้คะแนนร้อยละ 93.74 อยู่ในระดับสูงมาก ด้านความพร้อมรับผิดชอบได้คะแนนร้อยละ 91.67 อยู่ในระดับสูงมาก ด้านความโปร่งใสได้คะแนนร้อยละ 81.73 อยู่ในระดับสูงมาก ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงานได้คะแนนร้อยละ 79.52 อยู่ในระดับสูง ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กรได้คะแนนร้อยละ 76.00 อยู่ในระดับสูง

นายกตำรงตำแหน่งมาเป็นเวลา 6 ปี โดยไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่สูงกว่า

การจัดซื้อจัดจ้างมี 2 วิธี คือ 1) กรณีที่มีเงินไม่เกิน 500,000 บาท แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ วงเงินไม่เกิน 5,000 บาท องค์การบริหารส่วนตำบลจะทำการเอกสารในการตกลงราคาเอง แต่ถ้าวงเงินเกิน 5,000 บาท จะต้องทำการเอกสารในระบบ ต้องมีการประกาศผู้ที่ชนะการตกลงราคาลงในบัญชีของการประมูล 2) กรณีที่มีวงเงินเกิน 500,000 บาท ใช้วิธีประกาศเชิญชวนในเว็บไซต์ โดยมีการประกวดราคาผ่านอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) ผู้เสนอราคาทุกคนต้องเสนอผ่านระบบเท่านั้น ผู้เสนอราคาแต่ละคนจะไม่ทราบว่าใครเสนอราคาบ้าง ข้อดีของวิธีนี้ก็คือ จะไม่มีใครเห็นราคาของคนอื่น ทำให้การตกลงราคามีความโปร่งใส เชื่อถือได้ และสามารถประหยัดราคาในการทำโครงการได้ การจัดซื้อจัดจ้างทั้ง “การตกลงราคา” และ “การประกวดราคา” เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส และมีเงินเหลือจากการประมูลร้อยละ 20 ของงบประมาณ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันพิจารณาการนำที่เหลือจากการประมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวมต่อไป

นวัตกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคนามาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตในองค์กร คือ 1) มีการติดกล้องวงจรปิดภายในสำนักงานทุกจุด เพื่อป้องปรามและลดความเสี่ยงการทุจริต 2) มีช่องทางร้องเรียนในเว็บไซต์ และ 3) มีการเปิดเผยข้อมูลประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง และการประกวดราคาในเว็บไซต์ และติดประกาศไว้ที่บอร์ดประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความโปร่งใส นอกจากนี้ ยังได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้สนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประมูล รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นกรรมการในการประกวดราคา จึงทำให้การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคนามีความโปร่งใส

การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ให้กับประชาชน ในรอบ 1 ปีมีเรื่องราวร้องทุกข์จำนวนมาก โดยเฉพาะเรื่องน้ำประปาไม่ไหล ไฟฟ้าในทางสาธารณะดับ และขอถังขยะเพิ่ม เป็นต้น เมื่อเจ้าหน้าที่ทราบเรื่องก็จะรายงานผู้บริหารให้ทราบ และเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ประชาชนโดยด่วน สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้ปีละมากกว่า 3 เรื่อง ช่องทางการร้องเรียน/ร้องทุกข์ของชาวบ้าน มีหลายช่องทาง เช่น เว็บไซต์ ไลน์กลุ่มตำบล โทรศัพท์มือถือ โทรศัพท์สำนักงาน เฟซบุ๊ก การมาเขียนคำร้องที่สำนักงาน ฯลฯ

ตารางที่ 4.1 สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
1.1	ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาประโยชน์ ระหว่างนายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง อปท.	10	10
1.2	ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่สูงกว่าอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคคนปัจจุบันดำรงตำแหน่ง มาเป็นเวลา 6 ปี	10	10
1.3	“การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส	5	5
1.4	“การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใสโดยตั้งราคาโครงการตามราคากลาง มีเงินเหลือประมูล ร้อยละ 11.36 ของงบประมาณทุกโครงการ	10	4
1.5	มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการทุจริตภายในองค์กรมากกว่า 1 นวัตกรรม	5	5
1.6	การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากกว่าปีละ 3 เรื่อง ขึ้นไป	10	10
รวม		50	44

2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกภาครัฐ

วิธีการ 1. หลักฐานเชิงประจักษ์ 1.1 ข้อ 1 รายงานการประชุม, เอกสารประกอบ, ภาพถ่าย ฯลฯ 1.2 ข้อ 2 ภาพถ่าย, หลักฐานที่ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท ฯลฯ 2. การสัมภาษณ์เชิงลึกสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม รวม 8 คน ประกอบด้วย 2.1 กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายสมบุญ สุขวัฑฒะโก) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายวชิรวิทย์ กิตติภูริวงศ์) 2.2 กลุ่มสมาชิกสภาฯ มี 2 คน คือ ประธานสภา (นายสมใจ อยู่เจริญ) และสมาชิกสภา (นางวราลี อยู่อุบล) 2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่มี 2 คน คือ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช) และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน (นางสาวกัญชลีการ์ สุขาบุรณ์) 2.4 กลุ่มผู้นำชุมชนมี 2 คน คือ กำนันตำบลวัดแค (นายอมรเทพ แท้พานิช) และผู้ใหญ่บ้าน (นายคุณชาติ กิตติภูริวงศ์) 3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย
--

ผลการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค 4 ปี และการปรับปรุงแผนประจำปี เป็นการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้งหมด 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ และภาคประชาชน ส่วนการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการจัดทำแผน/ข้อบัญญัติต้องนำเข้าในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ซึ่งยังไม่มีระเบียบให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แต่อย่างไรก็ตามจะมีตัวแทนภาคประชาชน (ประธานประชาคมตำบลวัดแค) และตัวแทนของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมเป็นคณะกรรมการอยู่ด้วย จึงถือว่าภาคประชาชนอยู่ในขั้นตอนการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ทั้งนี้เมื่อนำแผนไปดำเนินการภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร ดังนี้ 1) ในการเก็บสวะ ขุดลอกคลองประชาชนเอาเครื่องมือ เครื่องจักรมาช่วย 2) มีการร่วมแรงในการสร้างบ่อบาดาล และ 3) มีการบริจาคที่ดินเพื่อสร้างถนนทางเข้าองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ถนนเลียบริมทางรถไฟ ถนนซอยหลังสถานี ถนนซอยเลียบริมคลองสัมปทาน เป็นต้น

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ประกาศแผนพัฒนาประจำปีและข้อบัญญัติให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า ผ่านสื่อต่างๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ 1) เว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ([www. Watkae.org](http://www.Watkae.org)) 2) ป้ายปิดประกาศประชาสัมพันธ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคและของหมู่บ้าน 3) เฟซบุ๊ก (FB : องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค) 4) ไลน์กลุ่มข่าวสาร อบต.วัดแค และกลุ่มพนักงาน ทั้งมีการประกาศงบประมาณที่คงเหลือจากการดำเนินงานตามข้อบัญญัติให้สาธารณะทราบทุกไตรมาส

ตารางที่ 4.2 สรุปคะแนนการการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
2.1	การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกภาครัฐ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ รับฟัง และร่วมสนับสนุนทรัพยากร	12	12
2.2	การประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติล่วงหน้า	8	8
รวม		20	20

4. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่ายกิจกรรม, เอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้อง)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม รวม 6 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายสมเกียรติบุญ สุขวิฑูระโก) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายวิชวิทย์ กิตติภูริวงศ์)
 - 2.2 กลุ่มสมาชิกสภา มี 2 คน คือ ประธานสภา (นายสมใจ อยู่เจริญ) และสมาชิกสภา (นางวราลี อยู่อุบล)
 - 2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 2 คน คือ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช) และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน (นางสาวกัญชลีการ์ สุชาบุรณ์)
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของเยาวชนมากกว่า 1 กลุ่ม โดยใช้งบประมาณของอบต. สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มเยาวชน เช่น 1) กลุ่มยาเสพติด 2) กลุ่มแม่วัยใส ได้รับรางวัลระดับจังหวัด เป็นผลจากการรณรงค์ในโรงเรียนภทรญาณวิทยา ไม่มีเด็กตั้งครรภ์ในรอบ 3 ปี 3) มีการจัดตั้งกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ซึ่งมีคณะกรรมการทั้งสิ้น จำนวน 10 คน ร่วมกันขับเคลื่อนและเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชน เสนอปัญหาและความต้องการในเวทีประชาคมและโอกาสต่างๆ และร่วมกับอบต. ในการทำงานจิตอาสาในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น บ้าน วัด โรงเรียน และพื้นที่สาธารณประโยชน์ เข้าร่วมโครงการกิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา รวมถึงกิจกรรมส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม มีส่วนร่วมในการดูแลอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กำจัดผักตบชวาในแม่น้ำคูคลอง รวมทั้งการให้ตัวแทนของกลุ่มเยาวชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กำหนดนโยบายเกี่ยวกับเยาวชน ในการประชุมประชาคมตำบล และสภาเด็กได้เสนอให้ อบต.สร้างสระว่ายน้ำในหมู่บ้าน และข้อเสนอนี้ได้ถูกระบุไว้ในแผนพัฒนา แต่ตอนนี้ยังหาสถานที่เพื่อสร้างไม่ได้ และในปี 2559 อบต. ได้รับเจ้าหน้าที่ที่เป็นรองประธานสภาเด็กและเยาวชน เข้าทำงานเป็นพนักงานจ้าง ต่อมาได้บรรจุเป็นข้าราชการ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบึงนาราง ตำบลบึงนาราง อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 4.3 สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น

การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน มากกว่า 1 กลุ่ม กำหนดนโยบายแผนงานร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค	15	15
รวม	15	15

4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์
 - 1.1 ข้อ 4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนน และการบำรุงรักษา
 - 1.2 ข้อ 4.2 ข้อมูลของ อปท. เกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค
 - 1.3 ข้อ 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริม/ให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค
 - 1.4 ข้อ 4.4 ข้อมูลการส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานเพื่อให้ทุกหมู่บ้านเข้าถึงไฟฟ้า
 - 1.5 ข้อ 4.5 ข้อมูลโทรคมนาคมและการเข้าถึงบริการโทรคมนาคมของทุกหมู่บ้าน
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการส่วนกองช่าง (นางสาวณัฐวดี เสนียวงศ์ ณ อยุธยา)
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา

1. ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการส่วนกองช่าง (นางสาวณัฐวดี เสนียวงศ์ ณ อยุธยา) เกี่ยวกับงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ สรุปผลดังนี้

มีโครงข่ายถนนที่เข้าถึงทุกหมู่บ้าน ทั้งถนนลาดยาง ถนนคอนกรีตและถนนหินคลุก มีการบำรุงรักษาโครงข่ายถนนให้อำนวยความสะดวกการสัญจรทุกฤดูกาลทุกหมู่บ้าน เมื่อมีถนนชำรุดก็จะซ่อมแซม โดยการุดยางมะตอย แต่ถ้าเป็นถนนหินคลุก ช่วงเดือนมีนาคม-เมษายนจะมีการทำถนนหน้าฝน และหลังฝนตกจะมีการนำหินคลุกไปซ่อมแซมอีก 1 ครั้ง และจะซ่อมแซมทันทีที่มีการชำรุด

ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี โดยมีตุน้ำหยอดเหรียญ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 4 จำนวน 4 ตู้ และหมู่ 3 จำนวน 2 ตู้ ซึ่งเป็นตุน้ำที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ติดตั้งให้ใช้

ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน โดยเป็นน้ำประปาบาดาลขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค นอกจากนี้ยังมีคลองอีกหลายสายที่ไหลผ่านซึ่งเป็นคลองสาขาย่อยที่มาจากแม่น้ำ ได้แก่ คลองไผ่นกแขวก คลองหลังสถานีและคลองสัมปทวน ทำให้เพียงพอต่อการอุปโภคและการเกษตรตลอดทั้งปี

ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ และองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เกิดข้อขัดข้อง นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีไฟฟ้าริมทางให้แสงสว่างในถนนเปลี่ยวและมีด

การส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการให้บริการโทรคมนาคมในหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มีอินเทอร์เน็ตตำบล ซึ่งมีความเร็ว 65 Mbps และความถี่ 2.4 GHz ประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ แต่ยังไม่ได้ขยายไปยังหมู่บ้าน

2. ผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ซึ่งได้สำรวจประชาชนที่ได้รับบริการในพื้นที่จำนวน 110 คน (เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนจากจำนวนประชากร) พบว่า มีความพึงพอใจ

โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.63, S.D. = 0.50) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ 4.4 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
4.1	มีโครงข่ายถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน มีการบำรุงรักษาให้อำนวยความสะดวก การสัญจรได้ทั่วทุกฤดูกาลและประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจ	3	3
4.2	ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ	3	3
4.3	ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้าน	3	3
4.4	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้	3	3
4.5	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่อย่างน้อย 1 หมู่บ้าน	3	0
รวม		15	12

5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์

1.1 ข้อ 5.1 ภาพถ่าย, หลักฐานการจัดการความรู้

1.2 ข้อ 5.2 – ข้อ 5.5 ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน

2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 5 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายสมบุญ สุขวาทะโก) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายวชิรวิทย์ กิตติภูริวงศ์)

2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 3 คน คือ เจ้าหน้าที่ธุรการ (นางสาวศิริประภา รวยใหม่) ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณะศิริเวช) และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน (นางสาวกัญชวลีการ์ สุขาบูรณ์)

3. ข้อ 5.2 – ข้อ 5.5 แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา มีการจัดการความรู้ภายในองค์กรเป็นประจำ พบว่า ทุกกอง/แผนก/กลุ่มงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีการประชุมทุกวันศุกร์แรกของเดือน ผลที่ได้จากการจัดการความรู้นี้ สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสมฤทธิ์ผล มากกว่าร้อยละ 50 ของปัญหา เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีบุคลากรจำนวนไม่มาก และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/การแก้ไขปัญหาาร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้/การจัดการความรู้ที่ชัดเจนคือ เมื่อบุคลากรในหน่วยงานได้มีโอกาสไปศึกษาดูงาน หรือเข้ารับการอบรมเรียนรู้เรื่องใดมา จะมีการ “แบ่งปันความรู้” ร่วมกันโดยผู้ที่ได้ไปเรียนรู้จะนำความรู้/ประโยชน์/ประสบการณ์ที่ได้รับกลับมาถ่ายทอดให้เพื่อนร่วมงานได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อพัฒนาศักยภาพในการทำงาน เช่น เรื่องการรายงานภาษี นโยบายจังหวัดสะอาด เป็นต้น

จากการสังเกตของนักวิจัยพบว่า ในสำนักงานมีการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน ทำให้พนักงานทุกคนสามารถดำเนินงานแทนกันได้ เช่น งานที่ต้องบริการประชาชน ได้แก่ การขอใช้สถานที่ขอใช้น้ำ งานลงรับหนังสือ พบว่าบุคลากรในสำนักงานส่วนใหญ่สามารถทำแทนได้ นอกจากนี้แล้วงานที่มี “สายงานใกล้เคียงกัน” และ “มีการทำงานร่วมกัน” เช่น นักพัฒนาชุมชน และเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งทำงานควบคู่กัน จะสามารถทำงานแทนกันได้และให้ข้อมูลในเรื่องเดียวกันได้

ในเรื่องความรักความสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร จากการสัมภาษณ์และจากการสังเกตของนักวิจัยพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ไม่มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ถึงแม้จะมีเรื่องที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกันในบางครั้ง แต่สามารถพูดคุยกันได้ในเรื่องงาน บุคลากรส่วนใหญ่มีความรักความสามัคคีช่วยกันทำงาน ทั้งที่ได้รับการร้องขอและไม่ได้รับการร้องขอจากเพื่อนร่วมงาน เมื่อมีการจัดกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ทุกคนจะช่วยเหลือกันเท่าที่จะทำได้ ทั้งช่วยจัดสถานที่ ช่วยบริการอาหารว่าง ช่วยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่มีการแบ่งแยกว่าเป็นหน้าที่ของฝ่ายใด ทุกคนให้ความช่วยเหลือกัน เนื่องจากบุคลากรในหน่วยงานมีไม่มากและพนักงานส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ ประกอบกับผู้บริหารปกครองลูกน้องด้วยไมตรีจิต จึงทำให้ความสัมพันธ์ของบุคลากรมีความเป็นพี่น้อง และมีความเป็น “ครอบครัว” มากกว่าแค่เพื่อนร่วมงาน

สิ่งที่น่าประทับใจคือ ผู้นำทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี นำเจ้าหน้าที่ทำทุกเรื่องแม้เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ในงานบริการทั่วไป เช่น การจัดเตรียมสถานที่ การบริการอาหาร-ของว่าง ระหว่างการประชุม เป็นต้น

ความมีมุทิตาจิตและอุเบกขาของบุคลากร พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่แสดงความมีมุทิตาจิตต่อกัน มีความยินดี และชื่นชมต่อกัน เมื่อเพื่อนร่วมงานได้รับรางวัลหรือคำชมเชย และผู้บังคับบัญชามีมุทิตาจิตต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันสม่ำเสมอ โดยนายจะเป็นเจ้าภาพเลี้ยงอาหารกลางวัน ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกวันศุกร์ เดือนละ 1-2 ครั้ง โดยนำเอาปลาที่เลี้ยงไว้ และผักที่ปลูกไว้ นำมาปรุงเป็นอาหารรับประทานร่วมกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เจ้าหน้าที่ธุรการ (นางสาวศิริประภา รวยใหม่) ได้กล่าวว่า

“พนักงานมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เราอยู่กันแบบพี่น้องมีความเป็นกันเองมีอะไรก็ช่วยเหลือกัน เพราะว่าเรามีกันแค่นี้ อยู่กันเป็นครอบครัว อบอุ่น นายกก็ใจดีกับลูกน้อง วันศุกร์ก็จะมีการทำอาหารกินกันทั้ง อบต. นายกจะเป็นเจ้าภาพก็จะเอาปลาที่เลี้ยง ผักที่ปลูกมาทำกับข้าวกินกันง่าย ๆ มีความสุขดี”

มีหลักสังคหวัตถุในองค์กร พนักงานส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเอื้ออารีและแบ่งปันกันตามหลักทานภายในองค์กรมีการซื้ออาหารกลางวันมารับประทานร่วมกัน และเมื่อเพื่อนร่วมงานลาพักผ่อนเดินทางไปต่างจังหวัด หรือมีงานราชการไปต่างจังหวัด/ต่างพื้นที่ ก็จะมีของฝากมาฝากเพื่อนร่วมงานเกือบทุกคน จนกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติ

ในส่วนของปิยวาทะ ใช้วาจาสุภาพ คุยกันด้วยเหตุผล เมื่อมีเรื่องที่ต้องตกลงกันหรือต้องหาทางออกร่วมกัน เช่น การออกเลขหนังสือ สำนักปลัดและกองคลังจะต้องใช้เลขหนังสือพร้อมกัน ก็จะมีการตกลงร่วมกันด้วยวาจาและเหตุผลในการแก้ปัญหา และจากการสังเกตพบว่าพนักงาน บุคลากรมีการพูดจาหยอกล้อกันระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและใช้คำพูดที่ไม่รุนแรงต่อกัน

ทุกคนในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุขจากบรรยากาศการทำงานเหมือนเป็นบ้านหลังที่สอง บรรยากาศการทำงานมีความผ่อนคลาย ในเรื่องภาระหนี้สิน พบว่าบุคลากรในองค์กรบริหารส่วนตำบลวัดแคอย่างน้อยหรือเท่ากับร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สิน

ทั้งหมดนี้สอดคล้องกับผลการตอบแบบสอบถามเรื่อง ความสุข ความรัก ความสามัคคีของบุคลากร พบว่า มีค่าคะแนนรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.55) และสอดคล้องกับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนตำบลวัดแค หรือ ITA ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร (พฤศจิกายน 2560) ซึ่งได้คะแนน 76.00 อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 4.5 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
5.1	การจัดการความรู้ภายในองค์กร โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล มากกว่าร้อยละ 50 ของปัญหาและพนักงานทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้	10	10
5.2	ความรัก ความสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร ไม่มีการแบ่งแยกฝักแบ่งฝ่าย มีการอาสาช่วยกันทำงาน แม้ไม่ได้รับการร้องขอ	10	10
5.3	พื้นฐานความมีมูทิตาจิตและอุเบกขาของบุคลากร คือ บุคลากรทุกคนในองค์กรมีมูทิตาจิตต่อกัน เช่น ยินดีต่อรางวัล/คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับการปฏิบัติงาน และผู้บังคับบัญชามีมูทิตาจิตและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	10	10
5.4	มีผลการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุในองค์กรอย่างครบถ้วน คือ มีหลักในเรื่องทานภายในองค์กร และมีหลักในเรื่องปิยวาทะภายในองค์กร	10	10
5.5	บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุข คือ มีความสุขจากบรรยากาศของการทำงานในที่ทำงานเหมือนเป็นบ้านหลังที่สอง และบุคลากรอย่างน้อยหรือเท่ากับร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข	10	7
รวม		50	47

6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์
 - 1.1 ข้อ 6.1 ข้อมูลจำนวนครูต่อจำนวนเด็กปฐมวัย, สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก
 - 1.2 ข้อ 6.2 ข้อมูลงานสุขอนามัย, การจัดการขยะ
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน คือ ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (นางสาวมยุรา บาร์มี) ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช) และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน (นางสาวกัญชลีการ์ สุชาบูรณ์)
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา งานด้านการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวัดแค มีนักเรียนจำนวน 34 คน : ครู 3 คน ซึ่งถ้าเทียบกับเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ 1:10 ทำให้เห็นว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีจำนวนครูไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน แต่ อบต. ก็พยายามสนับสนุนให้เด็กได้รับพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม และจัดให้มีการเรียนการสอนสมวัย โดยมีกิจกรรมทั้งหมด 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหว กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง และกิจกรรมเกมการศึกษา

งานสุขอนามัย มีการกำจัดขยะ และโรคพิษสุนัขบ้า โดยมีโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ให้ความรู้ ฉีดพ่นหมอกควันเดือนละ 1 ครั้ง แจกทรายอะเบท ส่วนพาหะนำโรคอื่น ๆ จะมีการเฝ้าระวังตามสถานการณ์ เช่น โรคไข้ซิกา

งานจัดการขยะ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีการจัดการขยะในพื้นที่ในระดับหนึ่ง โดยมีการส่งเสริมการคัดแยกขยะ โดยเฉพาะขยะเปียก ขยะมูลฝอย มีการรณรงค์ให้มีการจัดการขยะในครัวเรือน โดยมีการสนับสนุนถึงขยะแบบฝังดินให้ทุกครัวเรือนและโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีโครงการร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจัดทำโครงการการจัดการขยะในชุมชนบ้านกลางหมู่ที่ 3 ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะ และลดปริมาณขยะปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินงาน

ผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม พบว่า มีความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.48) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกข้างต้น

ตารางที่ 4.6 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
6.1	งานด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวนครูเหมาะสมกับจำนวนเด็ก และมีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข	10	3
6.2	งานสุขอนามัย มีการกำจัดขยะมูลฝอย และ/หรือมีการป้องกันการระบาดของของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้งพาหะนำโรคทุกชนิดมาสู่ชุมชนอย่างได้ผล	10	5
	งานจัดการขยะ มีการจัดการขยะในพื้นที่ในระดับหนึ่ง		5
รวม		20	13

7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์
 - 1.1 ข้อ 7.1 ข้อมูลบุคคลและกลุ่มเกษตรกร
 - 1.2 ข้อ 7.2 ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 4 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 2 คน คือ เจ้าหน้าที่ธุรการ (นางสาวศิริประภา รวยใหม่) และผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช)
 - 2.2 กลุ่มผู้นำชุมชน มี 2 คน คือ กำนันตำบลวัดแค (นายอมรเทพ แต้วพานิช) และผู้ใหญ่บ้าน (นายคุณชาติ กิตติภูริวงศ์)
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพการเกษตร และด้านการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา สำหรับงานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม อบต.วัดแค สนับสนุนให้ประชาชนหรือเกษตรกรรายบุคคลทำการเกษตรตามแนวทางของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมคือนายสนธิ นาคสุขุข ที่เป็นต้นแบบด้านการทำการเกษตรอินทรีย์ มีการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ และดินอินทรีย์เพื่อใช้และจำหน่าย โดยได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคในการส่งเสริมช่องทางการตลาด การประสานงาน และยกย่องให้เป็นปราชญ์ของชุมชน และตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมของกลุ่มเกษตรกร คือกลุ่มเลี้ยงปลาตก ซึ่งทาง อบต. วัดแค ได้สนับสนุนโดยการอำนวยความสะดวกด้าน

สถานที่ให้เป็นสถานที่เพาะเลี้ยง และสนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนกลุ่ม พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมความรู้ และมีแผนที่จะสนับสนุนให้มีศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน

ดำเนินงานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน ได้สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อย 1 กลุ่มที่เด่นชัด คือ กลุ่มน้ำพริกชุมชนตำบลวัดแค โดยสนับสนุนงบประมาณ ช่วยเหลือการตลาด และส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนกลุ่มอื่น ๆ ด้วย แต่ยังไม่ได้พัฒนาจนเป็นวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มเลี้ยงปลาอุก

ส่วนผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการของ อบต.วัดแค ด้านการส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรม และด้านการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีความพึงพอใจการส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.76$, S.D. = 0.50) และมีความพึงพอใจการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.52) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น

ตารางที่ 4.7 สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
7.1	งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม มีการส่งเสริมให้ทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ในชุมชน	7.5	7.5
7.2	งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน มีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด	7.5	5
รวม		15	12.5

8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่ายกิจกรรม)
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 คน คือ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช) และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน (นางสาวกัญชลิการ์ สุชาบูรณ์)
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา สำหรับผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับงานส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่า อบต.วัดแคมีการส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนาตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่นหรือตามวัฒนธรรมประเพณี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง ได้แก่ งานสงกรานต์ งานทำบุญเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา

เป็นต้น และมีการจัดงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่ไม่ต่ำกว่าปีละ 2 ครั้ง ได้แก่ 1) ทำบุญกลางบ้าน และ 2) ทำบุญปิดทองหลวงปู่ยี่ครบรอบวันมรณภาพ เป็นต้น

งานทำบุญกลางบ้าน เป็นงานบุญประเพณีประจำปีของท้องถิ่น เป็นประเพณีที่จัดภายนอกศาสนสถาน จัดทุกวันเพ็ญมงคลของทุกปี ณ บริเวณลานกว้างในหมู่บ้าน โดยได้รับความสนใจจากประชาชนนักท่องเที่ยวจากภายนอกชุมชน และสื่อต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีกิจกรรมการจัดอบรมจิตใจให้ประชาชนเป็นผู้มีศีลธรรมและพฤติกรรมดี ปีละ 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) การอบรมจริยธรรมให้กับผู้นำชุมชนประจำปี 2) โครงการหมู่บ้านศีล 5 3) กิจกรรมพัฒนาชุมชนและสวดมนต์เย็นจัดเป็นประจำทุกวันศุกร์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

ด้านผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม พบว่า มีความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 4.8 สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม

งานด้านสังคมและวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
งานส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนา และ/หรือศาสนสถานตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่นหรือตามวัฒนธรรมประเพณี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง และมีการจัดงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่ไม่ต่ำกว่าปีละ 2 รวมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมให้มีการจัดอบรมจิตใจให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อย ปีละ 3 ครั้ง ทุกปี	15	15
รวม	15	15

9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

วิธีการ 1. หลักฐานเชิงประจักษ์ 1.1 ข้อ 9.1 ข้อมูลเอกสารงบประมาณ เอกสารการเงิน บัญชี 1.2 ข้อ 9.2 ข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบัน) 2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ หัวหน้าฝ่ายบัญชี (นางสาวอรพรรณ แดงเลียด)

ผลการศึกษา สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 อบต.วัดแค มีงบประมาณ 21,405,033.35 บาท มีภาระค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานบุคคลในปี 2560 คือ 5,842,754 บาท คิดเป็น ร้อยละ 27.30

นอกจากนี้ยังมีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคคนปัจจุบันได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลา 6 ปี

ตารางที่ 4.9 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
9.1	มีการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรประจำเพื่อมีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มีการใช้จ่ายด้านการบริหารงานบุคคลในปี 2560 คิดเป็น ร้อยละ 27.30	20	20
9.2	มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายกององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค คนปัจจุบันได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลา 6 ปี	10	6
รวม		30	26

10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์
 - 1.1 ข้อ 10.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ อปท. หรือนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา
 - 1.2 ข้อ 10.2 ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 คน คือ เจ้าหน้าที่ธุรการ (นางสาวศิริประภา รวยใหม่) และผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช)
3. ผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาด้านการศึกษา พบว่า ไม่มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย

ด้านการสาธารณสุข มีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพให้กับคนทุกเพศวัย เช่น 1) กิจกรรมการออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาตามความสนใจ 2) กิจกรรมให้ความรู้ และส่งเสริมกิจกรรมออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ 3) การเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียงร่วมกับ อสม. ทุกเดือน 4) โครงการช่วยเหลือผู้ยากไร้ และเด็กแรกเกิด รวมทั้งผู้ติดบ้านติดเตียง โดยส่วนใหญ่จะดำเนินการควบคู่กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในโครงการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้เกิดการรวมกลุ่มผู้สูงอายุออกกำลังกาย ติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียง และให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพกาย จิตใจ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการที่หมู่ที่ 2

ด้านการจัดการขยะ มีการส่งเสริม/สนับสนุนให้ชุมชนมีการคัดแยกขยะ ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนจัดการและใช้ประโยชน์จากขยะให้ได้มากที่สุด ตั้งแต่ต้นทาง โดยการให้นำขยะเปียกนำมาทำเป็นปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพใช้ในการทำการเกษตร เนื่องจากบริบทของชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม รวมทั้งมีการนำขยะกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เช่น นำขวดน้ำพลาสติกมาทำเป็นโคมไฟ เป็นต้น แต่ยังคงมีบริการจัดเก็บขยะจากประชาชนในพื้นที่

ส่วนผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม พบว่า มีความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.48) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ข้างต้น

ตารางที่ 4.10 สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น

การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
10.1	การศึกษา ไม่มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย	5	0
10.2	การสาธารณสุข จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น ดูแลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเอง หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้อุปการะ เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพในมิติต่าง ๆ	5	5
10.3	การจัดการขยะ ส่งเสริม/ สนับสนุนให้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนจัดการแยกขยะ และมีธนาคารขยะ	10	6
รวม		20	11

11. การจัดกิจกรรมลดปัญหาทางสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ เอกสาร แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค 4 ปี (พ.ศ.2561-2564))
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณศิริเวช)
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา

สำหรับการลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดยาเสพติดในพื้นที่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อาทิ

1. มีการขจัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีโครงการอบรมนักเรียนต่อต้านยาเสพติด และโครงการเฝ้าระวังและแก้ปัญหา ยาเสพติด

2. ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเว็บไซต์เรื่องการสูบบุหรี่ และมีป้ายรณรงค์ต่าง ๆ

3. ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ โดย อบต. มีนโยบายลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ แต่ยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

ขณะที่เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้ ประกอบด้วย

1. ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มีโครงการวัยใสยุคใหม่ไม่ท้อง ไม่ติดเอดส์ โดยเข้าไปกิจกรรมในสถาบันการศึกษา โรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนโสต (โรงเรียนเด็กพิเศษ) สอนเรื่องเพศศึกษา การคุมกำเนิด

2. ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี หากมีผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคจะลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลร่วมกับศูนย์คุ้มครองไร้ที่พึ่ง เพื่อเป็นข้อมูลในการประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. คนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังขาดแคลน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคไม่มีคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลนอยู่ในพื้นที่

ตารางที่ 4.11 สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
11.1	การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยเหลือบามุขในพื้นที่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้		
	11.1.1 ขจัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ มีนโยบายขจัดหรือลดสารเสพติดร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่	5	2
	11.1.2 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ มีนโยบายส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	5	2
	11.1.3 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ มีนโยบายลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ และครัวเรือนที่ยังมีการเล่นการพนันทุกชนิดมี ไม่เกินร้อยละ 5 ของครัวเรือนทั้งหมด	5	2
11.2	เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้		
	11.2.1 ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคไม่มีการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า	2	2
	11.2.2 ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี - กรณีผู้ไร้บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีนโยบายและ	5	5

การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
	มาตรการที่จะช่วยเหลือคนไร้บ้านในพื้นที่ ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ และมีการแก้ไขปัญหาจนไม่มีคนไร้บ้านในพื้นที่ - กรณีผู้ไร้ที่พึ่ง/ ผู้ถูกทอดทิ้ง/ คนพิการ/ ผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ใน และมีการแก้ไขปัญหาจนไม่มีบุคคลดังกล่าวถูกทอดทิ้งในชุมชน	5	5
	11.2.3 คนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังขาดแคลน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคไม่มีคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลนอยู่ในพื้นที่	3	3
รวม		30	21

12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น/ แผนพัฒนาท้องถิ่น/เอกสาร หรือรูปถ่ายการดำเนิน)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการส่วนกองช่าง (นางสาว ณัฐวดี เสนียังค์ ณ อยุธยา)
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา

สำหรับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคได้ดำเนินการในประเด็นต่อไปนี้

1. มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติเหตุ (น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาตภัย อัคคีภัย ฯลฯ)
2. มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม
3. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่
4. มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน
5. มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละบ้านรักษาความสะอาด น่ายุ่ และปลอดภัย
6. มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้มากขึ้น
7. มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ
8. มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่

9. มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

10. มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว

ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มีการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชุมชนในการกำจัดผักตบชวา คัดแยกขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย

ตารางที่ 4.12 สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
12.1	มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติเหตุ (น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาตภัย อัคคีภัย ฯลฯ)	3	3
12.3	มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	3	3
12.4	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่	3	3
12.5	มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน	3	3
12.6	มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละบ้านรักษาความสะอาด น่ายู่ และปลอดภัย	3	3
12.7	มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้มากขึ้น	3	3
12.8	มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ	3	3
12.9	มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่	3	3
12.10	มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ	3	3
12.11	มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว	3	3
12.12	มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มีการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชุมชนในการกำจัดผักตบชวา คัดแยกขยะรีไซเคิลและขยะอันตราย	3	3
รวม		20	20

13-15. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ และการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ และธุรกิจเกิดใหม่

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์
 - 1.1 ข้อ 13 ข้อมูลนวัตกรรม/ ศูนย์เรียนรู้
 - 1.2 ข้อ 14 ข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ของชุมชน
 - 1.3 ข้อ 15 ข้อมูลโครงการ กิจกรรมที่หนุนเสริมระบบและกลไกการพัฒนา
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 5 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายสมบุญ สุขวัฑฒะโก) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค (นายวชิรวิทย์ กิตติภูริวงศ์)
 - 2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 3 คน คือ เจ้าหน้าที่ธุรการ (นางสาวศิริประภา รวยใหม่) ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน (นายพรชัย พรวรรณะศิริเวช) และผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ: การส่งเสริมสถาบันการเงิน/สวัสดิการชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีนโยบายสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน/พัฒนาสวัสดิการชุมชน และเกิดนวัตกรรมที่ทำให้หนี้ในระบบลดลง หรือเงินออมเพิ่มขึ้น หรือมีสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาวะ

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ: การส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน/พัฒนาสวัสดิการชุมชน และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการกองทุนเพื่อชุมชนที่ดำเนินการโดยกลไกภาครัฐอย่างต่อเนื่อง

การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่

การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการสนับสนุนส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ และมีระบบและกลไกการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรให้เป็น “ผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่” (smart farmer) แต่ยังไม่เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจน

การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่” องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคมีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการสนับสนุนส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่” ในชุมชน แต่ยังไม่มีการดำเนินงานที่ชัดเจน

ตารางที่ 4.13 สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ และการส่งเสริมเกษตร อัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่ (ตัวชี้วัดเพิ่มเติม)

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
13	การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ: การส่งเสริมสถาบันการเงิน/ สวัสดิการชุมชน	10	6
14	การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ: การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	10	6
15	การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่		
	15.1 การส่งเสริม “เกษตรอัจฉริยะ”	5	2
	15.2 การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่”	5	2
รวม		30	16

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ได้คะแนนรวมจากตัวชี้วัดแกน 256.5 คะแนน (ไม่รวมคะแนนรวมจากตัวชี้วัดเฉพาะ) ผ่านเงื่อนไขทุกข้อ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข”

ส่วนตัวชี้วัดเฉพาะ ได้คะแนนรวม 16 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

4. แนวทางการพัฒนาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อมีการคืนข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นให้กับคณะผู้บริหาร บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแคและผู้นำชุมชน คณะผู้วิจัยก็ได้จัดให้มีการสนทนากลุ่มระหว่างผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำชุมชน เพื่อสรุปปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานที่ผ่านมาและร่วมกันหาแนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กร

สรุปแนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ภายในระยะเวลา 1 ปี สามารถจำแนกเป็นด้านได้ดังนี้

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ

ปัญหาสำคัญคือ การให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตที่ไม่ได้กระจายทั่วถึง แม้ว่าปัจจุบันแต่ละบ้านอาจจะเข้าถึงแล้ว อบต. จึงมีโครงการที่จะให้บริการสัญญาณอินเทอร์เน็ตประชารัฐตามสถานที่สำคัญต่าง ๆ เช่น ศาลาประชาคม สถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

ด้านการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

แม้ว่าบุคลากรในองค์กรจะมีความสุขจากบรรยากาศการทำงานในองค์กรที่เหมือนเป็นบ้านหลังที่สอง แต่บุคลากรยังมีภาระหนี้สินอยู่บ้างและไม่ได้ปลอดจากอบายมุข โดยอบายมุขใหญ่ ๆ ไม่มี นอกจากสลากกินแบ่งรัฐบาล ในเรื่องนี้ อบต.ก็จะพยายามปลูกฝัง และส่งเสริมการออมให้มากขึ้น

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

เรื่องการจัดการขยะ แม้ว่าจะจัดเก็บได้ในระดับที่น่าพอใจ แต่สิ่งที่จะต้องยดต่อไป คือ การส่งเสริมให้มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางหรือครัวเรือน เพื่อลดปริมาณขยะและลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ

ส่วนเรื่องการจัดการศึกษาที่สูงกว่าระดับปฐมวัย เป็นเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการได้ แต่สิ่งที่ทำได้ คือ อบต.จะดำเนินการสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำตำบลให้ดีที่สุด ทั้งโครงการอาหารเสริม (นม) และโครงการอาหารกลางวัน ให้กับโรงเรียนในเขตพื้นที่บริการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมวันเด็ก รวมทั้งส่งเสริมประเพณีอันดีงามทางศาสนา และวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันลอยกระทง ฯลฯ และสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

ปัญหาสำคัญที่ผ่านมา คือ การขาดการรวมกลุ่มเกษตรกรในเชิงการผลิตและกำหนดราคาในการขายผลผลิต การขาดแคลนเงินทุนและภาวะหนี้สิน การขาดการสนับสนุนให้เกษตรกรประกอบอาชีพเสริม และการผลิตภาคการเกษตรที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ แนวทางที่ อบต.จะดำเนินการต่อไป คือ การส่งเสริมกลุ่มอาชีพในตำบล สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ทุนนอกสถานที่ เช่น กลุ่มน้ำพริก การฝึกอบรมสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ แนะนำและช่วยเหลือเรื่องการทำแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ ช่วยในการจัดการด้านการตลาดและช่วยแนะนำให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสมาชิก มีการฝึกอบรมแก่ประชาชนในส่วนของกลุ่มแม่บ้าน เพื่อเป็นการส่งเสริมรายได้แก่ประชาชนในพื้นที่ แก้ไขปัญหาการว่างงาน รวมถึงอำนวยความสะดวกในเรื่องกองทุนหมู่บ้าน เพื่อส่งเสริมเงินทุนในการประกอบอาชีพและอุดหนุนส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มสตรีแม่บ้านทั้งสองหมู่บ้าน

ในขณะที่เดียวกันก็จะดำเนินการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชของ อบต.อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรเข้ามาเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์

ด้านการจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

การลดปัญหายาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ อันประกอบด้วย ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี โคเคนและน้ำกระท่อม ผสมสารเคมี โดยการเพิ่มมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลผู้ติดสารเสพติด และผู้ที่มีความเสี่ยง และมีการประสานงานกับตำรวจและผู้ใหญ่บ้านอย่างใกล้ชิด ส่วนเรื่องเหล้าและบุหรี่ จะจัดให้มีกิจกรรมการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มมาตรการการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการลดจำนวนผู้สูบบุหรี่และผู้ดื่ม และมีการนำเสนอกรณีตัวอย่างหรือยกย่องคนในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการลดละเลิก

สำหรับเรื่องการว่างงาน การมีแรงงานไร้ฝีมือ รวมทั้งการมุ่งเข้าทำงานในเมืองของบัณฑิตจบใหม่ทาง อบต.จะช่วยประสานงานการสร้างอาชีพ การรวมกลุ่มทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของสมาชิกและบุคคลทั่วไป และมีการประสานงานให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนาศักยภาพโดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสมให้แก่ชุมชน

ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปัญหาสำคัญที่ผ่านมา คือ การขาดความตระหนักและขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า แนวทางที่ อบต.จะดำเนินการต่อไป คือ การจัดทำเขตแบ่งกันที่สาธารณะของตำบล การปรับปรุงภูมิทัศน์ในตำบลเพื่อให้มี

ความเป็นระเบียบ สวยงาม ให้หมู่บ้านน่าอยู่ รวมถึงส่งเสริมการปลูกพืชคลุมดิน และปลูกต้นไม้ริมทางโดยเน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการปลูกจิตสำนึกทำความดีด้วยหัวใจ

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ

อบต.จะมีนโยบายส่งเสริมและผลักดันให้ชุมชนมีเงินออมทั่วทุกครัวเรือน จนสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบที่ดี หรือเป็นศูนย์การเรียนรู้ต่อไป

อบต.จะจัดให้มีกระบวนการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนบนฐานกลไกภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมกับทุกภาคส่วนพัฒนาพื้นที่กายภาพ คือ “สะพานเสาวภาผ่องศรี” ให้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมแห่งใหม่ มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกทางสื่อออนไลน์ และสื่อต่าง ๆ ทุกช่องทาง

ด้านการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่

ในปีที่ผ่านมา อบต.ได้ร่วมหนุนเสริมงานวิจัยเรื่อง “ระบบรดน้ำ ฉีดยาและให้ปุ๋ยกล้วยไม้ผ่านเทคโนโลยีไร้สายบนสมาร์ตโฟน” ซึ่งเป็นงานวิจัยของนายวรยศ พูลสวัสดิ์ ในพื้นที่อำเภอสามพราณ อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ทั้งนี้ อบต.จะนำผลการศึกษาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ เพื่อเป็นต้นแบบ “เกษตรอัจฉริยะ” โดยเริ่มจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ อบต.

ส่วนเรื่อง “ธุรกิจเกิดใหม่” จะจัดทำนโยบาย แผนงานและมาตรการในการสนับสนุนธุรกิจใหม่ๆ ในชุมชน

5. ผลการวิเคราะห์

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค เป็นองค์กรขนาดเล็ก มีประชากรในพื้นที่ความรับผิดชอบน้อยที่สุดและมีงบประมาณน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับทุกองค์กรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

จากการประมวลข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ประกอบกับการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค อยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข” โดยมีความพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่ระดับ “เข้าถึง” หรือเป็น “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ได้

เนื่องจาก “จุดแข็ง” ซึ่งมีความพร้อมในเรื่อง “ทุนทางสังคม” อันประกอบด้วย **ทุนบุคคล** ได้แก่ ลักษณะการเป็นผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ความมุ่งมั่นในการมุ่งพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งสู่วิสัยทัศน์ของ อบต. ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม ความโปร่งใส และหลักธรรมาภิบาลในการครองตน ครองคน และครองงาน ฯลฯ **ทุนทางวัฒนธรรม** ได้แก่ อาหารบ้านเขมร น้ำพริกแกง วัดเก่าแก่ สถาปัตยกรรมของสะพานเสาวภาผ่องศรี ฯลฯ ที่สามารถต่อยอดและพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวชุมชน วิสาหกิจชุมชน รวมทั้งธุรกิจเกิดใหม่หรือ Startup **ทุนองค์ความรู้** ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากการเดินตามแนวทางศาสตร์พระราชา ความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการผลิตพืชผักปลอดภัย ไร้สารเคมี และความรู้เกี่ยวกับระบบรดน้ำ ฉีดยาและให้

ป่วยผ่านเทคโนโลยีไร้สายบนสมาร์ทโฟน ซึ่งได้จากงานวิจัยที่สามารถนำไปขยายผลกับระบบเกษตรกรรมในพื้นที่ อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของ “เกษตรอัจฉริยะ” **ทุนเครือข่าย** ได้แก่ การมีภาคีต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ที่ร่วมให้การสนับสนุน ร่วมมือกันทำงานพัฒนาเชิงพื้นที่ ตลอดจนความรัก ความสามัคคีของบุคลากรภายใน และความไว้วางใจที่ได้รับจากประชาชนภายนอก อันสังเกตได้จากความพึงพอใจที่มีต่อการบริการหรือการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม **ทุนเหล่านี้ คือ ความเข้มแข็งจากภายในที่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะเศรษฐกิจฐานรากที่จะเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก**

ส่วน “จุดที่ควรพัฒนา” คือ เรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาวะ ปัญหาสำคัญที่ อบต.วัดแค ควรจัดการโดยเร็ว คือ การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพและความพร้อมของปัจเจกบุคคล และครัวเรือนเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” ซึ่งไม่ได้หมายถึง ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกวัย เพื่อให้ทุกคนสามารถ “รับมือ” กับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรได้ทันทั่วทั้ง

ในด้านตัวผู้สูงอายุเอง อบต.ควรสนับสนุนการรวมกลุ่มในระดับชุมชนหรือหมู่บ้าน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้มีกิจกรรมทางสังคม ลดปัญหาความซึมเศร้า และอาการติดบ้านซึ่งอาจกลายเป็น “ผู้ป่วยติดเตียง” ในที่สุด

บทที่ 5

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด

1. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล

ประวัติความเป็นมา

ตำบลวัดละมุด อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 56 กิโลเมตร มีถนนเพชรเกษม หมายเลข 3223 เข้าถึงอำเภอนครชัยศรี เป็นถนนสายหลักเชื่อมต่อหลายตำบล

เดิมบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของตำบลโพรงเข้ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ต่อมาได้มีการแบ่งเขตการปกครองใหม่ ตำบลโพรงเข้จึงเข้ามาอยู่ในการปกครองของตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี และเมื่อมีการแบ่งเขตการปกครองอีกครั้ง จึงใช้ชื่อว่า “ตำบลวัดละมุด” อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม³⁷

ความโดดเด่นประการหนึ่งของตำบลวัดละมุด คือ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบสานงาน “อัฐภูมิบูชา” หรืองานวันถวายพระเพลิงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งตรงกับวันแรม 8 ค่ำ เดือน 6 หลังจากทีพระพุทธรองค์เสด็จดับขันธปรินิพพาน ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6

งานอัฐภูมิบูชา ณ วัดใหม่สุคนธาราม ตำบลวัดละมุด เป็นประเพณีหนึ่งเดียวในภาคกลางและเป็นหนึ่งในสองแห่งของประเทศไทยที่ยังคงมีการสืบสานมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 125 ปี

ในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีการจัดตั้งเป็นสภาตำบลวัดละมุดเมื่อปี พ.ศ. 2537 และต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้จัดตั้งเป็น “องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด”

พื้นที่และอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด ตั้งอยู่ในอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีหมู่บ้านที่รับผิดชอบ 5 หมู่บ้าน คือ บ้านวัดละมุด บ้านกลาง-ไผ่ขาด บ้านวัดบัว-ทุ่งศาลา บ้านลานแหลม และบ้านสวนแก้ว มีเนื้อที่ประมาณ 10.62 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,637 ไร่

ทิศเหนือ	ติดกับ ตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี
ทิศใต้	ติดกับ ตำบลศรีมหาโพธิ์ และตำบลสัมปทวน อำเภอนครชัยศรี
ทิศตะวันออก	ติดกับ ตำบลห้วยพลู และตำบลดอนแฝก อำเภอนครชัยศรี
ทิศตะวันตก	ติดกับ ตำบลบ้านหลวง อำเภอดอนตูม

โครงสร้างประชากร

จำนวนครัวเรือนในตำบลวัดละมุด 2,010 ครัวเรือน ประชากรรวม 5,591 คน เป็นชาย 2,703 คน หญิง 2,888 คน ดังปรากฏในตารางที่ 5.1 (ภาคผนวก ค)

³⁷ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด. (2561). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 1, 2561, จาก <http://www.watlamud.go.th/content/history?hid=1>

การศึกษา ประชากรส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาตรี อนุปริญญา ต่ำกว่าระดับประถมศึกษา และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 5.2 (ภาคผนวก ค)

ระบบเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมา คือ เกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ ทำสวน ปศุสัตว์และประมง) ค้าขายและธุรกิจส่วนตัว ข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ จำนวนผู้ไม่มีอาชีพ มีถึงร้อยละ 8.3 ของประชากรทั้งหมด ดังปรากฏในตารางที่ 5.3 (ภาคผนวก ค)

ในตำบลมีกลุ่มอาชีพหรือวิสาหกิจชุมชน จำนวนทั้งหมด 9 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มจักสานผักตบชวา กลุ่มน้ำพริกเผา กลุ่มดอกไม้จันทร์ กลุ่มสตรีอาสาระดับตำบล กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับหมู่บ้าน กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล กลุ่มผู้สูงอายุ และกลุ่ม OTOP โดย อบต.วัดละมุดได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมหลากหลายรูปแบบ

ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง ได้แก่ น้ำพริก ผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา และดอกไม้จันทร์ ดังปรากฏในตารางที่ 5.4 (ภาคผนวก ค)

สังคมและวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมส่วนใหญ่เป็นชุมชนเกษตรกรรม การรวมตัวของคนในชุมชนจึงมีลักษณะค่อนข้างเข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มของคนหลากหลาย เช่น กลุ่มจักสานผักตบชวา กลุ่มน้ำพริกเผา เป็นสินค้าประจำชุมชน และจากการศึกษารวบรวมข้อมูลในพื้นที่ พบว่า การรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นในพื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับการหนุนเสริมและสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุดอย่างจริงจัง

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดลานแหลม วัดใหม่สุคนธาราม และวัดละมุด เป็นศูนย์รวมจิตใจสำหรับทำกิจกรรมสำคัญทางศาสนาและกิจกรรมของชุมชน

ประเพณีและงานประจำปีที่สำคัญ ได้แก่ งานอัฐฐมีบูชา งานกระเบาะกระบาลหรืองานทำบุญหลังบ้าน ประเพณีลอยกระทง สงกรานต์ ออกพรรษา เข้าพรรษา และงานวันสำคัญต่าง ๆ ตามเทศกาล ได้แก่ งานวันเด็ก เป็นต้น

สุขภาวะและการบริการสาธารณสุข

สถานบริการและสร้างเสริมสุขภาพเบื้องต้นในตำบลวัดละมุด คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ซึ่งมีอยู่ 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านลานแหลม ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านสวนแก้ว ตั้งอยู่ที่หมู่ 5

ประชากรผู้สูงอายุและกลุ่มผู้เปราะบาง มีจำนวน 2,018 คน จากประชากรทั้งหมด 5,591 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0 โดยเป็นผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 17.6 รองลงมาคือ ผู้ป่วยเรื้อรัง ร้อยละ 16.7 คนพิการ ร้อยละ 1.6 ผู้ป่วยติดเตียงและคนจน จำนวนเท่ากัน ร้อยละ 0.07 ดังปรากฏในตารางที่ 5.5 (ภาคผนวก ค)

ผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี รองลงมา คือ 70 – 89 ปี และผู้ที่มีอายุ 90 ปี ขึ้นไป

ผู้ป่วยเรื้อรัง หรือโรคในกลุ่มโรค NCDs ส่วนมากเป็นโรคความดันโลหิตสูง รองลงมา คือโรค อ้วนลงพุง โรคเบาหวาน โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ โรคมะเร็ง และโรคถุงลมโป่งพอง

เมื่อพิจารณาประเด็นสุขภาวะที่สำคัญ ๆ ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การออมเงิน มลพิษ อุบัติภัย การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับการตรวจสุขภาพเมื่ออายุ 35 ปีขึ้นไป และผู้มีอายุ 60 ปี มีอาชีพ พบว่า มี 3 ประเด็นที่ควรได้รับการดูแล คือ การออมเงิน การสูบบุหรี่ และการดื่มสุรา ดังปรากฏในตารางที่ 5.6 (ภาคผนวก ค)

กล่าวโดยสรุปในที่นี้ ปัญหาสำคัญ ก็คือ การเตรียมรับสังคมสูงวัย การป้องกันไม่ให้ผู้ป่วยโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น การรณรงค์ให้เกิดการออมเงินในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานภาพและการประกอบอาชีพ การรณรงค์เรื่องการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา

สถานศึกษา

สถานศึกษาที่อยู่ในตำบลวัดละมุด ซึ่งเป็นโรงเรียนที่รองรับบุตรหลานของคนในพื้นที่ มีจำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านลานแหลม 2) โรงเรียนวัดใหม่สุขนาราม และ 3) โรงเรียนวัดละมุด ซึ่งเป็นโรงเรียนในระดับประถมศึกษา และมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบัว 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านลานแหลม และ 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสวนแก้ว โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 3 แห่ง เป็นสถานบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุดรับผิดชอบโดยตรง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำบลวัดละมุด มีที่ดินสาธารณะ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ปากสระ ป่าช้าดงกระเซาะ ป่อหลวง สาธารณประโยชน์ ที่ดินสาธารณะถนนกลาง ล้างสาธารณะระบายน้ำ และอ่าวตาคุ่ม ดังปรากฏในตารางที่ 5.7 (ภาคผนวก ค)

ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

การคมนาคมภายใน มีถนนท้องถิ่นที่เชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านอย่างสะดวก จำนวน 58 สาย โดยเป็นถนนคอนกรีต 31 สาย ถนนลาดยาง 17 สาย และถนนลูกรัง 10 สาย ระยะทางรวม 32,311 เมตร ดังปรากฏในตารางที่ 5.8 (ภาคผนวก ค)

มีบริการรถโดยสารประจำทาง 2 เส้นทาง คือ รถโดยสารประจำทางจากอำเภอดอนตูมผ่านอำเภอนครชัยศรีเข้าจังหวัดนครปฐม และรถโดยสารประจำทางจากลำพญาเข้าจังหวัดนครปฐม

ระบบน้ำประปาภายในตำบล มีจำนวน 23 แห่ง ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในตำบล ดังปรากฏในตารางที่ 5.9 (ภาคผนวก ค)

แหล่งน้ำสำคัญที่ใช้หล่อเลี้ยงและใช้ในการดำรงชีพของคนในตำบล มีจำนวน 12 แห่ง เป็นแหล่งน้ำที่มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ดังปรากฏในตารางที่ 5.10 (ภาคผนวก ค)

ปราชญ์ชาวบ้าน

ปราชญ์ชาวบ้านที่มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มีจำนวนทั้งหมด 7 คน มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านจักสาน หัตถกรรม (งานปั้น งานไม้ งานแกะสลัก แหงหยวก ปั่นหัวโขน) อาหารพื้นบ้าน พืชไล่ ดอกไม้ไฟ และดนตรีไทย ดังปรากฏในตารางที่ 5.11 (ภาคผนวก ค)

2. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร

ผู้บริหาร

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุดปัจจุบัน คือ นายอาทร สุญจันทร์ อายุ 47 ปี ประกอบอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว (สถานีบริการน้ำมัน และโรงสีข้าว) ดำรงตำแหน่งนายกมาเป็นระยะเวลา 1 สมัย รวม 6 ปี เริ่มตั้งแต่ปี 2555 ถึงปัจจุบัน วิถีชีวิตส่วนตัว เป็นคนรุ่นใหม่ที่มีสำนึกรักบ้านเกิด มีความเป็นผู้นำ กระตือรือร้นในการทำงาน คิดเร็ว ทำเร็ว และพร้อมเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เป็นคนจิตใจดี มีเมตตา ทำงานช่วยเหลือสังคม จุดแข็งในการทำงาน คือ การประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ภายนอกชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายในการทำงาน จึงได้รับการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายหลากหลาย อันส่งผลต่อการพัฒนาคน และชุมชนท้องถิ่น

วิสัยทัศน์

“สาธารณูปโภคครบถ้วน มุ่งมั่นการศึกษา พัฒนาสิ่งแวดล้อม พร้อมพร้อมเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตได้มาตรฐาน สืบสานวัฒนธรรม นำความสามัคคีสู่ชุมชน”

คำสำคัญที่แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะก้าวไปข้างหน้าอย่างยั่งยืนของ อบต.วัดละมุด ได้แก่ การศึกษา สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต วัฒนธรรมและความสามัคคี

บุคลากร

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด มีบุคลากรทั้งผู้บริหาร ข้าราชการและพนักงานจ้าง รวม 59 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 4 คน สมาชิกสภา จำนวน 10 คน ข้าราชการและพนักงานจ้าง จำนวน 45 คน ดังปรากฏในตารางที่ 5.12 (ภาคผนวก ค)

ขอบข่ายงานและงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด มีหมู่บ้านอยู่ในความรับผิดชอบ 5 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 2,010 ครัวเรือน ประชากร 5,591 คน บริหารงานภายใต้งบประมาณกว่า 40 ล้านบาท ดังปรากฏในตารางที่ 5.13 (ภาคผนวก ค)

ในปีงบประมาณ 2560 องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในข้อบัญญัติจำนวน 46,936,115 บาท โดยร้อยละ 42.7 ของงบประมาณ เป็นเรื่องของบริการชุมชนและสังคม ได้แก่ การศึกษา สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ ฯลฯ และร้อยละ 9.5 เป็นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนที่เหลือเป็นงานบริหารทั่วไปและเรื่องอื่น ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 5.14 (ภาคผนวก ค)

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด มียุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนและเศรษฐกิจ 2) พัฒนาและบำรุงรักษาทางน้ำ ทางบกและทางระบายน้ำ 3) พัฒนาด้านการขนส่ง วิศวกรรมจราจร และผังเมืองให้มีประสิทธิภาพ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม ประกอบด้วย 1) พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้เข้มแข็งและให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนพัฒนาการตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารและการปกครอง 2) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการศึกษา การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 3) พัฒนาด้านสังคม สงเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส 4) ส่งเสริมและบำรุงรักษา ศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ส่งเสริมและสนับสนุนการรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การป้องกันบรรเทาสาธารณภัย 6) ส่งเสริมด้านการกีฬา

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) พัฒนาระบบการจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพ 2) เพิ่มประสิทธิภาพจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุข ประกอบด้วย 1) การป้องกันและระงับโรคติดต่อต่าง ๆ ควบคุมป้องกันโรคระบาดในพื้นที่ 2) พัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการบริการสาธารณสุขของหมู่บ้าน กองทุนหลักประกันสุขภาพ อบต.วัดละมุด

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร 2) พัฒนา วางแผน ส่งเสริมการลงทุนและการพาณิชย์ กรรม พัฒนา วางแผน ส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ตำบลวัดละมุด

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ ประกอบด้วย 1) พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค อุปโภค และการเกษตร 2) พัฒนาระบบให้บริการและการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองการบริหาร ประกอบด้วย 1) พัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ 2) การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด 3) พัฒนาระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน
2. สัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจาก 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวม 6 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด (นายอาทร สุญจันท์)
 - 2.2 กลุ่มสมาชิกสภา 1 คือ นายขจร ปรางทิพย์
 - 2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 2 คน คือ นายพิสิษฐ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุข และนางอรปภา ดอนจอมไพร นักวิชาการคลัง
 - 2.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเริง ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา ทุกคนเชื่อมั่นว่า การบริหารงานของ อบต.เป็นไปอย่างโปร่งใส ไม่มีสิ่งใดที่ผิดกฎหมาย โดยช่วงที่ผ่านมา ในสมัยของนายกคนปัจจุบัน ไม่เคยมีเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือหน่วยงานที่อยู่เหนือกว่าเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสหรือการทุจริต

ผู้นำชุมชนรายหนึ่ง กล่าวว่า “เรื่องการทุจริตนี้ สำหรับนายกคนปัจจุบัน เชื่อว่าไม่มี เพราะเคยทำงานร่วมกันมานาน เวลาเงินเหลือจากการประกวดราคาหรือการประมูล ไม่ว่าจะเหลือเท่าไร นายก ก็จะมาแจ้งในที่ประชุม และให้นำเงินส่วนนั้นไปทำประโยชน์อื่น ๆ เพื่อส่วนรวม”

ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ อบต. หรือ ITA (พหุศจิกายน 2560) ซึ่งภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 74.67 อันหมายความว่ามีความคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาเป็นรายดัชนี พบว่า ด้านที่อยู่ในระดับสูงมาก ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 85.43 และด้านความปลอดภัยจากการทุจริตในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 84.84 ส่วนด้านที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านความพร้อมรับผิด ร้อยละ 65.45 และด้านความโปร่งใส ร้อยละ 64.59

เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคา เป็นไปโดยระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส โดยมีการประกวดราคาผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) โดยระบบนี้จะใช้เมื่อยอดเงินโครงการตั้งแต่ 500,000 บาท ขึ้นไป วิธีการคือ อบต.จะทำประกาศขึ้นในเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้รับจ้าง ยื่นใบเสนอราคามาเพื่อพิจารณา โดยวิธีการนี้จะทำให้ผู้รับจ้าง ไม่ทราบว่าคุณแข่งเป็นใคร ทำให้สามารถประหยัดราคาในการทำโครงการได้ดี งบประมาณในปี 2561 อบต. มีเงินโครงการที่ได้รับอนุมัติตามพระราชบัญญัติ จำนวน 2,047,800 บาท ใช้ในการทำโครงการจำนวน 1,815,100 บาท คิดเป็นร้อยละ 88.63 ทำให้ อบต. และมีเงินเหลือจากการประกวดราคา จำนวน 232,700 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.36

นวัตกรรมที่ อบต.นำมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตในองค์กร มี 1 เรื่อง คือ 1) การติดกล้องวงจรปิดภายในสำนักงานทุกจุด เพื่อป้องปรามและลดความเสี่ยงการทุจริต 2) การมีช่องทางการร้องเรียนในเว็บไซต์ของ อบต. และ 3) เน้นการสร้างวัฒนธรรมคุณธรรมภายในองค์กรให้เกิดความเข้มแข็ง

ส่วนการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ให้กับประชาชนมีเป็นจำนวนมาก เฉลี่ยเดือนละไม่ต่ำกว่า 10 เรื่อง ซึ่ง อบต.จัดการได้ทั้งหมด เช่น การควบคุมมลพิษทางเสียงจากสถานประกอบการ การจัดการความขัดแย้งเรื่องที่ดิน การจัดการคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นต้น

ตารางที่ 5.1 สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
1.1	ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาประโยชน์ ระหว่างนายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง อบต.	10	10
1.2	ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่สูงกว่าอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่นายก อบต. คนปัจจุบันดำรงตำแหน่ง เป็นเวลา 10 ปี	10	10
1.3	“การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส	5	5
1.4	“การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใสโดยตั้งราคาโครงการตามราคากลาง มีเงินเหลือประมาณ ร้อยละ 11.36	10	4
1.5	มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการทุจริตภายในองค์กร 3 นวัตกรรม	5	5
1.6	การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ เฉลี่ยเดือนละมากกว่า 10 เรื่อง	10	10
รวม		50	44

2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (รายงานการประชุม/ เอกสารประกอบ/ ภาพถ่าย/ หลักฐานที่ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท)
2. สัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจาก 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวม 5 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นาย อاطر สุธงจันทร์ นายก
 - 2.2 กลุ่มสมาชิกสภา 1 คน คือ นายขจร ปรารังทิพย์
 - 2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นายพิสิษฐ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุข
 - 2.4 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเริง ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5

ผลการศึกษา ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี และการปรับปรุงแผนทุกปีนั้น ได้มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ และภาคประชาชน แต่ยังไม่อาจนับว่าเป็นการสานพลังประชารัฐได้ เนื่องจากยังขาดการมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม ภาคศาสนา และภาควิชาการ

สำหรับการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการจัดทำข้อบัญญัติ คือ การประชุมสภา อบต. วาระการพิจารณาและจัดทำข้อบัญญัติ ยังไม่มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้นัก เนื่องจากไม่มีระเบียบที่ชี้ชัดหรือระบุให้ทำเช่นนั้นได้ แต่ทาง อบต. ยินดีที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมรับฟัง และสังเกตการณ์ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

ทั้งนี้สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มผู้นำชุมชน ที่กล่าวว่า

“ก่อนทำแผนมีการทำประชาคม และมีการปรับปรุงแผนทุกปีตามระเบียบ ชาวบ้านมีส่วนช่วยในการเสนอแผนกับ อบต. แต่จะมีเจ้าหน้าที่ อบต. ทำการเรียบเรียงลำดับความสำคัญว่าควรนำเรื่องไหนเข้าแผนก่อน และเมื่อได้ข้อยุติแล้ว จะมีการประชุมชี้แจงแผนให้ทราบ”

ส่วนเรื่อง การสนับสนุนทรัพยากรโดยภาคประชาชนนั้น ที่ผ่านมาเป็นเรื่องของแรงงาน เช่น การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ ด้านอาหาร ในเวลาที่มีเวทีประชาคม เป็นต้น

เมื่อ อบต. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีการประกาศใช้และส่งแผนพัฒนาท้องถิ่น พร้อมข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีรายงานให้อำเภอนครชัยศรี โดยมีช่องทางการเผยแพร่แก่สาธารณชนรวมทั้ง 3 ช่องทาง คือ เว็บไซต์ของ อบต. วัดละมุด (<http://www.watlamud.go.th/>) การปิดประกาศที่บอร์ด หน้า อบต. และการประกาศเสียงตามสายที่หอกระจายข่าว

ตารางที่ 5.2 สรุปคะแนนการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
1.1	การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม	12	12
1.2	การประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณชนได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติล่วงหน้า	8	8
รวม		20	20

3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น

วิธีการ 1 สัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม รวม 4 คน ประกอบด้วย 1.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นาย อาทร สุญจันทร์ 1.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นายจรร ปรางทิพย์ 1.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเร็จ ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 2. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่ายกิจกรรม/ เอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้อง) 3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	
---	--

ผลการศึกษา เรื่องการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น นั้น มีการหนุนเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเยาวชน 2 กลุ่ม คือ สภาเด็กและเยาวชนตำบลวัดละมุด และกลุ่มเยาวชนชายที่รวมตัวกันเล่นกีฬาฟุตบอล และตะกร้อ โดย อบต. ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การฝึกทักษะ หนุนเสริมงบประมาณด้านอุปกรณ์ ผ่านทางโรงเรียนและผ่านไปที่กลุ่มเด็กโดยตรง สำหรับเรื่องที่ให้กลุ่มเยาวชนร่วมกำหนดแผนงานโครงการร่วมกับกลุ่มภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของ อบต. นั้นยังไม่เกิดขึ้น และยังไม่ได้มีการรับเด็กกลุ่มนี้เข้ามาทำงานในองค์กร

ตารางที่ 5.3 สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น

การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน มากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ และมีจิตอาสา (สภาเด็กและเยาวชน และกลุ่มเยาวชนชายเล่นกีฬา)	15	7
รวม	15	7

4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

วิธีการ

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนน และการบำรุงรักษา/ ข้อมูลของ อปท. เกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภค/ ข้อมูลการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานเพื่อให้ทุกหมู่บ้านเข้าถึงไฟฟ้า/ ข้อมูลการเข้าถึงบริการโทรคมนาคมของทุกหมู่บ้าน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (กองช่าง) แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา

4.1 มีโครงข่ายถนนที่เข้าถึงทุกหมู่บ้าน ทั้งถนนลาดยาง ถนนคอนกรีตและถนนลูกรัง มีการบำรุงรักษาโครงข่ายถนนให้อำนวยความสะดวกการสัญจรทุกฤดูกาลทุกหมู่บ้าน เมื่อมีถนนชำรุดจะซ่อมแซมเฉพาะจุด สำหรับถนนลูกรัง ก่อนถึงฤดูฝน ก็จะราดลูกรังใหม่ และเมื่อจบฤดูกาลจะมีการซ่อมแซมอีก โดยทำปีละ 1 ครั้ง

4.2 ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี โดยมีต้นทุน SML ทุกหมู่บ้าน ๑ ละ 1 ตู

4.3 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน โดยเป็นน้ำบาดาล (เจาะเอง) เมื่อมีปัญหาใช้วิธีการซ่อมแซมตลอด แต่ถ้าทะลุหรือรั่วก็จะใช้วิธีปิดบ่อเก่าเจาะบ่อใหม่ นอกจากนี้ยังมีคลองอีกหลายสายที่ไหลผ่านทำให้เพียงพอต่อการอุปโภคและการเกษตร มีทั้งคลองธรรมชาติ และคลองชลประทานที่ไหลผ่านหมู่ 3, 4, และ 5 แม้ว่าบางปีกรมชลประทานไม่ปล่อยน้ำออกมา มีผลทำให้มีน้ำน้อย แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตระบบเกษตรกรรมแต่อย่างใด

4.4 ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ และอบต. ช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เกิดข้อขัดข้อง นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีไฟฟ้าริมทางให้แสงสว่างทั้งในถนนเปลี่ยวและมีด

4.5 มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการให้บริการโทรคมนาคมในหมู่บ้าน อาทิ มีอินเทอร์เน็ตตำบล ซึ่งมีความเร็ว 135 Mbps และความถี่ 2.4 GHz ประชาชนสามารถเข้ามารับใช้บริการได้ แต่ยังไม่ได้ขยายไปยังหมู่บ้าน

ทั้งนี้พบว่า สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ซึ่งได้จากการสำรวจจากประชาชนที่ได้รับบริการ จำนวน 260 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนจากประชากรทั้งหมด กล่าวคือ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.63, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 5.4 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
4.1	มีโครงข่ายถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน มีการบำรุงรักษาให้อำนวยความสะดวก การสัญจรได้ทุกฤดูกาลและประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจ	3	3
4.2	ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชนทุกหมู่บ้าน มีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ	3	3
4.3	ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้าน	3	3
4.4	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหมู่บ้านมี ไฟฟ้าใช้	3	3
4.5	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการ โทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและ ความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่อย่างน้อย 1 หมู่บ้าน	3	0
รวม		15	12

5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

วิธีการ 1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่าย/ หลักฐานการจัดการความรู้/ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน 2. การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่ และแกนนำชุมชน 2.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นาย อาทร สุญจันทร 2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 4 คน คือ นายพิสิษฐ์ ดอนจอมไพร นางสาวพรทิพย์ แจ่มจิตร นายดำรงเดช ชูสูงทรง และนางอรปภา ดอนจอมไพร 2.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเริง ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 3. แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน
--

ผลการศึกษา ในเรื่องการจัดการความรู้หรือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พบว่า ทุกกอง/ แผนก/ กลุ่มงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1-2 ครั้ง โดยมีการประชุม 2 ส่วนคือส่วนที่แลกเปลี่ยนกันระหว่างกองทุกกองเดือนละ 1 ครั้ง เมื่อประชุมแล้ว ผู้บริหารทั้ง 6 กอง ได้แก่ สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกองสวัสดิการสังคม จะนำประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาประชุมร่วมกับนายก โดยมีการประชุมร่วมกันอีกเดือนละ 1 ครั้ง

ผลที่ได้จากการจัดการความรู้นี้ สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสัมฤทธิ์ผล มากกว่าร้อยละ 50 ของปัญหา โดยกระบวนการทำงานเมื่อเกิดปัญหาคือ ผู้บริหาร/ หัวหน้ากองที่รับผิดชอบงานที่เกิดปัญหาจะนำปัญหานั้นไปแก้ไขร่วมกันระหว่างกองตามระบบราชการที่ยึดตามอำนาจหน้าที่ เช่น มีเรื่องร้องเรียนกรณีปัญหากลิ่นเหม็นในชุมชน เมื่อรับเรื่องร้องเรียนมาแจ้งให้ที่ประชุมทราบแล้ว กองสาธารณสุขรับทราบแล้วนำไปแก้ไขปัญหานั้นต่อไปตามหน้าที่ แต่ถ้าในกอง/ หน่วยงานที่รับผิดชอบนั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้แล้วก็จะนำปัญหานั้นเข้าที่ประชุมเพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน โดยการแก้ไขปัญหานั้นที่สัมฤทธิ์ผลของการแลกเปลี่ยน เช่น การมาทำงานไม่ตรงเวลาของพนักงาน ผู้บริหาร/ หัวหน้ากองได้แก้ไขปัญหาร่วมกันด้วยการกำหนดมาตรการในการขาด ลา มา สาย อย่างชัดเจนให้ปฏิบัติตาม แล้วแจ้งให้ พนักงานทุกคนทราบทั้งเป็นลายลักษณ์อักษรและวาจา

นอกจากนี้ ผลของการจัดการความรู้ที่มีอย่างต่อเนื่องยังทำให้พนักงานทุกคนสามารถดำเนินงานแทนกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “งานบริการประชาชน” เช่น การให้บริการเขียนคำร้องขอรับใบอนุญาต ตาม พ.ร.บ. สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบได้มีการติดข้อบัญญัติที่แสดงขั้นตอนของการให้บริการเขียน คำร้อง พร้อมกับตัวอย่างการเขียนไว้ให้พนักงานฝ่าย/ กอง/ แผนกอื่น ๆ ทำแทนได้ ในขณะเดียวกันประชาชนก็สามารถทำได้ด้วยตนเองได้

สำหรับความรักความสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร พบว่า มีความขัดแย้งกันบ้างเล็กน้อยระหว่างกอง แต่ไม่ได้มีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่ายอย่างชัดเจน ทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้ บางงานอาจต้องร้องขอ เช่น งานที่จัดในวันหยุด แต่งานส่วนใหญ่ไม่ต้องร้องขอ เช่น งานอัฐรมีบูชา หรือการอำนวยความสะดวกช่วยเหลือข้อมูล และในระหว่างหน่วยงานเดียวกันมีความรักสามัคคีกันพอสมควร มีมุทิตาจิตต่อกัน เช่น แสดงความชื่นชมยินดีเมื่อเพื่อนร่วมงานได้รับรางวัล ส่วนผู้บังคับบัญชาก็ให้ความเมตตาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ การทำงานร่วมกันยึดหลักสังคหวัตถุ 4 ครอบถ้วน

พนักงานส่วนใหญ่มีความสุขจากบรรยากาศการทำงานที่เป็นเหมือนบ้านหลังที่สอง เช่น ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รายหนึ่งซึ่งต้องดูแลบิดาซึ่งเป็นผู้ป่วยติดเตียง ก็ได้รับความเมตตาจากผู้บริหารให้ได้ดูแลบิดาที่บ้านพักใกล้ อบต. ได้

โดยภาพรวมในหัวข้อนี้ นับว่าสอดคล้องกับผลคะแนน ITA ด้านคุณธรรมการทำงานในองค์กร ซึ่งได้คะแนนร้อยละ 76.47 อยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความสุข ความรักและความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.59$, $S.D. = 0.55$) แต่จากการสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน พบว่า เบื้องหลังความรัก ความสามัคคียังไม่ได้ประสานเป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมด

ส่วนเรื่องการปลอดจากภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข พบว่า บุคลากรน้อยกว่าร้อยละ 60 ยังมีภาระหนี้สินเรื่องบ้าน การศึกษาของบุตร และไม่ได้ปลอดจากอบายมุข กล่าวคือ มีการเสี่ยงโชคและมีความหวังกับสลากกินแบ่งรัฐบาล

ตารางที่ 5.5 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
5.1	โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล มากกว่าร้อยละ 50 ของปัญหา	10	10
5.2	ความรัก ความสามัคคีของบุคลากร (ไม่แบ่งฝักฝ่าย ช่วยกันทำงาน บางงานอาจต้องร้องขอ บางงานไม่ต้องมีการร้องขอ)	10	8
5.3	พื้นฐานความมีมุกตลกและอุเบกขาของบุคลากร เช่น ยินดีต่อรางวัล/ คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับจากการปฏิบัติงาน และผู้บังคับบัญชามีมุกตลกและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	10	10
5.4	ยึดหลักสังคหวัตถุ 4 อย่างครบถ้วน	10	10
5.5	บุคลากรมีความสุขจากบรรยากาศการทำงาน แต่น้อยกว่าร้อยละ 60 ยังมีภาระหนี้สินและไม่ได้ปลอดจากอบายมุข	10	7
รวม		50	45

6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูลจำนวนครูต่อจำนวนเด็กปฐมวัย/ สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก/ ข้อมูลงานสุขอนามัย/ ข้อมูลการจัดการขยะ)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม (เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง/ ครูปฐมวัย/ และแกนนำชุมชน)
 - 2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 2 คน คือ นางสาวพรทิพย์ แจ่มจิตร ผู้อำนวยการกองการศึกษา และนายพิสิทธิ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุข
 - 2.2 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเริง ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา

- 6.1 การจัดการศึกษา อบต.ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งหมด 3 ศูนย์ คือ
 - 6.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวัดละมุด มีนักเรียน 45 คน ครู 3 คน
 - 6.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวัดละมุด (บ้านวัดบัว) มีนักเรียน 46 คน ครู 3 คน
 - 6.1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวัดละมุด (บ้านลานแหลม) มีนักเรียน 44 คน ครู 3 คน

อัตราส่วนของครู ต่อ นักเรียน เฉลี่ยอยู่ที่ 1:15 ซึ่งถ้าเทียบกับเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ 1:10 ทำให้เห็นว่า การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีจำนวนครูไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน แต่ อบต. ก็พยายามสนับสนุนให้เด็กได้รับพัฒนาการตามวัยที่เหมาะสม เช่น การทำกิจกรรมกลางแจ้ง การจัดมุมอ่านหนังสือให้กับเด็ก และการสอดแทรกเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าไปในการจัดกิจกรรม ทั้งได้รับทุนสนับสนุนจาก สสส. ในการทำโครงการนวัตกรรมสื่อสร้างสรรค์กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวัดละมุด และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลวัดละมุด (บ้านลานแหลม) เพื่อให้ศูนย์ฯ มีการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ที่เหมาะแก่การศึกษาของเด็กปฐมวัย

6.2 งานด้านสุขอนามัยและขยะ

มีการกำจัดมูลฝอย และโรคพิษสุนัขบ้า โดยมีโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ให้ความรู้ ฉีดพ่นหมอกควัน แจกทรายอะเบท ปีละ 4 ครั้ง อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) สำรวจค่า HI, CI ทุกเดือน และมีโครงการป้องกันและควบคุมโรคพิษสุนัขบ้า ได้มีการให้ความรู้และฉีดวัคซีนปีละ 1 ครั้ง

ส่วนเรื่องการจัดขยะในพื้นที่อย่างได้ผล มีปริมาณขยะที่ลดลงจากการคำนวณตามหลักวิชาการ และการสังเกตของเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะ พบการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ โดยปกติเมื่อรถขยะของ อบต. เก็บครบทุกครัวเรือนแล้ว เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะจะสามารถคัดแยกขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไปที่ขายได้ ไปขายให้กับโรงรับซื้อของเก่าอย่างน้อยอาทิตย์ละ 1 ครั้ง สร้างรายได้เสริมเป็นอย่างดี แต่ปัจจุบันนี้ประชาชนในพื้นที่คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางทำให้แม่เก็บขยะในจำนวนครัวเรือนที่เท่าเดิม แต่เหลือขยะรีไซเคิลและขยะทั่วไปที่สร้างรายได้ให้เจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะน้อยลงมากเหลือเพียงเดือนละ 1 ครั้ง

ข้อมูลดังกล่าวนี้ นับว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.71, S.D. = 0.48)

ตารางที่ 5.6 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
6.1	มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนไม่เกินไปตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่มีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข	10	3
6.2	มีการกำจัดมูลฝอย และ/หรือมีการป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า	10	5
	มีการกำจัดขยะในพื้นที่อย่างได้ผล		5
รวม		20	13

7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูลบุคคล กลุ่มเกษตรกร และกลุ่มวิสาหกิจชุมชน)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แกนนำชุมชน ผู้แทนกลุ่มเกษตรกร และผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - 2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นายพิสิษฐ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุข
 - 2.2 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเริง ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา

7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม มีการสนับสนุนให้ประชาชนหรือเกษตรกรรายบุคคลทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่ผ่านมาได้ร่วมกับ กศน.ในพื้นที่ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับการอบรมการทำเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งก่อให้เกิดการนำไปใช้จริง เช่น นำน้ำหมักไปใช้ในสวนของตนเอง รวมถึงก่อให้เกิดศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ในชุมชน

7.2 งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนอย่างเด่นชัดให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่ม “น้ำพริกแม่เรือนไทย” และกลุ่มจักสาน โดย อบต.ช่วยส่งเสริมงานด้านการตลาด ตั้งแต่กระบวนการขอการรับรองเลขสารบบอาหาร การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาเป็นสินค้า OTOP และการส่งเสริมช่องทางการจำหน่าย โดยจำหน่ายในศูนย์ผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลวัดละมุด ที่ อบต. จัดตั้งขึ้น

ข้อมูลดังกล่าวนี้ นับว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพการเกษตร ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.71$, S.D. = 0.48) และด้านการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.70$, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 5.7 สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
7.1	ส่งเสริมให้ทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่ไม่ได้เน้นการรวมกลุ่ม หรือสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้	7.5	5
7.2	ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด	7.5	7.5
รวม		15	12.5

8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่ายกิจกรรม)
2. สัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
 - 2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 1 คน คือ นางสาวพรทิพย์ แจ่มจิตร ผู้อำนวยการกองการศึกษา
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา อบต.ส่งเสริมความรักความสามัคคีและสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนาตามประเพณี รวมปีละ 6 งาน คือ 1) งานปีวัดบัว 2) งานบุญหลังบ้าน หรือ พิธีกระเบาะกระบาล 3) งานสงกรานต์ 4) งานตรุษไทย ประกวดร้องเพลงวัดละมุด 5) งานบุญเดือน 9 และ 6) งานอัฐมีบูชา

งานอัฐมีบูชา ณ วัดใหม่สุคนธาราม ถือว่าเป็นงานบุญประเพณีประจำปีของท้องถิ่น ซึ่งมีเพียงหนึ่งเดียวในภาคกลาง จัดต่อเนื่องกันมาเป็นเวลาถึง 125 ปี โดยได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวจากภายนอกชุมชน และสื่อต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

ตารางที่ 5.8 สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม

งานด้านสังคมและวัฒนธรรม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
8	สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนา และ/หรือศาสนสถานตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่นหรือตามวัฒนธรรมประเพณี ปีละ 6 ครั้งและจัดให้มีงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่มากกว่าปีละ 2 ครั้ง นอกจากนี้มีการปฏิบัติธรรม ถือนิเวศน์ สวดมนต์ทุกวันพระและทุกวันเข้าพรรษา	15	15
รวม		15	15

9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เอกสารการเงิน บัญชี/ ข้อมูลระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบัน)
2. สัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นางอรปภา ดอนจอมไพร เจ้าหน้าที่การคลัง

ผลการศึกษา ปีงบประมาณ 2560 อบต. มีรายรับ 46,936,115 บาท มีค่าใช้จ่ายเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรประจำ ประมาณ 10,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.3 ของรายรับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ประหยัดสามารถที่จะนำเงินเหลือไปใช้พัฒนางานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้มากขึ้น

อบต.บริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการที่นายกคนปัจจุบันได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ เป็นเวลาประมาณ 6 ปีเศษ

ตารางที่ 5.9 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
9.1	สำหรับ อบต. ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 35 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท	20	20
9.2	มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายก อบต. คนปัจจุบันได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 6 ปีเศษ	10	6
รวม		30	26

10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น

วิธีการ - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา/ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ กิจกรรม นวัตกรรม การดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน/ นวัตกรรม การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เน้นแสดงกระบวนการ นวัตกรรมผลลัพธ์ จำนวนรางวัลที่ได้รับ/ การเกิด ศูนย์เรียนรู้และจำนวนของการที่มีผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน) - สัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - กลุ่มสมาชิกสภา 1 คน คือ นายจร ปรางทิพย์ - กลุ่มเจ้าหน้าที่ อบต. 2 คน คือ นางสาวพรทิพย์ แจ่มจิตร ผู้อำนวยการกองการศึกษา และนาย พิสิทธิ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข - กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเร็จ ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย
--

ผลการศึกษา ไม่มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย มีเพียงการจัดการด้านสาธารณสุขและการจัดการขยะในระดับที่สูงกว่าการจัดการขั้นพื้นฐาน

ในด้านสาธารณสุข ได้มีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพให้กับคนทุกเพศวัย เช่น สนับสนุนให้มีพื้นที่สำหรับการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาตามความสนใจ มีกิจกรรมให้ความรู้และส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกายในกลุ่มผู้สูงอายุ มีการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียงร่วมกับ อสม. ทุกเดือน มีโครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ทั้งยังร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจัดทำและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เช่น การช่วยเหลือดูแลผู้เปราะบางทุกประเภท นับได้ว่าเป็นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน

ส่วนด้านการจัดการขยะ นอกจากการจัดเก็บขยะและดูแลให้ชุมชนมีความสะอาด ปลอดภัย ปราศจากกลิ่นและเชื้อโรคแล้ว อบต.ยังได้ให้การศึกษาและรณรงค์ให้ชุมชนแยกขยะทั้ง 4 ประเภทตั้งแต่ต้นทาง มีธนาคารขยะ รวมทั้งสร้างประโยชน์และรายได้จากขยะ ผลลัพธ์นี้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนที่หมู่ 2 บ้านกลางไผ่ชาด ซึ่งเป็นหมู่บ้านนำร่องในการทำงานร่วมกันระหว่าง อบต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ตารางที่ 5.10 สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น

การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
10.1	ไม่มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย	5	0
10.2	จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น ดูแลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเอง หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้อุปการะ เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพในมิติต่าง ๆ	5	5
10.3	ส่งเสริม/ สนับสนุนให้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนจัดการแยกขยะทั้ง 4 ประเภท ตั้งแต่ต้นทาง มีธนาคารขยะ มีการใช้ประโยชน์และรายได้จากขยะ แต่เริ่มเพียงหมู่บ้านเดียว ในตำบลยังต้องมีบริการเก็บขยะจาก อบต.	10	6
รวม		20	11

11. การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง/ ข้อมูลผู้ถูกทอดทิ้ง คนพิการ ผู้สูงอายุ คนจน)
2. การศึกษาเอกสาร แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561-2564)
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน
 - 3.1 กลุ่มสมาชิกสภา 1 คน คือ นายขจร ปรางทิพย์
 - 3.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ อบต. 2 คน คือ นางสาวพรทิพย์ แจ่มจิตร ผู้อำนวยการกองการศึกษา และนาย พิสิทธิ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุข
 - 3.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเริง ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา อบต. มีนโยบายและมาตรการในการลดและขจัดปัญหายาเสพติดในพื้นที่ นโยบายลดการสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนโยบายส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิกการพนันในพื้นที่ มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเป็นระยะ ๆ มีการรณรงค์ต่อต้านและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา โดยมีมาตรการที่ชัดเจน คือ ห้ามสูบบุหรี่ในสถานศึกษา ห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัด และร้านค้าห้ามขายบุหรี่แก่เด็กและเยาวชนที่อายุต่ำกว่าเกณฑ์ (ตอกย้ำมาตรการทางกฎหมาย) มีการจัดกิจกรรมให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ แต่ยังไม่สามารถทำให้เป็นพื้นที่ที่ปลอดคนติดยาเสพติด และปลอดจากอบายมุขทั้งหมด

เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สามารถทำให้งานบุญหรืองานประเพณีต่าง ๆ เป็นงานบุญปลอดเหล้า (เฉพาะในเขตวัดหรือบริเวณงาน) ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ งานอัฐภูมิบูชา ซึ่งในปีแรก ๆ ของการดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบัน มีการดื่มสุรกายในงานและภายในวัด โดยเฉพาะในขบวนแห่อย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นภาพที่ไม่เหมาะสมเมื่อพิจารณาว่านี่คือเขตศาสนสถาน ทั้งไม่เหมาะสมที่จะมีการจัดงานบันเทิงรื่นเริงในวันถวายพระเพลิงพระสรีรสังขารของพระพุทธองค์ ดังนั้นหลังจากการจัดงานก็ได้มีการปรึกษากับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและรณรงค์ให้เลิกการกระทำดังกล่าวอย่างจริงจัง เป็นผลให้ในช่วงระยะ 2-3 ปีผ่านมา ไม่มีภาพของการดื่มภายในงานหรือภายในวัดอีก

การตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่พบว่ามีในพื้นที่

ส่วนเรื่องการช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรีนั้น มีข้อมูลเชิงประจักษ์ชัดเจนหลายกรณี กรณีล่าสุด คือ การติดต่อประสานงานช่วยเหลือให้ นางสาวน้อย ทองนิม อายุ 79 ปี หญิงชราไร้บุตร ไร้บ้าน ได้มีบัตรประชาชนเพื่อรับสิทธิต่าง ๆ และได้จัดให้เข้าไปอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นที่เรียบร้อย

สำหรับคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนนั้น อบต.ได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็น เช่นเดียวกับผู้เปราะบางรายอื่น ๆ ทำให้ทุกวันนี้ไม่มีคนจนที่มีความขาดแคลนอยู่ในพื้นที่

ตารางที่ 5.11 สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
11.1	ขจัด ลด ละ เลิกอบายมุข		
	มีนโยบายขจัดหรือลดสารเสพติดร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่	5	2
	มีนโยบายส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	5	2
	มีนโยบายลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่	5	2
11.2	เพิ่มสวัสดิการทางสังคม		
	ไม่มีการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า	2	2
	มีนโยบาย มาตรการและผลลัพธ์ชัดเจนในการช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี	10	10
	ไม่มีคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลนอยู่ในพื้นที่	3	3
รวม		30	21

12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

วิธีการ - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น/ แผนพัฒนาท้องถิ่น) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - กลุ่มสมาชิกสภา 1 คน คือ นายขจร ปรางทิพย์ - กลุ่มเจ้าหน้าที่ อบต. 2 คน คือ นางสาวพรทิพย์ แจ่มจิตร ผู้อำนวยการกองการศึกษา และนายพิสิทธิ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุข - กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเร็จ ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน
--

ผลการศึกษา

มีงานส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ดังนี้

12.1 มีส่วนร่วมลด ป้องกันและบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติเหตุน้ำท่วม

12.2 ร่วมกับวัดและโรงเรียนในพื้นที่จัดโครงการ และกิจกรรมให้ความรู้หรือปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

- 12.3 มีส่วนร่วมส่งเสริมการปลูกต้นไม้และเพิ่มพื้นที่สีเขียว
- 12.4 มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ทุกบ้านรักษาความสะอาด จัดบ้านน่าอยู่ และจัดหน้าบ้านให้น่ามอง
- 12.5 มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะชนให้สะอาด ปลอดภัย เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น การดูแล “คลอง” ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ให้ปลอดภัยจากสวะ ผักตบชวา และขยะ โดยที่ชาวบ้านจะเข้ามามีส่วนร่วม ช่วยตัดต้นไม้ ตัดหญ้า ฯลฯ ในช่วงเวลาที่มีกิจกรรมใหญ่หรือเหตุการณ์สำคัญ ๆ
- 12.6 มีส่วนร่วมดูแลและจัดการจุดเสี่ยงอุบัติเหตุในพื้นที่
- 12.7 เป็นตัวอย่างของการลดการใช้พลังงาน โดยมีมาตรการปิดไฟ ในช่วงพักกลางวัน
- 12.8 มีเขื่อนชะลอน้ำ 3 แห่ง

ตารางที่ 5.12 สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
12.1	ส่วนร่วมในการลด ป้องกันและบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติน้ำท่วม		3
12.2	ร่วมกับวัดและโรงเรียนในพื้นที่จัดโครงการ และกิจกรรมให้ความรู้หรือปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม		3
12.3	มีส่วนร่วมส่งเสริมการปลูกต้นไม้และเพิ่มพื้นที่สีเขียว		3
12.4	มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ทุกบ้านรักษาความสะอาด จัดบ้านน่าอยู่ และจัดหน้าบ้านให้น่ามอง		3
12.5	มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะชนให้สะอาด ปลอดภัย		3
12.6	มีส่วนร่วมดูแลและจัดการจุดเสี่ยงอุบัติเหตุในพื้นที่		3
12.7	มีเขื่อนชะลอน้ำ 3 แห่ง		3
รวม		20	20

13-15. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น นวัตกรรม ศูนย์การเรียนรู้ จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ของชุมชน โครงการ/กิจกรรมที่หนุนเสริม ระบบและกลไกการพัฒนา)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้บริการ กลุ่มเจ้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน คือ
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นายอาทร สุญจันทร์
 - 2.2 กลุ่มสมาชิกสภา 1 คือ นายขจร ปรางทิพย์
 - 2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่ อบต. 2 คน คือ นางสาวพรทิพย์ แจ่มจิตร ผู้อำนวยการกองการศึกษา และนายพิสิษฐ์ ดอนจอมไพร ผู้อำนวยการกองการสาธารณสุข
 - 2.4 กลุ่มแกนนำชุมชน 2 คน คือ นายสำเริง ชูชะเอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 และนายประเวช ศรีจึงใจ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา อบต. ยังไม่มีนโยบาย แผนงานการขับเคลื่อน ระบบและกลไก หรือโครงการที่หนุนเสริมเกษตรอัจฉริยะในพื้นที่

ส่วนการส่งเสริมธุรกิจเกิดใหม่ หรือผู้ประกอบการรายใหม่ นั้น ทาง อบต. มีนโยบาย และได้ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อฝึกอาชีพ โดยร่วมกับอุทยานการอาชีพชัยพัฒนา เช่น การทำขนม การจักสาน การทำน้ำหอม การทำตุ๊กตาจากผ้า แต่ยังไม่รู้ผลกระทบที่ชัดเจน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวชุมชน อบต.มีนโยบาย แผนงานหรือโครงการส่งเสริม และพัฒนากองท่องเที่ยวชุมชน มีระบบและกลไกการส่งเสริมพัฒนากองท่องเที่ยวชุมชน และมีโครงการหรือกิจกรรมที่ริเริ่มเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวกองท่องเที่ยวชุมชนโดยกลไกภาครัฐ โครงการที่เด่นชัด คือ งานอัฐภูมิบูชา ซึ่งทำให้มีนักท่องเที่ยวจากภายนอกเข้ามาชมชมมากขึ้นทุกปี

สำหรับเรื่องสถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน อบต.มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุน มีกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งมาได้ประมาณ 2 - 3 ปี โดยที่ อบต. สนับสนุนงบประมาณมาให้จำนวนหนึ่งเพื่อการบริหารจัดการและอีกทางหนึ่งก็คือให้ชาวบ้านที่สมัครเป็นสมาชิกมีส่วนร่วมออมเงินวันละ 1 บาท หรือเดือนละ 30 บาท โดยที่สมาชิกสามารถกู้เงินจากกองทุนนี้ได้ ในดอกเบี้ยที่ต่ำ ปัจจุบันประสบความสำเร็จในระดับชุมชนพอใจ มีสมาชิก 680 คน เงินออม 690,000 บาท แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์หรือบทเรียนที่ดี

ด้านการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ อบต.ได้มีการจัดทำแผนที่ GIS หรือแผนที่ดาวเทียม ในการปักหมุดของทุกหลังคาเรือน และสถานที่สำคัญของชุมชน ทำให้ทราบว่าในชุมชนมีลักษณะภูมิประเทศเป็นอย่างไร พื้นที่ตรงไหนเป็นที่ลุ่ม หรือที่ดอน ทำให้สามารถวางแผนการประกอบอาชีพได้ เป็นการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการทำเกษตรได้อย่างลงตัว

ตารางที่ 5.13 สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
13	การส่งเสริมสถาบันการเงินชุมชน/ สวัสดิการชุมชน	10	6
14	การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	10	10
15	การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่		
	15.1 การส่งเสริม “เกษตรอัจฉริยะ”	5	2
	15.2 การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่”	5	2
รวม		30	20

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด ได้คะแนนรวมจากตัวชี้วัดแกน 246.5 คะแนน (ไม่รวมคะแนนรวมจากตัวชี้วัดเฉพาะ) ผ่านเงื่อนไขทุกข้อ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข”

ส่วนตัวชี้วัดเฉพาะ ได้คะแนนรวม 20 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

4. แนวทางการพัฒนาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อมีการคืนข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นให้กับคณะผู้บริหาร บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุดและผู้นำชุมชน คณะผู้วิจัยก็ได้จัดให้มีการสนทนากลุ่มผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำชุมชนเพื่อสรุปปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานที่ผ่านมาและร่วมกันหาแนวทางการยกระดับ ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กร

ด้านการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลที่ผ่านมา ยังไม่ได้มีการสนับสนุนให้ภาคเอกชน ผู้ประกอบการร้านค้า ภาคศาสนา รวมไปถึงสภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนร่วมกัน จึงมีการปรึกษาหารือร่วมกันถึงการจัดทำแผนในปีต่อไป จะสนับสนุนให้ทุกฝ่ายเข้ามาร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบลโดยใช้กลไกประชารัฐในการทำงานร่วมกัน

ด้านการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

ตำบลวัดละมุด ยังขาดเรื่องส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชน ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการทำงานพัฒนาชุมชน ซึ่งเยาวชนก็มีการรวมกลุ่มกันตามโอกาส เช่น รวมกลุ่มเล่นกีฬาในช่วงเย็น ซึ่งทางผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีความต้องการที่จะพัฒนากลุ่มเด็กและเยาวชนให้มีบทบาทต่อชุมชน ในการร่วมกันวางแผนพัฒนาร่วมกัน และสนับสนุนให้ทำงานจิตอาสา หรืองานตามความสนใจของแต่ละคน

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ

การให้บริการด้านอินเทอร์เน็ตยังไม่ทั่วถึงครอบคลุมในพื้นที่ แต่ในบางส่วนก็สามารถรับสัญญาณจากของ อบต. ได้ แต่บ้านที่อยู่ห่างออกไปก็ยังไม่สามารถรับสัญญาณได้ ทาง อบต. ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มาก จึงจะจัดให้มีการกระจายสัญญาณ Wi-Fi ให้กับชุมชน ในรัศมี 100 เมตร

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

เรื่องการจัดการขยะ ในปัจจุบันมีการดำเนินงานโครงการการจัดการขยะในชุมชน ที่เห็นเป็นรูปธรรมคือ หมู่ที่ 2 บ้านกลาง-ไผ่ขาด และกำลังจะขยายออกไปให้ครบทั้ง 5 หมู่บ้าน โดยจะดำเนินการเรื่องการจัดการขยะแบบครบวงจร เริ่มตั้งแต่ระดับครัวเรือน ชุมชน หมู่บ้าน และครอบคลุมทั่วทั้งตำบล

นอกจากนี้ ยังมีแผนงานโครงการที่จะรณรงค์ลด ละ เลิกใช้โฟมและพลาสติก โดยจะเริ่มในหน่วยงานของ อบต. ก่อน และขยายไปยังหน่วยงานราชการอื่น ๆ เป็นโรงเรียนปลอดขยะ สถานที่ราชการปลอดโฟม ตลาดนัดปลอดถุงพลาสติก เป็นต้น

ด้านการจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

การลดปัญหาอัตราการการสูบบุหรี่และการดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ ที่ผ่านมามีการดำเนินงานโครงการงานบุญปลอดเหล้าในชุมชน มีการกำหนดกติการ่วมกันของผู้นำ ชาวบ้าน และร้านค้าในชุมชน ในปีต่อไปจะมีการกำหนดพื้นที่ปลอดบุหรี่และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เช่น สถานที่ราชการ วัด โรงเรียน

ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

อบต. มีนโยบายจะสร้างเขื่อนริมคลอง เขื่อนริมแม่น้ำเพิ่ม ซึ่งจากเดิมมีอยู่แล้วจำนวน 3 แห่ง และจะสร้างเพิ่มอีก 3 แห่ง

ด้านการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ และธุรกิจเกิดใหม่

อบต. จะจัดให้มีการทำเกษตรอัจฉริยะ เรื่องของการทำมัลเบอร์รี่หรือลูกหม่อน การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ที่ควบคุมโดยใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการทำเกษตร

ในส่วนของธุรกิจเกิดใหม่จะเน้นไปที่เยาวชนเป็นผู้คิด ริเริ่ม โดยมีสภาเด็กและเยาวชนเป็นแกนนำในการทำกิจกรรม มีการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการทำธุรกิจแนวใหม่มาให้ความรู้และคำแนะนำ

5. ผลการวิเคราะห์

จากการประมวลข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด ประกอบกับการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข” โดยมีความพร้อมอย่างมากที่จะพัฒนาไปสู่ระดับ “เข้าถึง” หรือเป็น “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ได้

“จุดแข็ง” ในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด คือ การทำงานบนฐานทุนทางสังคม คือ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญา ภาวศรัทธา ฯลฯ รวมทั้งความสามารถในการต่อยอด ขยายผล จึงทำให้งานบริการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนทั่วไปได้ ประชาชนผู้รับบริการมีความพอใจในระดับมาก

ส่วน “จุดที่ควรพัฒนา” คือ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งภายใน หรือ มุ่งสู่วิสัยทัศน์ของ อบต. ที่ว่า “...พร้อมเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต...” เนื่องจากปัญหาหลักของ ตำบล คือ ประชากรกลุ่มที่ระบุว่าไม่มีอาชีพ “รับจ้างทั่วไป” มีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.2 และผู้ที่ “ไม่มีอาชีพ” มีสูงถึงร้อยละ 8.3 ในขณะที่ “กลุ่มผู้สูงอายุ” ก็มีมากถึงร้อยละ 17.6 ส่วน “เงินออม” โดยภาพรวมทั้งตำบล ยังเป็นตัวชี้วัดของ จปฐ.ที่ตกเกณฑ์ ดังนั้นโจทย์สำคัญในขณะนี้ จึงเป็นเรื่องการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจให้ประชากรมีรายได้ที่มากกว่างานรับจ้างแบบไม่มีทักษะ หรือประกอบธุรกิจใหม่ ๆ แบบ “startup” หรือ รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่อยู่บนฐานภูมิปัญญาเดิม หรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ

กรณีของ “เกษตรกร” ก็ต้องหนุนเสริมด้วยความรู้และทักษะแบบใหม่ ชนิด “ทำน้อย ได้มาก” ตามแนวศาสตร์พระราชฯ หรือใช้ความรู้และเทคโนโลยีมาช่วยแบบ “เกษตรอัจฉริยะ” รวมถึงการพัฒนาสถาบันการเงินชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อส่งเสริมการออมและสวัสดิการ

เรื่องสำคัญที่ อบต. มีทุนอยู่แล้วและควรพัฒนาต่อไป ได้แก่ การจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม ซึ่งหลังจากที่คณะนักวิจัยได้จัดเวทีคืบข้อมูลผลการศึกษา อบต.และคณะทำงานก็ได้มีมติที่จะขับเคลื่อนเชิงต่อยอดและขยายผลให้เต็มทั้งพื้นที่อย่างยั่งยืนโดยอาศัยกลไกประชารัฐ เป้าหมายหลัก คือ 1) เกิดการคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทางในระดับครัวเรือน 2) สร้างพื้นที่ต้นแบบลดปริมาณโฟม กล่องกระดาษและถุงพลาสติก เช่น หน่วยงานราชการปลอดโฟม ตลาดนัดปลอดถุงพลาสติก ฯลฯ และ 3) การสร้างรายได้จากขยะ

ส่วนในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาวะ ปัญหาสำคัญที่ อบต.วัดวัดละมุด ควรจัดการโดยเร็ว คือ การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพและความพร้อมของปัจเจกบุคคลและครัวเรือนเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” และควรพัฒนากลุ่มสภาเด็กและเยาวชนให้เกิดความเข้มแข็งโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

บทที่ 6

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง

1. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล

ประวัติความเป็นมา

ชื่อและความเป็นมาของ “คลองนกระทุง” นี้ไม่ปรากฏแน่ชัดว่าถูกกำหนดโดยหน่วยงานราชการด้วยเหตุใด เมื่อไร แต่ตามคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในท้องถิ่นได้กล่าวถึงความเป็นมาของพื้นที่ถึงสาเหตุที่เรียกว่า “คลองนกระทุง” เพราะในอดีตบริเวณดังกล่าวเป็นหนองน้ำตามธรรมชาติ มีฝูงนกระทุง และระบบนิเวศที่สมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ทำให้มีผู้คนอพยพเข้ามาอาศัยอยู่โดยรอบจนกลายเป็นชุมชนใหญ่ และ “คลองนกระทุง” ก็ได้กลายเป็นชื่อเรียกขานกัน³⁸

ภายหลังเมื่อมีการพัฒนามากขึ้น ระบบชลประทานได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบแทนคลองที่มีอยู่เดิม ทำให้คลองนกระทุงได้รับการพัฒนา และสามารถบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตรของชาวบ้านในพื้นที่ได้มากขึ้น ทำให้หนองน้ำธรรมชาติกลายเป็นคลองชลประทานดังที่ปรากฏในปัจจุบัน ด้วยสภาพภูมิประเทศดังกล่าวอีกทั้งมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านทำให้เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

พื้นที่และอาณาเขต

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มี 11 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านไต่ปากคลองนกระทุง หมู่ 2 บ้านปากคลองนกระทุง หมู่ 3 บ้านแหลมไร่ หมู่ 4 บ้านบางวัว หมู่ 5 บ้านบางวัว หมู่ 6 บ้านหน้าโรงเจ หมู่ 7 บ้านคลองนกระทุง หมู่ 8 บ้านคลองนกระทุง หมู่ 9 บ้านคลองบางภาษี หมู่ 10 บ้านคลองบางภาษี และหมู่ 11 บ้านปากคลองบางภาษี มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 40.26 ตารางกิโลเมตร หรือ 25,162 ไร่

ทิศเหนือ	ติดกับ ตำบลบางภาษี อำเภอบางเลน
ทิศใต้	ตำบล ตำบลลำพญา อำเภอบางเลน
ทิศตะวันออก	ติดกับ ตำบลนคราภิรมย์ อำเภอบางเลน
ทิศตะวันตก	ติดกับ ตำบลบางปลา อำเภอบางเลน

โครงสร้างประชากร

จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุงทั้งสิ้น 1,466 ครัวเรือน ประชากรรวม 3,701 คน เป็นชาย 1,803 คน หญิง 1,898 คน รายละเอียดจำนวนประชากร จำแนกตามหมู่บ้าน ดังปรากฏในตารางที่ 6.1 (ภาคผนวก ง)

³⁸ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง. (2561). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 1, 2561, จาก <http://www.klongnok.com/main/index.php>

การศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลคลองนกกระทุง สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี อนุปริญญา และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 6.2 (ภาคผนวก ง)

ระบบเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งผลัดเปลี่ยนไปตามฤดูกาล จากการสำรวจการใช้ประโยชน์จากการทำเกษตรในพื้นที่พบว่า มีการทำนาข้าวในพื้นที่จำนวน 7,012 ไร่ ปลูกพืชผักจำนวน 275 ไร่ ปลูกพืชสวนผลไม้จำนวน 820 ไร่ และพืชไร่จำนวน 80 ไร่ ดังปรากฏในตารางที่ 6.3 (ภาคผนวก ง)

กลุ่มอาชีพ/วิสาหกิจชุมชน มีจำนวนทั้งหมด 23 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ อบต.คลองนกกระทุง ที่ได้รับการส่งเสริม ได้แก่ กลุ่มส่งเสริมการทำเกษตรพอเพียงและเลี้ยงสัตว์ กลุ่มแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มจักสาน และกลุ่มส่งเสริมอาชีพเย็บผ้า ดังปรากฏในตารางที่ 6.4 (ภาคผนวก ง)

รายได้ต่อหัวต่อปีของประชากร เท่ากับ 94,218 บาท รายจ่ายเท่ากับ 67,498 บาท

ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 77.65 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเอง

สังคมและวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมในตำบลเป็นชุมชนเกษตรกรรม การรวมตัวของคนในชุมชนมีลักษณะค่อนข้างเข้มแข็ง ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจสำหรับการทำกิจกรรมสำคัญทางศาสนาและกิจกรรมของชุมชน ในพื้นที่มีวัด 1 แห่ง คือ วัดบางภาษี และสำนักสงฆ์ 1 แห่ง คือ สำนักสงฆ์ขางตะวัน

งานประเพณีและงานประจำปีที่สำคัญ ได้แก่ งานปิดทองประจำปีหลวงพ่อบุญเรือน วัดบางภาษี งานทำบุญตักบาตรในทุกวันสำคัญทางศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา งานทำบุญตักบาตรเช้าพรรษา หล่อเทียนเข้าพรรษา ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะในวันออกพรรษา งานสงกรานต์วันผู้สูงอายุ วันที่ 14 เมษายน และการทำขวัญข้าวหรือทำบุญข้าวเปลือกในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 3 ซึ่งตรงกับวันมาฆบูชา

การบริการสาธารณสุขและระดับสุขภาพ

สถานบริการและสร้างเสริมสุขภาพเบื้องต้นในตำบลวัดละมุด คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลคลองนกกระทุง

ประชากรที่จัดว่าเป็นกลุ่มผู้เปราะบาง มีจำนวน 1,052 คน จากประชากร 3,701 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 โดยเป็นผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.7 รองลงมาคือ ผู้ป่วยเรื้อรัง คิดเป็นร้อยละ 8.7 คนพิการ ร้อยละ 1.0 ผู้ป่วยติดเตียง และคนจน จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ดังปรากฏในตารางที่ 6.5 (ภาคผนวก ง)

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 – 69 ปี มีเป็นจำนวนมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 70 – 79 ปี, 80 – 89 ปี และ 90 ปี ตามลำดับ ผู้ป่วยในกลุ่มโรคเรื้อรัง ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยโรคเบาหวาน รองลงมา คือ โรคหลอดเลือดสมองและหัวใจ มะเร็ง ถุงลมโป่งพอง คนพิการและผู้ป่วยติดเตียง ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาประเด็นสุขภาวะตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน พบว่า ปัญหาสำคัญ ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การออมเงิน มลพิษ อุบัติภัย การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับการตรวจสุขภาพเมื่ออายุ 35 ปีขึ้นไป การไม่มีอาชีพของผู้สูงอายุ ดังปรากฏในตารางที่ 6.6 (ภาคผนวก ง)

สถานศึกษา

สถานศึกษาที่อยู่ในตำบลคลองนกกระทุง ซึ่งเป็นโรงเรียนที่รองรับการศึกษาของบุตรหลานของคนในพื้นที่มีจำนวน 2 แห่ง คือ 1) โรงเรียนวัดบางภาษี และ 2) โรงเรียนคลองนกกระทุง โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลคลองนกกระทุง จำนวน 1 แห่ง เป็นสถานบริการที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุงรับผิดชอบโดยตรง

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำบลคลองนกกระทุง มีแม่น้ำตามธรรมชาติและคลองชลประทานที่ขุดขึ้นภายหลัง อันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ชุมชนในพื้นที่ได้ทำอาชีพเกษตรได้ตลอดทั้งปี มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่าน และลำคลองไหลผ่านจำนวน 6 สาย คือ คลองนกกระทุง คลองขวางตะวัน คลองบางภาษี คลองรางวัด คลองบางวัว และคลองสภาพร

ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

การคมนาคมขนส่ง มีโครงข่ายถนนที่ อบต. ดูแลรับผิดชอบ ทั้งหมด 5 สาย รวมระยะทาง 3,825 เมตร ครอบคลุมทั้งตำบล ดังปรากฏในตารางที่ 6.7 (ภาคผนวก ง)

มีน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภค โดยมีตู้น้ำ SML 6 ตู้ สำหรับ 11 หมู่บ้าน มีแท่งค้ำน้ำ 17 แท่ง และมีแหล่งน้ำบาดาลในการผลิตน้ำประปาไว้ใช้ทุกครัวเรือนในตำบล ดังปรากฏในตารางที่ 6.8 (ภาคผนวก)

ปราชญ์ชาวบ้าน

ปราชญ์ชาวบ้านที่มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น มี 9 คน โดยมีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ อาหารพื้นบ้าน เกษตรกรรม ศาสนา พิธีกรรม ชีวภัณฑ์ และงานช่างไม้ ดังปรากฏในตารางที่ 6.9 (ภาคผนวก ง)

2. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร

ผู้บริหาร

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง คนปัจจุบัน คือ นายมานพ ศรีสุข อายุ 55 ปี อาชีพหลักคือเกษตรกร ดำรงตำแหน่งนายก ตั้งแต่ปี 2543 จนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา 4 สมัย 18 ปี การทำงานยึดหลักความโปร่งใส ทำงานอย่างใกล้ชิดประชาชน จนเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน ทั้งไม่เคยมีเรื่องร้องเรียนกรณีทุจริตทุกประเภทและไม่เคยถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันทุจริต ตลอดระยะเวลาการทำงานที่ผ่านมา เกิดผลงานที่เป็นรูปธรรม และเป็นที่ยอมรับของชุมชนมากมาย ได้แก่ การผลักดันให้ชุมชนจัดให้มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีด้านศูนย์การเรียนรู้ด้านการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ วัดบางภาษี การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองนกกระทุง ซึ่งประสบความสำเร็จได้รับรางวัลระดับประเทศ ในโครงการ “ผู้สรรค์สร้างคามมั่นคงของมนุษย์ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์”

วิสัยทัศน์

**“คลองนกระทุงน่าอยู่ คุณคือน้ำใส ใส่ใจศิลปวัฒนธรรม เกษตรกรรมรุ่งเรือง การเมือง
สามัคคี สุขภาพดีถ้วนหน้า การศึกษาก้าวไกล ห่วงใยยาเสพติด”**

คำสำคัญที่แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะก้าวไปข้างหน้า ได้แก่ เกษตรกรรม การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม
สุขภาพะ ยาเสพติด และความสามัคคี

บุคลากร

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง มีบุคลากรทั้งผู้บริหาร ข้าราชการและพนักงานจ้าง รวม
48 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการและพนักงานประจำในหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ได้แก่
สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง แต่หน่วยงานย่อยที่ไม่มีข้าราชการและพนักงานประจำ คือ กองการศึกษา
ศาสนา วัฒนธรรม กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม และกองสวัสดิการสังคม ดังปรากฏในตารางที่ 6.10
(ภาคผนวก ง)

ขอบข่ายและงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง มีหมู่บ้านอยู่ในความรับผิดชอบ 11 หมู่บ้าน จำนวน
ครัวเรือน 1,466 ครัวเรือน ประชากร 3,701 คน มีบุคลากรจำนวน 48 คน บริหารงานภายใต้งบประมาณ
31 ล้านบาท ดังปรากฏในตารางที่ 6.11 (ภาคผนวก ง)

ในปีงบประมาณ 2560 องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร
ในข้อบัญญัติจำนวน 31,700,000 บาท โดยร้อยละ 31.9 ของงบประมาณ เป็นเรื่องการบริหารชุมชนและ
สังคม ได้แก่ การศึกษา สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ ฯลฯ และร้อยละ 7.8 เป็นเรื่องของการพัฒนา
เศรษฐกิจ ส่วนที่เหลือเป็นงานบริการทั่วไป และเรื่องอื่น ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 6.12 (ภาคผนวก ง)

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง มียุทธศาสตร์การพัฒนาทั้งหมด 7 ด้าน ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) ปรับปรุงเส้นทางคมนาคม
เช่น ก่อสร้างถนน คสล. ถนนลาดยางแอสฟัลท์ติกคอนกรีต 2) ปรับปรุงระบบไฟฟ้าสาธารณะ ก่อสร้าง
ปรับปรุงระบบน้ำประปา

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านอยู่ดีมีสุข ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน 2) สงเคราะห์
ผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านบริการชุมชนและสังคม ประกอบด้วย 1) ป้องกันและบรรเทาสา
ธารณภัย 2) ส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน งานกีฬาและนันทนาการ 3) ต่อต้าน ป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติด

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) อนุรักษ์
บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2) ส่งเสริมอนุรักษ์พัฒนาแหล่งน้ำ

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุข ได้แก่ 1) ส่งเสริมสุขภาพอนามัย ป้องกันโรคและ
ควบคุมโรคติดต่อ

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมประเพณี รัฐพิธี และทำนุบำรุงศาสนา 2) ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย 2) ส่งเสริมธรรมาภิบาล ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารจัดการที่ดี พ.ศ.2546

3. ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง

1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

2. สัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจาก 3 กลุ่ม รวม 5 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้บริหาร 2 คน คือ นายมานพ ศรีสุข (นายก อบต.) และนางนกน้อย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.)

2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 2 คน คือ นางฤทัยรัตน์ นิลสุวรรณ (รักษาการผู้อำนวยการกองคลัง) และนางสาวกมลรัตน์ เรืองหิรัญ (นักวิชาการการเงินและบัญชีปฏิบัติการ)

2.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 1 คน คือ นายสายชล ศรีเอม

3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา ทุกคนกล่าวตรงกันว่า ไม่มีความพยายามที่จะทำการทุจริตของทุกฝ่าย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อบต. ก็ไม่เคยถูกร้องเรียนเกี่ยวกับเรื่องการทุจริต คณะผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายดำเนินงานตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ไม่เคยมีเรื่องผิดกฎหมาย หรือเรื่องที่ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสตลอดระยะเวลา 4 สมัยที่นายมานพ ศรีสุข ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง และจากหลักฐานการเข้าตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน พบว่า เป็นการตรวจตามแผนงานปกติ

ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของ อบต. หรือ ITA (พฤษภาคม 2560) ซึ่งในภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80.77 อันหมายความว่ามีความคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายดัชนี พบว่า ตัวชี้วัดด้านความปลอดจากการทุจริตในการปฏิบัติงานได้คะแนนร้อยละ 94.32 อยู่ในระดับสูงมาก ด้านความพร้อมรับผิดได้คะแนนร้อยละ 88.72 อยู่ในระดับสูงมาก และด้านความโปร่งใส ร้อยละ 68.37 อยู่ในระดับสูง

เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคา เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส สำหรับโครงการที่มีงบประมาณสูงกว่า 500,000 บาท ใช้วิธีประกวดราคาผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) วิธีการคือ อบต.จะประกาศในเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้รับจ้างยื่นใบเสนอราคา ในปีงบประมาณ 2561 มีโครงการที่ใช้วิธีการ e-bidding จำนวน 1 โครงการ เป็นเงิน 652,000 บาท ประกวดราคาได้ในวงเงิน 495,000 บาท ทำให้มีเงินเหลือจำนวน 157,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.07

นวัตกรรมที่ อบต.นำมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตในองค์กร คือ 1) มีช่องทางการรับเรื่องร้องใน เว็บไซต์ 2) มีการเปิดเผยข้อมูลประกาศการจัดซื้อจัดจ้าง และ 3) การสานสร้างและสืบต่อวัฒนธรรมภายใน องค์กรที่ต่อต้านการทุจริตอย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้จากการพิจารณาคะแนน ITA ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมใน องค์กร พบว่าอยู่ในระดับสูงและสูงมากทุกประเด็น ประกอบด้วย การสืบทอดวัฒนธรรมสุจริต การไม่ทนต่อ การทุจริต การอายและเกรงกลัวที่จะทุจริต การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน และการมีแผนปฏิบัติการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ส่วนการจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ให้กับประชาชน พบว่า มีการกำหนดช่องทางการร้องทุกข์อย่าง เป็นทางการ แต่ช่องทางส่วนใหญ่ คือการแจ้งผ่านสื่อบุคคลที่มีความใกล้ชิดโดยมีเป็นระยะ ๆ เฉลี่ยเดือนละ 1-2 เรื่อง หรือปีละ 20 กรณี ซึ่ง อบต.สามารถจัดการได้ทั้งหมด ทั้งเรื่องเล็ก ๆ เช่น ท่อประปาแตก และ เรื่องใหญ่ ๆ เช่น การฉ้อฉลขโมยไม้ของผู้ประกอบการที่มีผลกระทบต่อประชาชนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดย อบต.ได้เชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาหาวิธีการแก้ไขร่วมกัน

ตารางที่ 6.1 สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
1.1	ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาประโยชน์ ระหว่างนายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง อบต.	10	10
1.2	ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มี หน้าที่ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่สูงกว่าอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่นายก อบต. คนปัจจุบันดำรงตำแหน่งมา 4 สมัย เป็นเวลากว่า 18 ปี	10	10
1.3	“การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการ ด้วยความโปร่งใส	5	5
1.4	“การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใสโดยตั้งราคา โครงการตามราคากลาง มีเงินเหลือประมูล ร้อยละ 24.07	10	6
1.5	มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการ ทุจริตภายในองค์กร จำนวน 3 นวัตกรรม	5	5
1.6	การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ เฉลี่ยเดือนละ 1-2 เรื่อง หรือปีละ 20 กรณี	10	10
รวม		50	46

2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (รายงานการประชุม/ เอกสารประกอบ/ ภาพถ่าย/ หลักฐานที่ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท)
2. สัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลจาก 3 กลุ่ม รวม 5 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหาร 2 คน คือ นายมานพ ศรีสุข (นายก อบต.) และนางนงน้อย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.)
 - 2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 2 คน คือ นางสาวณีย์ บุศยอำคา (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ) และนางสาวยลดา แก้วประชา (ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน)
 - 2.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 1 คน คือ นายสายชล ศรีเอม

ผลการศึกษา ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี และการปรับปรุงแผนทุกปีนั้น ได้มีผู้เข้าร่วมทั้งหมด 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ และภาคประชาชน

สำหรับการตัดสินใจขั้นสุดท้ายของการจัดทำข้อบัญญัติ คือ การประชุมสภา อบต. วาระการพิจารณาและจัดทำข้อบัญญัติ ไม่มีภาคประชาชนเข้าร่วม เนื่องจากไม่มีระเบียบที่ชี้ชัดหรือระบุให้ทำเช่นนั้นได้ แต่ทำให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมสังเกตการณ์ เป็นการปฏิบัติที่อบต.สามารถทำได้ก็มีความยินดีให้ภาคประชาชนเข้ามาร่วมกับฟังได้ในครั้งต่อไป

ส่วนเรื่องการสนับสนุนทรัพยากร โดยที่ผ่านมาได้ให้ความสนับสนุนในด้านแรงงาน เช่น การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ ด้านอาหาร เวลาที่มีเวทีประชาคม เป็นต้น

ทั้งนี้ เมื่อ อบต. จัดทำแผนพัฒนาตำบลและข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีเสร็จเรียบร้อยแล้วจะมีการประกาศใช้และส่งแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปีและข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีรายงานให้อำเภอบางเลน โดยมีช่องทางการเผยแพร่แก่สาธารณะชน รวมทั้งหมด 3 ช่องทาง คือ เว็บไซต์ของ อบต. คลองนกกระทุง (<http://www.klongnok.com>) การปิดประกาศที่บอร์ด หน้า อบต. และการประกาศเสียงตามสายที่หอกระจายข่าว

ตารางที่ 6.2 สรุปคะแนนการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
2.1	การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกภาครัฐ	12	12
2.2	การประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติล่วงหน้า	8	8
รวม		20	20

3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น

วิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. สัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม รวม 4 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 กลุ่มผู้บริหาร 2 คน คือ นายมานพ ศรีสุข (นายก อบต.) และนางนงนอย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.)
 - 1.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นางสาวยลดา แก้วประชา (ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน)
 - 1.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 1 คน คือ นายสายชล ศรีเอม
2. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่ายกิจกรรม/ เอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้อง)

ผลการศึกษา ในกรณีการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น นั้น มีการหนุนเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเยาวชน 1 กลุ่ม คือ สภาเด็กและเยาวชนตำบลคลองนกกระทุง มีสมาชิก 21 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กประถมศึกษาตอนปลายและมัธยมศึกษาตอนต้น โดย อบต.ร่วมกับโรงเรียนจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ตามความต้องการหรือความสนใจ เช่น โครงการฟ้อนน้องชวนกันออกกำลังกาย เล่นฟุตบอล ทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนให้ทำกิจกรรมจิตอาสา และสนับสนุนให้กลุ่มเยาวชนได้กำหนดนโยบายร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง

“จุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อให้พวกเขาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รักการออกกำลังกาย และห่างไกลจากการมั่วสุมเสพยาเสพติด บางครั้งก็มีนะ จัดแข่งกีฬากับทีมที่มาจากภายนอกชุมชน เราก็ช่วยสนับสนุน แต่ถ้าเป็นงานในลักษณะจิตอาสา ไปร่วมกันทำความสะอาดสถานที่สาธารณะในวันสำคัญต่าง ๆ ก็ได้กลุ่มนี้แหละ โดยมีโรงเรียนเป็นเจ้าภาพหลัก”

สำหรับเรื่องที่ให้กลุ่มเยาวชนร่วมกำหนดแผนงาน โครงการร่วมกับกลุ่มภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของ อบต. นั้นยังไม่เกิดขึ้น และยังไม่ได้มีการรับเด็กกลุ่มนี้เข้ามาทำงานในองค์กรเพื่อสืบทอดอุดมการณ์และแนวทางการทำงาน

ตารางที่ 6.3 สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น

การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน มี 1 กลุ่ม คือ สภาเด็กและเยาวชน ทำงานตามความสนใจ และมีจิตอาสา และร่วมกับภาคประชาชนกำหนดนโยบาย นำเข้าสู่แผนของ อบต.	15	10
รวม	15	10

4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

วิธีการ

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนน และการบำรุงรักษา/ ข้อมูลของ อบต. เกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภค/ ข้อมูลการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานเพื่อให้ทุกหมู่บ้านเข้าถึงไฟฟ้า/ ข้อมูลการเข้าถึงบริการโทรคมนาคมของทุกหมู่บ้าน
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 กลุ่ม รวม 1 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นายปิยะ ประสพแสง (ผู้อำนวยการกองช่าง)
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา มีโครงข่ายถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้านและทุกบ้าน ทั้งลาดยาง คอนกรีต หินคลุก ปัจจุบันไม่มีถนนลูกรังแล้ว เมื่อมีเหตุถนนชำรุด อบต.จะตั้งงบประมาณการซ่อมไว้ให้ตลอด ส่วนใหญ่ถนนที่มีปัญหาเวลาถึงฤดูกาลจะเป็นถนนหินคลุก ซึ่งจะนำรถเกรดและซื้อหินคลุกเข้ามาใส่เพิ่ม ทำให้สัญจรไปมาได้สะดวกทุกฤดูกาล

ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี โดยมีตุน้ำ SML ประมาณครึ่งหนึ่ง คือ 5-6 ตู สำหรับ 11 หมู่บ้าน และมีแท้งค์น้ำ 17 แท้งค์ แต่ละเดือนจะเข้าไปทำความสะอาด โดยแบ่งเป็น 1 เดือนต่อ 1 หมู่

ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน โดยเป็นน้ำบาดาล (เจาะเอง) เพราะน้ำประปาเข้าถึงไม่ถึง

ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ ส่วนถนนที่เปลี่ยวส่วนมากจะเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเสาไฟฟ้า จึงไม่สามารถติดตั้งโคมส่องสว่างได้ แต่หากมีเหตุไฟดับ อบต.จะมีการจ้างผู้รับเหมาให้เข้ามาดูแลทันทีเมื่อมีปัญหาไฟฟ้าใช้งานไม่ได้

มีการส่งเสริมและสนับสนุนบริการโทรคมนาคม โดยมีอินเทอร์เน็ตตำบล ซึ่งมีความเร็ว 65 Mbps และความถี่ 2.4 GHz ประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ที่ อบต. และมีอินเทอร์เน็ตประจํารัฐเข้าถึง 2 หมู่บ้านคือหมู่ 7 และหมู่ 8

ข้อค้นพบดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจากประชาชน จำนวน 170 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนจากจำนวนประชากรทั้งหมด พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 2.54$, S.D. 0.52)

ตารางที่ 6.4 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
4.1	มีโครงข่ายถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน มีการบำรุงรักษาให้อำนวยความสะดวกการสัญจรได้ทุกฤดูกาลและประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจ	3	3
4.2	ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ	3	3
4.3	ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้าน	3	3
4.4	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้	3	3
4.5	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน	3	3
รวม		15	15

5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่าย/ หลักฐานการจัดการความรู้/ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA)
2. การสนทนากลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล 1 กลุ่ม รวม 8 ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ คือ นางสาวดวงพร ไกรยศ (นักพัฒนาชุมชนชำนาญการ), นางฤทัยรัตน์ นิลสุวรรณ (รักษาการผู้อำนวยการกองคลัง), นายปิยะ ประสพแสง (ผู้อำนวยการกองช่าง), นางสาวณิย์บุศยอำคา (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ), นางสาวกมลรัตน์ เรืองหิรัญ (นักวิชาการการเงินและบัญชีปฏิบัติการ), นางสาวจรรยาธิษฐาน บัญญา (เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน), นางสาวยลดา แก้วประชา (ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน) และนางสาวสุกัญญา แสงปานอินทร์ (ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ)
3. แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา เนื่องจาก อบต. เป็นองค์กรขนาดกลาง มีเจ้าหน้าที่ไม่มากนัก ประกอบด้วยเพียง 4 ส่วนงาน ได้แก่ สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง และกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ทำให้การจัดการความรู้หรือการเรียนรู้ร่วมกันเกิดขึ้นใน 2 ลักษณะ คือ 1) เรียนรู้แลกเปลี่ยนภายในส่วนของตนเองเป็นหลัก ซึ่งหากเป็นงานในหน้าที่ของกองหรือฝ่ายตนที่ต้องรับผิดชอบก็มักจะเรียนรู้แลกเปลี่ยนการทำงานร่วมกันในกองหรือในฝ่ายตนก่อนเสมอ 2) มีการแลกเปลี่ยนรู้ประจำเดือน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประชุมร่วมกันประจำเดือนซึ่งจะมีการประจำอย่างน้อย 1 ครั้งต่อเดือน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการประชุม

มักเป็นเรื่องทั่วไป เช่น การเตรียมจัดงานด้านวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น หรือการนำปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขร่วมกัน เป็นต้น

ผลที่ได้จากการจัดการความรู้นี้ สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสัมฤทธิ์ผล มากกว่าร้อยละ 50 ของปัญหา และทุกคนภายในกอง/แผนก สามารถทำงานแทนกันหรือรับงานแทนกันได้หมด

ทั้งนี้ ช่วงเวลาที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากที่สุด คือ ช่วงเวลารับประทานอาหารกลางวัน ร่วมกัน และการได้ไปศึกษาดูงาน เพราะมีเวลาอยู่ด้วยกัน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน และมีเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้

“การนำข้าวกลางวันมาทานร่วมกันทำให้มีความคุ้นเคยกัน อยู่กันเหมือนพี่เหมือนน้อง มีอะไรก็พูดคุยแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งที่นี่มีความขัดแย้งต่ำมาก” พนักงานคนหนึ่งกล่าว

สำหรับความรักความสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ไม่มีการแบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย ทุกคนสามารถทำงานร่วมกันได้ เมื่อมีงานส่วนรวมก็ไม่ต้องร้องขอ มีความรักความสามัคคี มุทิตาจิต การทำงานร่วมกันยึดหลักสังคหวัตถุ 4 ครบถ้วน พนักงานส่วนใหญ่มีความสุขจากบรรยากาศการทำงานที่เป็นเหมือนบ้านหลังที่สอง

“ขอยืนยันค่ะว่า เรื่องจริง เพราะตัวเองเคยอยู่ที่อื่นมาก่อน ไม่เหมือนที่นี่นะ ที่นี้อบอุ่น ทุกคนเป็นกันเอง ช่วยเหลือกัน” พนักงานคนหนึ่งกล่าว

ส่วนพนักงานอีกคนหนึ่ง สนับสนุนว่า “มีปัญหาอะไรที่เกิดขึ้นในที่ทำงานก็สามารถพูดคุยกับผู้บริหารและหัวหน้าส่วนต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดสามารถพูดคุยได้ทุกเรื่อง”

โดยภาพรวมในหัวข้อนี้ นับว่าสอดคล้องกับผลคะแนน ITA รายดัชนี ที่พบว่าด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน ได้คะแนนร้อยละ 75.13 อยู่ในระดับสูง และสอดคล้องกับผลการประเมินตนเองของพนักงานเรื่องความสุข ความรัก ความสามัคคีในองค์กรที่พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ 2.63, S.D. = 0.49) ทั้งสอดคล้องกับการสังเกตของคณะผู้วิจัยที่เห็นตรงกันว่าพนักงานมีความร่วมมือกันดีมาก

ส่วนเรื่องการปลอดจากภาระหนี้สินและปลอดจากอบายมุข พบว่า บุคลากรมากกว่าร้อยละ 60 ยังมีภาระหนี้สินเรื่องบ้าน การศึกษาของบุตร และไม่ได้ปลอดจากอบายมุข กล่าวคือ มีการเสี่ยงโชคและมีความหวังกับสลากกินแบ่งรัฐบาล

“แทบทุกคนค่ะ มีหนี้สิน ส่วนใหญ่ก็เป็นหนี้สินที่คิดว่าจำเป็นนะ มันต้องมีบ้าน มีรถ ต้องส่งลูกเรียน ส่วนเรื่องการพนัน ส่วนใหญ่ก็เล่นหวย ซื้อลอตเตอรี่ อย่างอื่นไม่มี และก็ไม่ได้เสี่ยงโชคกันถึงขนาดที่เรียกว่าเด็ดร้อน”

ตารางที่ 6.5 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
5.1	โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล มากกว่าร้อยละ 50 ของปัญหา	10	10

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
5.2	ความรัก ความสามัคคีของบุคลากร (ไม่แบ่งฝักฝ่าย ช่วยกันทำงาน บางงานอาจต้องร้องขอ บางงานไม่ต้องมีการร้องขอ)	10	10
5.3	พื้นฐานความมีมุกตลกและอุเบกขาของบุคลากร เช่น ยินดีต่อรางวัล/ คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับจากการปฏิบัติงาน และผู้บังคับบัญชามีมุกตลกและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	10	10
5.4	ยึดหลักสังคหวัตถุ 4 อย่างครบถ้วน	10	10
5.5	บุคลากรมีความสุขจากบรรยากาศการทำงาน แต่มากกว่าร้อยละ 60 ยังมีภาระหนี้สินและไม่ได้ปลอดจากอภายมุข	10	5
รวม		50	45

6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

วิธีการ
1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูลจำนวนครูต่อจำนวนเด็กปฐมวัย/ สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก/ ข้อมูลงานสุขอนามัย/ ข้อมูลการจัดการขยะ) 2. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 2 คน ประกอบด้วย 2.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นางนงน้อย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.) 2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นายปิยะ ประสพแสง (ผู้อำนวยการกองช่าง) 3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา

6.1 การจัดการศึกษา อบต.ดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 ศูนย์ คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลคลองนกกระทุง อัตราส่วนของครู ต่อ นักเรียน เฉลี่ยอยู่ที่ 1:16 ซึ่งถ้าเทียบกับเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ 1:10 จะพบว่า อัตราส่วนของครู ต่อ นักเรียน ไม่เหมาะสม

6.2 งานด้านสุขอนามัยและขยะ มีโครงการป้องกันและควบคุมโรค ส่วนใหญ่จะเป็นโรคไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ พิชุนัขบ้า และยังมีโครงการสนับสนุนการออกกำลังกาย มีสถานที่ออกกำลังกาย มีสนามกีฬา เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน

ส่วนเรื่องการจัดการขยะในพื้นที่เป็นไปอย่างดีในระดับหนึ่ง มีการคัดแยกในระดับครัวเรือน โดยเฉพาะขยะเปียก ส่วนใหญ่จะนำไปให้อาหารปลาหรือทำน้ำหมักชีวภาพและขยะรีไซเคิล ขยะที่ขายได้ ส่วนใหญ่ขายให้กับรถซาเล้งซึ่งวิ่งรับซื้อในหมู่บ้านวันละ 3 – 4 คัน/ วัน เนื่องจาก ทางอบต.ไม่มีงบประมาณในการซื้อรถขยะและจ้างเจ้าหน้าที่จัดเก็บ (รถหนึ่งคัน ต้องมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 4 คน) จึงได้

ทำโครงการซื้อเตาเผาขยะมาให้ ปัจจุบันมีเตาเผาขยะมากกว่า 100 เตา ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะมีเตาเกือบทุกบ้าน

อีกโครงการหนึ่งที่ อบต. ดำเนินการ คือ การคัดแยกขยะจากปลายทางเพื่อนำไปรีไซเคิล โดยการจำแนก พลาสติก ขวด กระป๋อง หรือของที่ขายได้ เพื่อนำมาเป็นรายได้อีกทางหนึ่ง เป้าหมายสำคัญ คือ การสร้างจิตสำนึก และการสร้างรายได้จากขยะที่ไม่ค่า

ข้อมูลดังกล่าวนับว่าสอดคล้องกับสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจากประชาชนที่ได้รับบริการ จำนวน 170 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนจากจำนวนประชากรทั้งหมด พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจด้านการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานด้านสังคมและวัฒนธรรม ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.54, S.D. = 0.52)

ตารางที่ 6.6 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
6.1	มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนไม่เกินไปตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่มีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข	10	3
6.2	มีการกำจัดขยะและ/หรือมีการป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า	10	5
	มีการกำจัดขยะในพื้นที่อย่างได้ผลในระดับหนึ่ง		5
รวม		20	13

7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

วิธีการ - ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนน และการบำรุงรักษา/ ข้อมูลของ อบต. เกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภค/ ข้อมูลการส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานเพื่อให้ทุกหมู่บ้านเข้าถึงไฟฟ้า/ ข้อมูลการเข้าถึงบริการโทรคมนาคมของทุกหมู่บ้าน - การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 2 คน ประกอบด้วย - กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นางนงน้อย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.) - กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นางสาวยลดา แก้วประชา (ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน) - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา

7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม มีการสนับสนุนให้ประชาชนหรือเกษตรกรรายบุคคลทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินงานในรูปแบบกลุ่ม ปัจจุบันมีกลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมรวม 23 กลุ่ม จาก 11 หมู่บ้าน ได้แก่

- 7.1.1 กลุ่มส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลา หมู่ที่ 1
- 7.1.2 กลุ่มอาชีพเกษตรกรพืชไร่ หมู่ที่ 1
- 7.1.3 กลุ่มส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลา หมู่ที่ 2
- 7.1.4 กลุ่มอาชีพไร่นาสวนผสม หมู่ที่ 2
- 7.1.5 กลุ่มแปรรูปกล้วยตาก หมู่ที่ 2
- 7.1.6 กลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิต หมู่ที่ 3
- 7.1.7 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร หมู่ที่ 3
- 7.1.8 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรบ้านบางวัว หมู่ที่ 4
- 7.1.9 กลุ่มเกษตรปลอดภัยบ้านบางวัว หมู่ที่ 4
- 7.1.10 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต หมู่ที่ 5
- 7.1.11 กลุ่มส่งเสริมอาชีพทำนาบัว หมู่ที่ 6
- 7.1.12 กลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร หมู่ที่ 6
- 7.1.13 กลุ่มส่งเสริมอาชีพกลุ่มเลี้ยงปลา หมู่ที่ 7
- 7.1.14 กลุ่มเกษตรปลอดภัย บ้านคลองนกกระทุง หมู่ที่ 7
- 7.1.15 กลุ่มบ้านชนมไทย หมู่ที่ 7
- 7.1.16 กลุ่มจักรสานเส้นพลาสติก หมู่ที่ 7
- 7.1.17 กลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรปลูกพืชผัก หมู่ที่ 8
- 7.1.18 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปลา หมู่ที่ 9
- 7.1.19 กลุ่มแปรรูปกล้วยตาก หมู่ที่ 9
- 7.1.20 กลุ่มส่งเสริมอาชีพเย็บผ้า หมู่ที่ 10
- 7.1.21 กลุ่มส่งเสริมอาชีพการแปรรูปอาหาร หมู่ที่ 10
- 7.1.22 กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร หมู่ที่ 10
- 7.1.23 กลุ่มอาชีพเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิต หมู่ที่ 11

รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้มี “ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง” “กลุ่มเกษตรปลอดภัยตำบลคลองนกกระทุง” ในลักษณะของการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายภายในตำบล ตั้งแต่การผลิตจนถึงการแปรรูป และเปิดให้มีการศึกษาดูงานในพื้นที่ ร่วมกับเครือข่ายภาคเอกชน

7.2 งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนอย่างเด่นชัดให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม คือ “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรปลอดภัยบ้านคลองนกกระทุง” หมู่ที่ 7 และ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยและผลผลิตทางการเกษตร หมู่ที่ 8 มีการสนับสนุนการตลาดโดยการให้กู้เงินสนับสนุน และในอนาคตในปี 2562 จะสร้างแพให้ขายของแบบตลาดลำพญา

ข้อมูลดังกล่าวนี้ นับว่าสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจากประชาชนที่ได้รับบริการ จำนวน 170 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนจากจำนวนประชากรทั้งหมด พบว่า โดยภาพรวมมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมอาชีพเกษตรกร ($\bar{X}$ = 2.63, S.D. = 0.47) ในระดับมาก และการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจ ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.45, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 6.7 สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรรมและวิสาหกิจชุมชน		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
7.1	ส่งเสริมให้ทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการรวมกลุ่ม และสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้	7.5	7.5
7.2	ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 1 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด	7.5	7.5
รวม		15	15

8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่ายกิจกรรม)
2. สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 2 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นางนงน้อย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.)
 - 2.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นางสาวณีย์ บุศยอำคา (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ)
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา อบต.ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสร้างความรักความสามัคคีและสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างชุมชนเป็นประจำ และหนุนเสริมงานด้านวัฒนธรรมประเพณีอย่างต่อเนื่อง รวมปีละ 7 งาน คือ

1. งานเปิดทองประจำปีหลวงปู่บุญเรือน วัดบางภาษี ซึ่งเป็นวัดเดียวในตำบล โดย อบต. เป็นเจ้าภาพหลักในการจัดงาน สนับสนุนบุคลากรในการเตรียมงาน เตรียมสถานที่และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2. งานทำบุญตักบาตรในทุกวันสำคัญทางศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา และวันอาสาฬหบูชา ที่สำคัญคือวันวิสาขบูชา อบต.เป็นเจ้าภาพในการจัดบวชชีพรหมณ์ ถือนิสิล ปฏิบัติธรรมเป็นประจำทุกปี เป็นจำนวน 3 วัน ซึ่งมีประชาชนในพื้นที่ ผู้บริหาร และบุคลากรบางส่วนเข้าร่วมด้วยโดยประมาณ 70-80 คน

3. งานทำบุญตักบาตรเข้าพรรษา และมีกิจกรรมหล่อเทียนเข้าพรรษาโดยการเชิญชาวบ้านประชาชนในพื้นที่ร่วมหล่อเทียน แห่เทียน และถวายในวันเข้าพรรษา ณ วัดบางภาษี

4. ประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะในวันออกพรรษา
 5. งานประเพณีสงกรานต์ มีการจัดกิจกรรมรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุภายในตำบล
 6. งานวันผู้สูงอายุ ในวันที่ 14 เมษายน ของทุกปี โดย อบต.เป็นเจ้าภาพ
 7. งานทำขวัญข้าว มีการทำบุญข้าวเปลือกทุกวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 3 ซึ่งจะตรงกับวันมาฆบูชา
- งานด้านวัฒนธรรมประเพณีที่ได้รับความสนใจจากชาวบ้านในชุมชนและนักท่องเที่ยวจากภายนอก ได้แก่ งานปิดทองประจำปีหลวงพ่อฤๅษีไฉไล ทั้งนี้เป็นที่เชื่อกันว่าหลวงพ่อมีความเมตตาสูง ผู้ใดมีเรื่องเดือดร้อนเมื่อไปกราบขอพร ก็จะประสบความสำเร็จและสมหวัง
- นับเป็นที่ประจักษ์ว่า นอกจากกิจกรรมเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดแล้ว อบต.ยังจัดให้มีการบวชชีพราหมณ์ปฏิบัติธรรม ในช่วงวันสำคัญทางศาสนา และมีการสวดมนต์ทำวัตรทุกวันวันอาทิตย์

ตารางที่ 6.8 สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม

งานด้านสังคมและวัฒนธรรม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
8.	สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัด ปีละ 6 ครั้งและจัดให้มีงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่ ปีละ 1 ครั้ง มีการสวดมนต์ทำวัตรเย็นทุกวันอาทิตย์ และบวชเนกขัมมะทุกวันสำคัญทางศาสนา	15	15
รวม		15	15

9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

วิธีการ

1. หลักฐานเชิงประจักษ์ (ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เอกสารการเงิน บัญชี/ ข้อมูลระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบัน)
2. สัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 กลุ่ม รวม 2 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 2 คน คือ นางฤทัยรัตน์ นิลสุวรรณ (รักษาการผู้อำนวยการกองคลัง) และนางสาวกมลรัตน์ เรืองศิริ (นักวิชาการการเงินและบัญชีปฏิบัติการ)

ผลการศึกษา ปีงบประมาณ 2561 อบต. มีรายรับ 27,917,979 บาท มีค่าใช้จ่ายเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรประจำ ประมาณ 7,925,008 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.38 ของรายรับ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ประหยัดสมารถที่จะนำเงินเหลือไปใช้พัฒนางานต่าง ๆ ในพื้นที่ได้มากขึ้น

อบต.บริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการที่นายกคนปัจจุบันได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องทุกสมัย นับตั้งแต่เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล รวมช่วงรักษาการ เป็นเวลามากกว่า 20 ปี

ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และประชาชน ต่างก็กล่าวตรงกันว่า แท้จริงแล้วทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง มีคู่แข่งตลอด แต่เหตุสำคัญที่คนส่วนใหญ่เลือกนายคนปัจจุบันเพราะเป็นบุคคลที่เข้าถึงง่าย มีน้ำใจ ช่วยเหลือประชาชน มีความเป็น “คนบ้าน ๆ”

ตารางที่ 6.9 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
9.1	สำหรับ อบท. ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 35 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท	20	15
9.2	มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายก อบท. คนปัจจุบันได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลามากกว่า 20 ปี	10	10
รวม		30	25

10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น

วิธีการ

- ข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา/ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ กิจกรรม นวัตกรรม การดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน/ นวัตกรรม การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เน้นแสดงกระบวนการ นวัตกรรมผลลัพธ์ จำนวนรางวัลที่ได้รับ/ การเกิดศูนย์เรียนรู้และจำนวนของการที่มีผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน)
- สัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 2 คน ประกอบด้วย
 - กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นางนงนอย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.)
 - กลุ่มเจ้าหน้าที่ อบต. 2 คน คือ นางสาวณีย์ บุศยอำคา (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ)
 - กลุ่มแกนนำชุมชน 1 คน คือ นายสายชล ศรีเอม
- แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา ไม่มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย มีเพียงการจัดการด้านสาธารณสุขและการจัดการขยะในระดับที่สูงกว่าการจัดการขั้นพื้นฐาน

ในด้านสาธารณสุข ได้มีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายให้กับคนทุกเพศวัย โดยใช้สถานที่ภายในวัด มีสนามกีฬาในวัด มีการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดเตียงร่วมกับอสม.และ รพ.สต.

ส่วนด้านการจัดการขยะ อบต.ได้ให้การศึกษาและรณรงค์ให้ชุมชนแยกขยะทั้ง 4 ประเภทตั้งแต่ต้นทาง แต่ยังไม่เป็นผลเท่าที่ควร ยังไม่มีธนาคารขยะ แต่ชาวบ้านสามารถสร้างประโยชน์และรายได้จาก

การแยกขยะในลักษณะต่างคนต่างทำ โดยแยกขยะจำพวกพลาสติกไว้ขาย และตอนนี้มีการดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ผลิตเตาเผาขยะแบบไร้ควันและได้รับการอนุมัติแล้ว 3 เตา ซึ่งจัดตั้งไว้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรปลอดภัยบ้านคลองนกกระทุง เพื่อใช้ทดแทนเตาเผาขยะแบบเดิม

ตารางที่ 6.10 สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น

การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
10.1	ไม่มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย	5	0
10.2	จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น ดูแลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเอง หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้อุปการะ เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพะในมิติต่าง ๆ	5	5
10.3	ส่งเสริม/ สนับสนุนให้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนจัดการแยกขยะทั้ง 4 ประเภท ตั้งแต่ต้นทาง ใช้ประโยชน์และมีรายได้จากขยะผลิตเตาเผาขยะแบบไร้ควัน	10	4
รวม		20	9

11. การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

วิธีการ 1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง/ ข้อมูลผู้ถูกทอดทิ้ง คนพิการ ผู้สูงอายุ คนจน) 2. การศึกษาเอกสาร แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ.2561-2564) 3. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม รวม 3 คน ประกอบด้วย 3.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นางนภน้อย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.) 3.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นางสาวณีย์ บุศยอำคา (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ) 3.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 1 คน คือ นายสายชล ศรีเอม 4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย
--

ผลการศึกษา พบว่า อบต.มีนโยบายและมาตรการในการลดและขจัดปัญหาเสพติดในพื้นที่ นโยบายลดการสูบบุหรี่และดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนโยบายส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิกการพนันในพื้นที่ มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุขเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง และจัดให้มีการฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดเป็นระยะ ๆ มีการส่งตัวผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัด และเมื่อกลับออกมาตอนนี้สามารถเลิกได้แล้วอย่างยั่งยืน จำนวน 4 คน

การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี อบต.ได้จัดให้มีโครงการให้ความรู้เรื่อง การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร โดยยังไม่พบว่ามีเยาวชนที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ตั้งครรภ์

ส่วนเรื่องการช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรีนั้น มีการซ่อมแซมบ้านผู้ยากลำบาก โดยมีงบจากจังหวัด ผ่าน อบต.ทุกปี อย่างไรก็ตาม มีผู้ป่วยหญิงติดบ้านรายหนึ่งคือนางประเทือง ฉายแสงโสม อายุ 84 ปี เป็น ผู้สูงอายุที่มีความหวาดระแวงในความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย มักขังตัวเองไว้ในบ้านโดยการใส่โซล่อ้มไว้ รอบบ้าน ทางผู้ใหญ่บ้านได้ส่งเรื่องไปยังทางอำเภอ และพมจ.แจ้งกลับมายังอบต. ขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่าง การดำเนินงานให้ความช่วยเหลือ ปัจจุบันบุตรชายได้รับไปอุปการะแล้ว

สำหรับผู้ที่มิชื่อในทะเบียนคนจนนั้น อบต.ได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือตามความจำเป็น เช่นเดียวกับผู้เปราะบางรายอื่น ๆ ทำให้ทุกวันนี้ไม่มีคนจนที่มีความขาดแคลนอยู่ในพื้นที่

นอกจากนี้ทาง อบต. ยังได้ประสานงานกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จนได้รับงบประมาณซ่อมแซม อาคารบ้านเรือนที่เสื่อมโทรมจำนวน 10 หลังคาเรือน ๆ ละ ไม่เกิน 20,000 บาท หลังจากประเมินราคาวัสดุ แล้ว ทาง อบต. ได้ช่วยสนับสนุนบุคลากรไปช่วยซ่อมแซมด้วย

ตารางที่ 6.11 สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
11.1	ขจัด ลด ละ เลิกอบายมุข		
	มีนโยบายขจัดหรือลดสารเสพติดร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่	5	4
	มีนโยบายส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	5	3
	มีนโยบายลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่	5	2
การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้			
11.2	เพิ่มสวัสดิการทางสังคม		
	ไม่มีการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า	2	2
	มีนโยบาย มาตรการและผลลัพธ์ชัดเจนในการช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี	10	10
	ไม่มีคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลนอยู่ในพื้นที่	3	3
รวม		30	24

12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

วิธีการ

1. ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น/ แผนพัฒนาท้องถิ่น)
2. การศึกษาเอกสาร แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม รวม 3 คน ประกอบด้วย
 - 3.1 กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นางนงนอย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.)
 - 3.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่ 1 คน คือ นางสาวณีย์ บุศยอำคา (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ)
 - 3.3 กลุ่มแกนนำชุมชน 1 คน คือ นายสายชล ศรีเอม
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

- ผลการศึกษา** มีงานส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นสรุปได้ดังนี้
- 12.1 มีส่วนร่วมลด ป้องกันและบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนอุทกภัย และภัยแล้ง
 - 12.2 ร่วมกับวัดและโรงเรียนในพื้นที่จัดโครงการ และกิจกรรมให้ความรู้หรือปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม มีโครงการจิตอาสาทำความสะอาด
 - 12.3 มีส่วนร่วมส่งเสริมการปลูกต้นไม้และเพิ่มพื้นที่สีเขียว
 - 12.4 มีส่วนร่วมส่งเสริมให้บ้าน วัด โรงเรียน สถานที่ราชการรักษาความสะอาด
 - 12.5 มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะให้สะอาด ปลอดภัย เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ อย่างไรก็ตาม ในกรณีนี้คณะผู้วิจัยเห็นตรงกันว่า ไม่ควรได้คะแนน เนื่องจากในบริเวณด้านหลัง อบต.เองยังมีขยะที่ตุงกรุงรัง (แม้ว่าจะมีความพยายามคัดแยก แต่ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดเก็บ)
 - 12.6 มีส่วนร่วมดูแลและจัดการจุดเสี่ยงอุบัติเหตุในพื้นที่ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลบริเวณบ่อมตำรวจ
 - 12.7 อบต. เป็นตัวอย่างของการลดการใช้พลังงาน ค่าไฟฟ้าลดลง
 - 12.8 มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่างๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ

ตารางที่ 6.12 สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
12.1	ส่วนร่วมในการลด ป้องกันและบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติน้ำท่วม ภัยแล้ง		3
12.2	ร่วมกับวัดและโรงเรียนในพื้นที่จัดโครงการ และกิจกรรมให้ความรู้หรือปลูกฝังจิตสำนึกให้แก่เด็กนักเรียนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม		3
12.3	มีส่วนร่วมส่งเสริมการปลูกต้นไม้และเพิ่มพื้นที่สีเขียว		3
12.4	มีส่วนร่วมส่งเสริมให้บ้าน วัด โรงเรียนและสถานที่ราชการรักษาความสะอาด		3

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
12.5	มีส่วนร่วมดูแลและจัดการจุดเสี่ยงอุบัติเหตุในพื้นที่		3
12.6	อบต. เป็นตัวอย่างของการลดการใช้พลังงาน		3
12.7	มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่างๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ		3
รวม		20	20

13-15. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ

วิธีการ	
- ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น นวัตกรรม ศูนย์การเรียนรู้ จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ของชุมชน โครงการ/กิจกรรมที่หนุนเสริม ระบบและกลไกการพัฒนา) - การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 3 คน ประกอบด้วย - กลุ่มผู้บริหาร 1 คน คือ นายมานพ ศรีสุข (นายก อบต.) และนางนงน้อย ศรีนวลมาก (รองนายก อบต.) - กลุ่มแกนนำชุมชน 1 คน คือ นายสายชล ศรีเอม - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน	

ผลการศึกษา อบต. มีความคิดริเริ่มกระตุ้นให้เกิดการทำเกษตรแบบ Smart farm โดยส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการ Young smart farmer ซึ่งเป็นโครงการที่หนุนเสริมเกษตรกรอัจฉริยะในพื้นที่ แต่ยังไม่ได้เกิดเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการส่งเสริมธุรกิจเกิดใหม่ หรือผู้ประกอบการรายใหม่โดยการเชื่อมโยงกับโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการส่งเสริมรายได้ให้เกษตรกรรายย่อยให้เกิดกลุ่มธุรกิจใหม่ เช่น กลุ่มแปรรูปกล้วยกวน

ด้านการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวชุมชน อบต.มีนโยบาย แผนงานหรือโครงการส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวชุมชน มีระบบและกลไกการส่งเสริมพัฒนากองท่องเที่ยวชุมชนและมีโครงการหรือกิจกรรมที่ริเริ่มเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวกองท่องเที่ยวชุมชนโดยกลไกภาครัฐ ร่วมกับภาคเอกชน แหล่งท่องเที่ยวเอกชนอีก 2 แห่งคือ เมืองรัตนติยาและบ้านรังนก และหน่วยงานราชการ ภาคประชาชน เกษตรกร ให้ขับเคลื่อนไปพร้อมกันๆ โดยโครงการที่เด่นชัด คือ การส่งเสริมให้ “วัดบางภาษี” เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากวัดนี้มีหลวงพ่อปู่บุญเรือน (มรณภาพไปนานแล้ว) เป็นศูนย์รวมจิตใจ ส่วนเจ้าอาวาสปัจจุบันเป็นพระนักพัฒนา ภายในวัดมีการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยตามธรรมชาติเพื่อการเรียนรู้ โดยมีทั้ง สุนัข ม้า วัว ควาย ฯลฯ ขณะนี้ อบต.ได้ประสานงบประมาณจากจังหวัดมาจัดสร้างห้องน้ำเพิ่มอีก 20 ห้องเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และยังมีแผนการจัดทำแพเพื่อเป็นตลาดริมน้ำอีกด้วย

สำหรับเรื่องสถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน อบต.มีนโยบายส่งเสริม สนับสนุน ให้มีกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยที่ อบต. สนับสนุนงบประมาณมาให้จำนวนหนึ่งเพื่อการบริหารจัดการ อีกทางหนึ่งก็คือให้ชาวบ้านที่สมัครเป็นสมาชิกมีส่วนร่วมออมเงินวันละ 1 บาท หรือเดือนละ 30 บาท โดยที่สมาชิก

สามารถได้รับสวัสดิการต่าง ๆ ตามระเบียบที่กำหนด ทั้งการทำขวัญเด็กแรกเกิด ทุนการศึกษา ค่าคลอดบุตร ค่ารักษาพยาบาล และค่าฌาปนกิจ

ปัจจุบัน “กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคลองนกระทุง” ประสบความสำเร็จในระดับที่ชุมชนมีความพอใจมาก และยังคงได้รับรางวัลระดับประเทศ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วนับได้ว่าเป็นกองทุนที่มีนวัตกรรมหรือบทเรียนที่ดีในเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชน

ตารางที่ 6.13 สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
13.	การส่งเสริมสถาบันการเงินชุมชน/ สวัสดิการชุมชน	10	10
14.	การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	10	10
15.	การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่		
	15.1 การส่งเสริม “เกษตรอัจฉริยะ”	5	0
	15.2 การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่”	5	0
รวม		30	20

สรุป องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง ได้คะแนนรวมจากตัวชี้วัดแกน 257.0 คะแนน (ไม่รวมคะแนนรวมจากตัวชี้วัดเฉพาะ) ผ่านเงื่อนไขทุกข้อ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข”

ส่วนตัวชี้วัดเฉพาะ ได้คะแนนรวม 20 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

4. แนวทางการพัฒนาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อมีการคืนข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นให้กับคณะผู้บริหาร บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุงและผู้นำชุมชน คณะผู้วิจัยก็ได้จัดให้มีการสนทนากลุ่มระหว่างผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำชุมชน เพื่อสรุปปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานที่ผ่านมาและร่วมกันหาแนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กร

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ

แม้ว่าใน อบต.คลองนกระทุง ได้มีการจัดให้บริการโทรคมนาคมโดยมีอินเทอร์เน็ตตำบล ซึ่งมีความเร็ว 65 Mbps และความถี่ 2.4 GHz ประชาชนสามารถเข้ามาใช้บริการได้ที่ อบต. และมีอินเทอร์เน็ตสาธารณะเข้าถึง 2 หมู่บ้านคือหมู่ 7 และหมู่ 8 แต่ก็ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทุกหมู่บ้าน แนวทางการพัฒนาต่อไป อบต. จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและแรงเหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ทั่วทุกหมู่บ้านในตำบล

ด้านการวางแผนการทำงาน หรือการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระทุง ได้มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้มีการทำงานจากรุ่นสู่รุ่น และได้มีการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา 1 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลคลองนกระทุง เข้ามามี

ส่วนร่วมในการดำเนินงาน ร่วมกับทาง อบต. และชุมชน ในบางโครงการ/กิจกรรม แต่ก็ยังไม่เด่นชัดนัก เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่เป็นเด็กเล็ก ระดับประถมศึกษา

แนวทางการพัฒนา อบต. จะมีการเพิ่มกิจกรรมการทำงานให้กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการส่งเสริม/สนับสนุนให้กลุ่มมีความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้กลุ่มสภาเด็กและเยาวชน เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกับ อบต.

ด้านการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

พื้นที่ตำบลคลองนกกระทุง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกร จากการติดตามตรวจสอบ พบว่า ประชาชนในหลายครัวเรือน เริ่มหันมาทำเกษตรปลอดภัยที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ก็ยังมีประชาชนบางครัวเรือนยังทำเกษตรโดยใช้สารเคมีอยู่

แนวทางการพัฒนา อบต. จะมีการส่งเสริม/สนับสนุนให้ประชาชนในตำบล ทำเกษตรปลอดภัย โดยการขยายพื้นที่ จำนวนไร่ จำนวนเกษตรที่หันมาทำเกษตรปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มช่องทางการค้า เช่น ตลาดนัดสีเขียว, ตลาดออนไลน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีแนวทางส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดการทำเกษตรแบบ “เกษตรอัจฉริยะ” ให้เกิดขึ้นในตำบลคลองนกกระทุงอีกด้วย

การยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกลไกภาครัฐ ได้แก่ 1) จัดให้มีช่องเส้นทางทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบล 2) พัฒนา เชื่อมโยง สถานที่เรียนรู้เชิงเกษตรให้เกิดขึ้นในตำบล 3) สร้างวิทยากรประจำสถานที่เรียนรู้ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ / Logo / QR-Code ผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรประจำตำบล 4) ส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดโฮมสเตย์ประจำตำบล และ 5) จัดให้มีการตรวจรับรองมาตรฐานผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย

ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง ได้มีนโยบายประหยัดพลังงาน โดยการปิดไฟฟ้าใน อบต. ช่วงพักกลางวัน และปิดไฟฟ้าทุกครั้งหลังเลิกใช้ ทำให้ค่าใช้จ่ายด้านไฟฟ้าลดลงอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ อบต. ยังได้มีแนวทางการพัฒนาที่จะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือพลังงานเล็ก เข้ามามีส่วนช่วยในการประหยัดพลังงานเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ส่งเสริม/สนับสนุนให้ อบต. และครัวเรือน หันมาใช้พลังงานทางเลือก โดยการติดตั้งโซลาร์เซลล์ใน อบต. หรือเปลี่ยนหลอดไฟแบบธรรมดา เป็นหลอด LED เป็นต้น

ส่วนเรื่องการจัดขยะ จะส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนเกิดการคัดแยกขยะแต่ต้นทาง นอกจากนี้ทาง อบต. ยังมีแผนที่จะพัฒนา ยกระดับกลไกการจัดขยะให้เกิดขึ้นในตำบลคลองนกกระทุง อย่างเป็นรูปธรรม

แนวทางพัฒนาของ อบต. ได้แก่ 1) จัดให้มีรถรับซื้อขยะตามบ้านเรือนทั่วทุกหมู่บ้านในตำบล 2) จัดให้แหล่งรับซื้อขยะรีไซเคิลประจำตำบลเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือน และนำรายได้ดังกล่าวมาจัดให้เป็นสวัสดิการประจำชุมชน 3) จัดให้มีโรงผลิตปุ๋ยหมักเพื่อนำมาใช้ในการทำการเกษตรปลอดภัย และ 4) จัดให้มีจุดทิ้งขยะอันตรายประจำตำบล เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในตำบลอย่างยั่งยืน

5. ผลการวิเคราะห์

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง เป็นองค์กรขนาดกลาง มีพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบมากที่สุด และมีจำนวนประชาชนกลุ่มผู้เปราะบางน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับทุกองค์กรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

จากการประมวลข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง ประกอบกับการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง อยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข” โดยมีความพร้อมที่จะพัฒนาไปสู่ระดับ “เข้าใจ” หรือเป็น “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ได้

“จุดแข็ง” ในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง อยู่ที่การยึดโยงของวัฒนธรรม “บ้าน ๆ” แบบชุมชนเกษตรกรรม การบริหารงานอย่างโปร่งใส ความรักความสามัคคีของบุคลากรภายในที่ได้แผ่แผ่ไปยังชุมชนท้องถิ่นผ่านงานบริการต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางกายและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ทั้งยังเป็น “องค์กรต้นแบบ” หรือผู้นำในการลดการใช้พลังงานภายในสำนักงานอีกด้วย

ในด้าน “ทุนทางสังคม” ที่เด่นชัด ได้แก่ **ทุนบุคคล** คือ ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่น ซึ่งประชาชนรู้สึกว่ามี “ช่องว่าง” ทางความรู้สึกระหว่างกัน เป็นบุคคลที่เข้าถึงได้ง่าย ดำรงชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีภูมิหลังและประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน สิ่งเหล่านี้นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นายก อบต.คลองนกกระทุง ได้รับการเลือกตั้งทุกสมัย ทั้ง ๆ ที่มีผู้เข้าแข่งขันด้วยทุกครั้ง

ขณะเดียวกันก็มี **ทุนองค์ความรู้** ด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย ที่สามารถขยายผลไปทั้งตำบลได้ และมีการจัดสวัสดิการชุมชน ที่ได้รับรางวัลระดับชาติและสามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับองค์กรชุมชนอื่น ๆ ได้ ต่อมา คือ **ทุนเครือข่าย** ซึ่งมี รองนายก อบต.(นางนงน้อย ศรีนวลมาก) เป็นแกนกลางในการประสานงานและเชื่อมร้อย อันนำมาซึ่งความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐราชการ ภาควิชาการ และภาคเอกชนกับชุมชนท้องถิ่น นับว่าทุนเหล่านี้ คือ ความเข้มแข็งจากภายในที่สามารถแปรเปลี่ยนเป็นคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะเศรษฐกิจฐานรากที่จะเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ดังนั้น “จุดที่ควรพัฒนา” ต่อไป คือการต่อยอดความรู้และทักษะด้านเกษตรอินทรีย์ะ ธุรกิจเกิดใหม่และตลาดออนไลน์ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจบนฐานทุนด้านเกษตรกรรม

นอกจากนี้ คือ การจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณ อบต.และวัดบางภาษี เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต่อไป

ส่วนในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาวะ สิ่งสำคัญ คือ การเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพและความพร้อมของปัจเจกบุคคลและครัวเรือนเข้าสู่ “สังคมสูงวัย” เพื่อให้ทุกคนสามารถ “รับมือ” กับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรได้ทันทั่วทั้ง

บทที่ 7

ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลคลองโยง

ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล

ประวัติความเป็นมา

ตำบลคลองโยง เป็นตำบลเก่าแก่ “คลองโยง” เป็นคลองที่อยู่ทางทิศตะวันออกของแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านอำเภอนครชัยศรีและอำเภอฟุทธมณฑล เชื่อมต่อกับคลองนราภิรมย์ คลองบางใหญ่ และคลองมหาสวัสดิ์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เชื่อว่า “คลองโยง” เกิดจากทางเกวียนโบราณในสมัยอยุธยา ซึ่งเมื่อผ่านฤดูน้ำหลากเป็นเวลาหลายร้อยปี ทางเกวียนก็ลึกขึ้นจนกลายเป็นคลอง ในอดีตใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางไปนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ดังปรากฏในหนังสือนิราศสุพรรณบุรีและนิราศพระปฐมของสุนทรภู่

ด้วยภูมิประเทศซึ่งเป็นที่ราบลุ่ม ดินและน้ำอุดมสมบูรณ์ ประชาชนจึงตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยริมสองฝั่งคลองสายหลัก กลายเป็นชุมชนขนาดใหญ่ เป็นแหล่งซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า โดยพวกพ่อค้าได้ใช้เรือที่โยงติดกันหลาย ๆ ลำในการขนส่งสินค้า จึงเรียกกันว่า “ตำบลคลองโยง” จนถึงบัดนี้³⁹

พื้นที่และอาณาเขต

เทศบาลตำบลคลองโยง ตั้งอยู่ในอำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มี 8 หมู่บ้าน คือ หมู่ 1 บ้านคลองโยง หมู่ 2 บ้านชัยขันธ์ หมู่ 3 บ้านแหลนหาย หมู่ 4 บ้านวัดมะเกลือ หมู่ 5 บ้านดอนทอง หมู่ 6 บ้านคลองโยงใหม่ หมู่ 7 บ้านเจริญสุข หมู่ 8 สหกรณ์ มีเนื้อที่ประมาณ 31.63 ตารางกิโลเมตร หรือ 19,768 ไร่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบางระกำ อำเภอบางเลน
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลศาลายา และตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอฟุทธมณฑล
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองเพรางาย อำเภอไทรน้อย และตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลลานตากฟ้า และตำบลบางแก้วฟ้า อำเภอนครชัยศรี

โครงสร้างประชากร

จำนวนครัวเรือนที่อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลคลองโยงทั้งสิ้น 4,034 ครัวเรือน ประชากรรวม 9,780 คน เป็นชาย 4,670 คน หญิง 5,110 คน ดังปรากฏในตารางที่ 7.1 (ภาคผนวก จ)

การศึกษา ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลคลองโยง สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี อนุปริญญา และสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 7.2 (ภาคผนวก จ)

³⁹ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมใน เทศบาลตำบลคลองโยง. (2561). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อ พฤศจิกายน 1, 2561, จาก <http://www.khlongyong.go.th/about>

ระบบเศรษฐกิจ

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวนเกษตร สวนกล้วยไม้ รวมพื้นที่เกษตรกรรม จำนวน 15,612 ไร่ ดังปรากฏในตารางที่ 7.3 (ภาคผนวก จ)

กลุ่มอาชีพ/วิสาหกิจชุมชน จำนวนทั้งหมด 6 กลุ่ม ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อาหาร ข้าว ปิ่นแก้ว น้ำมะนาว Lemon me กะปิกุ้งนาเสริมไอโอดีน และผักอินทรีย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เทศบาลตำบลคลองโยงส่งเสริมและสนับสนุนโดยตรงมีจำนวน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนราภิรมย์ และสหกรณ์ข้าวคลองโยง ดังปรากฏในตารางที่ 7.4 (ภาคผนวก จ) รายได้ต่อหัวต่อปีของประชากร เท่ากับ 101,992 บาท รายจ่ายเท่ากับ 62,055 บาท ประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 69.13 เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินของตนเอง

สังคมและวัฒนธรรม

สภาพแวดล้อมของเทศบาลตำบลคลองโยง ส่วนหนึ่งเป็นชุมชนเกษตรกรรม อีกส่วนหนึ่งเป็นชุมชนเมือง ประชากรในพื้นที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดมะเกลือ และวัดมงคลประชาราม เป็นศูนย์รวมจิตใจสำหรับการทำกิจกรรมทางศาสนาและเป็นพื้นที่สร้างสรรค์ในการทำกิจกรรมของชุมชน

งานประเพณีและงานประจำปี ที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีตักบาตรกลางน้ำ ณ วัดมะเกลือ ตักบาตรในวันลอยกระทง ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา วันสงกรานต์ เป็นต้น

สุขภาพและบริการสาธารณสุข

สถานบริการและสร้างเสริมสุขภาพเบื้องต้นในตำบลคลองโยงมีจำนวน 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลคลองโยง 1 และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลคลองโยง 2

ประชากรที่จัดว่าเป็นกลุ่มผู้เปราะบาง มีจำนวน 3,110 คน จากประชากรทั้งหมด 9,780 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 โดยเป็นผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.8 รองลงมาคือ ผู้ป่วยเรื้อรัง ร้อยละ 6.8 คนพิการ ร้อยละ 1.9 ผู้ป่วยติดเตียงและคนจน จำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 0.02 ดังปรากฏในตารางที่ 7.5 (ภาคผนวก จ)

ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี มีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้ที่มีอายุระหว่าง 70 – 79 ปี และผู้ที่มีอายุ 90 ปี ขึ้นไป ผู้ป่วยเรื้อรังส่วนใหญ่เป็นโรคความดันโลหิตสูง รองลงมาคือ โรคเบาหวาน

เมื่อพิจารณาประเด็นสุขภาพที่สำคัญ ๆ ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การออมเงิน มลพิษ อุบัติภัย นมแม่ การได้รับการตรวจสุขภาพเมื่ออายุ 35 ปีขึ้นไป การที่ผู้อายุ 60 ปี มีอาชีพ พบว่า ประเด็นสุขภาพที่ตกเกณฑ์ จปฐ. ในระดับมากที่สุด คือ การไม่มีอาชีพของผู้สูงอายุ รองลงมา คือ การสูบบุหรี่และดื่มสุรา ส่วนเรื่องที่ไม่เป็นปัญหา ได้แก่ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับการตรวจสุขภาพ เมื่ออายุเกิน 35 ปี ดังปรากฏในตารางที่ 7.6 (ภาคผนวก จ)

สถานศึกษา

สถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ตำบลคลองโยงมีทั้งหมด 13 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองโยง 1, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองโยง 2 และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองโยง 3 โดยทั้งหมดนี้อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลตำบลคลองโยง มีโรงเรียน 4 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนบุญยศรีสวัสดิ์ โรงเรียนวัดมะเกลือ โรงเรียนบ้านคลองสว่างอารมณ์ และโรงเรียนฟ้าใสวิทยา วิทยาลัยจำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการอาชีพพุทธมณฑล

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ฝึกฯ บ้านสิรินธร ศูนย์ฝึกฯ บ้านมุกดา
ศูนย์ฝึกฯ บ้านอุเบกขา ศูนย์ฝึกฯ บ้านกาญจนา สถานแรกรับนนทบุรี

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตำบลคลองโยง มีคลองธรรมชาติและคลองส่งน้ำไหลผ่านหลายสาย มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่สำคัญ คือ แม่น้ำตามธรรมชาติและคลองชลประทานที่ขุดขึ้นภายหลัง เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ชุมชนในพื้นที่ได้ทำอาชีพเกษตรได้ตลอดทั้งปี ลำคลองไหลผ่านมากถึง 13 สาย ได้แก่ คลองนราภิรมย์ คลองโยง คลองชัยขันธ์ (คลองเจ๊ก) คลองซอยบน คลอง รพช. คลองซอยล่าง (คลองตาซุย) คลองสหกรณ์ 1 คลองสหกรณ์ 2 คลองสหกรณ์ 3 คลองตาดี คลองตาจง คลองซอยตาลาว และคลองกระบือ

ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ด้านการคมนาคมขนส่ง มีโครงข่ายถนนที่เทศบาลตำบลคลองโยงดูแลรับผิดชอบ ทั้งหมด 53 สาย รวมระยะทาง 75.68 เมตร ครอบคลุมพื้นที่ทั้งตำบล ดังปรากฏในตารางที่ 7.7 (ภาคผนวก จ)

มีน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค โดยมีตุน้ำหยอดเหรียญเกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตุน้ำที่ทาง ทต. คลองโยงให้การสนับสนุนมีหอดึงประปาบาดาลจำนวน 17 แห่งและบ่อบาดาลจำนวน 18 บ่อ ปรากฏในตารางที่ 7.8 (ภาคผนวก จ)

ปราชญ์ชาวบ้าน

ปราชญ์ชาวบ้านที่มีบทบาทต่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น จำนวนทั้งหมด 14 คน มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการเกษตร ด้านงานฝีมือ มีด้านสมุนไพรพื้นบ้าน แพทย์แผนไทย งานทองเหลือง ด้านการจัดการขยะ และด้านดนตรีไทย ดังปรากฏในตารางที่ 7.9 (ภาคผนวก จ)

2. ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร

ผู้บริหาร

นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองโยงปัจจุบันคือ นายสมเกียรติ จันทร์แสง อายุ 55 ปี มีธุรกิจของตนเอง ดำรงตำแหน่งนายกมาเป็นระยะเวลา 4 สมัย รวม 19 ปี วิถีชีวิตส่วนตัวเป็นผู้ที่รักความยุติธรรมและความถูกต้อง ซื่อสัตย์ โปร่งใส มีวิสัยทัศน์ในการทำงานและบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีมุกดาจิตต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งไม่เคยมีเรื่องร้องเรียนกรณีทุจริตทุกประเภท และไม่เคยถูกตรวจสอบโดยหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันทุจริต ตลอดระยะเวลาการทำงานที่ผ่านมา ผลงานที่เป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับของชุมชน ได้แก่ การบริการสาธารณะ การจัดการขยะ การดูแลรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในชุมชน/หมู่บ้าน การจัดภูมิทัศน์เส้นทางคมนาคม ให้มีความเป็นระเบียบ ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ทั้งสร้างเสริมสนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่าง ๆ ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด

วิสัยทัศน์

“มุ่งมั่นการศึกษา เน้นพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมการกีฬา พัฒนาเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพ แหล่งผลิตอาหารปลอดภัย” คำที่แสดงถึงความมุ่งมั่นที่จะก้าวไปข้างหน้า ได้แก่ การศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจและอาหารปลอดภัย

บุคลากร

เทศบาลตำบลคลองโยง มีบุคลากรทั้งผู้บริหาร ข้าราชการและพนักงานจ้าง รวม 123 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร สมาชิกสภา ข้าราชการและพนักงานประจำในหน่วยงานย่อยต่าง ๆ ได้แก่ สำนักปลัด กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ดังปรากฏในตารางที่ 7.10 (ภาคผนวก จ)

ขอบข่ายงานและงบประมาณ

เทศบาลตำบลคลองโยง มีหมู่บ้านที่อยู่ในความรับผิดชอบ 8 หมู่บ้าน 4,034 ครัวเรือน ประชากรรวม 9,780 คน มีบุคลากรจำนวน 123 คน บริหารงานภายใต้งบประมาณ 85,500,000 ล้านบาท ดังปรากฏในตารางที่ 7.11 (ภาคผนวก จ)

ในปีงบประมาณ 2560 เทศบาลตำบลคลองโยง มีงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในเทศบัญญัติจำนวน 85,500,000 บาท โดยร้อยละ 34.2 ของงบประมาณ เป็นเรื่องบริการชุมชนและสังคม ได้แก่ การศึกษา สาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ ฯลฯ และร้อยละ 20.3 เป็นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่วนที่เหลือเป็นงานบริหารทั่วไปและเรื่องอื่น ๆ ดังปรากฏในตารางที่ 7.12 (ภาคผนวก จ)

ยุทธศาสตร์การพัฒนา

- 1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม** ประกอบด้วย 1) การจัดการด้านการศึกษาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกระดับอย่างมีคุณภาพ 2) ส่งเสริมบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ** ประกอบด้วย 1) พัฒนาแหล่งน้ำและเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง 2) ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาการเกษตรกรรมและกลุ่มอาชีพ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ รวมทั้งดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคม** ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบครัว ชุมชนมีความเข้มแข็ง 2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชนหน่วยงานของรัฐ เอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายการพัฒนา
- 4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว** ประกอบด้วย 1) พัฒนาแหล่งน้ำและเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็ง 2) ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาการเกษตรกรรมและกลุ่มอาชีพ สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ รวมทั้งดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง 3) ชุมชนและทุกภาคส่วนมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- 5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาการบริหารจัดการที่ดี** ประกอบด้วย 1) จัดระบบบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ให้ประชาชนได้รับการบริการที่ดีส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการพัฒนาจากทุกภาคส่วนมากยิ่งขึ้น 2) นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาบริการประชาชน 3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างประชาชน หน่วยงานของรัฐ เอกชนและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายการพัฒนา

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านบริการสาธารณะ ได้แก่ 1) มีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการบริการสาธารณะให้ครอบคลุมทั่วถึง

3. ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลคลองโยง

1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

วิธีการ

1. ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม รวม 11 คน ประกอบด้วย

2.1 กลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองโยง มี 2 คน คือ นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายสมเกียรติ จันทร์แสง) เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายวิภัทร รอดเหตุภัย)

2.2 กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลตำบลคลองโยง มี 2 คน คือ ประธานสภาเทศบาลตำบลคลองโยง (นายเสน่ห์ ทองธาตุ) และเลขาธิการสภาเทศบาลตำบลคลองโยง (นางสมจิตต์ สร้อยกล่อม)

2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองโยง มี 6 คน คือ ปลัดเทศบาลตำบลคลองโยง (นายจรรยา ขุนทรง) ผู้อำนวยการกองคลัง (ว่าที่ร้อยตรีจรัสพันธ์ แยมศรี) ผู้อำนวยการกองการศึกษา (นางสาวบังอร พงษ์ประพันธ์) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข (นางมุกดา อภิปิตรกุล) นักบริหารงานช่าง (นายชัยยศ มะลิณิล) หัวหน้าสำนักปลัด (นางพรศิริ ไชยพรศิริ)

2.4 กลุ่มแกนนำชุมชน มี 1 คน คือ ประธานชุมชนบ้านมะเกลือ 1 (นางวลี สวดมาลัย)

3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 11 คน ตอบว่า ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาผลประโยชน์ระหว่างนายก ปลัด หัวหน้าช่างและหัวหน้าคลัง การบริหารงานของเทศบาลตำบลคลองโยงเป็นไปอย่างโปร่งใส ที่ผ่านมาไม่เคยมีเรื่องร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบ หรือหน่วยงานที่อยู่เหนือกว่าเกี่ยวกับความไม่โปร่งใสหรือการทุจริต โดยนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง ได้กล่าวว่า “สำคัญที่นายก ถ้านายกมีอุดมการณ์จะไม่มีปัญหา ถ้ามีนโยบายชัดเจนไม่มีปัญหา และถ้านายกรู้ว่ามีเรื่องไม่ดี ให้แก้ปัญหาละเลย แก้ปัญหาก่อนดีกว่ามาแก้ทีหลัง อยู่ที่ผู้บริหาร”

ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลคลองโยง หรือ ITA ปีงบประมาณ 2560 ซึ่งภาพรวมได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 76.60 ซึ่งถือว่ามีความคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายดัชนีพบว่าตัวชี้วัดด้านความปลอดจากการทุจริตในการปฏิบัติงานได้คะแนนร้อยละ 91.52 ซึ่งอยู่ในระดับสูงมาก ด้านความพร้อมรับผิดชอบได้คะแนนร้อยละ 82.09 อยู่ในระดับสูงมาก ด้านความโปร่งใสได้คะแนนร้อยละ 63.30 อยู่ในระดับสูง ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงานได้คะแนนร้อยละ 76.33 อยู่ในระดับสูง ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กรได้คะแนนร้อยละ 71.84 อยู่ในระดับสูง

นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยงคนปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งมาเป็นเวลา 19 ปี โดยไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่สูงกว่า

เรื่องการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลตำบลคลองโยง มี 2 วิธี คือ (1) กรณีที่วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ วงเงินไม่เกิน 5,000 บาท เทศบาลตำบลคลองโยงจะทำเอกสารในการตกลงราคาเอง แต่ถ้าวางเงินเกิน 5,000 บาท เทศบาลตำบลคลองโยงจะต้องทำเอกสารในระบบ ต้องมีการประกาศผู้ที่ชนะการตกลงราคาลงในบัญชีของการประมูล (2) กรณีที่วงเงินเกิน 500,000 บาท ใช้วิธีประกาศเชิญชวนในเว็บไซต์ โดยมีการประกวดราคาผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-bidding) โดยผู้เสนอราคาทุกคนต้องเสนอผ่านระบบเท่านั้น และผู้เสนอราคาแต่ละคนจะไม่ทราบว่ามีใครเสนอราคาบ้าง ข้อดีของวิธีนี้ก็คือ จะไม่มีใครเห็นราคาของผู้อื่น ทำให้การตกลงราคามีความโปร่งใส เชื่อถือได้ และสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการทำโครงการได้ การจัดซื้อจัดจ้างในเทศบาลตำบลคลองโยง ทั้ง “การตกลงราคา” และ “การประกวดราคา” เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส และมีเงินเหลือจากการประมูลร้อยละ 20 ของงบประมาณ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องจะร่วมกันพิจารณาการนำที่เหลือจากการประมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวมต่อไป แต่ถ้าไม่มีเรื่องเร่งด่วนหรือเรื่องสำคัญ ก็จะเก็บไว้เป็นเงินสะสมของเทศบาล

นวัตกรรมที่เทศบาลตำบลคลองโยงนำมาใช้เพื่อป้องกันการทุจริตในองค์กร คือ 1) การสแกนนิ้วมือเจ้าหน้าที่ 2) การประกวดราคาผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ การประกวดราคากลางก่อสร้าง 3) การเปิดเผยข้อมูลในเว็บไซต์ และ 4) มีช่องทางการรับเรื่องร้องในเว็บไซต์ นอกจากนี้จากการพิจารณาคะแนน ITA ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร พบว่าอยู่ในระดับสูง

ส่วนการจัดการเรื่องร้องทุกข์ให้กับประชาชน พบว่า มีการกำหนดช่องทางการร้องทุกข์อย่างเป็นทางการ มีเรื่องร้องทุกข์เฉลี่ยเดือนละ 1-2 เรื่อง หรือเฉลี่ยปีละมากกว่า 10 เรื่อง ซึ่งเทศบาลสามารถจัดการปัญหาได้ทั้งหมด เช่น ขยะ ไฟฟ้า ประปา ถนน และเหตุรำคาญ เป็นต้น

ตารางที่ 7.1 สรุปคะแนนการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย

การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
1.1	ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาประโยชน์ ระหว่างนายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง อปท.	10	10
1.2	ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่สูงกว่าอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง คนปัจจุบันดำรงตำแหน่ง	10	10
1.3	“การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส	5	5
1.4	“การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใสโดยตั้งราคาโครงการตามราคากลาง มีเงินเหลือประมูล ร้อยละ 11.36	10	4
1.5	มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการทุจริตภายในองค์กรมากกว่า 1 นวัตกรรม	5	5

การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
1.6	การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากกว่าปีละ 3 เรื่อง ขึ้นไป	10	10
รวม		50	44

2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

วิธีการ

สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม รวม 11 คน ประกอบด้วย

1. กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายสมเกียรติ จันทร์แสง) เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายวิภัทร รอดเหตุภัย)
2. กลุ่มสมาชิกสภา มี 2 คน คือ ประธานสภาเทศบาลตำบลคลองโยง (นายเสน่ห์ ทองธาตุ) และเลขาธิการสภาเทศบาลตำบลคลองโยง (นางสมจิตต์ สร้อยกล่อม)
3. กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 6 คน คือ ปลัดเทศบาล (นายจรรยา ชุนทรง) ผู้อำนวยการกองคลัง (ว่าที่ร้อยตรี จรุงพัฒน์ แยมศรี) ผู้อำนวยการกองการศึกษา (นางสาวบังอร พงษ์ประพันธ์) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข (นางมุกดา อภิปีติวรกุล) นักบริหารงานช่าง (นายชัยยศ มะลินิล) หัวหน้าสำนักปลัด (นางพรศิริ ไชยพรศิริ)
4. กลุ่มผู้นำชุมชน มี 1 คน คือ ประธานชุมชนบ้านมะเกลือ 1 (นางวลี สวดมาลัย)

ผลการศึกษา ในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลคลองโยงสี่ปี และการปรับปรุงแผนประจำปีของเทศบาลตำบลคลองโยง เป็นการจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้งหมด 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ และภาคประชาชน โดยในการจัดทำแผน/เทศบัญญัติสำหรับการตัดสินใจขั้นสุดท้ายต้องผ่านการประชุมสภาเทศบาลตำบลคลองโยงนั้น ยังไม่มีภาคประชาชนเข้าร่วมตัดสินใจเนื่องจากไม่มีระเบียบที่ระบุให้ทำเช่นนั้นได้ แต่อย่างไรก็ตามคณะกรรมการสภาเทศบาลตำบลคลองโยงมีตัวแทนภาคประชาชนร่วมสังเกตการณ์และรับฟังอยู่ด้วย อีกทั้งเมื่อนำแผนไปดำเนินการภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร เช่น ชุมชนนำเอาเครื่องมือ เครื่องจักร มาช่วยในการเก็บสวะและขุดลอกคลอง

ทั้งนี้ เทศบาลมีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีและกำหนดไว้ในเทศบัญญัติให้สาธารณชนได้ทราบล่วงหน้า ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย ได้แก่ (1) เว็บไซต์ของเทศบาลตำบลคลองโยง (2) บ้ายปิดประกาศประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลคลองโยง และมีการประกาศงบประมาณที่คงเหลือจากการดำเนินงานตามข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติในการประชุมสภาเทศบาลตำบลคลองโยงทราบ

ตารางที่ 7.2 สรุปคะแนนการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม

การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
2.1	การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม เทศบาลตำบลคลองโยงมีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ รับฟัง และร่วมสนับสนุนทรัพยากร	12	12
2.2	การประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติล่วงหน้า	8	8
รวม		20	20

3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น

วิธีการ

1. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม รวม 12 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายสมเกียรติ จันทร์แสง) เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายวิภัทร รอดเหตุภัย)
 - 1.2 กลุ่มสมาชิกสภา มี 2 คน คือ ประธานสภาเทศบาลตำบลคลองโยง (นายเสน่ห์ ทองธาตุ) และเลขาธิการเทศบาลตำบลคลองโยง (นางสมจิตต์ สร้อยกล่อม)
 - 1.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 7 คน คือ ผู้อำนวยการกองคลัง (ว่าที่ร้อยตรีจรัสพัฒน์ แยมศรี) ผู้อำนวยการกองการศึกษา (นางสาวบังอร พงษ์ประพันธ์) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข (นางมุกดา อภิปิตรกุล) นักบริหารงานช่าง (นายชัยยศ มะลิณี) และหัวหน้าสำนักปลัด (นางพรศิริ ไชยพรศิริ) หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ (นางรัตนภรณ์ สายบุญจันทร์) ปลัดเทศบาลตำบลคลองโยง (นายจรรยา ชุนทรง)
 - 1.4 กลุ่มแกนนำชุมชน มี 1 คน คือ ประธานชุมชนบ้านมะเกลือ 1 (นางวลี สวดมาลัย)
2. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา เรื่องการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่รุ่น เทศบาลตำบลคลองโยงมีกลุ่มเยาวชน 1 กลุ่ม คือ สภาเด็กและเยาวชนตำบลคลองโยง เทศบาลตำบลคลองโยงสนับสนุนโดยการจัดพื้นที่สร้างสรรค์ให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เรื่องกีฬา เทศบาลได้ประสานงานกับหน่วยงานภายนอกให้เข้ามาให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ การฝึกอาชีพให้กับเด็กและเยาวชน รวมถึงการให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมจิตอาสาในชุมชน และสนับสนุนให้กลุ่มเยาวชนได้กำหนดนโยบายร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของเทศบาลตำบลคลองโยง เช่น โครงการจิตอาสา สร้างบ้านให้ผู้ยากไร้ ทั้งนี้กองช่าง เทศบาลตำบลคลองโยงได้รับบุคลากรจากกลุ่มเยาวชนมาทำงาน 1 คน

ตารางที่ 7.3 สรุปคะแนนการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่ฐาน

การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู่ฐาน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน มากกว่า 1 กลุ่ม กำหนดนโยบายแผนงานร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของเทศบาลตำบลคลองโยง	15	15
รวม	15	15

4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

วิธีการ

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนน/ การบำรุงรักษา/ การให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค/ การส่งเสริมแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค/ การส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานเพื่อให้ทุกหมู่บ้านเข้าถึงไฟฟ้า/ การเข้าถึงบริการโทรคมนาคมของทุกหมู่บ้าน
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ ผู้อำนวยการกองช่าง (นายชัยยศ มะลิณี)
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา มีโครงข่ายถนนที่เข้าถึงทุกหมู่บ้าน ทั้งถนนลาดยาง ถนนคอนกรีตและถนนหินคลุก มีการบำรุงรักษาโครงข่ายถนนให้อำนวยความสะดวกการสัญจรทุกฤดูกาลทุกหมู่บ้าน เมื่อมีถนนชำรุดก็จะซ่อมแซมเฉพาะจุด โดยจะซ่อมแซมด้วยการอุดหรือเรียกอีกอย่างว่า “การหยอดขนมครก” ทั้งนี้จะซ่อมแซมทันทีที่มีการชำรุด

ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี โดยมีตู่้น้ำหยอดเหรียญเกือบทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นตู่้น้ำที่ทางเทศบาลติดตั้งให้ใช้

ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้านทุกหลังคาเรือน โดยเป็นน้ำประปาบาดาล (ของเทศบาล) และน้ำประปาส่วนภูมิภาค นอกจากนี้ยังมีคลองอีกหลายสายที่ไหลผ่านซึ่งจะเป็นคลองสาขาย่อยที่มาจากแม่น้ำท่าจีน ได้แก่ คลองทวีวัฒนา ทำให้เพียงพอต่อการอุปโภคและการเกษตร

ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ และเทศบาลช่วยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกรณีที่เกิดข้อขัดข้อง นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีไฟฟ้ามาริมทางให้แสงสว่างในถนนที่เปลี่ยวและมีด

มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการให้บริการโทรคมนาคมในหมู่บ้าน อาทิ มีอินเทอร์เน็ตตำบล ซึ่งมีความเร็ว 65 Mbps และความถี่ 2.4 GHz ประชาชนสามารถเข้ามารับใช้บริการได้ โดยเข้าถึงมากกว่า 1 หมู่บ้าน

ทั้งนี้พบว่า สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจากประชาชนที่ได้รับบริการจำนวน 460 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างเป็นสัดส่วนจากจำนวนประชากรทั้งหมด พบว่า โดยภาพรวม มีความพึงพอใจต่อการ

จัดการของเทศบาลตำบลคลองโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.89, S.D. 0.52) สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น

ตารางที่ 7.4 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ

งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		คะแนน เต็ม	คะแนนที่ ได้รับ
4.1	มีโครงข่ายถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน มีการบำรุงรักษาให้อำนวยความสะดวกการสัญจรได้ทุกฤดูกาลและประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจ	3	3
4.2	ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ	3	3
4.3	ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้าน	3	3
4.4	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้	3	3
4.5	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ ตั้งแต่ 2 หมู่บ้านขึ้นไป	3	3
รวม		15	15

5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

วิธีการ

- ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลคลองโยง หรือ ITA ด้านวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร/ ภาพถ่าย/ หลักฐานการจัดการความรู้
- สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม รวม 8 คน ประกอบด้วย
 - กลุ่มผู้บริหาร มี 2 คน คือ นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายสมเกียรติ จันทร์แสง) เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายวิภัทร รอดเหตุภัย)
 - กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 5 คน คือ ปลัดเทศบาลตำบลคลองโยง (นายจรูญ ขุนทรง) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข (นางมุกดา อภิปิตรกุล) หัวหน้าฝ่ายอำนวยการ (นางรัตนาภรณ์ สายบุญจันทร์) นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ (นางสาวอังศณา กรรณวัฒน์) เจ้าหน้าที่งานธุรการชำนาญงาน (จ.ส.อ.นพดล นิลบดี) และสนทนากลุ่มกับพนักงานกลุ่มหนึ่ง
 - กลุ่มแกนนำชุมชน มี 1 คน คือ ประธานชุมชนบ้านมะเกลือ 1 (นางวลี สวดมาลัย)
- แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลที่ได้จากการจัดการความรู้นี้ สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างสัมฤทธิ์ผล อย่างน้อยร้อยละ 50

ของปัญหา โดยมีวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ผู้บริหาร/หัวหน้ากองที่รับผิดชอบงานที่เกิดปัญหาจะนำปัญหานั้นไปแก้ไขร่วมกันระหว่างกองตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดการความรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล โดยอุปสรรคและวิธีการจัดการที่ดีหลังจากจัดการงานต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว จะมีการประชุมร่วมกันเพื่อถอดบทเรียนภาพรวมการจัดงาน สรุปปัญหาอุปสรรคเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการจัดงานครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

จากการสังเกตของนักวิจัยพบว่า ในสำนักงานมีการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน ทำให้พนักงานทุกคนสามารถดำเนินงานแทนกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานที่มี “สายงานใกล้เคียงกัน” เช่น ตำแหน่งนักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการและเจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน กองสาธารณสุขสามารถทำงานแทนกันได้ สามารถฝากงานกันได้โดยเฉพาะงานบริการประชาชน

สำหรับ ความรักความสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า บุคลากรที่ทำงานในกองหรือฝ่ายเดียวกัน มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความรัก ความสามัคคีช่วยกันทำงาน ทั้งที่ได้รับการร้องขอและไม่ได้รับการร้องขอจากเพื่อนร่วมงาน เห็นได้จากการทำงานโครงการ เมื่อลงชุมชน ทุกคนต่างรู้หน้าที่และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเต็มที่ และเมื่อพนักงานในตำแหน่งที่รับผิดชอบไม่อยู่ ต้องไปราชการ สามารถฝากงานให้พนักงานในสายงานใกล้เคียงกันทำงานแทนกันได้ พึ่งพาอาศัยกันได้ แม้อยู่คนละหน่วยงานกันก็สามารถทำงานแทนกันได้ รวมทั้งการทำงานในภาพรวมของเทศบาลตำบลคลองโยง เมื่อมีงานประเพณีทุกฝ่าย ทุกกอง ทุกคนจะร่วมกันทำงานอย่างมีความสุข ช่วยเหลือกัน แม้ไม่ได้รับการร้องขอ เพื่อให้งานมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี โดยแต่ละกองจะมีวิสัยทัศน์เฉพาะ เช่น กองสาธารณสุขมีวิสัยทัศน์ว่า “ยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มใจบริการ ประสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ประชาชน”

ความมีมุกตลกขบขันและอุเบกขาของบุคลากร พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่แสดงออกมามีมุกตลกขบขันต่อกัน มีความยินดีและชื่นชมต่อกันเมื่อเพื่อนร่วมงานได้รับรางวัลหรือคำชมเชยหรือได้รับการเลื่อนตำแหน่ง โดยนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยงจะกล่าวแสดงความชื่นชม ยินดีในการประชุมประจำเดือนของเทศบาลตำบลคลองโยงทุกครั้งที่มีคนได้รับรางวัล อาจจะมีการจัดงานเลี้ยงเพื่อแสดงความยินดีและมอบโล่รางวัล

ผู้บังคับบัญชามีมุกตลกขบขันต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เช่น 1) ผู้บังคับบัญชาจะเป็นเจ้าภาพจัดเลี้ยงเพื่อแสดงมุกตลกขบขันต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อได้รับรางวัล หรือคำชมเชย หรือได้รับการเลื่อนตำแหน่ง 2) เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาถูกตำหนิหรือร้องเรียนจากบุคคลภายนอก หลังจากผู้บังคับบัญชาได้ซักถามข้อเท็จจริงแล้ว อาจมีการว่ากล่าวตักเตือน และการแสดงความเข้าใจ การให้กำลังใจ เพื่อสร้างพลังในการทำงานต่อไป 3) ผู้บังคับบัญชามีการช่วยเหลือในการทำงาน เมื่อต้องปฏิบัติงานในพื้นที่ เช่น ตรวจโรงงาน ฉีดวัคซีน ก็จะไปร่วมทำงานด้วย

ส่วนเรื่องหลักสัจหวัดถุในองค์กร พบว่า พนักงานส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความเอื้ออารีและแบ่งปันกันตามหลักทานภายในองค์กร มีการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน โดยจะหิ้วปิ่นโตและนำอาหารมาทานร่วมกัน แบ่งปันกัน อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือกัน เมื่อถึงวันเกิด วันปีใหม่ จะมีการจัดงานเลี้ยงสังสรรค์เพื่อรับประทานอาหารร่วมกัน และมีการแบ่งปันความรู้ให้แก่กัน เช่น กองคลังเข้าอบรมระเบียบพัสดุมาก็จะมาถ่ายทอดความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานพัสดุกองอื่น ๆ ได้รับทราบด้วย

ในองค์กรส่วนใหญ่จะใช้ปียวจาในการพูดคุยกันด้วยวาจาสุภาพ ตรงกับวิสัยทัศน์ของเทศบาลที่ให้ความสำคัญกับการให้บริการประชาชน ถ้าประชาชนเข้ารับบริการต้องให้บริการอย่างดี ใช้วาจาสุภาพ ชี้แจงให้ข้อมูลที่ถูกต้องและมีหลักสมานัตตาในการทำงาน

บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุขจากบรรยากาศการทำงานเหมือนเป็นบ้านหลังที่สอง บรรยากาศในการทำงานส่วนใหญ่มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เมื่อพนักงานทำผิดก็จะมีการว่ากล่าวตักเตือนกัน เพื่อให้ปรับปรุงพัฒนาให้ถูกต้องอาจทำให้บรรยากาศในการทำงานตึงเครียดบ้าง แต่เพียงเล็กน้อยเพราะส่วนใหญ่บรรยากาศในการทำงานมีความสุข บุคลากรมากกว่าร้อยละ 60 มีภาระหนี้สินและไม่ปลอดจากอบายมุข คือ สลากกินแบ่งรัฐบาล

แต่จากการสังเกตการณ์และรับฟังอย่างรอบด้านของนักวิจัยพบว่า บุคลากรภายในของเทศบาล ยังมีความ “ไม่ลงรอย” กันอยู่บ้าง หากก็ทำงานร่วมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์แบบสอบถาม ความสุข ความรัก ความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีค่าคะแนนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.50, S.D. = 0.27)

ตารางที่ 7.5 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
5.1	การจัดการความรู้ภายในองค์กร โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล อย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหาและพนักงานทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้	10	10
5.2	ความรัก ความสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร ไม่มีการแบ่งแยกฝักแบ่งฝ่าย มีการอาสาช่วยกันทำงาน แม้ไม่ได้รับการร้องขอ	10	5
5.3	พื้นฐานความมีมุกตลกและอุเบกขาของบุคลากร คือ บุคลากรทุกคนในองค์กรมีมุกตลกติดต่อกัน เช่น ยินดีต่อรางวัล/คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับจากการปฏิบัติงาน และผู้บังคับบัญชามีมุกตลกและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชา	10	10
5.4	มีผลการปฏิบัติตามหลักสัจจกถาในองค์กรอย่างครบถ้วน คือ มีหลักในเรื่องทานภายในองค์กร และมีหลักในเรื่องปียวจาภายในองค์กร	10	10
5.5	บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุข คือ มีความสุขจากบรรยากาศของการทำงานในที่ทำงานเหมือนเป็นบ้านหลังที่สอง และบุคลากรอย่างน้อยหรือเท่ากับร้อยละ 60 ยังมีภาระหนี้สินและไม่ปลอดจากอบายมุข	10	7
รวม		50	42

6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

วิธีการ

1. ศึกษาข้อมูลจำนวนครูต่อจำนวนเด็กปฐมวัย/ สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก/ ข้อมูลงานสุขอนามัย/ การจัดการขยะ
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน คือ นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ (นางสาวอังศณา วรรณวัฒน์) ผู้ช่วยนักวิชาการการศึกษา (นางสาวอำภา ศักดิ์คำ) เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน (จ.ส.อ. นพดล นิลปติ) และสนทนากลุ่มกับพนักงานกลุ่มหนึ่ง
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการศึกษา พบว่า งานด้านการศึกษา เทศบาลตำบลคลองโยงดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 3 แห่ง คือ 1) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองโยง ศูนย์ที่ 1 จำนวนนักเรียน 55 คน : ครู 3 คน 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองโยง ศูนย์ที่ 2 จำนวนนักเรียน 50 คน : ครู 4 คน 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลคลองโยง ศูนย์ที่ 3 (บ้านคลองสว่างอารมณ์) จำนวนนักเรียน 26 คน : ครู 2 คน ทุกศูนย์จะรับเด็กตั้งแต่ อายุ 2 ขวบ – 5 ขวบ และจัดให้มีการเรียนการสอนสมวัย เฉลี่ยครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1:14.5 ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่มีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัย และมีความสุข โดยมีสื่อการเรียนรู้อันหลากหลาย และมีการจัดอาหารตามหลักโภชนาการ

งานด้านสุขอนามัยและขยะ มีการกำจัดมูลฝอย และโรคพิษสุนัขบ้า โดยมีโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ให้ความรู้ จัดฟันหมอกวั้น แจกทรายอะเบท รวมทั้งโรคอื่น ๆ ที่ควรเฝ้าระวังตามสถานการณ์

ส่วนงานจัดการขยะ เทศบาลตำบลคลองโยงมีการกำจัดขยะในพื้นที่อย่างได้ผล โดยทำหน้าที่หลักในการบริการจัดเก็บและขนย้ายขยะในชุมชนทุกวันและมีตารางการจัดเก็บอย่างชัดเจน ปัจจุบันมีรถขยะจำนวน 4 คันและรอรับอีก 1 คัน ทั้งนี้เทศบาลตำบลคลองโยง เป็นหน่วยงานต้นแบบในการคัดแยกขยะ มีการประชาสัมพันธ์ รณรงค์และผลักดันอย่างต่อเนื่อง จนทำให้หมู่บ้านสหกรณ์ เป็นหมู่บ้านที่มีการจัดการขยะอย่างได้ผล มีมาตรการและกลไกที่ชัดเจน นอกจากนี้ เทศบาลยังได้ทำหน้าที่ในการหนุนเสริมหมู่บ้านที่ 1 ในเรื่องการจัดการขยะ และการจัดการให้เป็นชุมชนสะอาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งทุนต่าง ๆ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้ดำเนินโครงการการจัดการขยะในชุมชน 2 ปีซ้อน

สำหรับ ผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการของเทศบาลตำบลคลองโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม พบว่า มีความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.48$, S.D.= 0.46) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ 7.6 สรุปคะแนนงานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
6.1	งานด้านการศึกษา มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวนครูต่อจำนวนนักเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน แต่มีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข	10	3
6.2	งานสุขอนามัย มีการกำจัดขยะมูลฝอย และ/หรือมีการป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้งพาหะนำโรคทุกชนิดมาสู่ชุมชนอย่างได้ผล	10	5
	งานจัดการขยะ มีการกำจัดขยะในพื้นที่อย่างได้ผล		5
รวม		20	13

7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

วิธีการ - ศึกษาข้อมูลบุคคลและกลุ่มเกษตรกร/ ข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน - สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 2 กลุ่ม รวม 3 คน ประกอบด้วย - กลุ่มเจ้าหน้าที่ มี 2 คน คือ นักวิชาการสุขาภิบาลปฏิบัติการ (นางสาวอังศณา กรรณวัฒน์) เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน (จ.ส.อ. นพดล นิลบดี) และสหกรณ์กลุ่มกับพนักงานกลุ่มหนึ่ง - กลุ่มแกนนำชุมชน มี 1 คน คือ ประธานชุมชนบ้านมะเกลือ 1 (นางวลี สวดมาลัย) - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอาชีพการเกษตร - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย
--

ผลการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน เกี่ยวกับงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน พบว่า

งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม เทศบาลได้ส่งเสริมสนับสนุนความรู้ให้ประชาชนและเกษตรกร ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มให้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ในการทำเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุนให้เกิดศูนย์เรียนรู้เกษตรพอเพียง ได้แก่ 1) กลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์บ้านคลองโยงในพื้นที่หมู่ที่ 1 โดยการดูแลของนายพรภิรมย์ อ่อนสัมพันธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ผู้เป็นต้นแบบในการทำเกษตรอินทรีย์ 2) ศูนย์เรียนรู้เรื่องการปลูกผักปลอดสารเคมี ที่มีคุณภาพและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี ของนายสังเวียง เทียงสมพงษ์ 3) ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงหมู่ที่ 4 บ้านผู้ใหญ่โตม หนองเยี่ยงธรรม

งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน เทศบาลได้สนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มากกว่า 1 กลุ่มที่เด่นชัดได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนนราภิรมย์ สหกรณ์ข้าวคลองโยง ซึ่งเป็นกลุ่มที่

เกิดจากความต้องการของชุมชน ในลักษณะที่ชุมชน “ระเบิดจากข้างใน” จึงได้รวมกลุ่มกัน โดยเทศบาลตำบลคลองโยงทำหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวก ตามความต้องการของชุมชนที่มาขอความช่วยเหลือ เช่น ด้านการตลาด การจัดทำเอกสาร เป็นต้น โดยนางวลี สวตมาลัย ได้กล่าวว่า “คือเป็นการรวมกลุ่มตามความต้องการของชุมชนอยู่แล้วที่ต้องการจะทำ จะเรียกว่าสนับสนุนคงไม่ใช่เพราะเทศบาลไม่ได้มาช่วยผลักดันหรือช่วยเหลืองบประมาณอะไรให้มันเกิดขึ้น เรียกว่าเป็นการส่งเสริมจะดีกว่า เมื่อเราต้องการคำปรึกษา ต้องการได้รับความช่วยเหลือด้านไหนก็มาบอกเทศบาล เทศบาลก็จัดการให้”

สำหรับ ผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการของเทศบาลตำบลคลองโยงด้านการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม และด้านการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน พบว่า มีความพึงพอใจการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.62$, S.D.= 0.48) และมีความพึงพอใจการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.43$, S.D.= 0.50) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ 7.7 สรุปคะแนนงานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
7.1	งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม มีการส่งเสริมให้ทำการเกษตรตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ในชุมชน	7.5	7.5
7.2	งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน มีการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด	7.5	7.5
รวม		15	15

8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม

วิธีการ

1. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา (นางสาวอำภา ตักดีคำ)
2. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก พบว่า เทศบาลตำบลคลองโยงมีการส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนาตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่น

หรือตามวัฒนธรรมประเพณี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง ได้แก่ งานสงกรานต์ งานวันเด็ก งานทำบุญเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา เป็นต้น และมีการจัดงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่ไม่ต่ำกว่าปีละ 2 ครั้ง ได้แก่ 1) งานตักบาตรกลางน้ำ/ลอยกระทง 2) งานแห่เทียนเข้าพรรษา

งานตักบาตรกลางน้ำในวันลอยกระทง ณ วัดมะเกลือ ถือว่าเป็นงานบุญประเพณีประจำปีของท้องถิ่นซึ่งมีมาตั้งแต่อดีต ต่อมาได้เลือนหายไป แต่ด้วยความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นจึงได้มีการนำกลับมาสืบสานอีกครั้ง ประเพณีนี้ในตอนเช้าเป็นการตักบาตรกลางน้ำให้ประชาชนยืนริมทำน้ำ แล้วพระจะนั่งเรือพายมาให้ประชาชนตักบาตร และตอนเย็นจะเป็นประเพณีลอยกระทง โดยได้รับความสนใจจากประชาชน นักท่องเที่ยวจากภายนอกชุมชน และสื่อต่าง ๆ เป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ เทศบาลตำบลคลองโยงยังมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมการจัดอบรมจิตใจให้ประชาชนเป็นผู้มีศีลธรรมและพฤติกรรมดี ปีละ 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) โครงการ 5 ส 2) หมู่บ้านศีล 5 โดยที่ชุมชนวัดมะเกลือเป็นหมู่บ้านศีล 5 นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายสมเกียรติ จันทร์แสง) จึงมีนโยบายที่จะให้เทศบาลตำบลคลองโยงเป็นหมู่บ้านศีล 5 ด้วย ในการประชุมประจำเดือนของเทศบาลตำบลคลองโยง ทุกวันพฤหัสบดีต้นเดือนของทุกเดือน จะต้องมีการสวดมนต์ก่อนเริ่มประชุมทุกครั้ง สำหรับผลการสำรวจความพึงพอใจประชาชนต่อการจัดการของเทศบาลตำบลคลองโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม พบว่า มีความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.48, S.D. = 0.46) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ 7.8 สรุปคะแนนงานด้านสังคมและวัฒนธรรม

งานด้านสังคมและวัฒนธรรม	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
งานส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรม มีการสนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคีและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนา และ/หรือศาสนสถานตามความเชื่อของประชาชนในท้องถิ่นหรือตามวัฒนธรรมประเพณี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง และมีการจัดงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งในและนอกพื้นที่ไม่ต่ำกว่าปีละ 2 ครั้ง รวมทั้งจัดให้มีการส่งเสริมให้มีการจัดอบรมจิตใจให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี ปีละ 2 กิจกรรม	15	15
รวม	15	15

9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

วิธีการ

1. ศึกษาข้อมูลเอกสารการเงินบัญชี/ ข้อมูลระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนายกคนปัจจุบัน
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ นักวิชาการพัสดุเทศบาลตำบลคลองโยง (นางสาวศิริ ภิรมย์เยี่ยม) และศึกษาจากเอกสารงบประมาณของเทศบาลตำบลคลองโยง

ผลการศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เทศบาลตำบลคลองโยงมีงบประมาณ 85,500,000 บาท มีการค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานบุคคลในปี 2561 คือ 27,401,683 บาท คิดเป็น ร้อยละ 32.05

มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยงคนปัจจุบัน ได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องนับสิบปี

ตารางที่ 7.9 สรุปคะแนนการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
9.1	มีการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรประจำเพื่อมีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น เทศบาลตำบลคลองโยงมีการค่าใช้จ่ายด้านการบริหารงานบุคคลในปี 2561 คิดเป็นร้อยละ 32.05	20	15
9.2	มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากเทศบาลตำบลคลองโยงคนปัจจุบันได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เป็นเวลา 19 ปี และ/หรือมีระบบการคัดเลือกตามแนวทางประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์	10	10
รวม		30	25

10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น

วิธีการ

1. ศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / นวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา/ โครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน/ นวัตกรรมจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เน้นแสดงกระบวนการ นวัตกรรม และผลลัพธ์ จำนวนรางวัลที่ได้รับ/ การเกิดศูนย์เรียนรู้และจำนวนของการที่มีผู้เข้ามาศึกษาดูงาน
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน คือ นักวิชาการสุขภาพปฏิบัติการ (นางสาวอังศณา วรรณวัฒน์) เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน (จ.ส.อ. นพดล นิลบดี) ผู้ช่วยนักวิชาการศึกษา (นางสาวอำภา ศักดิ์คำ) และสหภาพกลุ่มกับพนักงานกลุ่มหนึ่ง
3. แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม
4. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องการศึกษา เทศบาลตำบลคลองโยงมีการจัดโครงการโรงเรียน

ผู้สูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีพื้นที่ทำกิจกรรม เกิดการพึ่งพาตนเอง สามารถพัฒนา ศักยภาพและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพได้ ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นพลังของสังคม โดยจะให้ผู้สูงอายุในพื้นที่ สมัครเข้าเป็นสมาชิก และจะมีการจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ อย่างเหมาะสม

การสาธารณสุข ได้จัดให้มีกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพให้กับคนทุกเพศวัย โดย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่งเสริม/ สนับสนุนผ่านโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล โดยจะสนับสนุนทั้งงบประมาณ และ บุคลากร โดยเฉพาะนักพัฒนาชุมชนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกและประสานงานให้โรงพยาบาลส่งเสริม สุขภาพประจำตำบลมีกิจกรรมดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยติดบ้าน ติดเตียง และเข้าร่วม ดำเนินงานระบบหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดบริการ สาธารณสุขของหน่วยบริการ สถานบริการ หรือหน่วยงานสาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น โดยเน้นสร้างเสริม สุขภาพ ป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ และรักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิที่จำเป็นต่อสุขภาพและการ ดำรงชีวิต 2) สนับสนุน/ ส่งเสริมผ่านชุมชนโดยตรง โดยมีโครงการที่เทศบาลเปิดโอกาสให้ชุมชนเขียน โครงการเกี่ยวกับสุขภาวะเข้ามาขอรับการสนับสนุนและไปดำเนินการจัดทำในชุมชน โครงการละไม่เกิน 20,000 บาท โดยมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเป็นพี่เลี้ยง นอกจากนี้ยังมีโครงการอื่น ๆ เช่น โครงการเมืองน่าอยู่ โครงการธนาคารขยะรีไซเคิล โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น รวมทั้งยังร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมจัดทำและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ เช่น การช่วยเหลือดูแลผู้เปราะบางทุกประเภท นับ ได้ว่าเป็นนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาชุมชน

การจัดการขยะ เทศบาลมีการจัดเก็บขยะที่ไม่สร้างปัญหาแก่สิ่งแวดล้อม โดยมีการเก็บขยะและขน ย้ายไปฝังกลบอย่างถูกสุขอนามัยที่บ่อฝังกลบ บริษัท ทิพย์วรรณ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนที่รับกำจัดขยะให้กับ อบต.หลายแห่ง โดยเทศบาลตำบลคลองโยงเสียค่าบริการในการจัดการขยะตันละ 685 บาท ทั้งนี้ เทศบาล

ตำบลคลองโยงได้ส่งเสริม สนับสนุนให้การศึกษาและรณรงค์ให้ทุกชุมชนมีการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้มีการแยกขยะทั้ง 4 ประเภทตั้งแต่ต้นทาง ส่งเสริมให้มีธนาคารขยะที่หมู่บ้านสหกรณ์คลองโยง และได้ร่วมโครงการกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจัดตั้งศูนย์การจัดการขยะในชุมชน เพื่อสร้างประโยชน์และรายได้จากขยะ โดยมีผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนที่หมู่ 1 ซึ่งเป็นหมู่บ้านนำร่องในตำบลคลองโยง และที่หมู่ 6 คลองโยงใหม่ มีการประยุกต์ใช้กระถางจากล้อรถ นำขยะเปียกมาทำปุ๋ยหมัก นอกจากนี้เทศบาลตำบลคลองโยงได้ร่วมกับเทศบาลอื่น ๆ ในจังหวัดนครปฐม จัดตั้งกลุ่มผลิตไฟฟ้าจากขยะ แต่ยังไม่ได้รับการอนุมัติ ปัจจุบันตำบลคลองโยงยังคงมีถังขยะและบริการจัดเก็บขยะจากประชาชนในพื้นที่

ส่วนผลการวิเคราะห์แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม พบว่า มีความพึงพอใจโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.48$, S.D.= 0.46) ซึ่งสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ตารางที่ 7.10 สรุปคะแนนการจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น

การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
10.1	การศึกษา มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย	5	0
10.2	การสาธารณสุข จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น ดูแลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเอง หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้อุปการะ เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพในมิติต่าง ๆ	5	5
10.3	การจัดการขยะ ส่งเสริม/ สนับสนุนให้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนจัดการแยกขยะ และมีธนาคารขยะ	10	6
รวม		20	11

11. การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

วิธีการ

1. ศึกษาเอกสารนโยบาย แผนพัฒนาเทศบาล/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง/ ผู้ถูกทอดทิ้ง/ คนพิการ/ ผู้สูงอายุคนจน
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ หัวหน้าฝ่ายปกครอง (นางปาริย์ เกตุแก้ว)
3. การสังเกตการณ์และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดอบายมุขในพื้นที่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

เรื่องการขจัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ เทศบาลตำบลคลองโยงได้ร่วมกับสถานีตำรวจอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติดเทศบาลตำบลคลองโยง ซึ่งได้รับเงินอุดหนุนเพื่อจัดค่ายบำบัด และฝึกอบรมอาชีพ ให้แก่ผู้ป่วยในพื้นที่ ได้รับการรักษาและกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข

ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ เทศบาลตำบลคลองโยง มีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนในการลดการสูบบุหรี่ โดยกำหนดสถานที่ห้ามสูบบุหรี่ คือ สำนักงานเทศบาลตำบลคลองโยง และวัด

ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ เทศบาลตำบลคลองโยงมีนโยบายลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ แต่ยังไม่อาจจะบรรลุผลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้

ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า เทศบาลตำบลคลองโยง มีแผนงาน/โครงการชุมชนร่วมใจสร้างสุขภาพ

ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี หากมีผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจน นักพัฒนาชุมชน เทศบาลจะรับเรื่องและประสานกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความช่วยเหลือ แต่ในกรณีที่เร่งด่วน จุกเงิน เทศบาลจะดำเนินการเอง โดยนายกเทศมนตรีจะสั่งการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องลงไปช่วยเหลือทันที เช่นที่ผ่านมา มีคุณตาท่านหนึ่งหลงทางมา เบื้องต้นชาวบ้านจะพากันไล่ออกจากหมู่บ้าน แต่เมื่อนายกเทศมนตรีทราบจึงให้เจ้าหน้าที่ไปช่วยเหลือและช่วยค้นทะเบียนราษฎร และในที่สุดก็พบที่อยู่ของญาติและติดต่อให้มารับตัวคุณตากลับบ้านได้อย่างปลอดภัย

คนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังขาดแคลน เทศบาลตำบลคลองโยงไม่มีคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลนอยู่ในพื้นที่

ตารางที่ 7.11 สรุปคะแนนการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้

การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
11.1	การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดอบายมุขในพื้นที่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้		
	11.1.1 ขจัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ มีนโยบายขจัดหรือลดสารเสพติดร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่	5	2
	11.1.2 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ มีนโยบายส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	5	2
	11.1.3 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ มีนโยบายลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ และครัวเรือนที่ยังมีการเล่นการพนันทุกชนิดมี ไม่เกินร้อยละ 5 ของครัวเรือนทั้งหมด	5	2
11.2	เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้		
	11.2.1 ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือ	2	1

การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้รับ
ต่ำกว่า เทศบาลตำบลคลองโยงไม่มีการตั้งครุฑก่อนวัยอันควรของ เยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า			
11.2.2 ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อใน ทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่าง มีศักดิ์ศรี - กรณีผู้ไร้บ้าน เทศบาลตำบลคลองโยงมีนโยบายและมาตรการที่จะ ช่วยเหลือคนไร้บ้านในพื้นที่ ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ และมีการแก้ไข ปัญหานี้ไม่มีคนไร้บ้านในพื้นที่ - กรณีผู้ไร้ที่พึ่ง/ ผู้ถูกทอดทิ้ง/ คนพิการ/ ผู้สูงอายุ เทศบาลตำบลคลองโยง มีนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ใน และมีการแก้ไข ปัญหานี้ไม่มีบุคคลดังกล่าวถูกทอดทิ้งในชุมชน		5 5	5 5
11.2.3 คนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังขาดแคลน เทศบาลตำบลคลอง โยงไม่มีคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลนอยู่ในพื้นที่		3	3
รวม		30	20

12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น

วิธีการ 1. ศึกษาเอกสาร แผนพัฒนาเทศบาล 2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 1 คน คือ ผู้อำนวยการกองช่าง (นายชัยยศ มะลิณี) 3. การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการรับฟังอย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา พบว่า

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น ได้มีการดำเนินการในประเด็นต่อไปนี้
มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติเหตุ
(น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาตภัย อัคคีภัย ฯลฯ)

มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สภาพแวดล้อม

มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่
มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน
มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละบ้านรักษาความสะอาด น่าอยู่ และปลอดภัย
มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้
มากขึ้น

มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ

มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่
 มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ
 มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว
 มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มีการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การดูแลคลอง

ตารางที่ 7.12 สรุปคะแนนการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
12.1	มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติเหตุ (น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาตภัย อัคคีภัย ฯลฯ)	3	3
12.2	มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	3	3
12.3	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่	3	3
12.4	มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน	3	3
12.5	มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละบ้านรักษาความสะอาด นานอยู่ และปลอดภัย	3	3
12.6	มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้มากขึ้น	3	3
12.7	มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ	3	3
12.8	มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่	3	3
12.9	มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ	3	3
12.10	มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว	3	3
12.11	มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มีการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ การดูแลคลอง	3	3
รวม		20	20

13-15. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ

วิธีการ

1. การศึกษาเอกสาร แผนพัฒนาเทศบาลตำบล/ นวัตกรรม/ ศูนย์เรียนรู้/ จำนวนนักท่องเที่ยว/ รายได้ของชุมชน/ โครงการ/ กิจกรรมที่หนุนเสริมระบบและกลไกการพัฒนา
2. สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม รวม 11 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 กลุ่มผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองโยง มี 2 คน คือ นายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายสมเกียรติ จันทร์แสง) เลขานุการนายกเทศมนตรีตำบลคลองโยง (นายวิภัทร รอดเหตุภัย)
 - 2.2 กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลตำบลคลองโยง มี 2 คน คือ ประธานสภาเทศบาลตำบลคลองโยง (นายเสน่ห์ ทองธาตุ) และเลขาธิการสภาเทศบาลตำบลคลองโยง (นางสมจิตต์ สร้อยกล่อม)
 - 2.3 กลุ่มเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลคลองโยง มี 6 คน คือ ปลัดเทศบาลตำบลคลองโยง (นายจรรยา ขุนทรง) ผู้อำนวยการกองคลัง (ว่าที่ร้อยตรีจรัสพัฒน์ แยมศรี) ผู้อำนวยการกองการศึกษา (นางสาวบังอร พงษ์ประพันธ์) ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข (นางมุกดา อภิปิณฑกุล) นักบริหารงานช่าง (นายชัยยศ มะลิณิล) หัวหน้าสำนักปลัด (นางพรศิริ ไชยพรศิริ)
 - 2.4 กลุ่มผู้นำชุมชน มี 1 คน คือ ประธานชุมชนบ้านมะเกลือ 1 (นางวลี สวดมัลย์)
3. การสังเกตการณ์ของนักวิจัย

การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่” เทศบาลมีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการสนับสนุนส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่” ในชุมชน แต่ผลลัพธ์ยังไม่ชัดเจน

ตารางที่ 7.13 สรุปคะแนนการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ และการส่งเสริมเกษตร อัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่

การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
13	การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ: การส่งเสริมสถาบันการเงิน/ สวัสดิการชุมชน	10	6
14	การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ: การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน	10	6
15	การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่		
	15.1 การส่งเสริม “เกษตรอัจฉริยะ”	5	0
	15.2 การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่”	5	0
รวม		30	12

สรุป เทศบาลตำบลคลองโยง ได้คะแนนรวมจากตัวชี้วัดแกน 255.0 คะแนน (ไม่รวมคะแนนรวมจากตัวชี้วัดเฉพาะ) ผ่านเงื่อนไขทุกข้อ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลคลองโยง จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข”

ส่วนตัวชี้วัดเฉพาะ ได้คะแนนรวม 12 คะแนนจากคะแนนเต็ม 30 คะแนน

4. แนวทางการพัฒนาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อมีการคืนข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นให้กับคณะผู้บริหาร บุคลากรของเทศบาลตำบลคลองโยงและผู้นำชุมชน คณะผู้วิจัยก็ได้จัดให้มีการสนทนากลุ่มระหว่างผู้บริหาร บุคลากร และผู้นำชุมชน เพื่อสรุปปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานที่ผ่านมาและร่วมกันหาแนวทางการยกระดับ ความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กร

ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ : การส่งเสริมและพัฒนากองทุนช่วยเหลือชุมชน ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ได้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวยุคใหม่ที่ดำเนินการโดยกลไกภาครัฐอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริม สนับสนุนให้บ้านคลองโยง หมู่ที่ 1 ได้เข้าร่วมโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งเป็นโครงการของกรมการพัฒนาชุมชนที่สนับสนุนส่งเสริม ยุกระดับผลิตภัณฑ์ และพัฒนาช่องทางการตลาดให้มีความหลากหลาย ตลอดจนเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนด้วยการนำเสนห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น อัตลักษณ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน และความคิดสร้างสรรค์มาช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชน ผลผสมผสานกับวิถีชีวิตในการผลิต ซึ่งจะช่วยให้เกิดการใช้จ่ายในทุกกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เป็นการสร้างและกระจายรายได้ภายในชุมชน ภายใต้แนวคิด ร่วมสุข ร่วมวิถี ร่วมสมัย พร้อมผนวกการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมเข้าไปด้วย โดยที่ผ่านมามีการดำเนินโครงการในระยะแรกที่เกิดการค้นหาผลิตภัณฑ์ชุมชน ออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวและเกิดสื่อประชาสัมพันธ์แล้ว และชุมชนต้องการพัฒนาต่อยอดให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถประเมินผลได้

แนวทางการพัฒนาตำบล ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้เห็นผลเป็นรูปธรรม สร้างและกระจายรายได้ภายในชุมชน โดยดำเนินการสำรวจต้นทุนชุมชนและจัดทำแผนที่ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS), พัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่ประกอบด้วยเด็กเยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุจากทุกชุมชน ศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ, ออกแบบแพคเกจท่องเที่ยวชุมชนพร้อมกับนำเสนอเสนห์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น อัตลักษณ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน เช่น การรับประทานข้าวปิ่นแก้ว ข้าวในตำนาน ต้มน้ำสมุนไพร ทำกิจกรรมพายเรือชมนาบัว ล่องคลองประวัติศาสตร์ นวดเท้า เต้นบาสโลบและฟักโฮมสเตย์ ส่งเสริมพัฒนาสินค้าชุมชน

ด้านการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่

พื้นที่ตำบลคลองโยง ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลเป็นเกษตรกร และทำการเกษตรแบบปลอดสารเคมีหรือเกษตรอินทรีย์ มีศูนย์เรียนรู้ต้นแบบในชุมชน โดยที่ส่วนใหญ่เป็นการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ปัจจุบันเทศบาลได้ขับเคลื่อนประเด็นนี้ในระยะเริ่มต้น ทำให้มีนโยบายพร้อมที่จะสนับสนุนส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ แต่ยังไม่มีการมีกลไก หรือระบบที่พัฒนาเกษตรกรให้เป็น “ผู้ประกอบการเกษตรสมัยใหม่”

แนวทางการพัฒนา เทศบาลจะส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนเห็นความสำคัญในการทำการเกษตรแบบปลอดสารเคมีมากขึ้นในพื้นที่หมู่ 1,4,6,8 พัฒนาแกนนำชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถในการ

ถ่ายทอดสู่การเป็นวิทยากรชุมชนและ ผลักดันให้เกิดศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร อบรมให้ความรู้ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกิดประโยชน์เช่น การตลาดออนไลน์ การผลิตสื่อ การประชาสัมพันธ์ ในพื้นที่ ทุกชุมชน

5. ผลการวิเคราะห์

เทศบาลตำบลคลองโยง เป็นองค์กรขนาดค่อนข้างใหญ่ มีบุคลากรและงบประมาณมากที่สุด มีประชากรและครัวเรือนในความรับผิดชอบมากที่สุด เมื่อเทียบกับทุกองค์กรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

จากการประมวลข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะของเทศบาลตำบล คลองโยง ประกอบกับการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความเป็น เศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลคลองโยง อยู่ในระดับ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข” โดยมี ศักยภาพและความพร้อมในระดับสูงมากที่จะพัฒนาไปสู่ระดับ “เข้าถึง” หรือเป็น “องค์กรแห่งประโยชน์ สุข”

“จุดแข็ง” ในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาลตำบลคลองโยงอยู่ที่การบริหารงานอย่าง โปร่งใสและการยึดหลักธรรมาภิบาล ความมุ่งมั่น ตั้งใจของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน การมีภาคี เครือข่ายที่หลากหลายโดยเฉพาะภาควิชาการซึ่งมีหลายมหาวิทยาลัยมาร่วมทำงานด้วย มีการวางแผน การทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น และการจัดการด้านสาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น

ในด้าน “ทุนทางสังคม” ที่เด่นชัด ได้แก่ **ทุนองค์ความรู้** ด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย ที่เทศบาลได้เข้าไปหนุนเสริมชุมชน องค์ความรู้ด้านการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถขยายผล ให้เต็มพื้นที่ได้ และองค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม **ทุนทางธรรมชาติ** และสิ่งแวดล้อม ที่มี “นาข้าว” และ “พันธุ์ข้าว” ที่ได้ชื่อว่าดีที่สุด การมีนาบัวและสวนกล้วยไม้

“จุดที่ควรพัฒนา” คือ การสร้างเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเกษตรรุ่นใหม่ที่สามารถนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต การขายและการตลาด และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีงานทำ เนื่องจากการศึกษา ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพ ไม่มีรายได้ ทั้ง ๆ ที่ยังมีศักยภาพใน การทำงาน และทั้ง ๆ ที่ชมรมผู้สูงอายุในระดับชุมชนหรือหมู่บ้านก็มีความเข้มแข็ง

บทที่ 8

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสู่การพัฒนาขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกพระราชรัฐ : กรณีศึกษาจังหวัดนครปฐม” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวชี้วัดการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ภายใต้จุดเน้น 2 ประการ คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน และการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ใน 3 ระดับ คือ ระดับครัวเรือน ระดับชุมชนและระดับองค์กร 2) ศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 3) สังเคราะห์แนวทาง กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วมตามแนวทางพระราชรัฐ อันจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หน่วยของการวิเคราะห์ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม จำนวน 117 องค์กร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 4 องค์กร ประกอบด้วย 1) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค อำเภอนครชัยศรี 2) องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด อำเภอนครชัยศรี 3) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง อำเภอบางเลน และ 4) เทศบาลตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล ทั้งนี้ได้มาจากการเลือกอย่างเจาะจงโดยกำหนดเกณฑ์สำคัญต่าง ๆ ได้แก่ 1) เป็นองค์กรขนาดกลางหรือขนาดเล็ก 2) เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองกึ่งชนบท หรือชนบทกึ่งเมือง 3) อยู่ในเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาตำบลสุขภาวะ 4) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์การพัฒนาที่ยั่งยืน และ 5) แกนนำชุมชนเข้มแข็ง

วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น การทดลองนำใช้ตัวชี้วัด การวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้ “วิธีการสามเส้า” คือ สามเส้าของแหล่งข้อมูลบุคคล สามเส้าของการตรวจสอบข้อมูล และสามเส้าของนักวิจัย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การรับฟังอย่างรอบด้าน การสำรวจความคิดเห็นและความพึงพอใจ และการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์
3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในสังเคราะห์แนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ การจัดเวทีคืบข้อมูล และการสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการจำแนกตามประเภท โดยข้อมูลเชิงตัวเลขหรือเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยการตรวจนับ แจกแจงความถี่ คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปของตารางและคำอธิบาย ส่วนข้อมูลเชิงคุณลักษณะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การแยกแยะประเภทรายการ การจัดหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปของการบรรยายและพรรณนา

สำหรับผลการศึกษาและการอภิปรายผล จะนำเสนอเป็นลำดับตามวัตถุประสงค์การวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง

วัตถุประสงค์ข้อนี้ คือ “การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” จุดมุ่งหมายหลักอยู่ที่การมุ่งสะท้อนภาพการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำมาใช้กับองค์กรเอง ทั้งนำมาใช้กับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในระดับครัวเรือน และระดับชุมชน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้จุดเน้น 2 จุด คือ การสร้างความเข้มแข็งจากภายในชุมชน และการเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก

ฐานคิดของการพัฒนาตัวชี้วัดดังกล่าวสืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งอธิบายได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนโดยกลไกประชารัฐ เป็นแนวคิดหลักที่นำมาใช้เป็นกรอบพื้นฐานของการจัดทำแผนพัฒนาฯ โดยมีเป้าหมายร่วมอยู่ที่การพัฒนาศักยภาพคนและชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก คำตอบของการวิจัยนี้อยู่ที่ว่าการพัฒนาฐานรากในพื้นที่ระดับตำบล คือการเสริมสร้างความเข้มแข็งภายในชุมชนท้องถิ่นที่ตอบโจทย์ทุกเป้าหมายตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยเฉพาะอย่างยิ่งนี้คือรูปธรรมการขับเคลื่อนนโยบายประเทศไทย 4.0 ในระดับพื้นที่ ที่อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก จึงได้ถูกถอดรหัสออกมาเป็น “ตัวชี้วัดเฉพาะ” ของการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมสถาบันการเงิน หรือสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ เกษตรกรรมยั่งยืน หรือธุรกิจเกิดใหม่ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนแนวใหม่ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามภูมิปัญญาและภูมิสังคมของพื้นที่

ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นนวัตกรรมที่คณะผู้วิจัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ร่วมกันพัฒนาขึ้น เพื่อสะท้อนภาพการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อให้ อปท. ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กรและศักยภาพขององค์กร (ระดับองค์กร) เพื่อการขับเคลื่อนในระดับครัวเรือน (ปัจเจกบุคคลและครอบครัว) และระดับชุมชนท้องถิ่น (ระดับชุมชน) ไปสู่เป้าหมาย โดยการวัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้จะช่วยในการจำแนกว่า องค์กรใดมีศักยภาพและประสิทธิภาพในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในระดับใด ซึ่งแบ่งออกได้ 4 ระดับ คือ

1. **องค์กรที่ไม่มีความยั่งยืน** หรือ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “ไม่เข้าช่วย” หมายถึง องค์กรที่ไม่ได้น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ อันทำให้มีความเสี่ยง หรือมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และมีความเสี่ยงที่จะอยู่รอดท่ามกลางวิกฤติการณ์

2. **องค์กรแห่งความยั่งยืน** หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “เข้าช่วย” หมายถึง องค์กรที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในแง่ “วิธีการ” ทำให้มี “ภูมิคุ้มกัน” ไม่มีความเสี่ยงหรือล่อแหลมต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรม สามารถนำพาองค์กรให้อยู่รอดได้ท่ามกลางวิกฤติการณ์ต่าง ๆ

3. องค์การแห่งความสุข หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบ “เข้าใจ” หมายถึง องค์การที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ ในระดับ “วิถีคิด” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำเรื่อง “ความพอประมาณ” มาใช้เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทำให้ไม่มีความเสี่ยงหรือล่อแหลมต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ทุกคนในองค์กรอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และสามารถจัดการปัญหาสำคัญ ๆ ในชุมชนท้องถิ่นไปได้ในระดับหนึ่ง

4. องค์การแห่งประโยชน์สุข หรือระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แบบ “เข้าถึง” หมายถึง องค์การที่น้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้โดยปฏิบัติจนกลายเป็น “วิถีชีวิต” มีวิถีปฏิบัติที่เป็นธรรมชาติและมีเหตุผล ทำให้องค์กรมีภูมิคุ้มกัน มีความพอประมาณและมีเหตุผล ไม่มีความเสี่ยงต่อการทุจริต บริหารจัดการองค์กรด้วยความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และความสุขของทุกคนส่งผลต่องานและพันธกิจขององค์กร อันทำให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นกระบวนการ เริ่มจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล การจัดเวทีประชุมร่วมกับคณะทำงานของอปท. การเก็บรวบรวมศักยภาพ ปัญหา ภูมิสังคมของพื้นที่ การจัดเวทีทบทวนศักยภาพ การออกแบบกรอบเกณฑ์ตัวชี้วัด และการยกร่างตัวชี้วัดขึ้นมา 2 แบบ จากนั้นได้มีการนำไปทดสอบเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดทั้งสองแบบ เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษา และนำผลที่ได้มาใช้ในการจัดเวทีวิพากษ์เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้เสีย แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุงจนได้ตัวชี้วัดฉบับสมบูรณ์พร้อมวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลที่ได้จากการพัฒนาตัวชี้วัด ในฐานะ “เครื่องมือ” การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ปรากฏอยู่ใน “คู่มือการใช้ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ในภาคผนวก ก กล่าวโดยสรุปได้ว่า ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงมี 2 องค์ประกอบ คือ ตัวชี้วัดแกน และตัวชี้วัดเฉพาะ

ตัวชี้วัดแกน คือ ตัวชี้วัดหลักที่เน้นสะท้อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 7 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารจัดการองค์กร การจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม การเกษตร ธุรกิจชุมชน สุขภาพ อนามัย สังคม วัฒนธรรม และทรัพยากรชุมชน โดยตัวชี้วัดแกน มีทั้งหมด 12 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย 2) การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกประชารัฐ 3) การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น 4) งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ 5) การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข 6) งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม 7) งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน 8) งานด้านสังคมและวัฒนธรรม 9) การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข 10) การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น 11) การจัดการกรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ และ 12) การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น

ส่วน **ตัวชี้วัดเฉพาะ** เป็นตัวชี้วัดเพิ่มเติมที่เน้นสะท้อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐที่มุ่งพัฒนาศักยภาพคนและชุมชนตามภูมิสังคมของพื้นที่ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และนโยบาย

ประเทศไทย 4.0 ตัวชี้วัดเฉพาะ มี 3 องค์ประกอบ คือ 1) การส่งเสริมสถาบันการเงินชุมชนและสวัสดิการชุมชน 2) การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน และ 3) การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ เกษตรกรรมยั่งยืน หรือ ธุรกิจเกิดใหม่ (รวมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม วิสาหกิจชุมชนแบบใหม่)

ทั้งนี้ตัวชี้วัดแกนและตัวชี้วัดเฉพาะ จะต้องอยู่บนฐานแนวคิด “ประชารัฐ” คือความร่วมมือของทุกภาคส่วน ความร่วมมือแบบประชารัฐนี้เองจะต้องเป็น “กลไกหลัก” ในการขับเคลื่อน

อนึ่งจำต้องกล่าวด้วยว่า สำหรับตัวชี้วัดเรื่อง “การจัดทำแผนและการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกประชารัฐ” ซึ่งควรจะต้องมีภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน (ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ภาคศาสนา ฯลฯ) เข้ามามีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานตามแผน และร่วมติดตามประเมินผลนั้น ในความเป็นจริงเนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องยังไม่เอื้อให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบ เช่น การเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย เป็นต้น ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จึงยังไม่นำเกณฑ์ “กลไกประชารัฐ” เข้ามาพิจารณา เพียงแต่กำหนดไว้ให้เป็นเป้าหมายที่จะต้องก้าวไปให้ถึง

เกณฑ์การจำแนกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

องค์กรที่จัดว่าเป็น “องค์กรแห่งความยั่งยืน” จะต้องผ่านเกณฑ์พื้นฐานของตัวชี้วัดที่ 1 - 3 คือ การบริหารงานด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล การจัดทำแผนและวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม และความพยายามที่จะส่งต่อแนวคิด อุดมการณ์การทำงานไปยังคนรุ่นใหม่ เด็กและเยาวชน

องค์กรที่จัดว่าเป็น “องค์กรแห่งความสุข” จะต้องผ่านเกณฑ์พื้นฐานของตัวชี้วัดที่ 1-3 และ 5 คือ การบริหารงานด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล การจัดทำแผนและวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ความพยายามที่จะส่งต่อแนวคิด อุดมการณ์การทำงานไปยังคนรุ่นใหม่ เด็กและเยาวชน และการบริหารงานภายในให้บุคลากรรู้สึกมีความสุข อบอุ่น ปลอดภัย

ส่วน องค์กรที่จัดว่าเป็น “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” จะต้องผ่านเกณฑ์พื้นฐานของตัวชี้วัดที่ 1-3, 5 และ 9 คือ การบริหารงานด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล การจัดทำแผนและวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วม ความพยายามที่จะส่งต่อแนวคิด อุดมการณ์การทำงาน ไปยังคนรุ่นใหม่ เด็กและเยาวชน การบริหารงานภายในให้บุคลากรรู้สึกมีความสุข อบอุ่น ปลอดภัย และการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข

สำหรับคะแนนที่ได้จาก “ตัวชี้วัดเฉพาะ” นั้น ยังไม่นำมาใช้ในการพิจารณาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แต่นำมาเป็นแนวทางในการยกระดับเพื่อตอบโจทย์นโยบายประเทศไทย 4.0 โดยกลไกประชารัฐระดับตำบล รวมถึงการวิเคราะห์แนวโน้มและศักยภาพในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นในอนาคต โดยเฉพาะในเรื่องการส่งเสริมสนับสนุนงานด้านเกษตรอัจฉริยะหรือเกษตรกรรมยั่งยืน ธุรกิจเกิดใหม่หรือวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมหรือวิสาหกิจชุมชนแนวใหม่ การพัฒนาท่องเที่ยวชุมชน และการส่งเสริมสถาบันการเงินและสวัสดิการชุมชนตามภูมิสังคมของพื้นที่

2. วัตถุประสงค์ข้อที่สอง

วัตถุประสงค์ข้อนี้ คือ “การศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” องค์กรที่ใช้ในการศึกษาทั้ง 4 แห่ง จัดอยู่ในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง แบบ “เข้าใจ” คือ เป็น “องค์กรแห่งความสุข” ดังการเปรียบเทียบ ในตารางที่ 8.1

ตารางที่ 8.1 การเปรียบเทียบระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามประเด็นและองค์กร

ข้อ	ด้าน/ ประเด็น	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ			
			อบต. วัดแค	อบต. วัดละมุด	อบต. คลองนกฯ	ทต. คลองโยง
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย						
1.1	ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาประโยชน์ ระหว่างนายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง อบท.	10	10	10	10	10
1.2	ไม่มีการดำเนินงานที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่สูงกว่า	10	10	10	10	10
1.3	“การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและโปร่งใส	5	5	5	5	5
1.4	“การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใส และมีเงินเหลือจากการประมูล	10	4	4	6	4
1.5	มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการทุจริตภายในองค์กรมากกว่า 1 นวัตกรรม	5	5	5	5	5
1.6	การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้มากกว่าปีละ 3 เรื่อง ขึ้นไป	10	10	10	10	10
รวม		50	44	44	46	44
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม						
2.1	มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม โดยภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย	12	12	12	12	12
2.2	การประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติล่วงหน้า	8	8	8	8	8
รวม		20	20	20	20	20

ข้อ	ด้าน/ ประเด็น	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ			
			อบต. วัดแค	อบต. วัดละมุด	อบต. คลองนกฯ	ทต. คลองโยง
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานสู้ร						
3.1	ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน กำหนดนโยบายแผนงานร่วมกับภาคประชาชนนำมาเป็นนโยบาย และรับเยาวชนเข้าทำงาน	15	15	7	10	15
รวม		15	15	7	10	15
4. โครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ						
4.1	มีโครงข่ายถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน มีการบำรุงรักษา และประชาชนมีความพึงพอใจ	3	3	3	3	3
4.2	ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี	3	3	3	3	3
4.3	ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้าน	3	3	3	3	3
4.4	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้	3	3	3	3	3
4.5	ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน	3	0	0	3	3
รวม		15	12	12	15	15
5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข						
5.1	การจัดการความรู้ภายในองค์กร และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ มากกว่าร้อยละ 50 ของปัญหา และพนักงานทุกคนทำงานแทนกันได้	10	10	10	10	10
5.2	ความรัก ความสามัคคีของบุคลากร ไม่มีการแบ่งแยก หรือแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ทุกคนช่วยกันทำงาน แม้ไม่ได้รับการร้องขอ	10	10	8	10	5
5.3	บุคลากรทุกคนในองค์กรมีมูทิตาจิตต่อกัน	10	10	10	10	10
5.4	ปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ภายในองค์กรอย่างครบถ้วน	10	10	10	10	10

ข้อ	ด้าน/ ประเด็น	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ			
			อบต. วัดแค	อบต. วัดละมุด	อบต. คลองนกข	ทต. คลองโยง
5.5	บุคลากรมีความสุขจากบรรยากาศในที่ทำงานและอย่างน้อยหรือเท่ากับร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สินและปลอดออบายมุข	10	7	7	5	7
รวม		50	47	45	45	42
6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม						
6.1	มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวนครูเหมาะสม และเด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข	10	3	3	3	3
6.2	มีการกำจัดขยะมูลฝอย /ป้องกันการระบาดของหนู /โรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้งพาหะนำโรคทุกชนิดมาสู่ชุมชนอย่างได้ผล	5	5	5	5	5
	มีการจัดการขยะในพื้นที่อย่างได้ผล	5	5	5	5	5
รวม		20	13	13	13	13
7. งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน						
7.1	ส่งเสริมเกษตรกรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม สนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ในชุมชน	7.5	7.5	5	7.5	7.5
7.2	ส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอย่างน้อย 2 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด	7.5	5	7.5	7.5	7.5
รวม		15	12.5	12.5	15	15
8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม						
8.1	สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความรักความสามัคคีและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับศาสนสถาน	15	15	15	15	15
รวม		15	15	15	15	15
9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข						
9.1	ประหยัดค่าใช้จ่ายหมวดเงินเดือนและค่าจ้างเพื่อมีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น	20	20	20	15	15
9.2	มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็น	10	6	6	10	10

ข้อ	ด้าน/ ประเด็น	คะแนน เต็ม	คะแนนที่ได้รับ			
			อบต. วัดแค	อบต. วัดละมุด	อบต. คลองนกฯ	ทต. คลองโยง
	ผลมาจากนายก คนปัจจุบันได้รับการ เลือกเข้ามาทำหน้าที่ เป็นเวลา 6 ปี					
รวม		30	26	26	25	25
10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น						
10.1	การจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่า การศึกษาปฐมวัย	5	0	0	0	0
10.2	จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนใน ระดับที่สูงกว่าขั้นพื้นฐาน	5	5	5	5	5
10.3	ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชน จัดการแยกขยะ และมีธนาคารขยะ	10	6	6	4	6
รวม		20	11	11	9	11
11. การจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้						
11.1 การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดบวมขุมในพื้นที่ให้ได้มากที่สุด						
	ขจัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่	5	2	2	4	2
	ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่ และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์	5	2	2	3	2
	ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนัน ทุกชนิดในพื้นที่	5	2	2	2	2
11.2 เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้						
	ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า	2	2	2	2	1
	ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคน จนที่ยังคงขาดแคลน ให้ดำรงชีพอยู่ใน ชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี	10	10	10	10	10
	ไม่มีคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยัง ขาดแคลนอยู่ในพื้นที่	3	3	3	3	3
รวม		30	21	21	24	20
12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น						
12.1	มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือ บรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนใน พื้นที่จากอุบัติเหตุ	3	3	3	3	3
12.2	มีการจัดโครงการให้ความรู้หรือสร้าง จิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์	3	3			3

ข้อ	ด้าน/ ประเด็น	คะแนน เต็ม	คะแนนที่ได้รับ			
			อบต. วัดแค	อบต. วัดละมุด	อบต. คลองนกฯ	ทต. คลองโยง
12.3	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่	3	3	3	3	3
12.4	มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษา แหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน	3	3			3
12.5	มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้ทุกบ้าน สะอาด น่ายุ และปลอดภัย	3	3	3		3
12.6	มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษา พื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชนให้มากขึ้น	3	3	3		3
12.7	มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มี สถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ	3	3		3	3
12.8	มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทาง ถนนภายในพื้นที่	3	3	3	3	3
12.9	มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการ รองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความ หลากหลายทางชีวภาพ	3	3			3
12.10	มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่ อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับ กิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกัน การบุกรุกเพื่อความยั่งยืนของประชาชน ในพื้นที่ในระยะยาว	3	3			3
12.11	มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มี การดูแล รักษา และอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ให้ดียิ่งขึ้น	3	3			3
12.12	ร่วมกับวัดและโรงเรียนในพื้นที่ จัดโครงการหรือกิจกรรมให้ความรู้หรือ ปลูกฝังจิตสำนึกแก่เด็กนักเรียน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม	3		3	3	
12.13	มีส่วนร่วมส่งเสริมให้ทุกบ้านรักษาความ สะอาด จัดบ้านน่ายุ	3				
12.14	มีส่วนร่วมรักษาพื้นที่สาธารณะให้ สะอาด ปลอดภัย	3				

ข้อ	ด้าน/ ประเด็น	คะแนน เต็ม	คะแนนที่ได้รับ			
			อบต. วัดแค	อบต. วัดละมุด	อบต. คลองนกข	ทต. คลองโยง
12.15	มีส่วนร่วมดูแลและจัดการจุดเสี่ยง อุบัติเหตุในพื้นที่	3				
12.16	มีเขื่อนชะลอน้ำ 3 แห่ง	3		3		
12.17	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้บ้าน วัด โรงเรียนและสถานที่ราชการรักษาความ สะอาด	3			3	
12.18	อปท.เป็นตัวอย่างของการลดการใช้ พลังงาน	3			3	
รวม		20	20	20	20	20
คะแนนรวม		300	256.5	246.5	257.0	255.0
13. – 15. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ						
13	การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบัน การเงิน/ สวัสดิการชุมชน	10	6	6	10	6
14	การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชน	10	6	10	10	6
15	การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่					
15.1	การส่งเสริม “เกษตรอัจฉริยะ”	5	2	2	0	0
15.2	การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่”	5	2	2	0	0
รวม		30	16	20	20	12

จากตารางข้างต้น สรุปได้ว่าทุกองค์กรมีผลคะแนนรวมใกล้เคียงกัน⁴⁰ จัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” เป็น “องค์กรแห่งความสุข” โดยผ่านเกณฑ์พื้นฐานทุกข้อ เรียงตามลำดับคะแนนได้ดังนี้ คือ องค์กรการบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง (257.0) องค์กรการบริหารส่วนตำบลวัดแค (256.5) เทศบาลตำบลคลองโยง (255.0) และองค์กรการบริหารส่วนตำบลวัดละมุด (246.5) ทั้งนี้ทุกองค์กรมีศักยภาพที่จะยกระดับการพัฒนาเข้าสู่ระดับ “เข้าถึง” หรือ “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ได้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ทุกองค์กรได้คะแนนเต็มเท่ากัน มี 3 ด้าน คือ ด้านการจัดทำแผนและวางแผนอย่างมีส่วนร่วม ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ส่วนด้านอื่น ๆ มีรายละเอียดเพิ่มเติม ดังนี้

⁴⁰ ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท. ในที่นี้พิจารณาเฉพาะคะแนนรวมที่ได้จาก “ตัวชี้วัดแกน” เท่านั้น ส่วนคะแนนรวมที่ได้จาก “ตัวชี้วัดเฉพาะ” จะใช้เพื่อการสรุปและอภิปรายแนวโน้มศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากเพื่อตอบโจทย์นโยบายประเทศไทย 4.0 และการทำงานตามแนวทางประชารัฐ

ด้านการบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาลและไม่มีการทำผิดกฎหมาย พบว่า ทุกประเด็นไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นประเด็นการประกวดราคาที่ต้องมีราคากลาง ดำเนินการอย่างโปร่งใส และมีเงินเหลือจากการประมูล ซึ่ง อบต.คลองนกกระทุง ได้คะแนนมากที่สุดในเรื่องการมีเงินเหลือจากการประมูล

ด้านการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น พบว่า อบต.วัดแค และ ทต.คลองโยง ได้คะแนนมากที่สุด ทั้งการรวมกลุ่มเด็กและเยาวชน การเปิดโอกาสให้ทำงานตามความสนใจและงานจิตอาสา การสนับสนุนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงาน และการรับเยาวชนเข้าฝึกงานและทำงานในสำนักงาน

ด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ พบว่า ทุกองค์กรได้คะแนนไม่แตกต่างกัน แต่ อบต. คลองนกกระทุง และ ทต.คลองโยง ได้คะแนนมากกว่าในกรณีการส่งเสริมสนับสนุนให้อินเทอร์เน็ตเข้าถึงชุมชน

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการในเชิงเปรียบเทียบระหว่าง อปท. พบว่า ประชาชนของทุก อปท. มีความพึงพอใจต่อด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในระดับมาก และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก โดย ทต.คลองโยง ได้คะแนนสูงสุด รองลงมา คือ อบต.วัดแค และ อบต.วัดละมุด (เท่ากัน) ส่วน อปท.ที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ อบต.คลองนกกระทุง (รายละเอียดดังตารางที่ 8.1 ภาคผนวก จ)

ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม พบว่า โดยภาพรวมได้คะแนนเท่ากัน ประเด็นที่ได้คะแนนน้อยที่สุด คือ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยซึ่งพิจารณาจากอัตราส่วนที่เหมาะสมระหว่างครูกับนักเรียน ทั้งนี้ พบว่าทุกแห่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของกรมการปกครองท้องถิ่น ในขณะที่ประเด็นการกำจัดพาหะที่อาจนำโรคมาสู่ชุมชนและการกำจัดขยะในระดับพื้นฐานทำได้เป็นอย่างดี ได้คะแนนเต็ม

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการในเชิงเปรียบเทียบระหว่าง อปท. พบว่า ประชาชนของ อบต.วัดแค และอบต.วัดละมุด มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำ ส่วน ประชาชนของ ทต.คลองโยง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำ อันแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดคล้ายกันไปทิศทางเดียวกัน (รายละเอียดดังตารางที่ 8.1 ภาคผนวก จ)

ด้านการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน โดยภาพรวม อบต. คลองนกกระทุง และทต. คลองโยง ได้คะแนนมากกว่า อบต.วัดแค และอบต.วัดละมุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นระหว่าง อบต.วัดแค และอบต.วัดละมุด พบว่า อบต.วัดแค ได้คะแนนมากกว่าในประเด็นการส่งเสริมเกษตรกรรม การส่งเสริมการรวมกลุ่ม และการสนับสนุนให้มีศูนย์เรียนรู้ในชุมชน ส่วน อบต.วัดละมุด ได้คะแนนมากกว่าในประเด็นการส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการในเชิงเปรียบเทียบระหว่าง อปท. ในด้านการส่งเสริมเกษตรกรรม พบว่า ประชาชนของทุก อปท. มีความพึงพอใจในระดับมาก โดย อบต.คลองนกกระทุง มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด อันแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน (รายละเอียดดังตารางที่ 8.1 ภาคผนวก จ) นั้นหมายความว่า ในมุมมองของประชาชน อบต.คลองนกกระทุงทำหน้าที่ส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมได้ดีซึ่งเป็นที่น่าพอใจ

ส่วนด้านการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พบว่า ประชาชนของ อบต.วัดแค และอบต.วัดละมุด มีความพึงพอใจในระดับมาก ส่วน อบต.คลองนกกระทุง และ ทต.คลองโยง อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าส่วน

เป็ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลางใกล้เคียงกัน อันแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมาก (รายละเอียดดังตารางที่ 8.1 ภาคผนวก ฉ)

ด้านการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข พบว่า มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยเฉพาะเรื่องความรักความสามัคคีภายในองค์กร ส่วนเรื่องการที่บุคลากรไม่มีภาระหนี้สินและ/หรือปลอดจากอบายมุขมีความใกล้เคียงกัน คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของบุคลากรเชิงเปรียบเทียบระหว่าง อบท. ในประเด็นความสุข ความรัก ความสามัคคีภายในองค์กร พบว่า บุคลากรของ อบต.วัดแค อบต.วัดละมุด และ อบต.คลองนกกระทุงมีความรัก ความสุข ความสามัคคีในระดับมาก โดย อบต.คลองนกกระทุง มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด (จาก 3 แห่ง) เนื่องจากเป็นองค์กรขนาดเล็กที่สุด ประกอบกับความเป็นกันเองของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้เข้าใจได้ถึงความรัก ความสามัคคี ภายในองค์กร ส่วนบุคลากรของ ทต.คลองโยง มีความรัก ความสุข ความสามัคคีอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำที่สุด (จาก 4 แห่ง) ทั้งนี้เนื่องจากเทศบาลตำบลคลองโยงเป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ ความเหนียวแน่นของความรัก สามัคคีภายในองค์กรจึงเป็นธรรมดาที่จะอยู่ต่ำกว่าคลองนกกระทุง แต่ทั้งหมดก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด จึงได้รับการจัดอันดับให้เป็นองค์กรแห่งความสุขกัน (รายละเอียดดังตารางที่ 8.1 ภาคผนวก ฉ) สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้รวบรวมได้จากการสังเกตการณ์ การรับฟังอย่างรอบด้านและการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้วิเคราะห์ไว้แล้วในแต่ละบทข้างต้น

ด้านการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข พบว่า โดยภาพรวมได้คะแนนใกล้เคียงกัน โดยประเด็นการประหยัดค่าใช้จ่ายหมวดเงินเดือนและค่าจ้าง อบต.วัดแค และ อบต.วัดละมุดได้คะแนนมากกว่า เพราะประหยัดได้มากกว่า ส่วนประเด็นการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง อบต.คลองนกกระทุง และ ทต.คลองโยง ได้คะแนนมากกว่าเพราะผู้บริหารได้รับการเลือกตั้งและอยู่ในตำแหน่งนานกว่า

ด้านการจัดการศึกษา สาธารณสุขและการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น พบว่าทุกองค์กรได้คะแนนอยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกันมาก โดยประเด็นที่ไม่ได้คะแนนเลย คือ การจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปถมวัย ส่วนประเด็นที่มีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ เรื่องการจัดการขยะต้นทางให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ ซึ่งในเรื่องนี้ อบต.คลองนกกระทุง ได้คะแนนน้อยที่สุด

ด้านการจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ พบว่า ทุกองค์กรได้คะแนนใกล้เคียงกัน

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ พบว่า โดยภาพรวม องค์กรที่ได้ริเริ่มและดำเนินการไปบ้างแล้ว คือ อบต.วัดละมุด และ อบต.คลองนกกระทุง ถ้าแยกเป็นรายประเด็น อบต.คลองนกกระทุงนำหน้าในเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชน ในขณะที่ อบต.วัดแค และ อบต.วัดละมุดนำหน้าเรื่อง การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่ ส่วนเรื่องการท่องเที่ยวชุมชน องค์กรที่เริ่มแล้วด้วยดี ได้แก่ อบต.วัดละมุด และ อบต.คลองนกกระทุง

ข้อสังเกตที่น่าสนใจประการหนึ่งจากผลการศึกษา คือ ถ้าพิจารณาสัดส่วนงบประมาณต่อจำนวนประชากรในพื้นที่ จะพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด มีงบประมาณน้อยที่สุด คิดเป็น 8,395 บาท

ต่อคน โดยมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการบริหารทั่วไปน้อยที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 25.5 และจัดสรรให้กับงานด้านบริการชุมชนและสังคมมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 42.7 (ดูตารางที่ 8.2 และ 8.3 ในภาคผนวก จ) แต่เนื่องจากสิ่งเหล่านี้ไม่ได้นำมาใช้เป็นตัวชี้วัด จึงทำให้ อบต.วัดละมุดได้คะแนนน้อยที่สุดในทางกลับกัน หากนำมาพิจารณาด้วยก็จะพบว่า อบต.วัดละมุดทำได้ดีที่สุดภายใต้ทรัพยากรที่มี

อย่างไรก็ตาม การที่ทุกองค์กรจัดอยู่ในระดับ “เข้าใจ” นี้ กล่าวได้ว่า จากการประมวลข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบล ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะขององค์กร และผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งที่มีเหมือนกันประการหนึ่ง คือ การบริหารองค์กร ครองตน ครองคน ครองงาน เป็นไปอย่างโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล ยึดมั่นในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ขยันหมั่นเพียร และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ อันเป็นคุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่สำคัญสำหรับการบริหารงานภายในองค์กร ทำให้บุคลากรอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข มีความพร้อมที่จะให้บริการชุมชน โดยเฉพาะเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและทางสังคม รวมทั้งการสร้างเสริมงานอาชีพ สุขภาพอนามัย สังคม และวัฒนธรรม

แต่ละองค์กรก็มี “จุดแข็ง” และ “จุดที่ควรพัฒนา” ที่แตกต่างกันตามภูมิสังคม ไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ ความเชี่ยวชาญของปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น โครงสร้างประชากร สุขภาวะประชากร การงานอาชีพ ทูทางสังคมต่าง ๆ อาทิ ทูทางวัฒนธรรม ทูองค์ความรู้ ทูบุคคล ทูภาคีเครือข่าย ฯลฯ

“จุดแข็ง” ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค ได้แก่ การที่ อบต.เปิดพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็น “พื้นที่การเรียนรู้” ด้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยการทำให้เป็น “ต้นแบบ” ของเกษตรกรรมยั่งยืน มีศักยภาพและความพร้อมในเรื่อง “ทูทางสังคม” อันประกอบด้วย ทูบุคคล ได้แก่ ลักษณะการเป็นผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน ความมุ่งมั่นในการมุ่งพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง การมุ่งสู่วิสัยทัศน์ของ อบต. ตลอดจนคุณธรรม ความโปร่งใสและหลักธรรมาภิบาลในการครองตน ครองคน และครองงาน ฯลฯ ทูทางวัฒนธรรม ได้แก่ อาหารบ้านเขมร น้ำพริกแกงวัดเก่าแก่ สถาปัตยกรรมของสะพานเสาวภาผ่องศรี ฯลฯ ที่สามารถต่อยอดและพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยว ชุมชน วิสาหกิจชุมชน รวมทั้งธุรกิจเกิดใหม่หรือ Startup ทูองค์ความรู้ ได้แก่ ความรู้ที่ได้จากการเดินตามแนวทางศาสตร์พระราชา ความรู้และทักษะที่ได้จากการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นการผลิตพืชผักปลอดภัย ไร้สารเคมี และความรู้เกี่ยวกับระบบรดน้ำ ฉีดยาและให้ปุ๋ยผ่านเทคโนโลยีไร้สายบนสมาร์ทโฟน ซึ่งได้จากงานวิจัยที่สามารถนำไปขยายผลกับระบบเกษตรกรรมในพื้นที่ อันเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของ “เกษตรอัจฉริยะ” และทูเครือข่าย ได้แก่ การมีภาคีต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ที่ร่วมให้การสนับสนุน ร่วมมือกันทำงานพัฒนาเชิงพื้นที่ ตลอดจนความรัก ความสามัคคีของบุคลากรภายใน และความไว้วางใจที่ได้รับจากประชาชนภายนอก อันสังเกตได้จากความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการที่มีต่อการบริการหรือการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม

“จุดแข็ง” ในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด คือ การทำงานบนฐานทูทางสังคม คือ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญา ภาคีเครือข่าย ฯลฯ รวมทั้งความสามารถในการต่อยอด ขยายผล จึงทำให้งานบริการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและโครงสร้าง

พื้นฐานทางสังคม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ปัญหาความเดือดร้อนทั่วไปได้ ประชาชนผู้รับบริการมีความพอใจในระดับมาก ทั้งนี้จากความสำเร็จของ อบต. ในการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม และการนำประเด็นนี้มาเป็นตัวชี้วัดหนึ่ง ทำให้คณะผู้บริหารเกิดความเอื้อเฟื้อและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการขยะให้ครอบคลุมทุกมิติทั้งพื้นที่ และที่สำคัญคือ เป็น “การระเบิดจากภายใน” เริ่มจากภายในองค์กรเอง โดยมุ่งที่จะเป็น “องค์กรปลอดแก้วพลาสติกและโฟม” มีการแจกแก้วน้ำ Yeti แก่บุคลากรทุกคน และเชิญชวนให้นำปิ่นโตและแก้วน้ำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งมีแผนงานที่จะร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการลดปริมาณขยะ คัดแยกขยะต้นทาง และใช้ประโยชน์จากขยะอีกด้วย

“จุดแข็ง” ในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง อยู่ที่การยึดโยงของวัฒนธรรม “บ้าน ๆ” แบบชุมชนเกษตรกรรม การบริหารงานอย่างโปร่งใส ความรักความสามัคคีของบุคลากรภายในที่ได้แผ่แผ่ไปยังชุมชนท้องถิ่นผ่านงานบริการต่าง ๆ ทั้งโครงสร้างพื้นฐานทางกายและโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม ทั้งยังเป็น “องค์กรต้นแบบ” หรือผู้นำในการลดการใช้พลังงานภายในสำนักงานอีกด้วย ในด้าน “ทุนทางสังคม” ที่เด่นชัด ได้แก่ ทุนบุคคล คือ ผู้นำชุมชนและผู้นำท้องถิ่น ซึ่งประชาชนรู้สึกว่ามี “ช่องว่าง” ทางความรู้สึกระหว่างกัน เป็นบุคคลที่เข้าถึงได้ง่าย ดำรงชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีภูมิหลังและประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน สิ่งเหล่านี้นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้นายก อบต. คลองนกกระทุง ได้รับการเลือกตั้งทุกสมัย ทั้ง ๆ ที่มีผู้เข้าแข่งขันทุกครั้ง ขณะเดียวกันก็มีทุนความรู้ ด้านเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยที่สามารถขยายผลไปทั้งตำบลได้ โดยที่ด้านสวัสดิการชุมชนได้รับรางวัลระดับชาติ สามารถเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับองค์กรชุมชนอื่น ๆ ได้ และ ทุนเครือข่าย อันนำมาซึ่งความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรหลายภาคส่วน ทั้งภาคราชการ ภาควิชาการ และภาคเอกชนกับชุมชนท้องถิ่น

ส่วน **“จุดแข็ง”** ในความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของ เทศบาลตำบลคลองโยง อยู่ที่การบริหารงานอย่างโปร่งใสและการยึดหลักธรรมาภิบาล ความมุ่งมั่น ตั้งใจของผู้บริหารท้องถิ่นและผู้นำชุมชน การมีภาคีเครือข่ายที่หลากหลายโดยเฉพาะภาควิชาการซึ่งมีหลายมหาวิทยาลัยมาร่วมทำงานด้วย มีการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น และการจัดการด้านสาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น ในด้าน “ทุนทางสังคม” ที่เด่นชัด ได้แก่ ทุนองค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัย ที่เทศบาลได้เข้าไปหนุนเสริมชุมชน องค์ความรู้ด้านการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถขยายผลให้เต็มพื้นที่ได้ และองค์ความรู้ด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ทุนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มี “นาข้าว” และ “พันธุ์ข้าว” ที่ได้ชื่อว่าดีที่สุดใน การมี นาบัว และสวนกล้วยไม้ เป็นต้น

ทุนเหล่านี้ คือ ความเข้มแข็งภายในของตำบลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นสามารถเข้าไปหนุนเสริม ร่วมพัฒนาและแปรเปลี่ยนเป็น “คุณค่า” และ “มูลค่า” ทางเศรษฐกิจได้ โดยเฉพาะเศรษฐกิจฐานรากที่จะเชื่อมโยงกับประชาคมภายนอก ภายใต้กลไกการมีส่วนร่วมแบบประชารัฐ

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าปัจจัยความสำเร็จประการหนึ่งของการเป็นองค์กรในระดับเข้าใจ หรือองค์กรแห่งความสุข คือ “ปัจจัยส่วนบุคคล” ของผู้บริหารหรือนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานของบุษยา มั่นฤกษ์ และสอดคล้องกับงานของวีระศักดิ์ สมยานะ ในด้านการมีคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหาร แต่ส่วนที่เพิ่มเติมขึ้นมาในเรื่องของ

ปัจจัยความสำเร็จ คือ วิสัยทัศน์และภาวะการเป็นผู้นำของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิสัยทัศน์ขององค์กร และความสุขของบุคลากร

โดยภาพรวม “จุดที่ควรพัฒนา” และ “ก้าวต่อไป” ของทุกองค์กร มี 6 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การจัดทำแผนและวางแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกภาครัฐ ทั้งการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการตามแผน และร่วมติดตาม ประเมิน ตรวจสอบ แม้ว่าปัจจุบันในการจัดทำแผนจะมีการเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอยู่แล้ว แต่ก็ยังละเลยบางภาคส่วน เช่น ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคศาสนา เป็นต้น เพื่อให้เกิดการร่วมคิดร่วมทำในลักษณะบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า

2. การเตรียมความพร้อมสำหรับ “สังคมสูงวัย” ซึ่งไม่ได้หมายถึง ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกวัย เพื่อให้ทุกคนสามารถ “รับมือ” กับการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรได้ทันทั่วทั้งที่ ทั้งนี้จากการพิจารณาโครงสร้างประชากรของทุกตำบล ปัญหาสำคัญเร่งด่วน คือ การดูแลผู้สูงอายุไม่ให้เป็นผู้ป่วยติดเตียง การดูแลคนหนุ่มสาวและคนวัยทำงานไม่ให้ป่วยเป็นโรคเรื้อรัง การเตรียมสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การจัดสวัสดิการชุมชน การส่งเสริมและปลูกฝังวัฒนธรรมการออมและแผนการใช้เงิน ฯลฯ

3. การส่งเสริมให้มีสถาบันการเงินชุมชน และ/หรือ กองทุนสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็ง เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมการออม ลดภาระหนี้สิน และเพื่อนำมาใช้เป็นสวัสดิการดูแลกันเองภายในชุมชน ตั้งแต่เชิงกรานถึงเชิงตะกอน

4. การจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางครอบคลุมทุกพื้นที่ในตำบล แม้ว่าหลายองค์กรจะทำเรื่องนี้ได้ดีจนเป็นแบบอย่างแล้ว หากก็มีลักษณะกระจุกไม่กระจาย จึงควรขยายให้ครบทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน

5. การพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรอัจฉริยะ และการประกอบอาชีพธุรกิจใหม่ ๆ แบบ “startup” หรือ การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่อยู่บนฐานภูมิปัญญาเดิม หรือองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในกรณีของ “เกษตรกร” ก็ต้องหนุนเสริมด้วยความรู้และทักษะแบบใหม่ ชนิด “ทำน้อย ได้มาก” ตามแนวศาสตร์พระราชา หรือใช้ความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาช่วยแบบ “เกษตรอัจฉริยะ” ตลอดจนหนุนเสริมให้เกษตรกร เป็น “เกษตรกรผู้ประกอบการ” และที่สำคัญภาคเกษตรกรรมจะต้องพุ่งเป้าไปที่ “อาหารปลอดภัย” และ “ความมั่นคงทางอาหาร”

6. การวางแผนการทำงานแบบส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น อันหมายถึงการทำงานกับกลุ่มเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น เปิดโอกาสการมีส่วนร่วมตามความสนใจและศักยภาพ พร้อมมุ่งพัฒนาให้พวกเขาเป็น “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” และ “นักสื่อสาร” ที่รู้เท่าทันสื่อ เท่าทันตนเองและเท่าทันโลกภายนอก สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารบอกเล่าเรื่องราวของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ได้ และท้ายที่สุด คือ การมีตำแหน่งงานเพื่อรองรับคนกลุ่มนี้เพื่อสืบทอดการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

การปรับปรุงแก้ไขจุดที่ควรพัฒนาข้างต้น เพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ เรียกได้ว่าเป็นการใช้ตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือของการพัฒนา ทั้งนี้ควรนำไปใช้โดยมีเครื่องมืออีกชุดหนึ่งในการกำกับ หรือนำมาใช้ควบคู่กันให้เหมาะสมกับโอกาส เวลา สถานที่และเงื่อนไข นั่นคือ “อริยมรรคมีองค์ 8” เช่น การตอกย้ำให้เป็น “องค์กรให้ความสุข” อย่างยั่งยืนนั้น ในการบริหารงานและการดำเนินงานก็ต้องเน้นวิธีคิดเรื่องความพอดี ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไปโดยยึดหลัก

“การปฏิบัติที่ถูกต้อง” (สัมมากัมมันตะ) ทั้งสนับสนุนให้บุคลากรและประชาชนในพื้นที่ “เลี้ยงชีพในทางถูกต้อง” (สัมมาอาชีวะ) ไม่มัวเมาลุ่มหลงอบายมุข การพนัน เหล้า บุหรี่ ยาเสพติด ฯลฯ ช่วยเหลือ เกื้อกูล สงเคราะห์ แบ่งปันแก่ผู้เปราะบางและยากไร้ โดยมี “ปิยวาจา” หรือ “สุนทรียสนทนา” (สัมมาวาจา) ต่อกัน และกัน

ส่วนการพัฒนาเข้าสู่การเป็น “องค์กรแห่งประโยชน์สุข” ซึ่งเป็นระดับที่มีความสำคัญในแง่ “วิถีชีวิต” เป็นวิถีปฏิบัติโดยธรรมชาติ อันเป็นการดำรงอยู่อย่างมี “เหตุผล” นั้น จะต้องมุ่งจุดเน้นไปที่ การบริหารงานบนพื้นฐานของการมี “ความคิดที่ถูกต้อง” (สัมมาสังกัปปะ) และการมี “ความเห็นที่ถูกต้อง” (สัมมาทิฐิ) โดยเฉพาะในเรื่อง “อทิปปัจจยา” เพราะมีสิ่งนี้ จึงมีสิ่งนี้ และ “ปฏิจสมุพบาท” การเกิดขึ้นโดยอาศัยกันและกัน อันเป็นการดำรงอยู่อย่างมีเหตุผล เข้าใจวิถีโลก จนกลายเป็นวิถีชีวิตปกติธรรมดาที่เกื้อกูล แก่ผู้คนหรือประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

3. วัตถุประสงค์ข้อที่สาม

วัตถุประสงค์ข้อนี้ คือ “การสังเคราะห์แนวทาง กระบวนการและกลไกการทำงานแบบมีส่วนร่วม ตามแนวทางประชารัฐ อันจะนำไปสู่การยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

ทั้งนี้เมื่อมีการคืนข้อมูลผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นให้กับคณะผู้บริหาร บุคลากรขององค์กรต่าง ๆ พร้อมทั้งแกนนำหรือผู้นำชุมชนแล้ว คณะผู้วิจัยได้จัดให้มีการสนทนากลุ่มระหว่างผู้บริหาร บุคลากร และ ผู้นำชุมชน เพื่อสรุปปัญหา อุปสรรคการดำเนินงานที่ผ่านมาและร่วมกันหาแนวทางการยกระดับความเป็น เศรษฐกิจพอเพียงขององค์กร

กระบวนการและกลไกหลักที่นำไปสู่การทำงานตามแนวทางประชารัฐ คือ การจัดให้มี “เวทีทางความคิด” เป็นพื้นที่กลางสำหรับการแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย และมี “เวทีทางกายภาพ” เป็นเวทีการทำงานร่วมกันในเชิงประเด็นหรือเชิงพื้นที่ โดยมีคณะทำงานที่มาจากหลาย ภาคส่วน เพื่อทำงานร่วมกันแบบ “ประชารัฐ” หนุนเสริมกันและกันตามความโดดเด่นและความถนัดเฉพาะ โดย จุดเด่นของภาคราชการและภาคท้องถิ่นอยู่ที่ทรัพยากร งบประมาณ และอำนาจสั่งการ จุดเด่นของ ภาคเอกชน คือ ความคล่องตัว และความสามารถในด้านการบริหารจัดการ จุดเด่นของภาคประชาชนและ ภาคประชาสังคม คือ ความเป็นพลเมือง การมีจิตอาสา และภูมิปัญญา จุดเด่นของภาคศาสนา คือ ความเป็นศูนย์รวมจิตใจ ความเชื่อมั่นไว้วางใจ และความรักสามัคคีจากการเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีกิจกรรม ร่วมกัน และจุดเด่นของภาควิชาการ อยู่ที่การเก็บเกี่ยวองค์ความรู้ และการถอดบทเรียน ดังนั้นการทำงาน แบบมีส่วนร่วมโดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนหรือจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมใน ระดับที่สูงขึ้น ทั้งการร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามและตรวจสอบ เป็นต้น

ส่วนแนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในช่วง 1 ปีต่อจากนี้ แต่ละองค์กรก็มีจุดเน้น และความแตกต่างกันอยู่บ้างตามความพร้อมและศักยภาพที่จะก้าวเดิน โดยการยึดตัวชี้วัดและเกณฑ์การชี้ วัดเป็นแนวทางในการยกระดับ

ทั้งนี้จากการศึกษาจุดอ่อนในระดับภาพรวมของจังหวัด รวมทั้งข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะตำบลและ ข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กรที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค : ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ จะให้บริการสัญญาอนุญาตอินเทอร์เน็ทไปยังสถานที่สาธารณะต่าง ๆ เช่น ศาลาประชาคม สถานที่ท่องเที่ยว ด้านการบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข จะพยายามปลูกฝังและส่งเสริมการออมให้กับบุคลากรให้มากขึ้นเพื่อลดภาระหนี้สิน ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม จะต่อยอดการส่งเสริมให้มีการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทางหรือครัวเรือน เพื่อลดปริมาณขยะและลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ ด้านการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน จะส่งเสริมกลุ่มอาชีพในตำบล หาแหล่งเงินทุน จัดอบรมการตลาด ด้านการจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ มีความจำเป็นที่จะต้องเพิ่มมาตรการในการควบคุมกำกับดูแลผู้ติดสารเสพติดและผู้ที่มีความเสี่ยง ส่วนเรื่องเหล้าและบุหรี่ ควรจะจัดให้มีกิจกรรมการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มมาตรการการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการลดจำนวนผู้สูบบุหรี่และผู้ดื่ม มีการนำเสนอกรณีตัวอย่างหรือยกย่องคนในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการลดละเลิก สำหรับเรื่องการว่างงาน การมีแรงงานไร้ฝีมือ รวมทั้งการมุ่งเข้าทำงานในเมืองของบัณฑิตจบใหม่ ทาง อบต.ควรจะช่วยประสานงานการสร้างอาชีพใหม่ ๆ ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะต้องเน้นการจัดทำเขตแบ่งกันที่สาธารณะของตำบล การปรับปรุงภูมิทัศน์ในตำบลเพื่อให้มีความเป็นระเบียบ สวยงาม น่าอยู่ รวมถึงส่งเสริมการปลูกพืชคลุมดินและปลูกต้นไม้ริมทาง โดยเน้นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและการปลูกจิตสำนึกทำความดีด้วยหัวใจ ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐ จะต้องส่งเสริมและผลักดันให้ชุมชนมีเงินออมทั่วทุกครัวเรือน จนสามารถพัฒนาเป็นต้นแบบที่ดี หรือเป็นศูนย์การเรียนรู้ต่อไป ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน พัฒนา “สะพานเสาวภาผ่องศรี” ให้เป็นพื้นที่สร้างสรรค์หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ มีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกทางสื่อออนไลน์และสื่อต่าง ๆ ทุกช่องทาง ด้านการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่ จะนำผลการศึกษาด้านเกษตรอัจฉริยะมาประยุกต์ใช้กับการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ เพื่อเป็นต้นแบบและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกร โดยเริ่มจากศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของ อบต. ส่วนเรื่อง “ธุรกิจเกิดใหม่” จะจัดทำนโยบาย แผนงานและมาตรการในการสนับสนุนธุรกิจใหม่ ๆ ในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด : ด้านการจัดทำแผนและวางแผนอย่างมีส่วนร่วมโดยกลไกภาครัฐ นั้น ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฉบับต่อไป จะเชิญชวนให้ภาคเอกชน ผู้ประกอบการร้านค้า ภาคศาสนา รวมถึงสภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนร่วมกัน ด้านการวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากกรุ่นสู่รุ่น จะส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มของเด็กและเยาวชน และพัฒนาให้มีบทบาทต่อชุมชนในการร่วมกันวางแผนพัฒนาท้องถิ่น หรือทำงานจิตอาสา หรือทำงานตามความสนใจ ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ควรให้บริการสัญญาอนุญาตอินเทอร์เน็ทครอบคลุมในจุดสำคัญต่าง ๆ ส่วน ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม จะต้องดำเนินการเรื่องการจัดการขยะ ให้ครอบคลุมทั้งพื้นที่และครบวงจร จัดทำแผนงานโครงการรณรงค์ลด ละ เลิกการใช้โฟม และพลาสติก โดยเริ่มในหน่วยงานของตนเองก่อนที่จะขยายไปยังหน่วยงานราชการอื่น ๆ เช่น รณรงค์ให้เป็นโรงเรียนปลอดขยะ สถานที่ราชการปลอดโฟม ตลาดนัดปลอดถุงพลาสติก เป็นต้น ด้านการจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ จะลดอัตราการการสูบบุหรี่และการดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ โดยมีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน ด้านการส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่ ควรจะจัดให้มีการทำเกษตรอัจฉริยะ ในเรื่องการทำมัลเบอร์รี่หรือลูกหม่อน การเชิญผู้เชี่ยวชาญมาถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ที่ควบคุมโดยใช้

เทคโนโลยีเข้ามาเป็นตัวช่วย ในส่วนธุรกิจเกิดใหม่ ควรจะเน้นไปที่เยาวชนเป็นผู้คิด ริเริ่ม โดยมีสภาเด็ก และเยาวชนเป็นแกนนำในการทำกิจกรรม มีการเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในการทำธุรกิจแนวใหม่มา ให้ความรู้และคำแนะนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง : ด้านโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ จะ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ การวางแผนการทำงานหรือการส่งต่อจากกลุ่มสู่ รุ่ ควรจะเปิดโอกาสให้กลุ่มสภาเด็กและเยาวชนตำบลคลองนกกระทุง เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาท้องถิ่นและดำเนินงานต่าง ๆ ร่วมกับ อบต. โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ด้านการส่งเสริมอาชีพ เกษตรกรรม และวิสาหกิจชุมชน ควรจะส่งเสริม/สนับสนุนให้ประชาชนในตำบลทำเกษตรปลอดภัยโดยการ ขยายพื้นที่ จำนวนไร่ จำนวนเกษตรกรให้หันมาทำเกษตรปลอดภัยเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มช่องทางการค้า เช่น ตลาดนัดสีเขียว ตลาดออนไลน์ เป็นต้น เพื่อเป็นการรองรับผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย ได้ มาตรฐาน นอกจากนี้ยังมีแนวทางส่งเสริม/สนับสนุนให้เกิดการทำ “เกษตรอัจฉริยะ” ให้เกิดขึ้นในตำบล รวมทั้งยกระดับการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยกลไกภาครัฐ เช่น จัดให้มี เส้นทางท่องเที่ยว เชิงเกษตรในตำบล พัฒนาและเชื่อมโยงสถานที่เรียนรู้เชิงเกษตรให้เกิดขึ้นในตำบล สร้างวิทยากรประจำ แหล่งเรียนรู้ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ / Logo / QR-Code ผลิตภัณฑ์สินค้าทางการเกษตรประจำตำบล ส่งเสริม/ สนับสนุนให้เกิดโฮมสเตย์ จัดให้มีการตรวจรับรองมาตรฐานผลผลิตทางการเกษตรที่ปลอดภัย ฯลฯ ด้าน การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องพยายามใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่หรือพลังงานทางเลือก ส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนคัดแยกขยะแต่ต้นทาง ทั้งยังมีแผนที่จะพัฒนาระดับให้เกิดกลไกการจัด ขยะในตำบลคลองนกกระทุงอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ จัดให้มีรถรับซื้อขยะตามบ้านเรือนทั่วทุกหมู่บ้านใน ตำบล จัดให้มีแหล่งรับซื้อขยะรีไซเคิลประจำตำบล เพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้เสริมให้กับครัวเรือน และนำรายได้ดังกล่าวมาจัดให้เป็นสวัสดิการชุมชน จัดให้มีโรงผลิตปุ๋ยหมักเพื่อนำมาใช้ในการทำเกษตร ปลอดภัย และจัดให้มีจุดทิ้งขยะอันตรายประจำตำบล เป็นต้น

เทศบาลตำบลคลองโยง : ด้านการจัดทำแผนและวางแผนอย่างมีส่วนร่วมโดยกลไกภาครัฐ ใน การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นฉบับต่อไป จะเชิญชวนให้ภาคเอกชน ผู้ประกอบการร้านค้า ภาควิชาการ ภาค ศาสนา รวมถึงสภาเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนร่วมกัน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก โดยกลไกภาครัฐ : การส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนให้เห็นผลเป็น รูปธรรม สร้างและกระจายรายได้ภายในชุมชน โดยดำเนินการสำรวจต้นทุนชุมชนและจัดทำแผนที่ ภูมิศาสตร์สารสนเทศ (GIS) พัฒนามัคคุเทศก์ชุมชนที่ประกอบด้วยเด็กเยาวชน ผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุจากทุก ชุมชน ศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบ ออกแบบแพคเกจท่องเที่ยวชุมชนพร้อมกับนำเสนอเสนอ ภูมิปัญญา ท้องถิ่น อัตลักษณ์วิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน เช่น การรับประทานข้าวปิ่นแก้ว ข้าวในตำนาน ดื่มน้ำสมุนไพร ทำกิจกรรมพายเรือชมนาบัว ล่องคลองประวัติศาสตร์ นวดเท้า เต้นบาสโลบ พักโฮมสเตย์ เป็นต้น ด้านการ ส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่ จะส่งเสริมให้เกษตรกรในชุมชนเห็นความสำคัญในการทำ การเกษตรแบบปลอดภัยและมี พัฒนาแกนนำชาวบ้านที่มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสู่การเป็น วิทยากรชุมชน ผลักดันให้เกิดศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการเกษตร และอบรมให้ความรู้การใช้เทคโนโลยี

สมัยใหม่ให้เป็น “ผู้ประกอบการทางการเกษตร” รุ่นใหม่ที่ทำงานได้อย่างครบวงจร ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

โดยสรุป แนวทางการยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจตัวชี้วัดให้ถ่องแท้ พร้อมทั้งจะใช้ตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการทำงาน และต้องมี “กลไกการทำงาน” ที่มาจากหลายภาคส่วนเพื่อออกแบบกระบวนการ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน มีเวทีทางความคิดเพื่อการแลกเปลี่ยน และมีเวทีทางกายภาพเพื่อขับเคลื่อนงานอย่างบูรณาการ

4. ถอดบทเรียนการวิจัย

คณะผู้วิจัยและคณะทำงานจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 4 แห่ง ได้ร่วมกันถอดบทเรียนการทำงานที่ผ่านมา เพื่ออภิปรายผลการวิจัย สรุปประโยชน์และข้อเสนอแนะ โดยอาศัยคำถามกว้าง ๆ 4 ประเด็นคำถาม คือ 1) ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นมานี้เป็นประโยชน์ต่อใครบ้าง ในแง่ไหน อย่างไร 2) หลังจากที่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดเพื่อวัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น พบว่า มีข้อดีและข้อจำกัดในการนำไปใช้อย่างไร 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดทักษะหรือสมรรถนะอะไรบ้างในการน้อมนำและขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ และ 4) มีข้อเสนอแนะอะไรบ้างที่ควรปรับปรุงสำหรับการพัฒนาตัวชี้วัดเพื่อนำไปใช้ในครั้งต่อไป

1. ประโยชน์ของตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ประโยชน์ต่อองค์กร ในแง่ของการเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและศักยภาพขององค์กรในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารคนและบริหารงาน และเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนชุมชนในทุกระดับ ทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ทั้งยังสามารถนำไปใช้เป็นเกณฑ์การอ้างอิง เพื่อยกระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง และต่อยอดขยายผลต่อไป

ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบด้วย ตัวชี้วัดแกน และตัวชี้วัดเฉพาะ เป็นเครื่องมือให้เห็นว่าแท้จริงแล้วปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้ได้ในทุกมิติทั้งการบริหารจัดการองค์กร การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการพัฒนาครอบคลุมทุกประเด็นตามยุทธศาสตร์ ซึ่งผู้บริหารและบุคลากร และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจว่า ตัวชี้วัดเหล่านี้เกี่ยวข้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร หลายคนมักมุ่งเน้นไปที่การเกษตรแบบปลอดภัยไร้สาร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การแก้ปัญหาดิน น้ำ ป่าตามแนวทางศาสตร์พระราชาเท่านั้น แต่ตัวชี้วัดทั้ง 15 ตัวพร้อมเกณฑ์และค่าน้ำหนัก ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักรู้ว่าปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในทุกมิติของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใส การบริหารคนและบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน ลดความเสี่ยงต่อวิกฤติการณ์ที่อาจเกิดขึ้น ลดการทุจริต และการประพฤติมิชอบ และเพื่อให้บุคลากรมีความรู้รักสามัคคี ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน รู้ลึกถึงความเท่าเทียมกัน และมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ อันทำให้ทุกคนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข

สิ่งสำคัญ การมีตัวชี้วัดเฉพาะ คือ ตัวชี้วัดที่มุ่งเน้นสะท้อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกภาครัฐที่มุ่งพัฒนาศักยภาพคนและชุมชนตามภูมิสังคมของพื้นที่ เพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และนโยบายประเทศไทย 4.0 อันประกอบด้วย เกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรอัจฉริยะ ธุรกิจเกิดใหม่ การท่องเที่ยวชุมชน สถาบันการเงินชุมชน และสวัสดิการชุมชน นั้น ได้ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิด “ความตระหนัก” ถึงบทบาท หน้าที่และพันธกิจที่จะต้องหนุนเสริมชุมชนโดยเริ่มจากการสะสมองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวด้วยตนเองหรือพัฒนาบนฐานทุนขององค์กร ซึ่งถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากได้จริง การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นระดับตำบลก็จะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สอนนโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวคิดภาครัฐ ทำให้ชุมชนเข้มแข็งและสามารถเชื่อมโยงกับประชาคมโลกได้

ผลจากการมีตัวชี้วัดเฉพาะดังกล่าวนี้ ทำให้ทุกองค์กรเกิดความตระหนักและกลับมาวิเคราะห์อย่างจริงจังโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่ต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเกษตรอัจฉริยะ ธุรกิจเกิดใหม่ วิสาหกิจแนวใหม่ เพื่อก้าวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง

1.2 ประโยชน์ต่อภาพรวมการพัฒนาประเทศ อันเป็นที่ชัดเจนว่า ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการที่อยู่ใกล้ชิดท้องถิ่นมากที่สุด สามารถทำตนให้เป็นองค์กรที่ปลอดจากการทุจริต บริหารงานด้วยความโปร่งใส ก็จะประหยัดงบประมาณเพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา ทั้งยังเป็น “ต้นแบบ” คุณธรรม จริยธรรมให้กับภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชนอื่น ๆ และสร้างแรงกระเพื่อมแบบข้ามพื้นที่ ที่เชื่อมโยงจากตำบลหนึ่งไปยังอีกตำบลหนึ่ง ซึ่งถ้าองค์กรส่วนใหญ่ยึดมั่นและกระทำจนกลายเป็น “วิถีชีวิต” ปกติ ก็เท่ากับการสร้างวัฒนธรรม คือ “คุณค่า” ใหม่ให้กับสังคม

ในเรื่องการสร้างแรงกระเพื่อมแบบข้ามพื้นที่ระดับตำบลนี้ ตัวอย่างหนึ่งที่เกิดจากการวิจัยร่วมกันในช่วงที่ผ่านมา คือ การเป็น “ต้นแบบการเรียนรู้” ให้กันและกัน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค มีศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของตนเอง มีองค์ความรู้เรื่องการรดน้ำ จิตยาและให้ปุ๋ยผ่านเทคโนโลยีไร้สายแบบสมาร์ตโฟน องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มาใช้ในการพัฒนาพื้นที่ เก็บข้อมูลรายครอบครัวทุกมิติและข้อมูลผู้เปราะบางในตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุงบริหารจัดการด้านการประหยัดพลังงานและเชื้อเพลิงในสำนักงาน ได้เป็นอย่างดี มีองค์ความรู้เรื่องการจัดสวัสดิการชุมชน และการลด ละ เลิกการติดยาเสพติด ส่วนเทศบาลตำบลคลองโยงมีจุดแข็งในเรื่องการจัดการขยะ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้กลายมาเป็นประเด็นเรียนรู้ เชื่อมโยงบูรณาการและใช้ทรัพยากรร่วมกัน ซึ่งถ้าได้กระทำจนกลายเป็น “วิถีชีวิต” สุดท้ายก็จะเกิดประโยชน์ต่อภาพรวมการพัฒนาทั้งประเทศ และกลายเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความยั่งยืน

1.3 ประโยชน์ต่อปัจเจกบุคคล ครอบครัวและชุมชน การพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะดูเป็นเรื่องไกลตัวบุคคลหรือประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรชุมชนหรือการทำงานของภาคประชาชนและพลเมืองอาสา แต่โดยแท้จริงแล้ว ถ้า อปท. สามารถทำงานตอบโจทย์ตามตัวชี้วัดดังกล่าวได้ ประโยชน์ก็จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่นั้นเอง ทั้งการได้รับบริการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม การยกระดับการจัดการปัญหาขยะ

อบายมุข ยาเสพติด ฯลฯ การกล่อมเกลาคิดใจ จิตวิญญาณด้วยงานด้านสังคมและวัฒนธรรม การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ท้ายที่สุดก็จะเกิดเป็น “ประโยชน์สุข” ของคนในตำบล

1.4 ประโยชน์ต่อการวิจัยต่อไปในอนาคต

1.4.1 ในกระบวนการศึกษามีการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในระยะต่อไป จากจุดเด่นของวิธีการศึกษา ที่มีการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร สมาชิกสภา เจ้าหน้าที่ และผู้นำชุมชน ในทุกขั้นตอนของการเก็บรวบรวมและการตรวจสอบข้อมูลในพื้นที่ โดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะประเด็น การจัดประชุมในแต่ละพื้นที่และการจัดประชุมรวมทุกพื้นที่ ซึ่งนอกจากจะทำให้ได้รับข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงแล้ว ยังเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และที่สำคัญทำให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบและเข้าใจการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้น และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมตัดสินใจในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ อปท.สู่การขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 โดยกลไกภาครัฐ ที่จะดำเนินการในระยะที่ 2 ต่อไป

1.4.2 ในกระบวนการศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบด้าน ทำให้สามารถอธิบาย ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงได้ชัดเจนมากขึ้น เช่น จากการวิเคราะห์ค่าคะแนนใน ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง ร่วมกับข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะ ตำบลและข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร พบว่า ค่าคะแนนที่ได้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นรูปธรรมกับ ข้อมูลทั้ง 2 ส่วน ตัวอย่างเช่น ผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในข้อ 3 การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ของ อบต. วัดแค ได้คะแนนเต็ม 15 คะแนน ซึ่งอบต. วัดแคได้มีการสนับสนุนงบประมาณให้มีการรวมกลุ่มของเยาวชนในหลายด้าน เช่น กลุ่มยาเสพติด กลุ่มคุณแม่วัยใส กลุ่มสภาเด็ก และเยาวชนอบต.วัดแค โดยกลุ่มคุณแม่วัยใสได้รับรางวัลระดับจังหวัด ซึ่งเป็นผลจากการรณรงค์ ร่วมกับโรงเรียนภัทรภูมวิททยา ทำให้ไม่มีเด็กตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในรอบ 3 ปี และเมื่อศึกษาข้อมูลสะท้อนคุณลักษณะองค์กร พบว่า นายก อบต.วัดแค เปิดโรงเรียนกวดวิชาและสอนวิชาคณิตศาสตร์ จึงเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาและเยาวชน จึงให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานในด้านนี้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง จนได้รับรางวัลดังกล่าว ดังนั้นในการศึกษาในระยะที่ 2 ที่จะขยายพื้นที่ศึกษา สามารถที่จะนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลรอบด้านที่ใช้ในกระบวนการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาระยะต่อไปได้

1.4.3 ความสอดคล้องของการอธิบายแนวคิดกับผลการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ ได้นำแนวคิดการอธิบายระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของศ.ดร.อภิชัย พันธเสน ที่อธิบายว่า 1) “ระดับ เข้าข่าย เป็นระดับที่มีความสำคัญในแง่การใช้ “วิธีการ” เพื่อลดความเสี่ยง พยายามรับมือ ต่อสู้กับปัญหา เพื่อความอยู่รอดอันเป็นสัจชาติญาณของสิ่งมีชีวิต เกิดการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” อันเป็นหลักการสำคัญของ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับตนเอง ครอบครัว หรือชุมชน 2) ระดับเข้าใจ ในระดับนี้ มุ่งเน้นให้เห็น ความสำคัญต่อ “วิธีคิด” มีการนำความคิดเรื่อง “ความพอประมาณ” อันเป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และ 3) ระดับเข้าถึง เป็นระดับที่ผ่านการ ปฏิบัติเป็นประจำจากพื้นฐานความเข้าใจ จนกลายเป็น “วิถีชีวิต” เป็นวิถีปฏิบัติโดยธรรมชาติ ทำให้ชีวิตอยู่อย่างมี “เหตุผล” อันเป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากผลการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงของทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่าง อยู่ในเกณฑ์ “เข้าใจ” ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า การดำเนินงานทั้งตัวชี้วัดแกน และตัวชี้วัดเฉพาะเป็นการดำเนินงานในระดับ “วิธีการ” และระดับ “วิธีคิด” เท่านั้น โดยยังไม่สามารถไปถึงระดับ “วิถีชีวิต” ได้ ตัวอย่างเช่น การจัดการขยะ การพ่น ยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้ต้องแก้ไขที่ “วิถีชีวิต” ของคน ซึ่งเป็นข้อเสนอในการดำเนินงานในระยะที่ 2 ของพื้นที่ตัวอย่างทั้ง 4 พื้นที่ที่จะพัฒนาในแต่ละประเด็นต่อไป

2. ข้อดีและข้อจำกัดในการนำตัวชี้วัดไปใช้

2.1 ข้อดีหรือจุดเด่นของเครื่องมือที่อยู่ในการกำหนดเงื่อนไขพื้นฐานไว้ในแต่ละระดับ นอกเหนือจากการกำหนดช่วงคะแนน นั่นคือ แม้ว่าคะแนนรวมของตัวชี้วัดทั้งหมดจะอยู่ในช่วง “เข้าใจ” แต่ถ้าไม่ผ่านเงื่อนไขพื้นฐานที่กำหนดไว้ในระดับเข้าใจ ก็ถือว่าคุณสมบัติไม่ครบถ้วน ไม่สามารถที่จะอยู่ในระดับเข้าใจ หรือไม่สามารถเป็นองค์กรแห่งความยั่งยืนได้

เงื่อนไขพื้นฐานของแต่ละระดับ จึงเป็นสิ่งที่สะท้อนและบ่งชี้ถึง “หัวใจ” สำคัญของแต่ละขั้นตอน นั่นคือ สิ่งที่ต้องกระทำในระดับนั้น ๆ จะต้อง “ผ่าน” ให้ได้

2.2 สิ่งที่น่าจะเป็นข้อจำกัด คือ ก่อนที่จะนำตัวชี้วัดดังกล่าวไปใช้ ผู้วิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่า ตัวชี้วัดนี้ไม่ใช่แบบสอบถามที่นำไปใช้ในการสำรวจหรือหรือสัมภาษณ์ แต่เป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การวัดว่าองค์กรนั้นเป็นองค์กรที่อยู่ในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงระดับใด ไม่เข้าใจ เข้าช้ำ เข้าใจ หรือเข้าถึง ดังนั้นผู้วิจัยหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัดแต่ละตัว หรืออาจใช้แนวทางวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ระบุไว้ในคู่มือ (ภาคผนวก ก) ซึ่งบางตัวชี้วัดอาจใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก บางตัวชี้วัดอาจใช้วิธีการสำรวจความคิดเห็น ควบคู่กับการสังเกตและการสัมภาษณ์ บางตัวชี้วัดอาจใช้วิธีการสนทนากลุ่มร่วมกับสังเกตการณ์และการรับฟังแบบรอบด้าน เป็นต้น อันเป็นการเก็บข้อมูล “แบบสามเส้า” ทั้งสามเส้าของแหล่งข้อมูลบุคคล สามเส้าของการตรวจสอบข้อมูล และสามเส้าของนักวิจัย ซึ่งทำให้เข้าถึงได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. ทักษะหรือสมรรถนะของผู้เกี่ยวข้องในการน้อมนำและขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกระดับ

คณะทำงานและคณะผู้ร่วมวิจัยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคน มีความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้นในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งนโยบายประเทศไทย 4.0 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และกลไกประชารัฐ อันทำให้เกิดความตระหนักว่าเรื่องเหล่านี้อยู่ในชีวิตประจำวันและวิถีการทำงาน โดยแปรมาเป็นรูปธรรมได้ ทั้งเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับ “วิธีการ” เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกัน ไปจนถึงระดับ “วิธีคิด” เพื่อให้เกิดความพอประมาณ และระดับ “วิถีชีวิต” อันนำไปสู่การมีเหตุผล นอกจากนี้ ผู้เกี่ยวข้องยังเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวชี้วัด ทั้งสามระดับที่จะเก็บข้อมูลในลักษณะสามเส้า อันเป็นพื้นฐานการขับเคลื่อนงานในชุมชนท้องถิ่นต่อไป

4. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาตัวชี้วัด

โดยภาพรวมเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากตามนโยบายประเทศไทย 4.0 สำหรับการปรับปรุงเพื่อใช้ในครั้งต่อไป มีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ตัวชี้วัด “การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม” ปรับใหม่ให้เป็น “การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วมโดยกลไกภาครัฐ”

4.2 ตัวชี้วัดด้านการส่งเสริมเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน ควรให้ความสำคัญการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พัฒนาพื้นที่ส่วนหนึ่งของตนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน หรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบของวิสาหกิจชุมชน มากกว่าการที่เข้าไปส่งเสริมหรือสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนเพียงอย่างเดียว

4.3 ตัวชี้วัดด้านการจัดการศึกษา สาธารณสุขและการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น ในประเด็น “การจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปถมัย” ควรปรับเป็น “การจัดการศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาคนทุกกลุ่ม ทุกช่วงวัย”

4.4 ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น ในประเด็น “ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวอย่างของการลดการใช้พลังงาน” ควรให้น้ำหนักมากกว่าประเด็นอื่น ๆ ในด้านนี้ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ต้องใช้ “พลัง” ในการขับเคลื่อนมาก

4.5 ควรเพิ่มประเด็น “สัดส่วนงบประมาณต่อประชากรในพื้นที่” อันแสดงให้เห็นว่าเป็นการบริหารจัดการด้วยความพอเพียง และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ทั้งควรเพิ่มประเด็น “ร้อยละของการจัดสรรงบประมาณด้านการบริหารทั่วไป และด้านบริการชุมชนและสังคม” ด้วย

5. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้นั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ ความเข้าใจในปรัชญา ต้องมีทั้งองค์ความรู้เฉพาะเรื่องหรือเฉพาะประเด็น ในขณะที่ผู้นำและบุคลากรขององค์กรก็ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ มีทุนทางสังคมที่หลากหลายและรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ บริบท และภูมิสังคมของพื้นที่ ดังนั้นการได้รับการชี้วัดว่าเป็นองค์กรที่อยู่ในระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงในระดับใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับ เข้าข่าย เข้าใจ หรือเข้าถึง จึงไม่ใช่เรื่องง่าย ในที่นี้จึงมีข้อเสนอว่า หน่วยงานต้นสังกัด เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมี “รางวัล” ตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจหรือโน้มน้าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้นในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับองค์กรและขับเคลื่อนชุมชน

2. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากตัวอย่างที่เลือกอย่างเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์สำคัญต่าง ๆ ได้แก่ 1) เป็นองค์กรขนาดกลางหรือขนาดเล็ก 2) เป็นพื้นที่ที่มีความเป็นเมืองกึ่งชนบท หรือชนบทกึ่งเมือง 3) อยู่ในเครือข่ายความร่วมมือการพัฒนาตำบลสุขภาวะ 4) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์การพัฒนาที่ยั่งยืน และ 5) แกนนำชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งพื้นที่ตัวอย่างทั้ง 4 พื้นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน คือเป็นพื้นที่ชนบทกึ่งเมือง ที่ยังมีการทำการเกษตร ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป หากศึกษาในพื้นที่ที่มีบริบทที่แตกต่างจากพื้นที่ที่มี

ลักษณะดังกล่าว อาจจะต้องเพิ่มหรือปรับรายละเอียดตัวชี้วัดบางเรื่องให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ โดยเฉพาะข้อ 7 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน

3. ในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นการทำวิจัยเพื่อพัฒนาตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้มีการเก็บข้อมูลในแบบสำรวจที่ต่างกัน 2 แบบ และเลือกแบบที่เหมาะสมมาพัฒนา ในแต่ละขั้นตอนจำเป็นต้องมีการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในอปท. ได้แก่ ผู้บริหาร สมาชิกสภา เจ้าหน้าที่อปท. และผู้นำชุมชน เพื่อมาร่วมประชุม และการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ข้อมูล ทำให้ผู้เกี่ยวข้องต้องมาร่วมให้ข้อมูลในการวิจัยหลายครั้ง ซึ่งมีทั้งข้อดี คือเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำของข้อมูล และข้อเสีย คือ ในการร่วมประชุมให้ข้อมูลครั้งหลัง ๆ ซึ่งจะเป็นแบบสำรวจที่เป็นชุดสุดท้าย ผู้ให้ข้อมูลจะรู้สึกเบื่อหน่าย ซึ่งในการทำวิจัยในระยะที่สอง อาจไม่จำเป็นต้องปรับแบบสำรวจมากนัก จะทำให้กระบวนการศึกษาระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง ถูกต้อง รวดเร็ว และง่ายขึ้น

4. ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ในอปท.ที่เป็นผู้ประสานงานและให้ข้อมูลเบื้องต้นมีความสำคัญต่อกระบวนการทำงานมากทั้งเรื่องวิธีการ ความถูกต้องและความรวดเร็วของการได้ข้อมูลพื้นฐานของอปท. ดังนั้นจึงเสนอว่าการหาผู้ประสานงานในอปท. ในการทำวิจัยในระยะต่อไป ควรที่จะพิจารณาความพร้อมและความสนใจของผู้ประสานงาน จะทำให้การทำงานร่วมกับอปท.มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งของความสำเร็จของโครงการ

5. หน่วยงานต้นสังกัด คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรมี “รางวัล” ตอบแทน เพื่อเป็นแรงจูงใจหรือโน้มน้าวให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแรงบันดาลใจเพิ่มขึ้นในการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับองค์กรและขับเคลื่อนชุมชน

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). ทิศทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2561, จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2011/12/1163_4495.pdf
- จังหวัดนครปฐม. (2661). ค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2561, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดนครปฐม>
- เทศบาลตำบลคลองโยง. (2561). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.khlongyong.go.th/about>
- ธนศรี เจริญเมือง. (2545). 100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2450. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- บุษยา มั่นฤกษ์. (2556). การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพัฒนาสังคม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- พระศากยวงศ์วิสุทธิ์. (2561.) “ศาสตร์พระราชา”. ธรรมบรรยายรายการ ศุภกิจธรรม สุขถึงใจ. เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2561 ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พสุ เดชะรินทร์. (2559). ทักษะ 5 ประการที่จำเป็นในอนาคต. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2561, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/638970>
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์. (2556). 5 ระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง. ค้นเมื่อ 2 มกราคม 2561, จาก <http://www.pipat.com/2016/06/5.html>
- มูลนิธิมั่นพัฒนา. (ม.ป.ป.). ภูมิสังคม หนึ่งในรากฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน. ค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.manpattanalibrary.com/newsdetail.php?id=24>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (2555). การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาครัฐ. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2561, จาก http://www.idd.go.th/Web_LDDEconomy/PDF/Title_3.pdf
- วัดแค. (2561.) ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2561, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/วัดแค>
- วีระศักดิ์ สมยานะ. (2555). การประยุกต์ใช้คุณธรรมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนบริหารการศาสตร์ คณะบริหารศาสตร์, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

สถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. (2551). การสังเคราะห์วิธีคิดและแนวทาง การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยภูมิปัญญาตะวันออกเพื่อนำไปสู่การประชุมเชิงปฏิบัติการนานาชาติ. รายงานการวิจัย สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ค้นเมื่อ 5 มกราคม, 2561, จาก <http://click.senate.go.th/wp-content/uploads/2017/>

_____. (2552). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2552. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA52/%CA52-20-9999-update.pdf>

_____. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. ค้นเมื่อ 5 มกราคม 2561, จาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law1/%c306/%c306-10-2560-a0003.pdf>

_____. (2561). ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2561. ค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2561, จาก <http://www.local.moi.go.th/law003.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9. ค้นเมื่อ 1 กันยายน 2561, จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=3784

_____. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12. ค้นเมื่อ 3 มกราคม 2561, จาก <http://www.nesdb.go.th/download/plan12/>

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2560). การพัฒนาตามภูมิสังคม. ค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2561, จาก http://www.rdpb-journal.in.th/2017/04/25/special_3-2548/

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง. (2561). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.klongnok.com/main/index.php>

องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด. (2561). ประวัติความเป็นมา. ค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2561, จาก <http://www.watlamud.go.th/content/history?hid=1>

อภิชาติ พันธเสน. (2560). ยั่งยืนจากประโยชน์สุขด้วยเศรษฐกิจพอเพียง: หนึ่งทศวรรษครึ่งแห่งการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). วิสัยทัศน์การปกครองท้องถิ่นและแผนการกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดีแอลเอส.

Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. ค้นเมื่อ 6 มกราคม 2561, จาก <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>

ภาคผนวก ก

คู่มือการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตัวชี้วัดระดับความเป็นเศรษฐกิจพอเพียงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรอบตัวชี้วัด 3 ระดับ

เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน)	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข)	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข)
ตัวชี้วัดแกน		
2. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย (50 คะแนน)	5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข (50 คะแนน)	9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข (30 คะแนน)
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม (20 คะแนน)	6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม (20 คะแนน)	10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะในระดับที่สูงขึ้น (20 คะแนน)
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)	7. งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม และวิสาหกิจชุมชน (15 คะแนน)	11. การจัดกิจกรรมลดปัญหาสังคม และเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้ (30 คะแนน)
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ (15 คะแนน)	8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม (15 คะแนน)	12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (20 คะแนน)
100 คะแนน	100 คะแนน	100 คะแนน
ตัวชี้วัดเฉพาะ : การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก		
13. การส่งเสริมสถาบันการเงิน/สวัสดิการชุมชน (10 คะแนน)	14. การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน (10 คะแนน)	15. การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ และ “ธุรกิจเกิดใหม่” (10 คะแนน)
110 คะแนน	110 คะแนน	110 คะแนน

คะแนน	การแปลความหมาย
<u>เงื่อนไข</u> คะแนนรวมข้อ 1 2 และ 3 ต้องไม่ต่ำกว่า 70 คะแนน	เข้าข่าย (องค์กรแห่งความยั่งยืน)
<u>เงื่อนไข</u> คะแนนข้อ 5 ต้องไม่ต่ำกว่า 40 คะแนน	เข้าใจ (องค์กรแห่งความสุข)
270 คะแนนขึ้นไป <u>เงื่อนไข</u> คะแนนข้อ 9 ต้องไม่ต่ำกว่า 25 คะแนน	เข้าถึง (องค์กรแห่งประโยชน์สุข)

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนนเต็ม
1. การบริหารงานอย่างโปร่งใส มีธรรมาภิบาล และไม่มีการทำผิดกฎหมาย		50
1.1 ไม่มีความพยายามที่จะร่วมมือกันหาผลประโยชน์ระหว่างนายก, ปลัด, หัวหน้าช่าง และหัวหน้าคลัง อปท.	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงาน - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (สำนักปลัด, กองคลัง, กองช่าง) และแกนนำชุมชน - การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการรับฟังอย่างรอบด้าน - อาจใช้วิธีการเลือกตัวอย่างโครงการใดโครงการหนึ่งมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์หรือสนทนากลุ่ม	10
1.2 ไม่มีการดำเนินงานใดที่ผิดกฎหมายและไม่ถูกร้องเรียนต่อหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน หรือหน่วยงานที่สูงกว่าในระดับอำเภอและจังหวัดอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่นายก อปท. คนปัจจุบันดำรงตำแหน่ง	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> หลักฐานการร้องเรียน หรือหนังสือการขออนุญาตเข้าตรวจสอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> กรณีนี้ไม่นับรวมการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ในรอบปกติ	10
1.3 “การตกลงราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปตามระเบียบและดำเนินการด้วยความโปร่งใส (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (สำนักปลัด, กองคลัง, กองช่าง) และแกนนำชุมชน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> ในกรณีที่วงเงินไม่เกิน 500,000 บาท เป็นอำนาจของนายก อปท. โดยให้ใช้	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
	วิธีการตกลงราคา	
1.4 “การประกวดราคา” ในการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นไปอย่างโปร่งใสโดยตั้งราคาโครงการตามราคากลาง 1.4.1 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าโปร่งใส แต่ไม่มีเงินเหลือจากการประมูล (2 คะแนน) หรือ 1.4.2 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าโปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 20 ของงบประมาณทั้งหมดของทุกโครงการ (4 คะแนน) หรือ 1.4.3 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าโปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 30 ของงบประมาณทั้งหมดของทุกโครงการ (6 คะแนน) หรือ 1.4.4 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าโปร่งใส และมีเงินเหลือน้อยกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 40 ของงบประมาณทั้งหมดของทุกโครงการ (8 คะแนน) หรือ 1.4.5 เป็นระบบการประเมินที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าโปร่งใส และมีเงินเหลือมากกว่าร้อยละ 40 ของงบประมาณทั้งหมดของทุกโครงการ (10 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - การสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย - หลักฐานเชิงประจักษ์ (หลักฐานการเงิน/ บัญชี)	10
1.5 มีนวัตกรรมที่แสดงถึงการดำเนินงานอย่างโปร่งใส หรือ การป้องกันการทุจริตภายในองค์กร 1.5.1 เกิดนวัตกรรม 1 นวัตกรรม (2 คะแนน) หรือ 1.5.2 เกิดนวัตกรรม มากกว่า 1 นวัตกรรม (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> รายละเอียดของนวัตกรรม (ระบุว่าช่วยแก้ปัญหาการป้องกันการทุจริต หรือช่วยให้เกิดความโปร่งใสได้จริง และยกตัวอย่างประกอบ) <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “นวัตกรรม” คือ การใช้เทคโนโลยี หรือการออกแบบกระบวนการ/ วิธีการใหม่ๆ ที่บ่งชี้ถึงความพยายามที่จะ	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
	ป้องกันการทุจริตทุกประเภทของ อปท.	
1.6 การจัดการเรื่องราวร้องทุกข์ 1.6.1 สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของ ประชาชนได้อย่างน้อยปีละ 2 เรื่อง (5 คะแนน) หรือ 1.6.2 สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของ ประชาชนได้ปีละ 3 เรื่อง ขึ้นไป (10 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> ปัญหาหรือความทุกข์ของประชาชน และสิ่งที่ อปท. จัดการได้ (รายละเอียดของปัญหา การจัดการ และตัวอย่างประกอบ) <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “ความเดือดร้อนของประชาชน” หมายถึง เรื่องที่ อปท. ได้รับการ ร้องเรียน/ ร้องทุกข์จากประชาชนใน พื้นที่ หรือเป็นเรื่องที่ อปท. ตระหนัก ในปัญหาและจัดการให้เอง โดยเป็น เรื่องที่สามารถใช้หรือไม่ใช้งบประมาณก็ได้	10
รวม		50
2. การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม		20
2.1 การวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม 2.1.1 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ฝ่าย (ฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา ข้าราชการประจำ ภาค ประชาชน) (2 คะแนน) หรือ 2.1.2 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ฝ่าย แต่ในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชน ไม่ได้มีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (5 คะแนน) หรือ 2.1.3 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมี ส่วนร่วมในการสังเกตการณ์และรับฟัง (9 คะแนน) หรือ 2.1.4 มีการวางแผนและจัดทำแผนแบบมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ฝ่าย โดยในการตัดสินใจขั้นสุดท้าย ภาคประชาชนมี ส่วนร่วมในการสังเกตการณ์ รับฟัง และร่วมสนับสนุน ทรัพยากร (12 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (รายงานการ ประชุม เอกสารประกอบ ภาพถ่าย ฯลฯ) - สัมภาษณ์เชิงลึกแกนนำชุมชน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “การร่วมสังเกตการณ์และการรับฟังใน การตัดสินใจขั้นสุดท้าย” หมายถึง การ ที่ภาคประชาชนได้รับโอกาสจาก อปท. ให้เข้ามีส่วนร่วมในการรับฟัง หรือสังเกตการณ์การประชุมสภา ใน ห้องประชุม หรือผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์นั่งจรปิด “ทรัพยากร” หมายถึง เงิน แรงงาน สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ	12

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนนเต็ม
2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปี เพื่อเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบแผนในข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติล่วงหน้า 2.2.1 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย (4 คะแนน) หรือ 2.2.2 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีการจัดทำข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติที่ประกอบด้วยแผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า (6 คะแนน) หรือ 2.2.3 มีการประกาศแผนพัฒนาประจำปีให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้าผ่านสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลาย และมีการจัดทำข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติที่ประกอบด้วยแผนพัฒนาประจำปีและเผยแพร่ให้สาธารณะได้ทราบล่วงหน้า และมีการประกาศงบประมาณที่คงเหลือจากการดำเนินงานตามข้อบัญญัติ/ เทศบัญญัติ ให้สาธารณะทราบทุกไตรมาส (8 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่าย, หลักฐานที่ประกาศผ่านสื่อต่าง ๆ ทุกประเภท)	8
รวม		20
3. การวางแผนการทำงานเพื่อส่งต่อจากฐานผู้รู้		15
3.1 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน อย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ (2 คะแนน) หรือ 3.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน มากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจ (3 คะแนน) หรือ 3.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน อย่างน้อย 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจและมีจิตอาสา (5 คะแนน) หรือ 3.4 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเยาวชน มากกว่า 1 กลุ่ม ทำงานตามความสนใจและมีจิตอาสา (7 คะแนน) หรือ 3.5 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนอย่างน้อย 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/ แผนงาน/ โครงการร่วมกับภาคประชาชนและนำมาเป็นนโยบายของ อปท. (10 คะแนน) หรือ 3.6 ส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนมากกว่า 1 กลุ่ม กำหนดนโยบาย/ แผนงาน/ โครงการร่วมกับภาคประชาชนและ	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - การสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่ายกิจกรรม, เอกสารและสื่อที่เกี่ยวข้อง) <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “กลุ่มเยาวชน” หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ อปท.จัดตั้งรวมกลุ่มขึ้นเอง หรือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานหรือภาคีเครือข่ายอื่น ๆ แต่ อปท.เข้าไปร่วมหนุนเสริมความเข้มแข็ง	15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนนเต็ม
นำมาเป็นนโยบายของ อปท. (12 คะแนน) หรือ 3.7 รับบุคลากรใหม่จากเยาวชนจัดตั้งเหล่านี้ เข้ามาทำงานใน อปท. เพื่อสืบทอดงานและส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น (15 คะแนน)		
รวม		15
4. งานโครงสร้างพื้นฐานด้านกายภาพ		15
4.1 ถนน 4.1.1 มีโครงข่ายถนนที่เข้าถึงทุกหมู่บ้าน (2 คะแนน) หรือ 4.1.2 มีการบำรุงรักษาโครงข่ายถนน ให้อำนวยความสะดวกการสัญจรทุกฤดูกาลและประชาชนทุกหมู่บ้าน มีความพึงพอใจ (3 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเกี่ยวกับโครงข่ายถนน และการบำรุงรักษา - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง (กองช่าง) แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “โครงข่ายถนน” หมายถึง เส้นทางสัญจรทุกรูปแบบที่เชื่อมโยงครอบคลุมทุกหมู่บ้าน และสามารถใช้อย่างได้ทุกฤดูกาล	3
4.2 น้ำเพื่อการบริโภค 4.2.1 มีน้ำเพื่อการบริโภคทุกหมู่บ้าน (2 คะแนน) หรือ 4.2.2 ทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการบริโภคพอเพียงตลอดปี และประชาชนทุกหมู่บ้านมีความพึงพอใจในคุณภาพน้ำ (3 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลของ อปท. เกี่ยวกับการให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง (กองช่าง) แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ - แบบสำรวจความพึงพอใจของ	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
	ประชาชนต่อการจัดการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	
4.3 แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค (การเกษตร) 4.3.1 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคมากกว่าร้อยละ 50 ของหมู่บ้านที่มีทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ 4.3.2 ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคทุกหมู่บ้าน (3 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บริการแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (กองช่าง) แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	3
4.4 ไฟฟ้า 4.4.1 ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีไฟฟ้าใช้ มากกว่าร้อยละ 50 ของหมู่บ้านที่มีทั้งหมด (2 คะแนน) หรือ 4.4.2 ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ (3 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลการส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานเพื่อให้ทุกหมู่บ้านเข้าถึงไฟฟ้า - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (กองช่าง) แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	3
4.5 โทรคมนาคม 4.5.1 ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับ	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลการเข้าถึงบริการโทรคมนาคม	3

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่อย่างน้อย 1 หมู่บ้าน (2 คะแนน) หรือ 4.5.2 ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีบริการโทรคมนาคมใช้ในหมู่บ้าน อาทิ อินเทอร์เน็ตหมู่บ้าน โดยมีความเร็วและความแรงที่เหมาะสมตามสภาพภูมิสังคมของพื้นที่ ตั้งแต่ 2 หมู่บ้านขึ้นไป (3 คะแนน)	ของทุกหมู่บ้าน - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (กองช่าง) แกนนำชุมชน และประชาชนในพื้นที่ - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	
รวม		15
5. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งความสุข		50
5.1 การจัดการความรู้ภายในองค์กรเป็นประจำ 5.1.1 ทุกกอง/ แผนก /กลุ่มงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน หรือมีการจัดการความรู้ อย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง (3 คะแนน) หรือ 5.1.2 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน แต่ไม่ได้นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล (4 คะแนน) หรือ 5.1.3 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล อย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา (7 คะแนน) หรือ 5.1.4 โดยภาพรวมทั้งองค์กร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือมีการจัดการความรู้ทุกเดือน และความรู้นั้นสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างสัมฤทธิ์ผล อย่างน้อยร้อยละ 50 ของปัญหา และพนักงานทุกคนสามารถทำงานแทนกันได้ (10 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่าย, หลักฐานการจัดการความรู้) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ และแกนนำชุมชน - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> รูปแบบของ “การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการจัดการความรู้” อาจเป็นรูปแบบที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ โดยผ่านช่องทาง การสื่อสารต่าง ๆ ตามที่ได้ตกลงกัน “ผลลัพธ์” ของการจัดการความรู้ คือ การมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างพนักงาน และการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างสัมฤทธิ์ผล หรือเกิดนวัตกรรม การเรียนรู้ที่สร้างสุขและแก้ปัญหาได้จริง	10
5.2 ความรักสามัคคีของบุคลากรภายในองค์กร	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
5.2.1 ไม่มีการแบ่งแยกเป็นฝักเป็นฝ่าย (2 คะแนน) และ 5.2.2 มีการช่วยกันทำงานเมื่อได้รับการร้องขอ (3 คะแนน) และ 5.2.3 มีการอาสาช่วยกันทำงาน แม้ไม่ได้มีการร้องขอ(อัตถจริยา) (5 คะแนน)	- หลักฐานเชิงประจักษ์ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ และแกนนำชุมชน - แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> อัตถจริยา หมายถึง การชวนช่วยช่วยเหลือกิจการ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม	
5.3 พื้นฐานความมีมุกตาคิดและอุเบกขาของบุคลากร และ 5.3.1 บุคลากรทุกคนในองค์กรมีมุกตาคิดต่อกัน เช่น มีความยินดีต่อรางวัล/ คำชื่นชมที่เพื่อนร่วมงานของตนได้รับการปฏิบัติงาน (5 คะแนน) และ 5.3.1 ผู้บังคับบัญชามีมุกตาคิดและอุเบกขาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ที่จำเป็น (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ และแกนนำชุมชน - แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน	10
5.4 มีผลการปฏิบัติตามหลักสัจจเหตุในองค์กรอย่าง	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u>	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
ครบถ้วน 5.4.1 มีหลักในเรื่องทานภายในองค์กร (2.5 คะแนน) และ 5.4.2 มีหลักในเรื่องปิยวาจาภายในองค์กร (5 คะแนน) และ 5.4.3 มีหลักในเรื่องสมานัตตาภายในองค์กร (2.5 คะแนน)	หลักฐานเชิงประจักษ์ ผลการประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ และแกนนำชุมชน - แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> สมานัตตา หมายถึง การวางตัวดี วางตัวเสมอต้นเสมอปลายกับทุกคน การทำตัวให้เป็นคนน่ารัก น่าเคารพ นับถือ และนำให้ความช่วยเหลือร่วมมือ การทำตัวได้เหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์	
5.5 บุคลากรในองค์กรเป็นผู้ที่มีความสุข 5.5.1 มีความสุขจากบรรยากาศของการทำงานในที่ทำงานเหมือนเป็นบ้านหลังที่สอง (5 คะแนน) และ 5.5.2 บุคลากรอย่างน้อยหรือเท่ากับร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สินและปลอดจากอภายมุข (2 คะแนน) หรือ 5.5.3 บุคลากรมากกว่าร้อยละ 60 ไม่มีภาระหนี้สินและปลอดจากอภายมุข (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ITA) ด้านคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มผู้บริหาร, กลุ่มเจ้าหน้าที่ และแกนนำชุมชน - แบบสอบถามความสุข ความรัก และความสามัคคีของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และ	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
	การรับฟังอย่างรอบด้าน	
รวม		50
6. งานโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม		20
6.1 งานด้านการศึกษา 6.1.1 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (3 คะแนน) หรือ 6.1.2 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยและมีจำนวนครูเหมาะสมกับจำนวนเด็ก (5 คะแนน) หรือ 6.1.3 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีจำนวนครู เหมาะสมกับจำนวนเด็ก และมีการจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข (10 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูลจำนวนครูต่อจำนวนเด็กปฐมวัย, สื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็ก) - การสัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง, ครูปฐมวัย - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> - การศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี - “จำนวนครูที่เหมาะสมกับจำนวนเด็ก” หมายถึง อัตราส่วนของครูต่อเด็กปฐมวัยตามเกณฑ์ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คือ 10 ต่อ 1 และหากมีเศษตั้งแต่ 5 คนขึ้นไปให้มีตำแหน่งผู้ดูแลเด็กเพิ่มได้อีก 1 คน - “การจัดการเรียนการสอนให้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างสมวัยและมีความสุข” หมายถึง การจัดบรรยากาศการเรียนรู้และการสร้างสิ่งแวดล้อมกายภาพทั้งภายในและภายนอกอาคารให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ การมีอุปกรณ์ เครื่องเล่น สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการจัดอาหารตามหลักโภชนาการ และมีการจัดทำ	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
	แผนประสบการณ์สอนแบบบูรณาการ ที่เน้นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและ สมวัย ทั้งนี้โดยมีการนำชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	
6.2 งานด้านสุขอนามัยและขยะ 6.2.1 งานสุขอนามัย (1) มีการกำจัดมูลฝอย และ/หรือมีการ ป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า (3 คะแนน) หรือ (2) มีการกำจัดมูลฝอย และ/หรือมีการ ป้องกันการระบาดของหนู และ/หรือโรคพิษสุนัขบ้า รวมทั้งพาหะนำโรคทุกชนิดมาสู่ชุมชนอย่างได้ผล (5 คะแนน) 6.2.2 งานจัดการขยะ (1) มีการจัดการขยะในพื้นที่ในระดับหนึ่ง (3 คะแนน) หรือ (2) มีการกำจัดขยะในพื้นที่อย่างได้ผล (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูล งานสุขอนามัย, การจัดการขยะ) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนา กลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและ แกนนำชุมชน - แบบสำรวจความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการจัดการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “การจัดทำและการป้องกัน” หมายถึง การควบคุมทุกวิถีทางเพื่อไม่ให้เกิด การแพร่ระบาดของโรค ทั้งการจัด หรือทำลายพาหะต้นเหตุของโรค และ การรณรงค์ให้ความรู้หรือทักษะที่ ถูกต้องแก่ประชาชน	10
รวม		20
7. งานด้านส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมและวิสาหกิจชุมชน		15
7.1 งานส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม 7.1.1 ส่งเสริมให้ประชาชน และ/หรือเกษตรกร รายบุคคล ทำการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (2.5 คะแนน) หรือ 7.1.2 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อทำ การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (5.0 คะแนน) หรือ 7.1.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อทำ การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และสนับสนุน	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูลบุคคล และกลุ่มเกษตรกร) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนา กลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แกน นำชุมชน และเกษตรกร - แบบสำรวจความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการจัดการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริม	7.5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
ให้มีศูนย์เรียนรู้ (7.5 คะแนน)	อาชีพการเกษตร - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> - “การส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรมตาม แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง” หมายถึง การผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนและ การผลิตเพื่อขาย - “ศูนย์เรียนรู้” หมายถึง พื้นที่ กายภาพเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการถ่ายทอดองค์ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูล เทคโนโลยี ฯลฯ	
7.2 งานส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน 7.2.1 ส่งเสริมให้ประชาชนรายบุคคลจัดทำ วิสาหกิจชุมชน พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด (2.5 คะแนน) หรือ 7.2.2 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อย่างน้อย 1 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด (5.0 คะแนน) หรือ 7.2.3 ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มากกว่า 1 กลุ่ม พร้อมทั้งช่วยเหลือในด้านการตลาด (7.5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูลกลุ่ม วิสาหกิจชุมชน) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนา กลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แกน นำชุมชน และตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชน - แบบสำรวจความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการจัดการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริม อาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	7.5
รวม		15
8. งานด้านสังคมและวัฒนธรรม		15
8.1 งานส่งเสริมด้านสังคมและวัฒนธรรม 8.1.1 ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีและ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างชุมชนกับวัดในพระพุทธศาสนา และ/หรือศาสนสถานตามความเชื่อของประชาชนใน ท้องถิ่นหรือตามวัฒนธรรมประเพณี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง (5 คะแนน) หรือ 8.1.2 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในข้อ (8.1.1) และจัด ให้มีงานบุญประเพณีใหญ่ประจำปีที่มีผู้เข้าร่วมงานทั้งใน	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ภาพถ่าย กิจกรรม) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนา กลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และ แกนนำชุมชน - แบบสำรวจความพึงพอใจของ ประชาชนต่อการจัดการขององค์กร	15

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
และนอกพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ต่อปี (10 คะแนน) หรือ 8.1.3 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมในข้อ (8.1.1) และ (8.1.2) รวมทั้งมีการจัดอบรมจิตใจให้ประชาชนเป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทุกปี (15 คะแนน) ในกรณีที่จัดไม่ได้ครบถ้วนตามข้อ (8.1.1) หรือ (8.1.2) แต่มีจัดเฉพาะการอบรมจิตใจให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ทุกปี แต่เพียงอย่างเดียว (15 คะแนน) แต่ถ้ามีเพียงกิจกรรมดังกล่าวอย่างเดียว ปีละครั้ง (5 คะแนน)	ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการ โครงสร้างพื้นฐานทางสังคม - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	
รวม		15
9. การบริหารงานภายในให้เป็นองค์กรแห่งประโยชน์สุข		30
9.1 มีการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านเงินเดือนและค่าจ้างบุคลากรประจำเพื่อมีเงินเหลือไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาต่างๆ ในพื้นที่ให้มากขึ้น 9.1.1 สำหรับ อปท. ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวไม่เกินร้อยละ 30 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท (ตัวอย่างเช่น อปท. ที่มีรายได้ 60 ล้านบาท จะมีค่าใช้จ่ายดังกล่าวไม่เกินร้อยละ 20 และถ้ามีรายได้ 110 ล้านบาท จะมีค่าใช้จ่ายเพื่อการดังกล่าวไม่เกินร้อยละ 10 เป็นต้น) (20 คะแนน) หรือ 9.1.2 สำหรับ อปท. ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 35 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท (15 คะแนน) หรือ 9.1.3 สำหรับ อปท. ที่มีรายรับไม่เกินปีละ 10 ล้านบาท ใช้เงินเพื่อการดังกล่าวได้ไม่เกินร้อยละ 40 และสัดส่วนดังกล่าวจะลดลงร้อยละ 1 ทุกรายได้ที่เพิ่มขึ้น 5 ล้านบาท (10 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - หลักฐานเชิงประจักษ์ (ข้อมูลเอกสารการเงิน บัญชี) - การสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “รายรับ” หมายถึง งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรประจำปี, รายได้ที่ท้องถิ่นจัดหาเอง, รายได้ที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ และรายได้ที่รัฐจัดเก็บให้	20
9.2 มีการบริหารเพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากนายก อปท. คนปัจจุบัน ได้รับการเลือกเข้ามาทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 10	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของนายกคน	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนนเต็ม
ปี และ/หรือมีระบบการคัดเลือกตามแนวทางประชาธิปไตยแบบสมานฉันท์ (10 คะแนน)	ปัจจุบัน)	
รวม		30
10. การจัดการศึกษา สาธารณสุข และการจัดการขยะ ในระดับที่สูงขึ้น		20
10.1 การศึกษา 10.1.1 จัดให้มีการจัดการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาปฐมวัย (2 คะแนน) 10.1.2 มีนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษาอื่น ๆ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่จนเป็นที่ประจักษ์ (3 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ อปท. หรือนวัตกรรมสร้างสรรค์ทางการศึกษา)	5
10.2 การสาธารณสุข จัดให้มีการดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน เช่น ดูแลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเอง หรือมีกิจกรรมดูแลสุขภาพบุคคลที่ต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่ขาดผู้ดูแล เป็นต้น หรือริเริ่มโครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมในด้านส่งเสริมสุขภาพในมิติต่าง ๆ (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ/ กิจกรรม/ นวัตกรรมดูแลสุขภาพประชาชนในระดับที่สูงกว่าการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคขั้นพื้นฐาน) - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม	5
10.3 การจัดการขยะ 10.3.1 มีการจัดการขยะที่ไม่สร้างปัญหาแก่สิ่งแวดล้อม เช่น มีการเก็บขยะและมีการฝังกลบแบบถูกสุขอนามัย หรือมีเตาเผาขยะ หรือมีการผลิตไฟฟ้าจากขยะโดยไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ (4 คะแนน) หรือ 10.3.2 ส่งเสริม/ สนับสนุน/ ให้หมู่บ้านหรือชุมชนมีการแยกขยะ และจัดให้มีธนาคารขยะ (6 คะแนน) หรือ 10.3.3 ส่งเสริม/ สนับสนุนให้แต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนจัดการแยกขยะทั้ง 4 ประเภท ตั้งแต่ต้นทาง โดยไม่ต้องมีถังขยะและบริการเก็บขยะจากประชาชนในพื้นที่ส่วน อปท. มีหน้าที่เพียงการจัดการขยะพิษ (10 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ นวัตกรรมจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง เน้นแสดงกระบวนการ นวัตกรรมและผลลัพธ์ จำนวนรางวัลที่ได้รับ, การเกิดศูนย์เรียนรู้และจำนวนของการที่มีผู้เข้ามาศึกษาดูงาน) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - แบบสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
	- การสังเกตการณ์ของนักวิจัย	
รวม		20
11. การจัดการกิจกรรมลดปัญหาสังคมและเพิ่มสวัสดิการสังคมเท่าที่สามารถทำได้		30
11.1 การลดปัญหาทางสังคมต้องแก้ไขด้วยการช่วยลดอบายมุขในพื้นที่ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ประกอบด้วย การป้องกันและลดปัญหายาเสพติดที่ร้ายแรงและลดอบายมุขอื่น ๆ 11.1.1 จัดหรือลดยาเสพติดร้ายแรงในพื้นที่ อันประกอบด้วย ยาบ้า ยาไอซ์ ยาอี โคเคน และน้ำกระท่อม ผสมสารเคมีที่เป็นพิษร้ายแรง (1) มีนโยบายที่จะจัดหรือลดสารเสพติดร้ายแรงเหล่านี้ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ (2) มีนโยบายและมาตรการที่จะจัดหรือลดสารเสพติดเหล่านี้ในพื้นที่ (3 คะแนน) หรือ (3) มีนโยบายและมาตรการที่จะจัดหรือลดสารเสพติดเหล่านี้ในพื้นที่จนมีผู้เสพติดไม่เกินร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด ทำให้คนเสพยาเสพติดได้ไม่ต่ำกว่า 5 คน (4 คะแนน) หรือ (4) ประชากรในพื้นที่ปลอดยาเสพติดประเภท 100% (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - การรับฟังอย่างรอบด้าน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> ความยากจน หมายถึง สภาพที่ประชาชนมีความเป็นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน กล่าวคือ ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะใช้จ่ายในการซื้อสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานในการครองชีพ เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค	5
11.1.2 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การสูบบุหรี่และเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ (1) มีนโยบายที่ชัดเจนที่จะลดการสูบบุหรี่และการดื่มเครื่องดื่มที่ผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ (2) มีมาตรการที่จะลดการเสพติดสิ่งเหล่านี้ (3 คะแนน) หรือ (3) จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่และเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ไม่ถึงร้อยละ 10 ของประชากรที่มีอายุระหว่าง 12-60 ปี (4 คะแนน) หรือ (4) จำนวนผู้ที่สูบบุหรี่และเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในพื้นที่ไม่ถึงร้อยละ 2 ของประชากรที่มีอายุ	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - การรับฟังอย่างรอบด้าน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “บุหรี่” หมายถึง ยาสูบมวนบรรจุของและบุหรี่ไฟฟ้า ไม่นับรวม ยาสูบหรือยาเส้นที่มวนเอง	5

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
ระหว่าง 12-60 ปี (5 คะแนน)		
11.1.3 ส่งเสริมให้มีการลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ (1) มีนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนที่จะลด ละ เลิก การพนันทุกชนิดในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ (2) ครั้วเรือนที่ยังมีการเล่นการพนันทุกชนิดมี ไม่เกินร้อยละ 20 ของครั้วเรือนทั้งหมด (3 คะแนน) หรือ (3) ครั้วเรือนที่ยังมีการเล่นการพนันทุกชนิดมี ไม่เกินร้อยละ 10 ของครั้วเรือนทั้งหมด (4 คะแนน) หรือ (4) ครั้วเรือนที่ยังมีการเล่นการพนันทุกชนิดมี ไม่เกินร้อยละ 5 ของครั้วเรือนทั้งหมด (5 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - การรับฟังอย่างรอบด้าน <u>คำอธิบายเพิ่มเติม</u> “การพนัน” หมายถึง การเล่นเพื่อการเสี่ยงโชคทุกประเภท	5
11.2 เพิ่มสวัสดิการทางสังคมเท่าที่สามารถทำได้ 11.2.1 ลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า (1) มีมาตรการลดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชนอายุ 18 ปี หรือต่ำกว่า (1 คะแนน) หรือ (2) ในปีที่ผ่านมาไม่มีเยาวชนในพื้นที่ที่อายุ 18 ปี หรือ ต่ำกว่า ตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร (2 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - การรับฟังอย่างรอบด้าน	2
11.2.2 ช่วยเหลือผู้ไร้บ้าน ผู้ไร้ที่พึ่ง ผู้สูงอายุ คนพิการและคนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน ให้สามารถดำรงชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีศักดิ์ศรี กรณีผู้ไร้บ้าน (1) มีนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือคนไร้บ้านในพื้นที่ ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ (2 คะแนน) หรือ (2) มีการแก้ไขปัญหาจนไม่มีคนไร้บ้านในพื้นที่ (5 คะแนน) กรณีผู้ไร้ที่พึ่ง/ ผู้ถูกทอดทิ้ง/ คนพิการ/	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง/ ผู้ถูกทอดทิ้ง/ คนพิการ/ ผู้สูงอายุ) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - การรับฟังอย่างรอบด้าน	10

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนนเต็ม
ผู้สูงอายุ (1) มีนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ในพื้นที่ (2 คะแนน) หรือ (2) มีการแก้ไขปัญหาจนไม่มีบุคคลดังกล่าวถูกทอดทิ้งในชุมชน (5 คะแนน)		
11.2.3 คนจนที่มีชื่อในทะเบียนคนจนที่ยังขาดแคลน (1) มีมาตรการอุดหนุนเพิ่มเติม/ช่วยเหลือให้แก่คนจนที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนคนจนที่ยังคงขาดแคลน (1 คะแนน) หรือ (2) ไม่มีคนจนในพื้นที่ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนคนจนยังคงมีความขาดแคลน (3 คะแนน)	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (เอกสารนโยบาย/ มาตรการ/ แผนงาน/ โครงการที่เกี่ยวข้อง/ คนจน) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - การรับฟังอย่างรอบด้าน	3
รวม		30
12. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น		20
กิจกรรมในข้อย่อย ๆ เหล่านี้จะต้องมีคะแนนรวมกันไม่เกิน 20 คะแนน ถ้าได้เกิน 20 คะแนน ให้นับคะแนนรวมเพียง 20 คะแนน 12.1 มีส่วนร่วมในการลด ป้องกัน หรือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนในพื้นที่จากอุบัติเหตุ (น้ำท่วม โคลนถล่ม น้ำแล้ง วาตภัย อัคคีภัย ฯลฯ) (3 คะแนน) 12.2 มีส่วนร่วมในการสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายแม้ว (3 คะแนน) 12.3 มีการจัดโครงการ/กิจกรรมให้ความรู้หรือสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม (3 คะแนน) 12.4 มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้ และ/หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ (3 คะแนน) 12.5 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาแหล่งน้ำสาธารณะในหมู่บ้าน (3 คะแนน) 12.6 มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมให้แต่ละบ้านรักษาความสะอาด นานอยู่ และปลอดภัย (3 คะแนน) 12.7 มีส่วนร่วมในการจัดให้มีและบำรุงรักษาพื้นที่	<u>หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ</u> - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น/ แผนพัฒนาท้องถิ่น) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และแกนนำชุมชน - การสังเกตการณ์ของนักวิจัย และการรับฟังอย่างรอบด้าน	

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนน เต็ม
สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนให้มากขึ้น (3 คะแนน) 12.8 มีส่วนร่วมกับศาสนสถานต่าง ๆ จัดให้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมที่มีคุณภาพ (3 คะแนน) 12.9 มีส่วนร่วมดูแลและป้องกันอุบัติเหตุทางถนนภายในพื้นที่ (3 คะแนน) 12.10 มีโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ (3 คะแนน) 12.11 มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย พื้นที่การเกษตร และพื้นที่สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืนของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว (3 คะแนน) 12.12 มีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่น ๆ ที่ช่วยให้มีการดูแลรักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น (โปรดระบุ)..... (3 คะแนน)		
รวม		20
13. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ: การส่งเสริมสถาบันการเงิน/ สวัสดิการชุมชน		10
13.1 มีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน/ พัฒนาสวัสดิการชุมชน (2 คะแนน) หรือ	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น	2
13.2 เกิดนวัตกรรมที่ทำให้หนี้ในระบบลดลง หรือเงินออมเพิ่มขึ้น หรือมีสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาวะ (6 คะแนน) หรือ	นวัตกรรม/ ศูนย์เรียนรู้) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนากลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และ	6
13.3 เกิดศูนย์เรียนรู้ หรือเป็นพื้นที่ต้นแบบหรือได้รับรางวัลที่เกี่ยวข้อง (10 คะแนน)	แกนนำชุมชน - การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการรับฟังอย่างรอบด้าน	10
14. การส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากโดยกลไกประชารัฐ: การส่งเสริมและพัฒนากองทุนเพื่อชุมชน		10
14.1 มีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการสนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชน/ พัฒนาสวัสดิการชุมชน (2 คะแนน) หรือ	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตามประเด็น	2
14.2 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการกองทุนเพื่อชุมชนที่	จำนวนนักกองทุนเพื่อชุมชน รายได้ของ	6

ประเด็นตัวชี้วัด	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ	คะแนนเต็ม
ดำเนินการโดยกลไกประชารัฐอย่างต่อเนื่อง (6 คะแนน) หรือ	ชุมชน) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนา	
14.3 เกิดผลลัพธ์ที่สามารถวัดได้ (10 คะแนน)	กลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และ แกนนำชุมชน - การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการ รับฟังอย่างรอบด้าน	10
15. การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะและธุรกิจเกิดใหม่		10
15.1 การส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ 15.1.1 มีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ สนับสนุนส่งเสริมเกษตรอัจฉริยะ (2 คะแนน) หรือ 15.1.2 มีระบบและกลไกการพัฒนาศักยภาพ เกษตรกรให้เป็น “ผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่” (smart farmer) (3 คะแนน) หรือ 15.1.3 มีโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ “เกษตรอัจฉริยะ” ที่ อปท.ริเริ่มและดำเนินการเอง เพื่อเป็น ต้นแบบให้กับชุมชน (5 คะแนน)	หลักฐาน/ เครื่องมือ/ วิธีการ - ข้อมูลเชิงประจักษ์ (จำแนกตาม ประเด็น โครงการ/ กิจกรรมที่หนุนเสริม ระบบและกลไกการพัฒนา) - การสัมภาษณ์เชิงลึก/ การสนทนา กลุ่ม กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และ แกนนำชุมชน - การสังเกตการณ์ของนักวิจัยและการ รับ ฟังอย่างรอบด้าน	5
15.2 การส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่” 15.2.1 มีนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ สนับสนุนส่งเสริม “ธุรกิจเกิดใหม่” ในชุมชน (2 คะแนน) หรือ 15.2.2 มีระบบและกลไกการพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบการเพื่อรองรับต่อธุรกิจเกิดใหม่ (3 คะแนน) 15.2.3 มีผลลัพธ์ที่สำเร็จและวัดผลได้ หรือเกิด แหล่งเรียนรู้ (5 คะแนน)		5
รวม		30
คะแนนรวม 15 หัวข้อ		330

แบบสอบถาม
ความสุข ความรักและความสามัคคีของบุคลากร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง : 1. แบบสอบถามนี้เป็นแบบประเมินความคิด ความเห็นและความรู้สึกของทุกคนในองค์กรที่มีต่อ
งาน เพื่อนร่วมงานและองค์กร กรุณาตอบตามความจริงให้ครบทุกข้อ

2. แบบสอบถามมี 2 ตอน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม และ 2) แบบ
ประเมินความสุข ความรัก และความสามัคคีในองค์กร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ปี
3. สถานภาพสมรส
☐ โสด ☐ สมรส ☐ หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่
4. วุฒิการศึกษาสูงสุด
☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโทหรือสูงกว่า
5. ภูมิลำเนาเดิม
☐ คนในพื้นที่ตำบล ☐ คนนอกพื้นที่ตำบล
6. สถานภาพการทำงานปัจจุบันในองค์กร
☐ ผู้บริหาร ☐ สมาชิกสภา ☐ หัวหน้างาน/หัวหน้ากอง ☐ พนักงาน/ ผู้ปฏิบัติงาน
7. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในองค์กร ปี เดือน

ตอนที่ 2 แบบประเมินความสุข ความรัก และความสามัคคีในองค์กร

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เห็นว่าตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด โดยให้ท่านสำรวจตนเองและประเมิน อาการ ความคิดเห็น ความรู้สึกของท่านว่าอยู่ในระดับใด ในช่วง 1 เดือนที่ผ่านมา

คำถาม	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)
1. รู้สึกว่าชีวิตมีความสุขกับการทำงาน			
2. มีความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกงานของตนมีคุณค่า มีประโยชน์กับองค์กรและผู้อื่น			
3. รู้สึกประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในชีวิตส่วนตัวและชีวิตการทำงาน			
4. สามารถแบ่งเวลาในการทำงาน เวลาส่วนตัว เวลาให้ครอบครัวและสังคมได้อย่างเหมาะสม			
5. มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน			
6. รู้สึกเป็นสุขจากบรรยากาศการทำงานที่เป็นเหมือนบ้านหลังที่สอง			
7. ผู้บังคับบัญชามีความเป็นกันเอง และให้เกียรติทุกคนเสมอ			
8. มักจะได้รับคำแนะนำที่ดีและกำลังใจจากผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอ			
9. มักจะได้รับคำแนะนำที่ดี การตักเตือน และกำลังใจจากเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ			
10. ไม่รู้สึกหวั่นไหวหรือหนักใจเมื่อมีปัญหาที่เกิดจากการทำงานเพราะมีเพื่อนร่วมงานคอยช่วยเหลือ			
11. โดยภาพรวมองค์กรของท่าน มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย อันทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน			
12. ภายในองค์กรมีความรัก ความสามัคคี ทุกคนช่วยกันทำงาน โดยไม่ต้องมีการร้องขอ			
13. ทุกคนในองค์กรได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่มีสองมาตรฐาน			
14. ท่านรู้สึกยินดีอย่างแท้จริง เมื่อเพื่อนร่วมงานได้รับการชื่นชมหรือรางวัลจากการปฏิบัติงาน			
15. เมื่องานของท่านได้รับการชื่นชมจากหัวหน้างาน ท่านรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานไม่ค่อยมีความสุข			
16. ท่านได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นธรรม			
17. มีอิสระในการทำงานและได้รับโอกาสในการใช้ความรู้ ความสามารถในการพัฒนางาน			
18. ท่านมีความภาคภูมิใจในองค์กร			
19. ท่านพร้อมที่จะให้อภัยเพื่อนร่วมงานและไม่ถือโทษ			
20. ท่านและเพื่อนร่วมงานมีความอ่อนน้อมถ่อมตน เปิดใจและพร้อมเรียนรู้เสมอ			

แบบสำรวจความพึงพอใจประชาชนทั่วไปต่อการจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เห็นว่าตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น/ ความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
1	การจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ			
1.1	<u>ถนน</u> มีถนนเข้าถึงทุกชุมชนและเป็นถนนที่มีคุณภาพ			
1.2	<u>น้ำเพื่อการบริโภค</u> ทุกชุมชนมีน้ำเพื่อการบริโภคที่สะอาด และเพียงพอ			
1.3	<u>น้ำเพื่อการอุปโภค</u> อปท.ส่งเสริมให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคอย่างเพียงพอ			
1.4	<u>ไฟฟ้า</u> อปท.ส่งเสริมหรือประสานให้ทุกหมู่บ้าน มีไฟฟ้าใช้			
1.5	<u>โทรคมนาคม</u> อปท. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้มีบริการโทรคมนาคมรวมทั้งอินเทอร์เน็ตใช้ในชุมชนอย่างเพียงพอ			
1.6	<u>ที่ดินทำกิน</u> อปท.ส่งเสริมและจัดการปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน			
2	การจัดการโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม			
<u>ด้านการศึกษา</u>				
2.1	จำนวนครูมีความเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน			
2.2	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยให้เกิดความสุขและได้รับการพัฒนา			
2.3	มีอุปกรณ์ เทคโนโลยี และเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม			
<u>ด้านสุขอนามัย</u>				
2.4	การกำจัดขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ			
2.5	การป้องกันโรคระบาดของหนูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ			
2.6	การป้องกันและการกำจัดพาหะนำโรคอื่น ๆ เช่น ไขหวัดนก พืชสุนัขบ้า เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ			
2.7	การส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ได้มาตรฐาน			
2.8	การสนับสนุนการใช้ยารักษาโรคอย่างเหมาะสม			
2.9	การส่งเสริมการบริโภคนมแม่			
2.10	การส่งเสริมตรวจสุขภาพประจำปี สำหรับผู้มีอายุ 35 ปีขึ้นไป			
2.11	การส่งเสริมกิจกรรมทางกายและการออกกำลังกาย			
<u>ด้านการจัดการขยะ</u>				
2.12	พื้นที่ในชุมชนส่วนใหญ่สะอาด ร่มรื่นปราศจากขยะและกลิ่นเหม็น			
2.13	อปท.มีรถบริการ มีถังขยะ มีสถานที่ทิ้งที่เหมาะสม			
2.14	อปท.มีระบบการจัดการขยะที่ดี และมีพนักงานในการจัดเก็บขยะที่เพียงพอ			
2.15	อปท. มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะแก่ประชาชนในพื้นที่อยู่เสมอๆ			

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น/ ความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
2.16	อปท. มีกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริม สนับสนุนให้ชุมชนจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง			
2.17	อปท.เป็นต้นแบบของการคัดแยกขยะ การจัดการและใช้ประโยชน์จากขยะ			
2.18	อปท.เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอวิธีการในการจัดการขยะ			
2.19	อปท.เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขยะ			
2.20	อปท.มีระบบและกลไกการติดตามประเมินผลการจัดการขยะ			
ด้านการสนับสนุนศาสนา และส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณี				
2.21	อปท. ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อความรักและสามัคคีกับวัด ตามความเชื่อของประชาชน ในท้องถิ่นหรือตามวัฒนธรรมประเพณี			
2.22	อปท. ส่งเสริมให้มีการจัดงานบุญประเพณี เป็นงานใหญ่ประจำปี โดยมีผู้เข้าร่วม จากทั้งในและนอกพื้นที่			
2.23	อปท. จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาจิตใจเป็นประจำ เพื่อให้ประชาชน มีศีลธรรมและมีความประพฤติดี			
2.24	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาและปกป้องวัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน			
ด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม				
2.25	อปท. มีส่วนร่วมในการป้องกัน และ/หรือบรรเทาความทุกข์ของประชาชนจากภัย พิบัติ			
2.26	อปท. มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกต้นไม้หรือสร้างพื้นที่สีเขียว			
2.27	อปท. มีส่วนร่วมในการจัดให้มีระบบการดูแลแหล่งน้ำสาธารณะในชุมชน			
2.28	อปท. มีส่วนร่วมในการจัดหา หรือทำให้มีพื้นที่สาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชน			
2.29	อปท. มีส่วนร่วมในการจัดวางผังเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย ที่ทำการเกษตร และพื้นที่ สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งป้องกันการบุกรุกจากภายนอก เพื่อความยั่งยืน ของประชาชนในพื้นที่ในระยะยาว			
2.30	อปท.มีส่วนร่วมในการกำจัดมูลพิษต่าง ๆ ในชุมชน เช่น คุณภาพน้ำ			
3 การส่งเสริมอาชีพการเกษตร				
3.1	อปท. ส่งเสริมให้เกษตรกรรายบุคคลทำการเกษตรแบบพอเพียง			
3.2	อปท. ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเกษตรกร			
3.3	อปท. ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง			
3.4	อปท. เปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมอาชีพการเกษตร			
4 การส่งเสริมอาชีพในรูปแบบวิสาหกิจชุมชน				
4.1	อปท.ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมกลุ่มจัดทำวิสาหกิจชุมชน			

ลำดับ	ประเด็นคำถาม	ความคิดเห็น/ ความพึงพอใจ		
		มาก	ปานกลาง	น้อย
4.2	อปท.ส่งเสริมสนับสนุนด้านการผลิตและการตลาด			
4.3	อปท. พัฒนาและเสริมศักยภาพเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น อบรมให้ความรู้หรือพาไปดูงานภายนอกชุมชน			
4.4	อปท. เปิดโอกาสประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนเพื่อพัฒนาหรือจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่			

ภาคผนวก ข
องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค

ตารางที่ 4.1 จำนวนครัวเรือน และประชากรจำแนกตามหมู่บ้าน

รายชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร	
		ชาย	หญิง
หมู่ที่ 3 บ้านกลาง	223	331	655
หมู่ที่ 4 บ้านสัมปทวน	473	620	645
รวม		951	1,300
	696	2,251	

ตารางที่ 4.2 จำนวนประชากร จำแนกตามอายุและเพศ (คน)

ช่วงอายุ	หมู่ 3 บ้านกลาง			หมู่ 4 บ้านสัมปทวน			รวม		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 – 10 ปี	42	69	111	67	72	139	109	141	250
11–20 ปี	46	80	126	89	75	164	135	155	290
21-30 ปี	41	89	130	112	90	202	153	179	332
31–40 ปี	38	88	126	86	104	190	124	192	316
41–50 ปี	56	111	167	100	114	214	156	225	381
51–60 ปี	59	106	165	83	93	176	142	199	341
61–70 ปี	29	77	106	44	54	98	73	131	204
71–80 ปี	15	19	34	26	32	58	41	51	92
81–90 ปี	3	15	18	12	9	21	15	24	39
91–100 ปี	2	1	3	2	1	3	4	2	6
100 ปี ขึ้นไป	-	-	-	-	-	-	-	-	-
รวม	331	655	986	621	644	1,265	952	1,299	2,251

ตารางที่ 4.3 จำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา (คน)

ระดับการศึกษา	หมู่ 3 บ้านกลาง	หมู่ 4 บ้านสัมปทวน	รวม
ประถมศึกษา	105	321	426
มัธยมศึกษา	158	343	501
อนุปริญญา	225	52	277
ปริญญาตรี	83	136	219
สูงกว่าปริญญาตรี	19	23	42

ตารางที่ 4.4 จำนวนเกษตรกร จำแนกตามประเภทการเกษตร (คน)

ประเภทการเกษตร		หมู่ 3 บ้านกลาง	หมู่ 4 บ้านสัมปทวน	รวม
การเกษตร	ทำนา	-	33	33
	ทำสวน	3	23	26
	ปลูกดอกกรักและร้อยมาลัย	5	-	5
การประมง		-	5	5
การปศุสัตว์		5	5	10

ตารางที่ 4.5 การผลิตสินค้า/บริการของชุมชน

ชื่อผลิตภัณฑ์	ผู้ผลิต
กลุ่มน้ำพริกชุมชนตำบลวัดแค OTOP 4 ดาว	
งานฝีมือดินประดิษฐ์	นางสมหวัง จันกระแสน
น้ำมันเหลือง	นางวรรณนฤมล ผลสุสุข
ชาลาเปา น้ำพริก	นางเจริญศรี ธรรมแสง
ของจิว	นางประภาศรี สุทธิรงค์
ไข่เค็ม	นางบุญมา เทียนพึงเวียน
มะม่วงแช่อิ่ม	นางสมอ้อม ขาเรือง
รังนก	นางดวงพร แสงจันทร์

ตารางที่ 4.6 จำนวนประชากรกลุ่มผู้เปราะบาง จำแนกตามประเภท

กลุ่มผู้เปราะบาง	จำนวน (ร้อยละ)
ผู้สูงอายุ	17.6
ผู้ป่วยเรื้อรัง	21.1
ผู้พิการ	27.0
ผู้ป่วยติดเตียง	0.1
คนจน	0.1
รวม	41.6

ตารางที่ 4.7 โครงข่ายถนนตำบลวัดแค

ชื่อถนน	ที่ตั้ง	ระยะทาง (เมตร)
ถนนซอยเลียบบสถานีรถไฟนครชัยศรี	หมู่ที่ 3	615
ถนนซอยสถานีรถไฟนครชัยศรี	หมู่ที่ 3	140
ถนนซอยมาลัย	หมู่ที่ 3	120
ถนนซอยวัดแค (เข้าวัดแค)	หมู่ที่ 3	445
ถนนซอยวัดแค (ทางเข้าโรงเรียน)	หมู่ที่ 3	245
ถนนซอยเลียบบทางรถไฟ (สะพานเหล็ก)	หมู่ที่ 3	400
ถนนซอยทางเดินเท้า (แยกที่ 1)	หมู่ที่ 3	100
ถนนซอยทางเดินเท้า (แยกที่ 2)	หมู่ที่ 3	100
ถนนเลียบบคลองหลังสถานีรถไฟนครชัยศรี	หมู่ที่ 4	1,924
ถนนซอยเลียบบคลองสัมปทวน-คลองไผ่กนกแขวก-ค่ายลูกเสือ	หมู่ที่ 4	2,477
ถนนซอยวัดแค (ทางเข้าโรงเรียน)	หมู่ที่ 3	245
ถนนซอยเลียบบทางรถไฟ (สะพานเหล็ก)	หมู่ที่ 3	400
ถนนซอยทางเดินเท้า (แยกที่ 1)	หมู่ที่ 3	100
ถนนซอยทางเดินเท้า (แยกที่ 2)	หมู่ที่ 3	100
ถนนเลียบบคลองหลังสถานีรถไฟนครชัยศรี	หมู่ที่ 4	1,924
ถนนซอยเลียบบคลองสัมปทวน-คลองไผ่กนกแขวก-ค่ายลูกเสือ	หมู่ที่ 4	2,477
ถนนซอยโรงเรียนสัมปทวน	หมู่ที่ 4	295
ถนนซอยวัดสัมปทวน	หมู่ที่ 4	80
ถนนซอยวัดสัมปทวน (แยกที่ 1)	หมู่ที่ 4	288
ถนนซอยสมใจ	หมู่ที่ 4	493
ถนนซอยสุวรรณ (โรงเรียนศึกษาพิเศษนครปฐม)	หมู่ที่ 4	3,270
ถนนซอยบ้านนายสมพงษ์ ตะโกดี	หมู่ที่ 4	354

ตารางที่ 4.8 น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

ที่	บริเวณที่ตั้ง	ขนาดท่อถึง	ปีที่สร้าง
1.	ติดถนนเลียบบคลองหลังสถานีรถไฟ (บ้านนายแจ้ว) หมู่ที่ 4 ต.วัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม	แบบถัง กรมทรัพยากรธรณี ความจุ 30 ลบ.ม. บ่อขนาด Ø 6 นิ้ว ความลึกบ่อ 200 เมตร ความลึกบ่อสูบน้ำ 54 ม. ท่อขนาด Ø 2 นิ้ว ชั้มเมอร์ส 3 แรงม้า ระบบไฟ 220 โวลท์ ยี่ห้อ Franklin	2538
2.	ติดถนนเลียบบคลองหลังสถานีรถไฟ (บ้านนายสมใจ) หมู่ที่ 4 ต.วัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม	แบบถัง กรมโยธาธิการ ความจุ 9.5 ลบ.ม. บ่อขนาด Ø 6 นิ้ว ความลึกบ่อ 200 เมตร ความลึกบ่อสูบน้ำ 42 ม. ท่อขนาด Ø 1 ¼ นิ้ว ชั้มเมอร์ส 1.5 แรงม้า ระบบไฟ 220 โวลท์ ยี่ห้อ ไม่ทราบ	2538
3.	หลังโรงอาหารโรงเรียน	แบบถัง กรมทรัพยากรธรณี ความจุ 30 ลบ.ม.	2538

ที่	บริเวณที่ตั้ง	ขนาดห้องถึง	ปีที่สร้าง
	วัดสัมปทวน หมู่ที่ 4 ต.วัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม	1. บ่อขนาด Ø 6 นิ้ว ความลึกบ่อ 180 เมตร ความลึกบ่อสูบน้ำ 72 ม. ท่อขนาด Ø 3 นิ้ว ชัมเมอร์ส 10 แรงม้า ระบบไฟ 380 โวลท์ ยี่ห้อ Lowara 2. บ่อขนาด Ø 4 นิ้ว ความลึกบ่อ 140 เมตร ความลึกบ่อสูบน้ำ 60 ม. ท่อขนาด Ø 2 นิ้ว ชัมเมอร์ส 5 แรงม้า ระบบไฟ 380 โวลท์ ยี่ห้อ Franklin	
4.	โรงเรียนภัทรวิทยานวิทยา หมู่ที่ 3 ต.วัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม	แบบถัง กรมทรัพยากรธรณี ความจุ 30 ลบ.ม. บ่อขนาด Ø 6 นิ้ว ความลึกบ่อ 200 เมตร ความลึกบ่อสูบน้ำ 60 ม. ท่อขนาด Ø 2 นิ้ว ชัมเมอร์ส 5.5 แรงม้า ระบบไฟ 380 โวลท์ ยี่ห้อ Franklin	2540
5.	วัดสัมปทวน หมู่ที่ 4 ต.วัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม วัดสัมปทวน หมู่ที่ 4 ต.วัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม	แบบถัง กรมโยธาธิการ ความจุ 8 ลบ.ม. บ่อขนาด Ø 4 นิ้ว ความลึกบ่อ 200 เมตร ความลึกบ่อสูบน้ำ 60 ม. ท่อขนาด Ø 1½ นิ้ว ชัมเมอร์ส 3 แรงม้า ระบบไฟ 220 โวลท์ ยี่ห้อ Franklin	2544
6.	ที่ทำการ อบต.วัดแค หมู่ที่ 3 ต.วัดแค อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม	ห้องถังโครงสร้างเหล็กขนาดถึงเส้นผ่านศูนย์กลาง 2,000 มม. สูง 18 เมตร อยู่ภายในอาคารควบคุมการผลิต ขนาดอาคาร กว้าง 10 เมตร ยาว 10 เมตร พร้อมเจาะบ่อบาดลึกไม่น้อยกว่า 200 เมตร กรูบ่อด้วยท่อเหล็กอาบสังกะสี ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 6 นิ้ว พร้อมวางระบบท่อเมนประปาด้วยท่อ HDPE ชนิดความหนาแน่นสูง PE 80 PN 10 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางวงนอก 90 มม. ความยาวท่อไม่น้อยกว่า 2,500 เมตร	

ตารางที่ 4.9 ปราชญ์ชาวบ้านและครูภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ภูมิปัญญา/ ความเชี่ยวชาญ
1	นายประเทือง นาคสุสุข	หมอดิน (ม.4)
2	นายสนิท นาคสุสุข	การเกษตร
3	พระอาจารย์วันชัย ชุตินฺธะโน	การเทศนา (เจ้าอาวาสวัดแค)
4	นายสมบุญ สุวักขะโก	น้ำพริก/ ผักผัสดิบ
5	นางชอวบ ทองอำไพ	การทำอาหาร (ห่อหมก)

ตารางที่ 4.10 จำนวนบุคลากร จำแนกตามบทบาทหน้าที่

ผู้บริหาร	สมาชิกสภา	สำนักปลัด	กองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	กอง สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม	กอง สวัสดิการ สังคม	กอง คลัง	กอง ช่าง	รวม
7	7	14	-	-	-	5	7	40

ตารางที่ 4.11 พื้นที่รับผิดชอบ บุคลากรและงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค

พื้นที่ (ไร่)	หมู่บ้าน/ชุมชน	ครัวเรือน/คน	บุคลากร (คน)	งบประมาณ
1,375	2	696 / 2,251	40	25,914,360

ตารางที่ 4.12 รายละเอียดงบประมาณจำแนกตามแผนงาน

ด้าน	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
1. บริหารทั่วไป	9,462,770	36.5
1.1 บริหารงานทั่วไป	(9,142,770)	(96.6)
1.2 การรักษาความสงบภายใน	(320,000)	(3.4)
2. บริการชุมชนและสังคม	7,673,628	29.6
2.1 การศึกษา	(3,180,608)	(41.5)
2.2 สาธารณสุข	(100,000)	(1.3)
2.3 สังคมสงเคราะห์	(25,000)	(0.3)
2.4 เเคะและชุมชน	(3,408,020)	(44.4)
2.5 ความเข้มแข็งของชุมชน	(615,000)	(8.0)
2.6 ศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ	(345,000)	(4.5)
3. เศรษฐกิจ	5,211,700	20.1
3.1 อุตสาหกรรมและโยธา	(3,241,700)	(62.2)
3.2 การเกษตร	(160,000)	(3.1)
3.3 พาณิชยกรรม	(1,810,000)	(34.7)
4. การดำเนินงานอื่น ๆ (งบกลาง)	3,566,262	13.8
รวม	25,914,360	100

ภาคผนวก ค
องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด

ตารางที่ 5.1 จำนวนประชากร จำแนกตามอายุและเพศ (คน)

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	ประชากร		รวม (คน)
			ชาย (คน)	หญิง (คน)	
1	บ้านวัดละมุด	464	625	622	1,247
2	บ้านกลาง-ไผ่ขาด	234	186	184	370
3	บ้านวัดบัว-ทุ่งศาลา	398	749	798	1,547
4	บ้านลานแหลม	436	627	709	1,336
5	บ้านสวนถั่ว	478	516	575	1,091
รวม		2,010	2,703	2,888	5,591

ตารางที่ 5.2 จำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา (คน)

การศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยศึกษา	120	2.14	129	2.30	249	4.45
ประถมศึกษา	1,303	23.30	1,475	26.38	2,778	49.68
มัธยมศึกษาตอนต้น	361	6.45	352	6.29	713	12.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย	365	6.52	390	6.97	755	13.50
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า หรือ ปวส.	255	4.56	246	4.39	501	8.96
ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า	280	5.00	276	4.93	556	9.94
สูงกว่าปริญญาตรี	19	0.33	20	0.35	39	0.69
รวม	2,703	37.07	2,888	51.65	5,591	100.00

ตารางที่ 5.3 จำนวนเกษตรกร จำแนกตามประเภทอาชีพ (คน)

ประเภทอาชีพ	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
กำลังศึกษา	493	501	994
ไม่มีอาชีพ	205	260	465
เกษตร – ทำนา	277	299	576
เกษตร – ทำไร่	54	75	129
เกษตร – ทำสวน	166	185	351
เกษตร – ประมง	0	1	1
เกษตร – ปศุสัตว์	1	2	3
พนักงาน – รับราชการ	111	108	219
พนักงาน – รัฐวิสาหกิจ	1	5	6

ประเภทอาชีพ	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
พนักงานบริษัท	87	96	183
รับจ้างทั่วไป	999	914	1,913
ค้าขาย	221	204	425
ธุรกิจส่วนตัว	89	95	184
อาชีพอื่น ๆ	44	98	142
รวม	2,748	2,843	5,591

ตารางที่ 5.4 การผลิตสินค้า/บริการของชุมชน/กลุ่มองค์กรชุมชน

ชื่อกลุ่ม	ชื่อผลิตภัณฑ์
กลุ่มน้ำพริกเผา หมู่ที่ 1	น้ำพริกเผา
กลุ่มดอกไม้จันทร์ หมู่ที่ 1	ดอกไม้จันทร์
กลุ่มจักสานผักตบชวา หมู่ที่ 4	จักสานผักตบชวา
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	
กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาระดับหมู่บ้าน	
กลุ่มสตรีอาสาพัฒนาระดับตำบล	
กลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับหมู่บ้าน	
กลุ่มผู้สูงอายุ	
กลุ่ม OTOP	

ตารางที่ 5.5 จำนวนประชากรกลุ่มผู้เปราะบาง จำแนกตามประเภท

กลุ่มผู้เปราะบาง	จำนวน (ร้อยละ)
ผู้สูงอายุ	17.6
ผู้ป่วยเรื้อรัง	16.7
ผู้พิการ	1.6
ผู้ป่วยติดเตียง	0.07
คนจน	0.07
รวม	36.1

ตารางที่ 5.6 ข้อมูลประเด็นสุขภาวะที่สำคัญของประชากร ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน

ประเด็นสุขภาวะ	จำนวน (ร้อยละ)
สุรา	1.64
บุหรื	3.86
ออมเงิน	34.61

60 ปี มีอาชีพ	0.00
มลพิษ	0.00
อุบัติเหตุ	0.00
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	0.00
35 ปี ตรวจสุขภาพ	0.00

ตารางที่ 5.7 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานที่	ที่ตั้ง	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
ปากสระ	หมู่ที่ 4	16 ไร่ 1 งาน 82 ตารางวา
ป่าช้าดงกระเซาะ	หมู่ที่ 4	6 ไร่ 1 งาน 72 ตารางวา
บ่อหลวงสาธารณะประโยชน์	หมู่ที่ 4	4 ไร่ 32 ตารางวา
ที่ดินสาธารณะถนนกลาง	หมู่ที่ 4	11 ไร่ 3 งาน 60 ตารางวา
ลำรางสาธารณะระบายน้ำ	หมู่ที่ 4	
อ่าวตาคุ่ม	หมู่ที่ 5	10 ไร่

ตารางที่ 5.8 โครงข่ายถนนตำบลวัดละมุด

ชื่อถนน	จำนวน (สาย)	ที่ตั้ง	ระยะทาง (เมตร)
ถนนคอนกรีต	11	หมู่ที่ 1	1,277
ถนนลาดยาง	3	หมู่ที่ 1	4,340
ถนนลูกรัง	2	หมู่ที่ 1	1,150
ถนนคอนกรีต	4	หมู่ที่ 2	506
ถนนลาดยาง	2	หมู่ที่ 2	1,755
ถนนคอนกรีต	12	หมู่ที่ 3	3,047
ถนนลาดยาง	2	หมู่ที่ 3	3,845
ถนนลูกรัง	2	หมู่ที่ 3	1,270
ถนนคอนกรีต	4	หมู่ที่ 4	1,275
ถนนลาดยาง	7	หมู่ที่ 4	6,134
ถนนลูกรัง	6	หมู่ที่ 4	5,395
ถนนลาดยาง	3	หมู่ที่ 5	2,317
รวม	58		32,311

ตารางที่ 5.9 น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนบ่อ น้ำประปา (แห่ง)	การใช้งาน	
			ใช้ได้ (แห่ง)	ใช้ไม่ได้ (แห่ง)
1	บ้านวัดละมุด	5	4	1
2	บ้านกลาง – ไร่ชาด	3	2	1
3	บ้านวัดบัว – หุ้งศาลา	4	3	1
4	บ้านลานแหลม	5	5	-
5	บ้านสวนถั่ว	6	6	-
รวม		23	20	3

ตารางที่ 5.10 แหล่งน้ำสำคัญในตำบลวัดละมุด

ที่	ชื่อแหล่งน้ำ	สถานที่ตั้ง	สภาพทั่วไป
1	คลองท่าเรือบางพระ	หมู่ที่ 1 บ้านวัดละมุด หมู่ที่ 2 บ้านกลาง-ไร่ชาด หมู่ที่ 3 บ้านวัดบัว-หุ้งศาลา หมู่ที่ 5 บ้านสวนถั่ว	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
2	คลองชลประทาน	หมู่ที่ 3 บ้านวัดบัว-หุ้งศาลา หมู่ที่ 4 บ้านลานแหลม หมู่ที่ 5 บ้านสวนถั่ว	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
3	คลองทางหลวง	หมู่ที่ 4 บ้านลานแหลม หมู่ที่ 5 บ้านสวนถั่ว	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
4	คลองแยกคลองพระน้อย	หมู่ที่ 1 บ้านวัดละมุด หมู่ที่ 2 บ้านกลาง-ไร่ชาด	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
5	คลองพระน้อย	หมู่ที่ 3 บ้านวัดบัว-หุ้งศาลา	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
6	คลองรางยาว	หมู่ที่ 4 บ้านลานแหลม หมู่ที่ 5 บ้านสวนถั่ว	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
7	คลองตันโพธิ์	หมู่ที่ 1 บ้านวัดละมุด	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
8	คลองห้วยกรด	หมู่ที่ 4 บ้านลานแหลม	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
9	คลองหุ้งดาศักดิ์	หมู่ที่ 4 บ้านลานแหลม	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
10	คลองซอยมะลิ 2	หมู่ที่ 5 บ้านสวนถั่ว	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
11	คลองหุ้งศาลา	หมู่ที่ 3 บ้านวัดบัว-หุ้งศาลา	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี
12	คลองลานแหลม	หมู่ที่ 4 บ้านลานแหลม	มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี

ตารางที่ 5.11 ประชาชนชาวบ้านและครุภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ภูมิปัญญา/ ความเชี่ยวชาญ
1	นางพะยอม แจ่มนิยม	จักรสาน
2	นางสุวรรณ ศรีนุวัตร	จักรสาน
3	นางประทุม ภาวิไล	ทำน้ำพริกเผา
4	นายโชด สงศ์อุบล	ทำพุทะไล ดอกไม้ไฟ
5	นายสนั่น แก้วบุชา	ดนตรีไทย
6	นายสมชาย ธรรมพิทักษ์	ช่างปั้น ช่างไม้ ช่างแกะสลัก หัตถกรรม
7	นายกิตติพันธ์ สระพลอยศรี	การปั้นหัวโขน

ตารางที่ 5.12 รายละเอียดงบประมาณจำแนกตามแผนงาน

ด้าน	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
1. บริหารทั่วไป	11,970,380	(25.5%)
1.1 บริหารงานทั่วไป	11,582,980	(96.7%)
1.2 การรักษาความสงบภายใน	387,400	(3.3%)
2. บริการชุมชนและสังคม	20,024,240	(42.7%)
2.1 การศึกษา	7,298,090	(36.4%)
2.2 สาธารณสุข	3,728,360	(18.6%)
2.3 สังคมสงเคราะห์	1,115,050	(5.6%)
2.4 เเคหะและชุมชน	7,406,740	(37.0%)
2.5 ความเข้มแข็งของชุมชน	206,000	(1.0%)
2.6 ศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ	270,000	(1.4%)
3. เศรษฐกิจ	4,477,500	(9.5%)
3.1 อุตสาหกรรมและโยธา	-	-
3.2 การเกษตร	-	-
3.3 พาณิชย์	4,477,500	(100.0%)
4. การดำเนินงานอื่น ๆ (งบกลาง)	10,463,995	(22.3%)
รวม	46,936,115	100

ตารางที่ 5.13 บุคลากรขององค์การปกครองส่วนตำบลวัดละมุด จำแนกตามลักษณะงาน

ผู้บริหาร	สมาชิกสภา	สำนักปลัด	กองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	กองสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม	กองสวัสดิการสังคม	กองคลัง	กองช่าง	รวม
4	10	12	9	3	3	8	10	59

ตารางที่ 5.14 ความรับผิดชอบ บุคลากรและงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด

พื้นที่ (ไร่)	หมู่บ้าน/ชุมชน	ครัวเรือน/คน	บุคลากร (คน)	งบประมาณ
6,637	5	2,010 / 5,591	59	46,936,115

ภาคผนวก ง
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง

ตารางที่ 6.1 จำนวนประชากร จำแนกตามเพศ (คน)

ชื่อชุมชน	จำนวนประชากร		
	ชาย	หญิง	รวม
หมู่ 1 บ้านไต้ปากคลองนกกระทุง	81	67	148
หมู่ 2 บ้านปากคลองนกกระทุง	102	111	213
หมู่ 3 บ้านแหลมไร่	75	94	169
หมู่ 4 บ้านบางวัว	50	73	123
หมู่ 5 บ้านบางวัว	127	122	249
หมู่ 6 บ้านหน้าโรงเจ	61	72	133
หมู่ 7 บ้านคลองนกกระทุง	285	300	585
หมู่ 8 บ้านคลองนกกระทุง	200	205	405
หมู่ 9 บ้านคลองบางภาษี	390	424	814
หมู่ 10 บ้านคลองบางภาษี	328	327	655
หมู่ 11 บ้านปากคลองบางภาษี	104	103	207
รวม	1,803	1,898	3,701

ตารางที่ 6.2 จำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา (คน)

ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	560	630	1,190
มัธยมศึกษา	417	380	797
อนุปริญญา	48	39	87
ปริญญาตรี	78	123	201
สูงกว่าปริญญาตรี	3	6	9

ตารางที่ 6.3 จำนวนเกษตรกร จำแนกตามประเภทการเกษตร (คน)

ประเภทการเกษตร	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
นาข้าว	7,012
พืชสวนผลไม้	820
พืชสวนผัก	275
พืชไร่	80
รวม	8,187

ตารางที่ 6.4 กลุ่มอาชีพหรือวิสาหกิจชุมชน

ที่ตั้ง	ชื่อกลุ่ม	ประเภทกลุ่ม
หมู่ที่ 1	กลุ่มส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลา	ประมง
หมู่ที่ 1	กลุ่มอาชีพเกษตรกรพืชไร่	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 2	กลุ่มส่งเสริมอาชีพเลี้ยงปลา	ประมง
หมู่ที่ 2	กลุ่มอาชีพไร่นาสวนผสม	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 2	กลุ่มแปรรูปกล้วยตาก	แปรรูปอาหาร
หมู่ที่ 3	กลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิต	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 3	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตร	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 4	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรบ้านบางวัว	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 4	กลุ่มเกษตรปลอดภัยบ้านบางวัว	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 5	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิต	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 6	กลุ่มส่งเสริมอาชีพทำนาบัว	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 6	กลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 7	กลุ่มส่งเสริมอาชีพกลุ่มเลี้ยงปลา	ประมง
หมู่ที่ 7	กลุ่มเกษตรปลอดภัย บ้านคลองนกระทุง	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 7	กลุ่มบ้านขนมไทย	ขนมพื้นบ้าน
หมู่ที่ 7	กลุ่มจักรยานเส้นพลาสติก	จักรยาน
หมู่ที่ 8	กลุ่มเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรปลูกพืชผัก	เกษตรกรรม
หมู่ที่ 9	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงปลา	ประมง
หมู่ที่ 9	กลุ่มแปรรูปกล้วยตาก	แปรรูปอาหาร
หมู่ที่ 10	กลุ่มส่งเสริมอาชีพเย็บผ้า	งานฝีมือ
หมู่ที่ 10	กลุ่มส่งเสริมอาชีพการแปรรูปอาหาร	แปรรูปอาหาร
หมู่ที่ 10	กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	แปรรูปอาหาร
หมู่ที่ 11	กลุ่มอาชีพเกษตรกรเพื่อเพิ่มผลผลิต	เกษตรกรรม

ตารางที่ 6.5 จำนวนประชากรกลุ่มผู้เปราะบาง จำแนกตามประเภท

กลุ่มผู้เปราะบาง	จำนวน (ร้อยละ)
ผู้สูงอายุ	19.7
ผู้ป่วยเรื้อรัง	8.7
ผู้พิการ	1.9
ผู้ป่วยติดเตียง	1.2
คนจน	1.2
รวม	31.7

ตารางที่ 6.6 ข้อมูลประเด็นสุขภาวะที่สำคัญของประชากร ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน

ประเด็นสุขภาวะ	จำนวน (ร้อยละ)
สุรา	5.38
บุหรี่	4.98
ออมเงิน	16.9
60 ปี มีอาชีพ	9.20
มลพิษ	0.45
อุบัติเหตุ	0.56
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	3.33
35 ปี ตรวจสุขภาพ	19.5

ตารางที่ 6.7 โครงข่ายถนนตำบลคลองนกกระทุง

ชื่อถนน	จำนวนเส้นทาง	ระยะทาง (เมตร)
ถนนลูกรัง	2	2,600
ถนนลาดยาง	2	3,050
ถนนคอนกรีต	1	3,260
รวม	5	8,910

ตารางที่ 6.8 น้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค

ประเภท	จำนวน
ตู้น้ำ SML	6
แท็งก์น้ำ	17
รวม	23

ตารางที่ 6.9 ปราชญ์ชาวบ้านและครูภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ภูมิปัญญา/ ความเชี่ยวชาญ
1	นายบุญช่วย ประภาณาวิน	พิธีกรรมทางศาสนา
2	นายนิลธร์ ศรีพลทัศน์	พิธีกรรมทางศาสนา
3	นางอารมณีย์ เรืองวอน	ขนมหวาน
4	นางอำพร ศรีแดงเกตุ	แปรรูปอาหาร/ขนมกุยช่าย
5	นางสาวอุบล ศรีอัมไพโร	แปรรูปอาหาร
6	นางนกน้อย ศรีนวลมาก	เกษตรอินทรีย์
7	นายชาติรี เพชรแอน	ชีวภัณฑ์
8	นายวิชา ศรีต่ายขำ	เกษตรอินทรีย์
9	นายวิวัตร เทศกระตึก	ช่างไม้

ตารางที่ 6.10 บุคลากรขององค์การปกครองส่วนตำบลคลองนกกระทุง จำแนกตามลักษณะงาน

ผู้บริหาร	สมาชิกสภา	สำนักปลัด	กองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	กองสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม	กองสวัสดิการสังคม	กองคลัง	กองช่าง	รวม
4	20	10	-	1	-	6	7	48

ตารางที่ 6.11 ความรับผิดชอบ บุคลากรและงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง

พื้นที่ (ไร่)	หมู่บ้าน/ชุมชน	ครัวเรือน/คน	บุคลากร (คน)	งบประมาณ
25,126	11	1,466 / 3,701	48	31,700,000

ตารางที่ 6.12 รายละเอียดงบประมาณจำแนกตามแผนงาน

ด้าน	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
1. บริหารทั่วไป	11,920,060	37.6
1.1 บริหารงานทั่วไป	11,790,060	98.9
1.2 การรักษาความสงบภายใน	130,000	1.1
2. บริการชุมชนและสังคม	10,114,840	31.9
2.1 การศึกษา	2,200,140	21.8
2.2 สาธารณสุข	942,920	9.3
2.3 สังคมสงเคราะห์	120,000	1.2
2.4 เศรษฐกิจชุมชน	6,303,180	62.2
2.5 ความเข้มแข็งของชุมชน	118,600	1.2

ด้าน	จำนวนเงิน (บาท)	ร้อยละ
2.6 ศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ	430,000	4.3
3. เศรษฐกิจ	2,499,540	7.8
3.1 อุตสาหกรรมและโยธา	-	-
3.2 การเกษตร	100,000	4.0
3.3 พาณิชยกรรม	2,399,540	96.0
4. การดำเนินงานอื่น ๆ (งบกลาง)	7,165,560	22.6
รวม	31,700,000	100

ภาคผนวก จ
เทศบาลตำบลคลองโยง

ตารางที่ 7.1 จำนวนประชากร จำแนกตามอายุและเพศ (คน)

ชื่อชุมชน	หมู่ที่	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนครัวเรือน (ครัวเรือน)
บ้านคลองโยง	1	1,563	683
บ้านชัยันท์	2	298	171
บ้านแหลนหาย	3	713	225
บ้านวัดมะเกลือ	4	2,199	913
บ้านดอนทอง	5	2,049	956
บ้านคลองโยงใหม่	6	1,735	675
บ้านเจริญสุข	7	638	269
บ้านสหกรณ์	8	585	139
รวม		9780	4031

ตารางที่ 7.2 จำนวนประชากร จำแนกตามระดับการศึกษา (คน)

ระดับการศึกษา	ชาย	หญิง	รวม
ประถมศึกษา	972	1,103	2,075
มัธยมศึกษา	976	972	1,948
อนุปริญญา	103	91	194
ปริญญาตรี	329	403	732
สูงกว่าปริญญาตรี	6	23	29

ตารางที่ 7.3 จำนวนเกษตรกร จำแนกตามประเภทการเกษตร (คน)

ประเภทการเกษตร	จำนวนพื้นที่ (ไร่)
นาข้าว	12,625
ไม้ผล ไม้ยืนต้น	661
พืชผัก	806
ไม้ดอก ไม้ประดับ (นาบัว, กล้วยไม้)	978
การประมง	442
ป่าไม้	100
รวม	15,612

ตารางที่ 7.4 การผลิตสินค้า/บริการของชุมชน

ชื่อผลิตภัณฑ์	ผู้ผลิต
ข้าวหอมมะลิตราโจนตุมชน	สหกรณ์บ้านคลองโยง จำกัด
กะปิกุ้งนาเสริมไอโอดีน	กลุ่มอาชีพสตรีทำกะปิกุ้งนาเสริมเกลือไอโอดีน
ผักอินทรีย์, ผักปลอดสารพิษ	วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์คลองโยง หมู่ที่ 1
ปฏิมากรรมทองเหลือง	กลุ่มปฏิมากรรมทองเหลือง
น้ำมะนาว Lemon Me	คุณธงชัยพัฒน์ ดีสวัสดิ์

ตารางที่ 7.5 จำนวนประชากรกลุ่มผู้เปราะบาง จำแนกตามประเภท

กลุ่มผู้เปราะบาง	จำนวน (ร้อยละ)
ผู้สูงอายุ	22.8
ผู้ป่วยเรื้อรัง	6.8
ผู้พิการ	1.9
ผู้ป่วยติดเตียง	0.02
คนจน	0.02
รวม	3.18

ตารางที่ 7.6 ข้อมูลประเด็นสุขภาวะที่สำคัญของประชากร ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน

ประเด็นสุขภาวะ	จำนวน (ร้อยละ)
สุรา	1.92
บุหรี่	2.33
ออมเงิน	0.25
60 ปี มีอาชีพ	19.7
มลพิษ	0.13
อุบัติเหตุ	0.05
นมแม่	0.00
35 ปี ตรวจสุขภาพ	0.00

ภาคผนวก จ
สรุปตารางเปรียบเทียบ

ตารางที่ 8.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่น
จำแนกตามประเด็น

องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น	ความสุข ความรัก ความสามัคคี	ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการ			
		โครงสร้าง กายภาพ	โครงสร้าง สังคม	เกษตรกรรม	วิสาหกิจ ชุมชน
องค์การบริหารส่วนตำบลวัดแค	$\bar{X} = 2.59$ (มาก) S.D. = 0.55 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.63$ (มาก) S.D. = 0.50 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.71$ (มาก) S.D. = 0.48 (น้อย)	$\bar{X} = 2.76$ (มาก) S.D. = 0.50 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.69$ (มาก) S.D. = 0.52 (ปานกลาง)
องค์การบริหารส่วนตำบลวัดละมุด	$\bar{X} = 2.59$ (มาก) S.D. = 0.55 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.63$ (มาก) S.D. = 0.50 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.71$ (มาก) S.D. = 0.48 (น้อย)	$\bar{X} = 2.71$ (มาก) S.D. = 0.48 (น้อย)	$\bar{X} = 2.70$ (มาก) S.D. = 0.50 (ปานกลาง)
องค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกกระทุง	$\bar{X} = 2.63$ (มาก) S.D. = 0.49 (น้อย)	$\bar{X} = 2.54$ (มาก) S.D. = 0.52 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.54$ (มาก) S.D. = 0.52 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.63$ (มาก) S.D. = 0.47 (น้อย)	$\bar{X} = 2.45$ (ปานกลาง) S.D. = 0.50 (ปานกลาง)
เทศบาลตำบลคลองโยง	$\bar{X} = 2.50$ (ปานกลาง) S.D. = 0.27 (น้อย)	$\bar{X} = 2.89$ (มาก) S.D. = 0.52 (ปานกลาง)	$\bar{X} = 2.48$ (ปานกลาง) S.D. = 0.46 (น้อย)	$\bar{X} = 2.62$ (มาก) S.D. = 0.48 (น้อย)	$\bar{X} = 2.43$ (ปานกลาง) S.D. = 0.50 (ปานกลาง)
$\bar{X}$ และ S.D. เฉลี่ย	$\bar{X} = 2.57$ S.D. = 0.46	$\bar{X} = 1.95$ S.D. = 0.51	$\bar{X} = 2.61$ S.D. = 0.48	$\bar{X} = 2.68$ S.D. = 0.48	$\bar{X} = 2.56$ S.D. = 0.50

เกณฑ์การแปลผลของค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.00 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50 หมายถึง ระดับน้อย

เกณฑ์การแปลผลของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

มากกว่า 0.75 มีความแตกต่างมาก

0.50 - 0.75 มีความแตกต่างปานกลาง

น้อยกว่า 0.50 มีความแตกต่างน้อย

ตารางที่ 8.2 การเปรียบเทียบสัดส่วนงบประมาณต่อหัวประชากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อปท.	งบประมาณปี (บาท)	จำนวนประชากร (คน)	เฉลี่ยต่อหัว/ปี (บาท)
อบต.วัดแค	25,914,360	2,251	11,512
อบต.วัดละมุด	46,936,115	5,591	8,395
อบต.คลองนกกระทุง	31,700,000	3,701	8,565
ทต.คลองโยง	85,500,000	9,780	8,742

ตารางที่ 8.3 การเปรียบเทียบร้อยละการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามด้าน

หมวดงบประมาณ	อบต.วัดแค	อบต.วัดละมุด	อบต.คลอง นกกระทุง	ทต. คลองโยง
ด้านบริหารทั่วไป	36.5	25.5*	37.6*	27.1
ด้านบริการชุมชนและสังคม	29.6**	42.7**	31.9	34.2
การศึกษา	41.5*	36.4	21.8	42.1*
สาธารณสุข	1.3	18.6	9.3	12.4
สังคมสงเคราะห์	0.3	5.6	1.2	4.7
เคหะและชุมชน	44.4	37.0	62.2	36.2
ความเข้มแข็งของชุมชน	8.0	1.0	1.2	3.6
ศาสนา วัฒนธรรม	4.5	1.4	4.3	1.0
ด้านเศรษฐกิจ	20.1	9.5	7.8	20.3
อุตสาหกรรมและโยธา	62.2**	-	-	78.2**
การเกษตร	3.1	-	4.0	-
พาณิชย์	34.7	100.0**	96.0**	21.8
อื่น ๆ	13.8	22.3	22.6	18.4